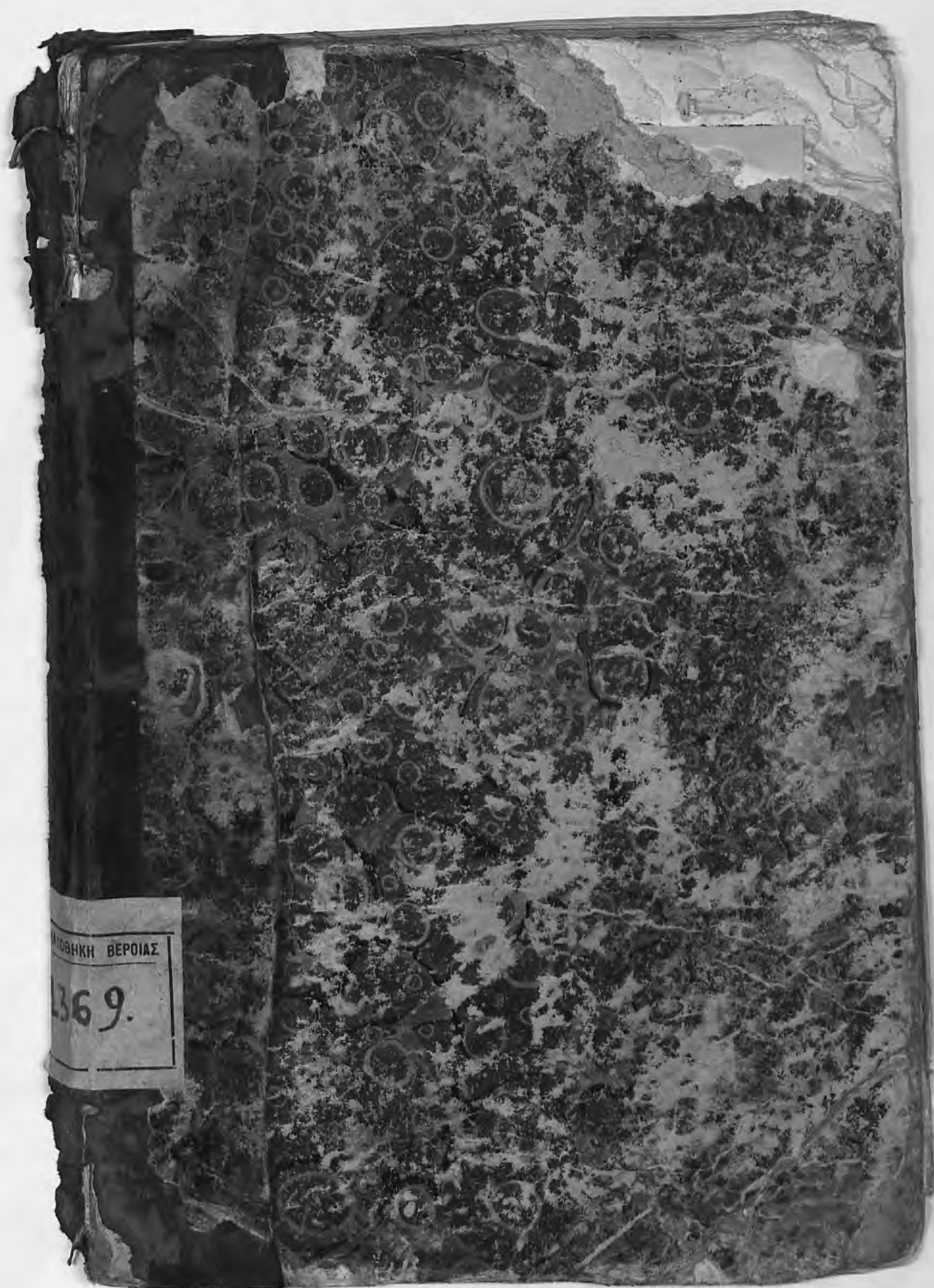

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μνα Ψυχῆς ἀποκατασταθῆναι
Ἁγίου Ἀναστασίου Ἐν
Βεργία 1877 Ἁγίου

Μ

†

ἡλίου

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΒΕΡΟΙΑΣ

72001369
Αρ.θ. εισ. 464/1958

ΔΩΡΕΑ

Τσούνε 72

GRYER-00284

ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑ.

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΗΘΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΡΑΝΙΣΘΕΝΤΑ.

Ἐκδίδονται ἐπὶ τὸ βέλτιον

ΤΟ ΕΚΤΟΝ

Δαπάναις Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ.

Πρὸς χρῆσιν τῶν ἀπανταχοῦ Δημ. Σχολείων.

« Πατὴρ ἔτ' ἐόντα χρεὼν δὴ καλὰ
» διδασκόμεν ἔργα. »

ΦΩΚΤΑΙΔΗΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΙΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΙΔΟΥ.
(Ὁδὸς Περικλέους, ἀριθ. 229).

1869.

Αρ. Εισ. 1363

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣ

ΕΝ ΔΙΑΦΟΡΟΝ ΠΟΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΡΑΙΣΘΕΝΤΑ

Εκδόσεις του 1911

ΤΟ ΚΑΤΩ

Εκδόσεις Α. ΚΟΡΩΝΙΑ

Πρόσχαρτα των εκδόσεων του 1911

«Πρόσχαρτα των εκδόσεων του 1911»

«Εκδόσεις του 1911»

ΦΩΚΥΛΙΝΗ

ΕΝ ΔΙΑΦΟΡΟΝ ΠΟΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ

ΕΚΔΟΤΗΣ Α. ΚΟΡΩΝΙΑ

(Εκδόσεις του 1911)

1911

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.

Ἡ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας διδασκαλία τῶν καλῶν ἔργων εἰς τοὺς παῖδας εἶναι ἡ μόνη, ἥτις δύναται νὰ τοὺς κα-
ταστήσῃ καλοὺς πολίτας, τούναντίον δὲ κακοὺς ἡ διδασκα-
λία τῶν κακῶν. Διὰ τοῦτο « Παιδ' ὄντα, χρεὼν δὴ καλὰ
διδασκέμεν ἔργα. » Ἡ διδασκαλία αὕτη τῶν καλῶν ἔργων
εἶναι καθήκον ἱερὸν τῶν γονέων κυρίως, εἴτα δὲ καὶ τῶν δι-
δασκάλων, οἵτινες ὅμως οὐδένα δύνανται νὰ παραγάγωσι
καρπὸν, ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν γονέων, διδασκόντων εἰς
αὐτοὺς κακὰ παραδείγματα. Τοιαῦτα παραδείγματα ἐμάν-
θανε παρὰ τῶν γονέων του ὁ Ἀλκιβιάδης, καὶ διὰ ταῦτα,
ἂν καὶ τοσαῦτα ἔτη μαθητῆς τοῦ Σωκράτους χρηματίσας,
οὐδέποτε ἠκολούθησε τὰς συμβουλὰς τοῦ διδασκάλου του,
διαφθειρόμενος ἐν τῷ οἴκῳ ὑπὸ τῶν κακῶν παραδειγμάτων
τῶν γεννητόρων του, ἐφ' ᾧ καὶ οὐδέποτε ἐφημίσθη ὡς ἐνά-
ρετος καὶ ἀγαθὸς πολίτης ὡς ὁ διδάσκαλός του, καὶ πολλοὶ
ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν ἐκείνου, οἷον ὁ Πλάτων, ὁ Ξενοφῶν κλ.

Ὁ ἄνθρωπος, εἰπέ τις τῶν σοφῶν προγόνων μας, ὁμοιά-
ζει κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν μὲ ἄγραφον χαρτίον, ἐπὶ τοῦ
ὁποίου πᾶν ὅ,τι γράψῃ τις μένει ἀνεξάλειπτον εἰς αἰῶνα.
Ἀνάγκη λοιπὸν ὅπως οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι, διατη-
ροῦντες ζωηρῶς πάντοτε εἰς τὴν μνήμην των τὰ σοφὰ ταῦ-
τα τῶν Σοφῶν παραγγέλματα, δίδωσιν εἰς τοὺς παῖδας κα-
λὰ παραδείγματα, γινόμενοι αὐτοὶ οἱ ἀρχηγοὶ παντός κα-
λοῦ, καὶ παρουσιάζωσιν εἰς αὐτοὺς ὡς καθρέπτῃν τρόπον
τινὰ διάφορα τοιαῦτα παραδείγματα ἐναρέτων ἀνθρώπων,
τὰ ὅποια βλέποντες νὰ προσπαθῶσι νὰ γίνωνται μιμηταί

μέν καὶ ζηλωταὶ τῶν καλῶν, ἐχθροὶ δὲ τῶν κακῶν. Ἐκ τοιού-
 των παραδειγμάτων κυρίως σύγκειται ἡ ὕλη τῆς παρούσης
ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ, ἡ ἔλλειψις τῆς ὁποίας καθ' ἑκά-
 στην περίστατο εἰς τε τοὺς Διδασκάλους καὶ Βιβλιοπώλας,
 μὴ ἔχοντας μετὰ τὰ εὐσύννοπτα Ἀναγνωσματάριον, Ἠθικὴν
 Κάμπτην κτλ. στοιχειωδέστατα βιβλιάρια, βιβλίον κατὰλλη-
 λον εἰς ἀνάγνωσιν, ὁποῖον εἶναι τὸ παρὸν, περιέχον ὕλην ἐκ-
 τενηὴ καὶ ποικιλίαν ἱστορικῶν καὶ ἠθικῶν διηγημάτων, τὰ
 ὁποῖα μεταχειριζόμενοι κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις οἱ
 γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι δύνανται νὰ καταστήσωσι τοὺς
 παῖδας ἀγαθοὺς πολίτας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὁ ἀμίμη-
 τος Γεροστάθης εἶναι ὡς τοιοῦτον βιβλίον τὸ ἀριστούργημα
 τῆς καθ' ἡμᾶς συγγραφῆς ἠθικῶν βιβλίων, ἀλλὰ τοῖς πολ-
 λοῖς τῶν ἀπόρων μαθητῶν ἀπρόσιτον. Ἡ παροῦσα λοιπὸν
 Ἠθικὴ περιέχουσα τοιαύτην ὕλην, καὶ τετυπωμένη μεθ' ὅλης
 τῆς δυνατῆς τυπογραφικῆς ἀκριβείας ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου,
 ἔτι δὲ καὶ εὖωνος οὖσα, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι κατέχει τὴν
 δευτέραν μετὰ τὸν Γεροστάθην θέσιν, ὡς τοιαύτην δ' ἐλπί-
 ζομεν ὅτι οἱ ὡς ἄνω ρηθέντες ἀρμόδιοι εἰς ἀνατροφὴν τῶν
 παιδῶν, πρὸ πάντων δὲ οἱ Κ. Δημοδιδάσκαλοι θέλουσιν εὐα-
 ρεστηθῆναι νὰ τὴν εἰσαγάγωσιν εἰς τὰ ὑπ' αὐτῶν διευθυνόμενα
 Σχολεῖα.

Ἐκ Ἀθήναις, τῇ 13 Σεπτεμβρίου 1864.

ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΔΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.

Θεμιστοκλέους.

Θεμιστοκλῆς, ὁ περιβόητος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, εἶπεν ἡμέραν τινὰ εἰς κοινὴν τοῦ δήμου συνέλευσιν, ὅτι εἶχε κατὰ νοῦν νὰ προτείνῃ εἰς αὐτοὺς γνώμην, ἣτις ἤθελεν ὠφελῆσαι τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, πλὴν καὶ ἔπρεπε νὰ μείνῃ πολλὰ μυστική· διὸ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διώρισαν μόνον τὸν Ἀριστείδην, ὅστις ἐπωνομάζετο Δίκαιος, νὰ τὴν ἀκούσῃ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς ὅ,τι τῷ φανῇ ἀρεστόν. Ἀφοῦ δὲ ὁ Θεμιστοκλῆς τῷ εἶπεν ὅτι εἶχε κατὰ νοῦν νὰ καύσῃ τὰ πλοῖα τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὥστε, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι δὲν ἤθελον ἔχει πλεόν ναυτικόν, εὐκόλως νὰ δυνηθῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι νὰ γείνωσι κύριοι ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος, παρουσιασθεὶς ὁ Ἀριστείδης εἰς τὸν δῆμον· «Κανὲν ἄλλο ἔργον, εἶπε, παρὰ τὸ ὅποῖον ὁ Θεμιστοκλῆς μελετᾷ νὰ κάμῃ, δὲν εἴμπορεῖ νὰ ᾔῃαι πλεόν ὠφέλιμον εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' οὔτε καὶ πλεόν ἄδικον.» Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι καί μὴ δὲν θελήσαντες νὰ ἐξετάσωσι περαιτέρω, διέταξαν εὐθὺς τὸν Θεμιστοκλέα νὰ παραιτήσῃ τὸ προτεινόμενον σχέδιόν του.

Ἀντιγόγου.

Ἀντίγονος, ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὅτε ὁ ἀδελφὸς του Μαρσύας εἶχε χρυσολογίαν μετὰ τινος καὶ τὸν παρεκάλει νὰ τὴν κυττάξῃ κατὰ μόνας εἰς τὴν οἰκίαν· «Ὅχι, εἶπε, πρέπει νὰ γίνῃ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ νὰ μᾶς ἀκούωσιν ὅλοι μὴ κάμωμεν κανὲν ἄδικον.»

Δημάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰουστίνος ὁ Β'. θέλων νὰ ἀνορθώσῃ τὴν δικαιοσύνην, κατέστησε δήμαρχον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἓνα τῶν

ικχιον, σταθερόν καὶ ἔντονον, δούς εἰς αὐτὸν πᾶσαν ἐξουσίαν νὰ παιδεύῃ τοὺς παρανομούντας, ὁποίας δὴποτε τάξεως ἢ βαθμεῦ καὶ ἂν ᾔθελον εἶσθαι, καὶ διακηρύξας ὅτι αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ θέλουσιν ἐκτελεῖσθαι ἀνεκκλήτως.

Ἡ διακήρυξις αὕτη κατέπληξε πάντας τοὺς ἄρπαγας καὶ ἀδίκους, πλὴν ἑνός, ὅστις ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἀνώτερον πάντων τῶν νόμων· οὗτος εἶχεν ἀδικήσει γυναῖκά τινα χήραν, κατακρατῶν αὐτῆς ὅλην τὴν περιουσίαν. Ἡ γυνὴ ἐλθοῦσα πρὸς τὸν δήμαρχον, ἐδέετο αὐτοῦ ὁδυρομένη. Ὁ δήμαρχος φερόμενος τὴν ἀρχὴν ἱλαρῶς πρὸς τὸν ἀδικησαντα, διότι ἦτον ἐκ τῶν ἀρχόντων, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν παρακαλῶν ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν γυναῖκα τὸ δίκαιον· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπήντησε μὲ τρόπον ἀγέρωχον καὶ ὕβριστικόν. Τότε ὁ δήμαρχος ὀργισθεὶς προσκαλεῖ αὐτὸν εἰς τὸ κριτήριον· ἀλλ' ὁ ἄρχων ἀποπέμπει καὶ τὸν κλητῆρα μὲ ἐμπαιγμοὺς καὶ ὕβρεις κατὰ τοῦ δημάρχου· καὶ ἀντὶ νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ κριτήριόν, ὑπάγει νὰ δειπνήσῃ εἰς τὸ παλάτιον, ὅπου ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν προσκεκλημένος μετὰ πολλῶν ἄλλων αὐλικῶν. Ὁ δήμαρχος μαθὼν ὅτι ἐκάθητο εἰς τὸ δεῖπνον μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος εἰσέρχεται, καὶ λέγει πρὸς τὸν βασιλέα· Βασιλεῦ, ἐὰν ἐμμένῃς εἰς τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν νὰ τιμωρῶνται αἱ ἀδικίαι καὶ παρανομίαι, θέλω ἐξακολουθεῖ τὸ πρόσταγμά σου· ἐὰν ὅμως παραβλέψῃς τὴν ἀπόφασιν τὴν τοσοῦτον ἀξίαν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ σου θρόνου, ἐὰν πρέπη οἱ ἀχρεέστατοι τῶν ἀνθρώπων νὰ τιμῶνται μὲ τὴν εὐνοίαν σου καὶ νὰ συγχάθωνται ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης σου, δέχθῃτι τὴν παραίτησιν μου ἀπὸ μίαν τοιαύτην θέσιν, ἣτις εἶναι ἀνωφελὴς εἰς τοὺς ὑπηκόους σου καὶ δὲν δύναται νὰ εὐαρεστήῃ εἰς τὴν Μεγαλειότητά σου. Ὁ αὐτοκράτωρ θαυμάσας τὴν τολμηρὰν παραίτησιν τοῦ δημάρχου· Δὲν μετέβαλον τὴν ἀπόφασίν μου, ἀπεκρίθη, καταδίωκε πανταχοῦ τὴν ἀδικίαν· εἰς σὲ παραδίδω αὐτήν, καὶ ἂν συγχάθῃται μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου. Τότε ὁ δήμαρχος προστάττει νὰ συλλάβωσι τὸν ἔνοχον ἐκ μέσου τῶν κεκλημένων. Φέρει αὐτὸν εἰς τὸ κριτήριον· ἀκούει ὁ ἔνοχος τρέμων τὴν κατηγορίαν τῆς γυναικός, καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶχε νὰ ἀντιτάξῃ μηδεμίαν ἀπολογία, προστάττει νὰ ἐκδύσωσιν αὐτὸν, νὰ ραβδίωσι, καὶ νὰ πομπεύσωσι διὰ τῆς πόλεως καθήμενον ἐπὶ ὄνου, ἔχοντα τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον εἰς τα ὀπίσθια τοῦ ζώου· τὰ δὲ ἄρπαχθέντα ὑπάρχοντα ἀπεδόθησαν εἰς τὴν χήραν. Τὸ παράδειγμα τοῦτο κατέπαυσε πολὺν καιρὸν τὰς ἀδικίας καὶ ἄρπαγας. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἀντήμειψε τὴν σταθερότητα τοῦ δημάρχου, ποιήσας αὐτὸν πατρίκιον, καὶ καταστήσας αὐτὸν ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης.

(Ἡθικ. Βάμβα.)

Χοσρόου.

Χοσρόης, ὁ ἐπικαλούμενος Ἀνουσχιρβάνης, βασιλεὺς τῆς Περσίας, ἐξυμνεῖται διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ δικαιοσύνην παρ' ὅλων τῶν ἀνατολικῶν ἱστορικῶν, φιλοσόφων καὶ ποιητῶν. Ἐκ τῶν ἀναφερομένων δὲ περὶ αὐτοῦ ἀνεκδότων εἶναι καὶ τὰ ἀκόλουθα.

Φέρων τις πρὸς αὐτὸν τὴν εἶδῃσιν τοῦ θανάτου βασιλέως τινὸς μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε πόλεμον. «Δίκαιος ὁ Θεός! δίκαιος ὁ Θεός! ἀνέκραξε! ὁ ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς τῆς βασιλείας σου ἐξέπνευσε.» «Μὴ γένοιτο, εἶπεν ὁ Ἀνουσχιρβάνης, νὰ εὐχαριστηθῶ διὰ τὸν θάνατον τῶν ἐχθρῶν μου! Γελοῖον καὶ μωρὸν εἶναι τῶνόντι νὰ χαίρῃ ὁ θνητὸς διὰ τὸν θάνατον τῶν ἄλλων.»

Ἄλλοτε δ' οἱ ἀνθρωποὶ τοῦ εἰς τὴν θήραν λαβόντες ἄλλας ἐκ τινος χωρίου, δὲν ἤθελον νὰ πληρώσωσιν αὐτό· ἀλλ' ὁ Χοσρόης μαθὼν τοῦτο, διέταξεν ἀμέσως νὰ δώσωσι τὸ ἀντίτιμον τοῦ ἀλατος. «Ναὶ μὲν, εἶπε, τὸ πρᾶγμα αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ εἶναι μικρὸν καὶ ἀσήμαντον, ἀλλ' ὥς πρὸς ἐμὲ εἶναι ἀρκετὰ μέγα. Ὁ βασιλεὺς ὀφείλει νὰ ᾔῃαι πάντοτε δίκαιος, διότι χρησιμεύει ὡς παράδειγμα εἰς τοὺς ὑπηκόους τοῦ. Ἄν δὲν δύναμαι, ἐπρόσθεσε, νὰ κάμω τὸν λαόν μου νὰ φυλάττῃ τοὺς περὶ δικαιοσύνης νόμους εἰς τὰ μικρότατα πράγματα, ἤμπορῶ καὶ νὰ τοὺς δείξω ὅτι δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ πράττωσι.»

Ἐρωτηθεὶς δὲ ποτε ὁ ἡγεμὼν οὗτος, ποῖος τὸν ἐδίδαξε τὴν τέχνην τοῦ βασιλεύειν οὕτω δικαίως; «Εἰς τὴν νεότητά μου, ἀπεκρίθη, πορευόμενος εἰς τὴν θήραν, εἶδον ὅτι ἀνθρωπὸς τις ῥίψας λίθον κατὰ κυνός, ἔθλασε τὸν πόδα αὐτοῦ. Μετ' ὀλίγον δὲ διέβη ἐκεῖθεν ἐπιπλὸς τις, οὗ ὁ ἵππος διὰ λακτίσματος ἔθλασε τὸν πόδα τοῦ ἀσπλάγχχνου ἐκείνου ἀνδρός· ἀλλ' ἀμέσως καὶ αὐτὸς ὁ ἵππος ἔθλασε τὸν πόδα εἰς τινα ὀπὴν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης μεγίστην συνέλαβον ἀγάπην εἰς τὴν δικαιοσύνην. Ἐκαστος θέλει λάβει ἀναμφιβόλως, εἶπον κατ' ἑμαυτόν, τὴν ὀφειλομένην εἰς τὰς πράξεις αὐτοῦ ἀμοιβήν. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀποφεύγω τὴν ἀδικίαν, ἂν δὲν θέλω νὰ μετανοήσω ἔπειτα.»

Εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς δυνάμεώς του ὢν ὁ Χοσρόης, ἐπέγραφεν ἐπὶ τοῦ διαδήματός του τὰ ἀκόλουθα. «Ἡ μακροτάτη ζωὴ καὶ τὸ ἐνδοξότατον βασίλειον παρέρχονται ὡς ὄνειρον. Οἱ διάδοχοι ἡμῶν ἐπέρχονται μεθ' ὀρμῆς, ἀπωθοῦντες ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ θρόνου τῆς ζωῆς ταύτης. Τὸ διάδημα τοῦτο, τὸ ὅποσον διεδέχθην παρὰ τοῦ πατρός μου, μετ' ὀλίγον θέλει περικοσμήσῃ τὴν κεφαλὴν ἄλλου.» — Εἰς τὸν βασιλεῖα δὲ τοῦτον ἀποδίδεται καὶ τὸ ὀρθότατον τρυφὸν ἀ-

ξίωμα. Αἱ ἡμέραι τῆς εὐτυχίας μας φαίνονται ὅτι διαρκοῦσι μίαν στιγμήν, ἀλλ' αἱ τῆς θλίψεώς μας διαρκοῦσιν ὀλοκλήρους μῆνας.

Μαχμούτ.

Ὁ περίφημος Μαχμούτ, βασιλεὺς τῆς Περσίας, κατήγετο ἐκ τῆς δυναστείας τῶν καλουμένων Χαρνεβίδων. Ὅτε δ' ἐκυρίευσεν τὸ Ἰράκ, γυνή τις παρουσιασθεῖσα πρὸς αὐτόν, τὸν κατέκρινε πικρῶς ὅτι ληστὰ εἰσελθόντες διὰ νυκτὸς εἰς τὸν οἶκόν της, ἐθανάτωσαν τὸν μονογενῆ υἱόν της. Ὁ βασιλεὺς παρατηρῶν ὅτι εἰς αὐτὸν ἀπέδιδε τὴν αἰτίαν τοῦ συμβάντος τούτου. « Ἀλλὰ τὸ Ἰράκ, τῇ ἀπεκρίθη ἀποτόμως, τοσοῦτον ἀπέχει τῆς πρωτεύουσας, ὥστε δὲν δύναμαι νὰ ἐπαγρυπνῶ εἰς ὅσα συμβαίνουναι καὶ ἐκεῖ. — Καὶ διατὶ λοιπὸν, ἀπεκρίθη μετὰ τόνου ἡ ἀπηλπισμένη αὕτη γυνή, νὰ ἐξουσιάσῃς πλειότερον τόπον ἀφ' ὅσον δύνασαι νὰ κυβερνήσῃς; Τί θέλεις ἀποκριθῇ εἰς τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὅταν ζητήσῃ παρὰ σοῦ λόγον διὰ τὴν ἐξουσίαν σου; Οὕτω δὲ κατενύχθη ὁ βασιλεὺς ἐκ τῆς ὀρθοτάτης ταύτης ἀποκρίσεως, ὥστε ἀμέσως ἐθεώρησε τὴν κρίσιν αὐτῆς καὶ τοὺς ἐνόχους αὐστηρῶς ἐπέδευσε.

Περὶ τοῦ ἡγεμόνος δὲ τούτου καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀκόμη ἀναφέρουσιν. Εἷς τῶν ὑπηκόων του ἦλθε νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ βοήθειαν κατὰ τινος ἀξιωματικοῦ, ὅστις ἤθελε νὰ ἀρπάσῃ βιαίως τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα του. Ὁ Μαχμούτ ἔτρεξεν εὐθὺς εἰς τὸν οἶκον τοῦ δυστυχοῦς τούτου, καθ' ἣν στιγμήν ὁ ἀξιωματικὸς ἐκεῖ εὗρίσκετο, καὶ σβύσας τὰ φῶτα ἔπεσε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν κατεκομμάτισεν. Ἀκολούθως δὲ διέταξε νὰ ἀνάψωσι πάλιν τὰ φῶτα, ἡρέυνησε τὸν ἐνοχόν, καὶ πεσὼν κατὰ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, ἀπέδιδε χάριτας εἰς τὸν Θεόν. « Ὑποπιεζόμεν, εἶπε τότε ὁ Μαχμούτ γραφεὶς πρὸς τοὺς περιεστῶτας, ὅτι ὁ ἐνοχὸς οὗτος ἦτον εἷς ἐκ τῶν υἱῶν μου. Ἄν τὸν ἔβλεπα, ἢ πρὸς αὐτόν φιλοστογία μου ἤθελε μὲ ἐμποδίσῃ νὰ τὸν θανατώσω, διὸ καὶ τὸν ἐκτύπησα ἐν τῷ σκότει, διὰ νὰ νικήσω τὸ πάθος τῆς καρδίας μου. Βλέπων δὲ τώρα ὅτι ὁ φόβος μου ἦτο χωρὶς βάσιν, εὐχαριστῶ τὸν θεόν ὅτι μὲ ἀπῆλλαξε τοιαύτης θυσίας. »

Λουδοβίκου Θ'.

Λουδοβίκος Θ', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, τοσοῦτον μεγάλην κλίσιν εἶχεν εἰς τὴν δικαιοσύνην, ὥστε καὶ εἰς τὴν ἰδίαν του ἀκόμη οἰχογένειαν δὲν παρέβλεπε τὸ ἀδίκον. Εἷς τῶν ἀδελφῶν του, ὁ κόμης τῆς Ἀνδεγαυίας, αὐθάδης καὶ τυραννικὸς ἀνὴρ, ἐφυλάκισεν ἱππό-

την μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχε δοσοληψίας τινός διαφοράν. Ἄλλ' ὁ Λουδοβίκος παρωργίσθη μεγάλως, μαθὼν τὸ ἀνάξιον τοῦτο τοῦ ἀδελφοῦ του κίνημα, καὶ μετὰ θυμοῦ τῷ εἶπε· «Τί; νομίζεις ὅτι εἰς μόνος βασιλεὺς δὲν ἐξαρκεῖ εἰς τὴν Γαλλίαν, καὶ ὅτι σὺ, διότι εἶσαι ἀδελφός μου, πρέπει νὰ ᾗσαι καὶ ἀνώτερος τῶν νόμων;» Ἀμέσως δ' ἐκβαλὼν τὸν ἱππότην τῆς φυλακῆς, ἔκρινε τὴν μεταξὺ αὐτῶν διαφοράν, καὶ ἐπειδὴ ὁ κόμης εἶχεν ἀδίκον, ἐκέρδισεν ὁ ἱππότης τὴν κρίσιν του.

Ἑρρίκου Δ'.

Ὁ γενναῖος Λανουᾶς, ὅστις προσέφερε καλὰς ἐκδουλεύσεις εἰς τὸν Ἑρρίκον Δ', βασιλέα τῆς Γαλλίας, ἐκινδύνευε νὰ χάσῃ ἀπὸ τοὺς δανειστάς του ἅπαντα αὐτοῦ τὰ ἐπιπλά, διό καὶ κατέφυγε πρὸς τὸν βασιλέα, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ ἐμποδίσῃ τὰς κατ' αὐτοῦ καταδρομάς των. Ἄλλ' ὁ Ἑρρίκος «—Ὅχι, ἀπεκρίθη δημοσίᾳ πρὸς αὐτὸν, πρέπει, Λανουᾶ, νὰ πληρώσῃς τὰ χρέη σου, ὡς καὶ ἐγὼ πληρόνω τὰ ἰδικά μου.» Κράξας δ' αὐτὸν κατ' ἰδίαν, τῷ ἔδωκε πολυτιμούς τινὰς λίθους, ἵνα παρακαταθέσῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς δανεισὰς του μέχρις οὗ τῷ ἐτοιμάσῃ τὴν ὁποίαν ἐχρειάζετο ποσότητα.

Κινέζου τινός ἄρχοντος (κρίσις).

Πλούσιός τις ἐπιτηρητὴς τῶν χειροτεχνημάτων ἐν Κίνᾳ, μελετῶν νὰ κάμῃ μακρὰν περιήγησιν, παρέδωκεν εἰς παιδαγωγόν τινα τοὺς υἱούς του, ὧν ὁ μεγαλύτερος ἦτο ἐννέα χρόνων· καὶ οἱ δύο δ' ἐδίδον χρηστάς ἐλπίδας. Εὐθὺς ὁμῶς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πατρὸς, ὁ παιδαγωγὸς καταχρῶμενος τὴν ἐξουσίαν ἣν τῷ ἐνεπιστεύθησαν, κατέστη ὁ τύραννος τοῦ οἴκου, ἀπομακρύνας ἐκεῖθεν πάντας τοὺς τιμίους καὶ ἐναρέτους, οἵτινες ἠδύναντο νὰ παρατηρῶσι τὰ κινήματα αὐτοῦ, καὶ ἀποδιώξας τοὺς ὅσοι ἐκ τῶν δούλων ἔμενον πιστοὶ πρὸς τὸν ἀπόντα κύριόν των. Καίτοι δὲ πολλάκις οἱ φίλοι δὲν ἔλλειψαν νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν πατέρα διὰ τὴν ἀχρεΐότητα τοῦ παιδαγωγοῦ, οὗτος οὐδεμίαν ἠθέλησε νὰ δώσῃ πίσιν εἰς τοὺς λόγους των, διότι ἔχων ἐκ φύσεως καθαρὰν καρδίαν, ἐφαντάζετο ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ τὸν φερθῶσιν οὕτω. Καὶ τὸ κακὸν δὲ δὲν ἤθελεν εἶσθαι τοσοῦτον μέγα, ἂν ὁ ἀχρεῖος οὗτος ἀνὴρ ἔδιδε τούλάχιστον εἰς τοὺς μαθητάς του ἀρετῆς τινος μαθήματα· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ὁ ἴδιος τὰ ἐστερεῖτο, κατέστησε καὶ αὐτοὺς ἀμαθεῖς, ψεύστας, ἀναιδεῖς καὶ ἀλαζόνας. Μετὰ πενταετῇ δὲ περιήγησιν ἐπιστρέψας ὁ πατήρ, εἶδε μὲν τὴν ἀλήθειαν τῶν ὧν δὲν ἠδύναντο νὰ πιστεύσῃ, ἀλλ' εἰς μάτην πλέον· μὴ θελήσας δ' ἄλλως νὰ παιδεύσῃ τὸν ὄφιν, ὃν περιέβαλψεν ἐν τῷ κόλπῳ του, ἤρκεσθαι μό-

νον νά τόν ἀποπέμψῃ. Τό τέρας ὁμως τοῦτο εἰς τοσαύτην κατήντησεν ἀναίδειαν, ὥστε τόν ἐνεκάλεσεν εἰς τὸ κριτήριον, ἵνα πληρῶσῃ εἰς αὐτόν τὸν ὑποσχεθέντα μισθόν.

«Εὐχαρίστως ἤθελα τοῦ δώσει καὶ τὰ διπλᾶ ἀκόμη, ἀπεκρίθη ὁ πατήρ πρὸς τὸν δικαστήν, ἂν ὁ ἀθλίας οὗτος ἀνὴρ καθίστα τὰ παιδία μου τοιαῦτα ὅποια καὶ ἐγὼ φυσικὰ τὰ ἤλπιζον ἰδέτα, ἐξηκολούθησεν ἀποτεινόμενος πρὸς αὐτόν, ἐξέτασέ τα καὶ κρίνε.» Τῶντι δ' ἐξετάσας αὐτὰ ὁ κριτής, καὶ ἀκούσας τὰς μωρὰς αὐτῶν ἀποκρίσεις, τὴν ἀξιωμανημόνευτον ταύτην ἔδωκεν ἀπόφασιν. «Τὸν μὲν παιδαγωγόν καταδικάζω εἰς θάνατον ὡς φονέα τῶν μαθητῶν του, τὸν δὲ πατέρα εἰς πρόστιμον τριῶν χιλιάδων λιρῶν χρυσῶν, ὅχι διότι τὸ ἐκλεξε κακόν, ἐπειδὴ εὐκόλως δύναται τις νὰ ἀπατηθῇ κατὰ τοῦτο, ἀλλὰ διότι ἔλαβε τὴν ἀδυναμίαν νὰ τὸν κρατήσῃ τοσοῦτον καιρὸν εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ ἐνῷ εἶχε πληροφορηθῇ διὰ τὴν ἀχρεϊότητα αὐτοῦ.»

Ἰωσήφ Β'.

Περιδιαβάζων ποτὲ μόνος εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Βιέννης ὁ περιώ-
νυμος αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Ἰωσήφ Β', ἐνδεδυμένος ἰδιωτικὰ
φορέματα, ἀπήντησε νέαν τινά, ἥτις ἐπήγγαινε δακρύουσα καὶ κρα-
τοῦσα δέσμεν φορεμάτων εἰς τὰς ἀγκάλας της. Καὶ «τί ἔχεις, τὴν
ἠρώτησε μετὰ γλυκύτητος, ποῦ ὑπάγεις; δὲν εἶμαι ἄρᾳ γε ἱκανὸς
νὰ ἀνακουφίσω τὴν θλίψιν σου; τί κρατεῖς αὐτοῦ;» — Τῆς ἀθλίας
μητρός μου τὰ παλαιοφορέματα (ἀπεκρίθη ἡ νεάνις πρὸς τὸν ἡγε-
μόνα, τὸν ὅποιον ὁμως δὲν ἐγνώριζε), καὶ ὑπάγω νὰ τὰ πωλήσω
καὶ αὐτὰ πλέον εἶναι (ἐπανέλαβε μετὰ διακεκομμένης φωνῆς) τὸ
τελευταῖον ἡμῶν καταφύγιον. Αἱ! ἂν ἔξῃ ἀκόμη ὁ πατήρ μου, ὅστις
πολλάκις ἔχυσε τὸ αἷμά του ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἢ ἂν ἐλάμβανε
τὴν ἀπαιτουμένην εἰς τὰς ἐκδουλεύσεις του ἀντιμισθίαν, βεβαίως
δὲν ἤθελες μὲ ἰδεῖ τώρα εἰς τοιαύτην ἀθλίαν κατάσασιν. — Ἀλλ' ἂν
ὁ αὐτοκράτωρ, τῇ εἶπε κατανυχθεὶς ὁ μονάρχης, (μὴ φανερόνων
ὁμως ποῖος ἦτο) ἐγνώριζε τὴν δυσυχίαν σας, ἐξάπαντος ἤθελε τὴν
ἀνακουφίσει. Ἐπρεπε νὰ τῷ παρουσιάσῃτε ἀναφορὰν καὶ νὰ βάλῃτε
νὰ παραστήσωσι τὰ δίκαιά σας. — Τὸ ἐκάμαμεν εἶπεν ἡ νεάνις, ἀλλ'
ἀνωφελῶς, διότι ὁ κύριος τὸν ὅποιον ἐβάλαμεν νὰ ἐπιστῇ εἰς τὴν
ὑπόθεσιν μας, μᾶς εἶπεν ὅτι δὲν ἡδυνήθη νὰ πράξῃ τίποτε. — Σὰς
ἐκρυψαν τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ, ὑποκρύπτων καὶ οὗτος
τὴν προξενηθεῖσαν αὐτῷ λύπην ἐκ τῆς μαρτυρίας ταύτης τῆς νεά-
νιδος, καὶ σὲ βεβαίῳ ὅτι δὲν τῷ ἀνέφεραν διὰ σὰς τίποτε, διότι το-
σοῦτον ἐκεῖνος ἀγαπᾷ τὸ δίκαιον, ὥς εἶναι ἀδύνατον νὰ παραβλέ-

ψη τὴν χήραν καὶ τὴν κόρην σφατιώτου, ὅστις ἐστάθη εἰς τὴν δοῦ-
λευσίν του. Κάμε με ἐν ὑπόμνημα καὶ φέρε με το αὔριον εἰς τὸ δεῖνα
μέρος, εἰς τὰς τόσας ὥρας, καὶ ἂν ἀληθεύωσιν οἱ λόγοι σου, ἐγὼ
θέλω σὲ παρουσιάσει εἰς τὸν αὐτοκράτορα, διὰ νὰ λάβῃς χωρὶς
ἄλλο τὸ δίκαιόν σου.» Καὶ ἡ μὲν νεάνις σπογγίσασα τὰ δάκρυα
ἠὺχαρίσται μεγάλως τὸν ἀγνώριστον, οὗτος δὲ τῇ εἶπε τελευταῖον
— Δὲν πρέπει ἐν τοσούτῳ νὰ πωλήσῃς τὰ φορέματα τῆς μητρός
σου. Πόσον στοχάζεσαι ὅτι ἀξίζουσιν; — Ἐξ δουκάτα (*), εἶπεν ἡ
νεάνις. — Συγχώρησέ με λοιπὸν νὰ σοὶ δανείσω δώδεκα, μέχρις οὐ
ἴδωμεν ποίαν ἔκβασιν θέλουσι λάβει οἱ ἀγῶνές μας. Λαβοῦσα δὲ
ταῦτα ἡ νεάνις, ἔτρεξε δρομαία εἰς τὸν οἶκόν της, καὶ προσέφερεν
αὐτὰ εἰς τὴν μητέρα της, διηγουμένη αὐτῇ τὰ μετὰ τοῦ ἀγνωρίστου
διατρέξαντα. Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῶν χαρακτηριστικῶν, ἐνόησαν
εὐθὺς οἱ συγγενεῖς της ὅτι ἦτο αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ, διὸ καὶ λυ-
πηθεῖσα ἡ νεάνις ὅτι ἐλάλησεν οὕτως ἐλευθέρως, δὲν ἤθελε νὰ
ὑπάγῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, καὶ βιαίως τὴν ἔσυραν.
Καὶ αὕτη μὲν ἰδοῦσα τὸ πρόσωπον τοῦ ἡγεμόνος, ἔπεσεν εἰς λει-
ποθυμίαν ἀπὸ τοῦ φόβου της· ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ (ὅστις τὴν πα-
ρελθοῦσαν ἡμέραν ἀναζητήσας τὸ ὄνομα τοῦ πατρός της, καὶ τὴν
τάξιν, εἰς ἣν ἐδοῦλευν, ἐπληροφορήθη περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λό-
γων της), ἅμα ὅτε ἀνέλαβε τὰς αἰσθήσεις της, καλέσας αὐτὴν μετὰ
τῶν συγγενῶν της εἰς τὸν κοιτῶνά του, τῇ ἐλάλησεν οὕτως. «Ἰδοῦ,
κυρία, διὰ τὴν μητέρα σου τὸ ἀποδεικτικὸν νὰ τῆς δίδεται σύν-
ταξις ἴση μὲ τὸν μισθὸν τὸν ὅποιον ἐλάμβανεν ὁ πατήρ σου, καὶ
τὸ ἥμισυ δ' αὐτῆς θέλει εἶσθαι διὰ σέ, ἂν κατὰ δυστυχίαν σου τὴν
στερηθῇς. Λυποῦμαι ὅτι ἀπὸ καιρὸν δὲν ἔμαθα τὴν δυστυχίαν σας,
διότι ἀναμφιβόλως ἤθελα σᾶς τὴν ἀνακουφίσει. Ἐκτοτε δ' ἀπὸ
τῆς περιπτώσεως ταύτης ὁ καλοκάγαθος ἡγεμὼν οὗτος προσδιώ-
ρισε ῥητὴν τῆς ἐβδομάδος ἡμέραν, καθ' ἣν ἕκαστος εἶχε τὸ ἐλευ-
θερον νὰ παριστᾷ εἰς αὐτὸν τὰ δίκαιά του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΤΟΣ.

Ἡγητορίδου.

Ο τε οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολιόρχουν τὴν νῆσον Θάσον, οἱ Θάσιοι
διώρισαν νόμον ὅτι «ὅστις δώσῃ γνώμην νὰ φιλιωθῶσι μετὰ τῶν

(*) Δουκάτον, νόμισμα χρυσοῦν, κάποτε δὲ καὶ ἀργυροῦν, οὗ ἡ τιμὴ διάφορος
κατὰ τὸν τόπον.

Ἀθηναίων, νὰ θανατωθῇ ἐν τῷ ἄμα. Εἰς ὅμως τῶν πολιτῶν, Ἡγητορίδης ὀνομαζόμενος, βλέπων ὅτι πάμπολοι καθ' ἐκάστην ἠφανίζοντο ἀπὸ τε τοῦ πολέμου καὶ τῆς πείνης, περάσας θηλυὰν εἰς τὸν λαιμόν, καὶ παρουσιασθεὶς εἰς τὴν συνέλευσιν. « Ἄνδρες πολῖται, εἶπεν, ἐμὲ μὲν ὡς θέλετε, καὶ ὡς σὰς συμφέρει κάμετε, λύσατε ὅμως τὸν νόμον, καὶ μὲ τὸν ἰδικόν μου θάνατον σώσατε τοὺς ἄλλους πολίτας. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ Θάσιοι, καὶ τὸν νόμον ἠχύρωσαν, καὶ εἰς τὸν Ἡγητορίδην οὐδὲν κακὸν ἔπραξαν.

Πομπήϊου.

Γναῖος Πομπήϊος, ὕπατος τῶν Ῥωμαίων, νικήσας τοὺς Μαμερτίνους, ἀπεφάσισε νὰ κατασφάξῃ ἅπαντας, διότι εἶχον λάβει τοῦ Μαρίου τὸ μέρος. Εἰς ὅμως τῶν ἐπισημοτέρων πολιτῶν, Σθένιος καλούμενος, παρουσιασθεὶς πρὸς αὐτόν. « Πολλὰ μέγαλον ἄδικον, τῷ εἶπε, κάμνεις, ἐνῷ εἰς μόνος πταίει, νὰ παιδεύῃς τόσους ἄλλους ἀθῶους, καθότι ἐγὼ μόνον εἶμαι ἔνοχος τούτου, ὅστις τοὺς μὲν φίλους μου κατέπεισα, τοὺς δ' ἐχθροὺς μου ἐβίασα νὰ λάβωσι τοῦ Μαρίου τὸ μέρος. » Θαυμάσας δ' ὁ Πομπήϊος τὴν γενναιότητα τοῦ Σθενίου, ἐσυγχώρησε τοὺς Μαμερτίνους, διότι ἐπέισθησαν ἀπὸ τοιοῦτον ἄνδρα, πρᾶτιμώντα μᾶλλον τὴν πατρίδα ἢ τὴν ζωὴν.

Σαμπιέρρου.

Δύω ἔτη κατὰ συνέχειαν ἐξακολουθῶν τὴν πολιορκίαν τοῦ Καλαὶ ὁ Ἐδουάρδος Γ'. βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας, τοσοῦτον ἐστενοχώρησε τοὺς κατοίκους, ὥστε καθ' ἐκάστην ἐπερίμενε πλέον τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως, καὶ οἱ Ἀγγλοὶ στρατιῶται ἤρχισαν νὰ ἐλπίζωσι βεβαίως ὅτι μετ' ὀλίγον ἐμελλόν νὰ ἐπιστρέψωσιν οἰκαδε. Ἄλλ' οἱ κάτοικοι τοῦ Καλαὶ ἐπέμενον μετ' ἀπαράδειγματίστου γενναιοφυχίας. Ἡ φθορὰ, τὴν ὁποίαν οἱ ἐχθροὶ ἐπροξένουν εἰς τὰ τεῖχη τῶν τὴν ἡμέραν, διωρθοῦτο τὴν νύκτα ἀπὸ τὸν ἀκάματον αὐτῶν ζῆλον, ἂν καὶ αἱ ζωοτροφίαι τῶν ἐτελείωσαν ἤδη καὶ ἐβιάσθησαν νὰ καταφύγωσι καὶ εἰς τὰς ἀκάνθας, τοὺς σκώληκας καὶ τὰ δέρματα. Ἄλλην δ' ἐλπίδα σωτηρίας δὲν εἶχον πλέον, εἰμὴ νὰ κάμωσι τὴν τελευταίαν κατὰ τῶν πολιορκητῶν τῶν ἔφοδον. Ἡ μάχη κατέστη σκληρὰ καὶ αἱματώδης, τέλος ὅμως ὁ Ἐδουάρδος ἐνίκησε, καὶ ὁ μὲν κυβερνήτης τοῦ Καλαὶ, Ἰωάννης Δεθιένης, συνελήφθη αἰχμάλωτος, οἱ δὲ λοιποὶ γάλλοι ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν πόλιν τῶν κακῶς ἔχοντες.

Ἡ κυβέρνησις τῶν πραγμάτων μετῆλθεν ἤδη εἰς τὸν Εὐστάθιον Σαμπιέρρον, ἄνδρα ἐκ ταπεινοῦ μὲν γένους καταγόμενον, ἀλλὰ

καὶ πολλὰ ἐνάρετον. Ἰδὼν δ' οὗτος ὅτι τὸ Καλαὶ ἦτο πλέον σώφρων ἐρείπιων, καὶ οἱ λοιμοκτονοῦντες κάτοικοι δὲν εἶχον δυνάμεις νὰ κρατήσωσι τὰ ὄπλα ἐπὶ πολὺ, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ συνθήκας παραδόσεως μετὰ τῶν Ἀγγλῶν. Διὸ καὶ ἐπεμφεν ἐπὶ τούτῳ πρέσβυν τινὰ εἰς τὸ Ἀγγλικὸν στρατόπεδον. Ἀλλ' ὁ Ἐδουάρδος παρωργισμένος ὦν διὰ τὴν μικρὰν καὶ ἐπίμονον αὐτῶν ἀντίστασιν, ἀπεκρίθη ὅτι ἔστεργε νὰ συγχωρήσῃ ὅλους τοὺς ἄλλους πολίτας, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως νὰ παραδοθῶσιν εἰς αὐτὸν ἕξ οἱ ἀνδρειότεροι καὶ καλλήτεροι ἵνα τιμωρήσῃ αὐτοὺς ὅπως ᾔθελεν. Ἐφερε δὲ τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόφασιν τοῦ Ἐδουάρδου εἰς τῶν ἐπισημοτέρων Ἀγγλῶν ἱππέων, ὁ Οὐώλτερ Μώνης. «Οἱ οἱ πολῖται ἀκούσαντες τὴν σκληρὰν ἀπόκρισιν τοῦ Ἐδουάρδου ἐβυθίσθησαν εἰς μεγάλην σιωπὴν καὶ κατῆφειαν, διότι οὐδεὶς βέβαια ἕξ ὅλου τοῦ Καλαὶ συγκατένευε νὰ παραδώσῃ τὴν ζωὴν καὶ νὰ θυσιάσῃ ἐκουσίως. — Τελευταῖον δ' ἀναβὰς ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος τόπου ὁ Εὐστάθιος Σαμπιέρρος, ὠμίλησεν οὕτως εἰς τὴν συνέλευσιν. «Φίλοι καὶ συμπολίται μου! Ἡ πρέπει νὰ ὑπακούσωμεν εἰς τὰς συνθήκας τοῦ σκληροῦ καὶ ὀργίλου νικητοῦ μας, ἢ νὰ παραδώσωμεν τὰ τέχνα μας, τὰς συζύγους καὶ τὰς θυγατέρας μας εἰς τὴν ἀγριότητα τῶν στρατιωτῶν του. Γνωρίζομεν καλῶς τί ἐννοεῖ ὁ τύραννος μὲ τὰς εὐσπλαγχνικὰς προσφοράς του, οὐδὲ θέλει χορτάσει βεβαίως τὴν ἐκδίκησίν του. Θέλει νὰ μᾶς κάμῃ ἐνόχους, θέλει νὰ μᾶς καταστήσῃ ἀξίους ἐλέους, θέλει τέλος νὰ μᾶς χαρίσῃ τὴν ζωὴν, ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ μὴ διατηρήσωμεν ἐκείνην τῆς ὁποίας εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του λογιζόμεθα ἀνάξιοι. Κυττάξατε τριγύρω σας, φίλοι μου, καὶ προσηλώσατε τὰ βλέμματά σας εἰς τοὺς ὅσους θέλετε νὰ παραδώσητε ὡς θύματα τῆς σωτηρίας σας. Ποῖον ἕξ αὐτῶν δύνασθε νὰ προσδιορίσητε διὰ τὰ βασανιστήρια τὸν πέλεκυν, ἢ τὸ ξίφος; Ὑπάρχει τις ἐδῶ ὁ ὁποῖος δὲν ἠγωνίσθη διὰ σᾶς, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπολέμησε διὰ σᾶς, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπληρώθη διὰ σᾶς; Τίς εἰς τὸ διάστημα ὅλης τῆς πολιτορκίας ταύτης δὲν ὑπέφερε ταλαιπωρίαν καὶ ἀθλιότητα πολὺ μεγαλητέρας τοῦ θανάτου, ὥστε σεῖς καὶ αἱ οἰκογένειάί σας νὰ ἐπιζήσατε ἡμέρας εἰρήνης καὶ εὐδαιμονίας; Τοὺς σωτήράς σας λοιπὸν θέλετε παραδώσει εἰς θάνατον; Ὁχι! Καὶ οὔτε δύνασθε, οὔτε θέλετε νὰ τὸ κάμῃτε. Ἡ δικαιοσύνη, ἡ τιμὴ καὶ ἡ φιλανθρωπία καθιστῶσιν ἀδύνατον τὴν προδοσίαν ταύτην. Ποῦ νὰ καταφύγωμεν λοιπόν; Μᾶς μένει ἄλλο μέσον διὰ τοῦ ὁποίου νὰ δυνηθῶμεν ν' ἀποφύγωμεν τὸν θόλον καὶ τὴν κατασχύνην ἕξ ἐνὸς μέρους, ἢ τὴν κατερήμωσιν καὶ τὸν ἀφανισμόν τῆς δυστυχὸς πόλεώς μας ἐκ τοῦ ἄλλου; Ὑπάρχει φίλοι, ὑπάρχει ἐξαίρετόν τι καὶ εὐάρεστον

μέσον ἐπὶ τέλους ! Δὲν εὐρίσκεται κανεὶς ὁ ὁποῖος προτιμᾷ τὴν ἀρετὴν παρὰ τὴν ζωὴν ; Ἄς προσφέρῃ οὗτος ἑαυτὸν ὡς θυσίαν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ Ὑψίστος ὁ ὁποῖος παρέδωκε τὸν μονογενῆ του υἱὸν διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους θέλει εὐλογῆσαι τὸ ἐπιχείρημά του.»

Οἱ κάτοικοι τοῦ Καλαὶ ἐθεώρουν μετὰ σιωπῆς ὁ εἰς τὸν ἄλλον Ἄπαντες ἐνέκριναν τοὺς λόγους τοῦ διοικητοῦ τῶν, ἀλλ' οὐδεὶς εὐρέθη νὰ ἀποφασίσῃ νὰ λάβῃ τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, προσφέρων ἑαυτὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος του. Ὁ Σαμπιέρρος παρατηρήσας ὅτι οὐδεμίαν ἀπόφασιν ἠδύναντο νὰ κάμωσιν, ἐξηκολούθησεν οὕτως. Ἦθελα φανῇ πολλὰ ἀχρεῖος, ἀγαπητοί μου συμπολίται, νὰ παρακινῶ τοὺς λοιποὺς νὰ ρίψοκινδυνεύσωσιν, ἂν ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν ἤθελα ἔχει προσδιορισμένον ἑμαυτὸν διὰ τὸ τέλος τοῦτο, ἀλλ' ἐνόμισα ὅπως διόλου ἀπρεπον νὰ στερήσω τινὰ τῆς τιμῆς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ λάβῃ ὁ ἐκουσίως προσφερθεὶς πρῶτος εἰς τοιαύτην ἀξιοσημείωτον περίστασιν· καὶ δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ὑπάρχουν ἐνταῦθα πολλοὶ ἔτοιμοι καὶ ζηλωταὶ τοῦ μαρτυρίου τούτου, πλην ἕκ τῆς μετριοφροσύνης ἐμποδίζονται νὰ παρουσιασθῶσιν. Ἡ θέσις δὲ εἰς τὴν ὁποίαν κατὰ δυστυχίαν μὲ ἀνύψωσεν ἡ αἰχμαλωσία τοῦ προκατόχου μου, μὲ δίδει τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσφέρω πρῶτος ἐγὼ τὴν ζωὴν μου ὑπὲρ ὑμῶν. Τὴν δίδω δὲ μετὰ χαρᾶς, τὴν δίδω προθύμως. Ποῖος θέλει μὲ ἀκολουθήσει; Νέος τις, μόλις φθάσας εἰς τὴν ἡλικίαν ἡλικίαν, διασχίσας τὸ πλῆθος· «Πάτερ μου, ἀπεκρίθη, ὁ υἱός σου θέλει σὲ ἀκολουθήσει.» «—Αἱ! τέκνον μου, ἐφώναξεν ὁ Σαμπιέρρος, ἐθυσιάσθην λοιπὸν διπλάσιως. Οἱ χρόνοι σου εἶναι ὀλίγοι, ἀλλὰ τέλειοι. Ναί, τὸ θῦμα τῆς ἀρετῆς ἐφθασεν εἰς τὸν ὑψίστον βαθμὸν τῆς ἐντελείας. Ποῖος θέλει μὲ ἀκολουθήσει ἔπειτα φίλοι μου; αὕτη εἶναι ἡ στιγμή τοῦ ἡρωϊσμοῦ.» — «Ὁ ἀνεψιός σου, ἐφώναξεν ὁ Ἰωάννης Δεαίρης.» — «Οἱ συγγενεῖς σου,» ἐφώναξαν δύο ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους. Ἡ ἕκτη θυσία ἐγγεινεν ἀπὸ ἑκατοντάδας, ὥστε ἠναγκάσθησαν τελευταῖον νὰ ρίψωσι λαχρόν. Ὁ ἀποσταλεὶς Ἀγγλος ἵνα τελειώσῃ τὴν συνθήκην, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἐγίνετο ἡ σκηνὴ αὕτη, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, καὶ μετὰ ζήλου ἐφώναξε· «Διατὶ νὰ μὴν ᾔμαι καὶ ἐγὼ κάτοικος τοῦ Καλαί;»

Αἱ θύραι τῆς πόλεως ἠνοιχθῆσαν ἤδη, καὶ τὰ κλειδιά παρεδόθησαν εἰς τὸν Οὐώλτερ Μώνην, ὅστις μετὰ τῶν ἑξ φιλοπατρίδων ἦλθεν εἰς τοῦ Ἐδουάρδου τὸ στράτευμα. Ἀφοῦ δ' ἐφθασαν πλησίον τῶν σκηνῶν, οἱ στρατιῶται ἤρχοντο νὰ τοὺς ἰδῶσι, καὶ ἅπαντες τοὺς ἐθεώρουν μετὰ συμπαθείας καὶ σεβασμοῦ πρὸ πάντων μάλι-

στα ὅτε ἔμαθον ὅτι παρεδόθησαν ἐκουσίως ὑπὲρ τῶν συμπολιτῶν των. Ὁ Ἐδουάρδος ὅμως τοὺς ἐδέχθη μετὰ θυμοειδοῦς καὶ ὀργίλου προσώπου, καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ τοὺς θανατώσῃ ἐξάπαντος, ἀν ἐν τῷ μεταξύ δὲν ἐμεσολάβει ἡ βασίλισσα, ἥτις καὶ ἔλαβε τελευταῖον τὴν συγχώρησίν των, καὶ τοὺς ἀπέπεμψεν εἰς τὰς οἰκογενείας των. Διὸ καὶ ὁ Σαμπιέρρος ἔλεγεν ἀκολούθως ὅτι ὁ «Ἐδουάρδος ἦτον ἱκανὸς νὰ κυριεύῃ βασιλεία, ἀλλὰ μόνῃ ἡ Φίλιππα ἠδύνατο νὰ κυριεύῃ καρδίας.»

Φαβέρτου.

Ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Γαλλίας Φαβέρτος τοσοῦτον ὀλίγην κλίσιν εἶχεν εἰς τὰ πλούτη, ὥστε μετὰ γενναιότητος ἐθυσίαζεν ἅπασαν τὴν κατάστασίν του εἰς τοῦ βασιλέως του τὴν ἐκδούλευσιν, καὶ πολλάκις δι' ἰδίων του ἀναλωμάτων ἔβαλλε τοὺς στρατιώτας νὰ ἐργάζωνται καὶ νὰ ἀνεγείρῃσι φρούρια. Καὶ ὅτε ἡ σύζυγός του ἡ οἰ ἐίλικρινέστατοι τῶν φίλων του τῷ παρίστανον ὅτι ἀφαιρᾷ οὕτω παρὰ τῆς οἰκογενείας τὴν περιουσίαν ἣν ὥφειλε νὰ ἀφήσῃ εἰς αὐτήν. «Ἄν, διὰ νὰ δυνηθῶ, ἀπεκρίνετο, νὰ κρατήσω τὴν θέσιν τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς ἤθελε μοὶ ἐμπιστευθῇ, ὥστε νὰ μὴ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, ἔπρεπε νὰ ἐκθέσω εἰς κίνδυνον τὸν ἑαυτὸν μου καὶ τὴν περιουσίαν μου, εὐχαρίστως ἤθελα τὸ πράξει.»

Βρισσακίου.

Ἀφοῦ ἑκα ἔτη ἐξηκολούθησε τὸν εἰς Ἰταλίαν πόλεμον ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Γαλλίας Βρισσακίος, ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, πένης καὶ ἐστερημένος πάντων, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ πωλήσῃ σχεδὸν καὶ τὰ οἰκιακά του σκεύη πρὸς ἀπότισιν τῶν χρεῶν του. Καὶ πολλοὶ δ' ἔμποροι ἤλθον μετ' αὐτοῦ ἵνα λάβῃσι παρὰ τῆς αὐλῆς ὅσα εἶχον δανείσει εἰς τὸ στράτευμα. Οὐδεὶς ὅμως ἐφρόντιζε περὶ αὐτῶν, ὥστε οὐχὶ μόνον δὲν ἐλάμβανον οὗτοι τὰ χρήματά των, ἀλλὰ καὶ κατεξωδεύοντο εἰς Παρισίους. Ἀλλ' ὁ Βρισσακίος, βλέπων μετ' ἀγανακτήσεως πόσον οἱ πτωχοὶ οὗτοι ἠδικοῦντο, καὶ πειραχθεὶς διὰ τὴν ἀμέλειαν τῆς αὐλῆς, ἀπεφάσισεν αὐτὸς πλέον νὰ θυσιάσῃ πᾶν ὅ,τι τῷ ἔμενε πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν. Πρὸ ἡμερῶν δ' εἶχεν ἐπιστρέψει ἡ σύζυγος αὐτοῦ εἰς Παρισίους, φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς εἰκοσὶ χιλιάδας δίστηλα, ἅτινα εἶχε συνάξει διὰ τῆς θυγατρὸς τῆς τὴν προῖκα. Ὁ δὲ Βρισσακίος παραλαβὼν τοὺς ἐμπόρους, καὶ παρουσιάσας αὐτοὺς εἰς τὴν γυναϊκά του, τῇ ἐλάλησεν οὕτως. «Οὗτοι, Κυρία, ἐθυσίασαν τὴν τύχην των, ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὰς ὑποσχέσεις μου, καὶ ἐπειδὴ ἡ αὐλή δὲν θέλει νὰ τοὺς πλη-

ρῶση, ἃς ἀναβάλωμεν δι' ἄλλον καιρὸν τῆς θυγατρὸς μας τὴν ὑπανδρείαν, καὶ ἃς δώσωμεν πρὸς αὐτοὺς ὅσα ἔχεις συνηγμένα διὰ προῖκά της. Καὶ ἐπειδὴ μετὰ χαρᾶς ἔστερξε καὶ ἡ σύζυγός του, ὁ Βρισάκιος δανεισθεὶς ἀκόμη καὶ ἄλλα τινά, συνήθροισεν ἑκατὸν χιλιάδας φράγκων, τὸ ἥμισυ τῶν χρεωστούμενων εἰς τοὺς ἐμπόρους, ἐξασφαλίζων αὐτοὺς καὶ διὰ τὰ ὑπόλοιπα.

Δὲν περιώρισε δ' ἕως αὐτοῦ μόνον ὁ Βρισάκιος τὴν γενναιότητα καὶ τὴν πρὸς τοὺς δυστυχεῖς συμπάθειάν του. Ἀφοῦ μετὰ μακρόν τινα πόλεμον ἠναγκάσθησαν νὰ ἐλαττώσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγοι μὲν αὐτῶν κατήντησαν νὰ γίνωσι λησταί, μὴ ἔχοντες τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα, οἱ πλείότεροι δὲ κατέφυγον εἰς τὸν Βρισάκιον ζητοῦντες νὰ δείξῃ εἰς αὐτοὺς ποῦ νὰ εὕρωσι ψωμίον. «Εἰς τὸν οἶκόν μου τοὺς ἀπεκρίθη, καὶ ὅσον ἔχει.»

Πελλετιέρου.

Πρόεδρος τις ἐν Γαλλίᾳ εἶχε κατὰ νοῦν νὰ παραιτηθῇ τοῦ ὑπουργήματός του, ἐπ' ἐλπίδι νὰ μεταδώσῃ αὐτὸ εἰς τὸν υἱὸν του. Ἀλλ' ὁ Λουδοβίκος ΙΔ', ὑποσχεθεὶς πρὶν νὰ δώσῃ εἰς τὸν γενικὸν καταγραφέα του, τὸν Πελλετιέρον, τὴν πρώτην κενὴν θέσιν, τῷ προσέφερεν ἀμέσως αὐτήν. Ὁ Πελλετιέρος ὁμως εὐχαριστήσας εὐτὸν κατ' ἀρχάς διὰ τὴν καλωσύνην του, τῷ ἀνεθύμισε ὅτι ὁ πρόεδρος, ὅστις ἔδωκε τὴν παραίτησίν του, εἶχεν υἱόν, καὶ ἡ Μεγαλειότης σου ἦσο πάντοτε εὐχαριστημένος ἐκ τῆς οἰκογενείας ταύτης. Ὁ Λουδοβίκος ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τῇ γενναιότητι ταύτῃ. «Τὸ γνωρίζω, εἶπε, πλὴν συνειθίζουν νὰ μὴ λαλῶσιν οὕτω, καὶ εἶναι πρώτη φορά αὕτη.» — Τότε τῶνόντι γνωρίζει τις ἀληθῶς τὴν τιμὴν τῆς δικαιοσύνης, ὅταν θυσιάσῃ εἰς αὐτήν καὶ τὸ ἴδιόν του συμφέρον.

Χωρικοῦ τινος τῆς Φιονίας.

Τῆς ψυχῆς ἡ μεγαλειότης δὲν συνίσταται ἐξ ἀνάγκης εἰς τὴν ὑψηλὴν γενεαλογίαν, ἀλλὰ πολλάκις γενναῖα αἰσθήματα εὐρίσκονται καὶ εἰς τὰς ταπεινοτάτας τῶν πολιτῶν τάξεις, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀξιοσημειώτου τούτου χωρικοῦ τινὸς τῆς Φιονίας διηγήματος.

Εἰς τὸ χωρίον ἐνθα κατῴκει ὁ χωρικός οὗτος συνέβη πυρκαϊά, καὶ ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ καὶ αὗτος, ἀλλ' εἰς μάτην· διότι τὸ πῦρ διεδόθη πανταχοῦ, καὶ ἀνήγγειλαν καὶ εἰς αὐτὸν μάλιστα ὅτι ἐκ τοῦ ἄλλου μέρους ἐπλησίασε καὶ εἰς τὸν οἶκόν του. Ἀλλ' οὗτος ἐρωτήσας ἂν τοῦ γείτονός του ἐκάη, καὶ μαθὼν ὅτι ἐκαίετο ἀκόμη, καὶ ὅτι οὐδὲ στιγμὴν ἔπρεπε νὰ χάσῃ ἂν ἤθελε νὰ σώσῃ τὰ ἐπιπλά

του· « Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω ἄλλο πολυτιμότερον πρᾶγμα νὰ σώσω, ἐφώ-
ναξεν· ὁ δυστυχὴς γείτων μου κεῖται εἰς τὴν κλίνην ἄρρωστος, καὶ
δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ σώσῃ τὸν ἑαυτὸν του· ἐξάπαντος δὲ θέ-
λει χαθῇ, ἂν ἐγὼ δὲν τὸν συντρέξω, καὶ εἶμαι μάλιστα βέβαιος
ὅτι ἔχει ὅλα του τὰ θάρρη ἐπάνω μου. » Καὶ ἀμέσως ἔτρεξεν εἰς
τὴν οἰκίαν τοῦ δυστυχοῦς τούτου, μὴ φροντίζων παντελῶς διὰ τὴν
ιδιὴν του (εἰς ἣν καὶ περιωρίζετο ἅπασα αὐτοῦ ἡ περιουσία), καὶ
τὸν μέγιστον παριδὼν τῆς ζωῆς του κίνδυνον, ὅστις ἤθελεν ἀνα-
χαιτίσει πάντα ἄλλον, ὥρμησε διὰ μέσου τῶν φλογῶν, τῶν ἥδη
διαδοθεισῶν εἰς τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, καὶ ἐπιφορτισθεὶς αὐτὸν
ἐπὶ τῶν ὤμων του, τὸν ἐξέβαλεν εἰς ἀσφαλὲς μέρος.

Οὐχὶ μόνον ἡ Δανικὴ κυβέρνησις ἐβράβευσε πλουσιοπαρόχως
τὸν χωρικὸν τοῦτον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ πλούσιοι τῷ προσέφεραν
διάφορα δῶρα ἔνεκα τῆς ἀπωλείας τοῦ οἴκου καὶ τῶν πραγμάτων
του. Καὶ ἡ εὐεργεσία δ' αὐτῶν εἶναι ἀξιόπαινος· διότι τὸ νὰ ἀντα-
μείβῃ τις τὴν ἀρετὴν εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ παρακινή τοὺς ἀνθρώ-
πους νὰ τὴν πράττωσι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΘΟΤΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΠΗΙΚΕΙΑΣ.

Λυκούργου.

Ὅτε Λυκούργος ὁ Λακεδαιμόνιος, διορίσας τοὺς νόμους εἰς
τοὺς συμπατριῶτας του, ἐσύστησε τὴν πολιτείαν ἀποβλέπουσαν
μᾶλλον εἰς τῶν πτωχῶν τὸ ὄφελος, ἐπειράχθησαν πολὺ οἱ πλού-
σιοι, καὶ συναχθέντες ἅπαντες ὁμοῦ, ἐφώναζον κατ' αὐτοῦ ἀγανα-
κτοῦντες· πολλοὶ δὲ καὶ ξύλα λαβόντες τὸν ἐκτύπων. Ἐκεῖνος ὁμῶς
ἔφυγε δρομαῖος ἐκ τῆς ἀγορᾶς, καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους μὲν ἐπρό-
φθασε καὶ ἐγλύτωσε, καταφυγὼν εἰς ναόν τινα. Νέος δὲ τις, Ἄλ-
κανδρος ὀνομαζόμενος, κατὰ τὰ ἄλλα μὲν καλῆς φύσεως, πλήν
ὀξύθυμος καὶ θυμῶδης, ἔπεσε κατὰ πόδας αὐτοῦ καὶ τὸν ἐκυνήγει,
καὶ ἐνῶ ὁ Λυκούργος ἐστράφη νὰ ἴδῃ, τὸν ἐκτύπησε διὰ τῆς ῥά-
βδου εἰς τὸ ὀμμάτιον, καὶ τοῦ τὸ ἐξέβαλεν. Οὗτος ὁμῶς μηδὲν
ταραχθεὶς διὰ τὴν πληγὴν, σταθεὶς ἀντίκρυ τῶν πολιτῶν ἐδειξεν
εἰς αὐτοὺς « καταιματωμένον τὸ πρόσωπον καὶ χαλασμένον τὸ
ὀμμάτιον. » Ἄπαντες δ' ἐντροπιασθέντες ἐσκυθρῶπασαν· καὶ εὐθὺς
συλλαβόντες τὸν Ἄλκανδρον, τὸν παρέδωκαν εἰς τὴν ἐξουσίαν

αὐτοῦ, καὶ τὸν ἔφεραν μάλιστα ἕως εἰς τὸν οἶκόν του, ὀργιζόμενοι κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Λυκούργος ἐκείνους μὲν ἡγαρίστησε διὰ τοῦτο, τὸν δ' Ἀλξανδρον παραλαβὼν, οὐδὲν μὲν ἄλλο κακὸν οὔτε εἶπεν οὔτε ἔκαμε πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἀπολύσας μόνον τοὺς συνήθεις ὑπηρέτας καὶ δούλους του, διέταξεν ἐκείνον νὰ τὸν ὑπηρετῇ. Οὗτος, καίτοι καταγόμενος ἀπὸ καλὸν γένος, ἔκαμεν ὅμως τὰς προσταγὰς του ὅλας σιωπῶν. Διατρίβων δὲ καὶ συζῶν πάντοτε μετὰ τοῦ Λυκούργου, ἀφοῦ παρετήρησε τὴν πραότητα καὶ τὴν ἐσωτερικὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ διάθεσιν, ἐτι δὲ καὶ τὴν αὐστηρότητα, τὴν ὁποίαν ἐφύλαττεν εἰς τὴν δίκαιαν, καὶ τὴν εἰς τοὺς κόπους καρτερίαν του, συνέλαβε μεγάλην κλίσιν καὶ ἀγάπην πρὸς αὐτόν, καὶ εἰς τοὺς γνωστούς καὶ φίλους του ἔλεγεν ὅτι « δὲν εἶναι σκληρὸς οὔτε τυραννικὸς ὁ Λυκούργος, ἀλλὰ καὶ τούναντίον ὁ ἡμερώτατος καὶ πραότατος πάντων. »

Τοιοιυτοτρόπως λοιπὸν ἐπαιδεύθη ὁ Ἀλξανδρος, καὶ τοιαύτην καταδίκην ἔλαβεν, ὥστε ἐνῶ ἦτο πρότερον αὐθάδης καὶ κακοήθης νέος, κατέστη λίαν χρηστοθήτης καὶ φρόνιμος.

Ἀριστείδου.

Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπὸ φθόνου κινούμενοι, ἠγέρθησαν νὰ ἐξοστρακίσωσι (*) τὸν συμπολίτην των Ἀριστείδην, ἀγγράμματός τις καὶ διόλου χωρικός ἄνθρωπος, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά του ἐν ὄσρακον, ἐπλησίασε πρὸς αὐτόν χωρὶς νὰ τὸν γνωρίῃ καὶ τὸν παρεκάλει νὰ γράψῃ ἐπ' αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀριστείδου. Ἐπειδὴ δὲ ἐκεῖνος ἐθαύμασε καὶ τὸν ἠρώτησε ἂν τὸν ἐβλάψεν εἰς τι ὁ Ἀριστείδης. « — Ὅχι ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, δὲν μὲ ἔκαμε τίποτε, οὔτε τὸν γνωρίζω μάλιστα, πλὴν δὲν εὐχαριστοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὀνομάζωσι δίκαιον. » Ἀφοῦ δ' ἤκουσε ταῦτα ὁ Ἀριστείδης μηδὲν, ἄλλο εἰπὼν, ἔγραψε τὸ ὄνομά του ἐπὶ τοῦ ὄστράκου, καὶ τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χωρικόν.

Περικλέους.

Περικλῆς, ὁ μέγας στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐφημίζετο ἐπὶ τῇ φυσικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι καὶ ἐπιεικείᾳ. Ἐνῶ ποτε ἐπέστρεφε διὰ νυκτὸς ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ δήμου εἰς τὸν οἶκόν του, κακοή-

(*) Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον πολίτην τινὰ ἱκανὸν διὰ τὴν μεγάλην αὐτοῦ δύναμιν νὰ καταλύσῃ τὴν δημοκρατίαν, ἐσυνείθιζον νὰ τὸν ἐξορίζωσιν ἀπὸ τῆς πόλεως διὰ δέκα ἔτη. Τοῦτο δ' ἐλέγετο ἐξ ὀστράκισμός, διότι ἐπὶ ὄστράκου (κεραμιδίου) ἔγραφον ὅστις τῶν πολιτῶν ἤθελε τὸ ὄνομα τοῦ ὑπευθύνου, καὶ ἂν συνηγόντο ὑπὲρ τὰς ἑξὶ χιλιάδας ὄστράκα, ἀμέσως ἐξωρίζετο.

θης τις παρακολουθῶν ὕβριζε καὶ ἐλοιδόρει αὐτόν· ἀλλ' ὁ Περικλῆς οὐχὶ μόνον δὲν ἐταράχθη ἐκ τῆς αὐθαδείας τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ἀλλὰ καὶ μετὰ μεγάλης πραότητος διέταξεν ἓνα τῶν δούλων του νὰ ὀδηγήσῃ αὐτόν μετὰ φανοῦ εἰς τὸν οἶκόν του.

Φωκίωνος.

Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι κατεδίκασαν εἰς θάνατον τὸν Φωκίωνα, (ὅστις διὰ τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς του ἐπωνομάζετο χρησός), καθ' ἣν στιγμήν τῷ προσέφερον τὸ φαρμάκιον, τὸν ἠρώτησαν οἱ φίλοι του, ποίαν τελευταίαν παραγγελίαν δίδει εἰς τὸν υἱόν του. «Σοὶ παραγγέλλω, εἶπε, καὶ σὲ συμβουλεύω υἱέ μου, νὰ μὴ φυλάξης διόλου πάθος εἰς τοὺς Ἀθηναίους διὰ τὸν θάνατόν μου.»

Ἀντιγόνου.

Ἀντίγονος ὁ βασιλεὺς ἠνάγκασέ ποτε ἐν καιρῷ χειμῶνος τοὺς στρατιώτας του νὰ στρατοπεδεύσωσιν εἰς τόπον ὅπου ἦτον ἔλλειψις τροφίμων. Τινὲς αὐτῶν ἤρχισαν διὰ τοῦτο νὰ τὸν κακολογῶσι καὶ νὰ τὸν ὕβρίζωσι, μὴ ἡξεύροντες ὅτι ἦτο πλησίον τῶν ἄλλ' ἐκεῖνος, ἀνασηκώσας τὴν σκηπὴν διὰ τῆς ράβδου του. «Θέλω σὰς κάμει νὰ μετανοήσητε, εἶπεν, ἂν δὲν ἀπομακρυνθῇτε ὀλίγον διὰ νὰ μὲ ὕβρίζητε.»

Πύρρου.

Πύρρος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου μαθὼν ὅτι νεανῖσκοι πινὲς συμπίνοντες εἶπον πολλὰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας κατ' αὐτοῦ, τοὺς διέταξε νὰ παρουσιασθῶσιν ἅπαντες ἐνώπιόν του τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, καὶ ἠρώτησε τὸν πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἂν τῷ ὄντι τὰς εἶπαν. Καὶ ὁ νέος. «Ναί, ἀπεκρίθη, ὦ βασιλεῦ, καὶ ταύτας εἶπομεν, καὶ ἀκόμη πλειοτέρας ἠθέλαμεν εἰπεῖ, ἂν εἶχομεν περισσότερον κρασίον.» Εὐχαριστηθεὶς δ' ὁ Πύρρος ἐκ τῆς ἀποκρίσεως ταύτης, τοὺς ἀπέλυσε.

Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, οἱ διάδοχοί του διήρσαν τὸ βασιλεῖόν του εἰς διαφόρους δυναστείας. Ὁ Ἀντίγονος ἐφάνη ὁ ἰσχυρότερος ὅλων, διότι λαχὼν νὰ ἐπιτροπεύῃ κατ' ἀρχὰς τὴν ἐλάχιστον Ἀσίαν, ἐκυρίευσεν ἔπειτα καὶ τὴν Συρίαν, ἐδῶκε τὸν Σέλευκον ἐκ τῆς Βαβυλῶνος, ἤρπασε πολλοὺς τόπους τοῦ Πτολεμαίου, καὶ καθυπέταξε τὰς περισσοτέρας νήσους τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Φιλοτιμούμενος δ' εἰς ταῦτα, ἐστειλε καὶ τὸν υἱόν

του Δημήτριον (ὅστις ἐπωνομάζετο Πολιορκητής) μετὰ ἱκανῆς ναυτικῆς δυνάμεως νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς δουλείας τοῦ Κασσάνδρου καὶ Πτολεμαίου. Οὗτος ἀπροσδοκῆτως ἐφορμήσας κατὰ πρῶτον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐδίδωξε τὴν φρουράν τῶν Μακεδόνων καὶ ἀποκατέστησεν εἰς αὐτὰς πάλιν τὴν παλαιάν των δημοκρατίαν καὶ τοὺς νόμους. Δι' ὃ τοσοῦτον ἐξεβαχχεύθησαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς χαρᾶς των, ὥστε δὲν ἤξευρον διὰ ποίων τιμῶν νὰ τιμήσωσιν ἀμφοτέρους, τὸν τε πατέρα καὶ τὸν υἱόν. Οὐχὶ δὲ μόνον σωτῆρας θεοὺς των τοὺς ἐκήρυξαν, ἀλλὰ καὶ πραγματικῶς θεῖαν λατρείαν εἰς αὐτοὺς προσέφεραν καὶ εἰς μὲν τὸν ἱερόν πέπλον(*) τῆς Ἀθηνᾶς διέταξαν νὰ κεντήσωσι καὶ τὰ ἰδικὰ των ὀνόματα μετὰ τῶν θεῶν, εἰς δὲ τὸ μέρος ὅπου ἐξῆλθε τὸ πρῶτον ὁ Δημήτριος, ἀνῆγειραν βωμόν. Καὶ εἰς τὰς δέκα φυλάς των ἀκόμη ἐπρόσθεσαν ἄλλας δύο, Δημητριάδα καὶ Ἀντιγονίδα· ἓνα μῆνα ὠνόμασαν Δημητριῶνα, καὶ τὴν λεγομένην ἑορτὴν Διονύσια μετωνόμασαν Δημήτρια. Τελευταῖον δὲ καὶ εἰς τοὺς πρέσβεις, τοὺς ὁποίους ἐξεῖλαν πρὸς αὐτοὺς ἔδωκαν τὸ ὄνομα «Θεωροί», ὥς ἐλέγοντο ὅσοι κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτὰς ἐστέλλοντο νὰ προσφέρωσι θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς των. Καὶ εὐαρεστούμενος μὲν εἰς τοιαύτας αἰσχρὰς κατὰ τὴν ἀρχαίαν τὸν Δημήτριος, ἐνοστιμεύετο νὰ ἐξακολουθήσῃ οὕτω καὶ εἰς τὰς ἄλλας Ἑλληνικὰς πόλεις· ἀλλ' ὁ πατὴρ του μετεκάλεισεν αὐτόν, διότι οἱ ἄλλοι δυνάσται συνενωθέντες ὁμοῦ ἐκήρυξαν κατ' αὐτῶν πόλεμον. Εἰς τὴν συγκροτηθεῖσαν μετ' αὐτῶν μάχην ὁ μὲν Ἀντίγονος ἐθανατώθη, ὁ δὲ Δημήτριος μόλις ἠδυνήθη νὰ σωθῇ μετὰ μικροῦ μέρους τοῦ στρατεύματός του. Ἀγνοῶν δὲ τί νὰ κάμῃ, ἀπεφάσισε νὰ καταφύγῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅπου εἶχε μεγάλας ἐλπιδας, ὅτι ὁ λαὸς ἤθελε τὸν δεχθῇ προθύμως. Ἀλλ' οἱ Ἀθηναῖοι λησμονήσαντες ἅπαντα, προτοῦ ἀκόμη νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν χώραν των, πέμψαντες πρέσβεις ἐμήνυσαν εἰς αὐτόν, ὅτι ἀπεφάσισαν διὰ ψήφισματος νὰ μὴ δέχωνται διόλου βασιλέα εἰς τὴν πόλιν των. Τοῦτο ἐλύπησε πολὺ τὸν Δημήτριον, καὶ ἔγεινεν ὥς ἔξω φρενῶν ἐκ τοῦ θυμοῦ, πλὴν μὴ δυνάμενος κατὰ τὸ παρὸν νὰ τοὺς ἐκδικηθῇ, τὸ ἀνέβαλε δι' ἄλλον καιρόν, πέμψας δὲ μόνον ἔλαβε πλοῖα τινά, τὰ ὅποια εἶχεν εἰς τὸν λιμένα των. Ἀποῦ δ' αἱ ὑποθέσεις του ὀλίγον διωρθώθησαν, ἐφώρμησεν εὐθὺς εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ πολιορκήσας τοὺς κατοίκους, τοσοῦτον τοὺς ἐστενοχώρησε διὰ τῆς πείνης, ὥς εὐτοὶ κατηναγκάσθησαν (καίτοι εἶχον διακηρύξει εἰς τὴν ἀρχὴν

(*) Διότι τὸ γυναικεῖον ἱμάτιον, τὸ ὅποion ἐκέντων αἱ ἐπισημότεραι Ἀθηναῖαι, καὶ τὸ περιέφερον μετὰ πομπῆς εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Ἀθηνᾶς.

ἀναπόφευκτον θάνατον εἰς τὸν ὅστις ἤθελεν ὁμιλήσει περὶ συνδιαλλαγῶν), νὰ παρχδοθῶσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν του προτιμῶντες μᾶλλον νὰ θανατωθῶσι διὰ μιᾶς παρὰ νὰ ἀφανισθῶσιν ἐκ τοῦ λιμοῦ. Ὁ δὲ Δημήτριος εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν τοὺς διέταξεν εὐθὺς νὰ συναθροισθῶσιν εἰς τὸ θέατρον, καὶ περιετριγύρισεν αὐτοὺς διὰ καθωπλισμένων στρατιωτῶν. Πάντες ἔτρεμον, ἐλπίζοντες ὅτι ἤθελον πάθει ἐκ τῆς δικαίας ὀργῆς του τὰ πάνδενα, ἀλλὰ παρουσιασθεὶς εἰς τὸ μέσον, τοὺς ἐπέπληξε μόνον διὰ τὴν ἀχαριστίαν των, πλὴν πολλὰ φιλικῶς, εἰτα δὲ τοὺς ἐσυγχώρησε, χαρίσας πρὸς τούτοις εἰς αὐτοὺς καὶ δέκα χιλιάδας μέτρα σίτου. Τοσαύτην δ' ἐπιείκειαν τοὺς ἔδειξεν, ὥστε ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος εἰς τὰ ἀποφθέγματα του ὅτι, ἐπειδὴ ὁμιλῶν περὶ τούτων ἔκαμε σφάλμα τι, καὶ εἰς τῶν ἐκεῖσε παρακαθημένων, ὡς ἦτο συνήθεια τῶν Ἀθηναίων, τὸ διώρθωσε. «Καὶ διὰ τὴν διόρθωσιν λοιπὸν ταύτην, ἐφώναξεν ὁ Δημήτριος, σὰς χαρίζω ἀκόμη καὶ ἄλλας πέντε χιλιάδας μέτρα.»

Αὐγούστου.

Ἡδονικώτερον ἄλλο δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὸν κόσμον παρὰ νὰ ἀγαθοποιῇ τις τοὺς ὁμοίους του, νὰ βασιλεύῃ εἰς τὰς καρδίας των, καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὰς μετ' ἐπαίνου εὐχαριστίας των. Ἡ ἐπιείκεια, ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ γενναϊότης ἤθελον εἶσθαι φυσικαὶ τῶν μεγάλων ἀρεταί, ἂν ἀνεπόλουν εἰς τὴν μνήμην των ὅτι εἶναι πατέρες τοῦ λαοῦ ἢ σκληρότης δ' ἐξεναντίας καὶ ἡ ὑπεροφία οὐχὶ μόνον δὲν ἀνῆκουσιν εἰς τὸν βαθμὸν των, ἀλλὰ καὶ τοὺς προστρίβουσιν ἀκόμη αἶσχος καὶ ὄνειδος. Καὶ λησμονοῦντες οὗτοι ὅτι εἶναι πατέρες τῶν ὑπηκόων των, δὲν εἶναι πλέον ἀξιοὶ νὰ ᾔναι καὶ κύριοί των.

Αὐγούστος, ὁ πρὶν νὰ βασιλεύσῃ σκληρὸς καὶ τιμωρητικὸς ἔκτεινος ἀνὴρ, ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον ἔδειξε μεγάλην πραότητα καὶ φιλανθρωπίαν. Μίαν τῶν ἡμερῶν τῷ ἀνῆγγειλαν ὅτι ὁ Λ. Κίννας, (ἢ κατ' ἄλ. Γ. Κορνήλιος), μικρόνους καὶ χαμερπῆς ἀνὴρ, ἐπεχείρησε νὰ διοργανίσῃ συνωμοσίαν κατ' αὐτοῦ καὶ ἐπειδὴ ὁ εἰδοποιήσας αὐτὸν περὶ τούτου ἦτο καὶ αὐτὸς εἰς τῶν συνωμοτῶν τῷ παρέστησε περισσκιώτερον ποῦ, πότε καὶ πῶς ἐμελλε νὰ ἐκραγῇ τὸ πρᾶγμα. Ἀποφασίσας δ' ὁ Αὐγούστος νὰ τιμωρήσῃ αὐτὸν, ἐκάλεσε τὴν ἐπαύριον τοὺς φίλους του εἰς συνέλευσιν. Διήλθεν ὁμως τὴν νύκτα λίαν τεταραγμένος καὶ ἀνήσυχος, συλλογιζόμενος ὅτι ἐπρόκειτο νὰ καταδικάσῃ νέον, ὅστις ἄλλως ἦτο ἀνευ κηλίδος, νέον ἐκ τῶν εὐγενεστερῶν καὶ ἐκγονον τοῦ Πομπηίου. Ἐπομένως οὗτος, ὅστις ἄλλοτε συνδεῖπνῶν μετὰ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου εἶχεν ὑπαγορεύσει

τὸ ἐλεύθερον πρόγραμμα τῆς δημεύσεως δὲν ἠδύνατο, νῦν νὰ κα-
ταδικάζῃ ἓνα μόνον ἄνθρωπον. Στενάζων δὲ παρελάλει μόνος ἐκ-
φραζόμενος τοὺς διαφοροὺς στοχασμοὺς οἵτινες κατέβληον τὸ
πνεῦμά του. «Τί; ἔλεγεν, ἤσυχον καὶ ἐλεύθερον νὰ ἀφήσω τὸν φο-
νέα μου καὶ ἐγὼ νὰ κατασπαράσσωμαι ἀπὸ ἀνησυχίαν; Ἀφοῦ τό-
σοι ἐμφύλιοι πόλεμοι ἐφείσθησαν τῆς ζωῆς μου, ἀφοῦ ἀπέφυγα
τοὺς κινδύνους τόσων καὶ διὰ ξηρᾶς καὶ διὰ θαλάσσης μαχῶν, ὁ
προδότης οὗτος τώρα νὰ ζητῇ νὰ μέ θυσιάσῃ ἐνώπιον τῶν βωμῶν,
καὶ ἐγὼ νὰ μὴ τὸν παιδεύσω κατὰ τὸ δέον; Μετὰ μικρὰν δὲ σιω-
πὴν ἀναλαμβάνων καὶ αὖθις τὸν λόγον, καὶ καταδικάζων νῦν ἑαυ-
τὸν μᾶλλον ἢ τὸν Κίνναν. «Ἄν τόσοι πολῖται, ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν,
εὐχώνται τὸν θάνατόν σου, εἶσαι πλέον ἄξιος ζωῆς; Πότε τέλος
πάντων θὰ παύσουν αἱ τιμωρίαι; Ἔως πότε θὰ χύνῃς αἷμα; Ἡ κε-
φαλὴ σου ἐτέθη ἀπέναντι εἰς τὰ βέλη τῶν νέων εὐγενῶν, οἵτινες
θανατόνοντές σε νομίζουν ὅτι θὰ ἀποθανάτισουν τὸ ὄνομά των.
Ὅχι! Ἡ ζωὴ σου δὲν ἀξίζει τόσον, ὥστε νὰ ᾔῃ ἀνάγκη νὰ θυ-
σιάσῃς τοὺς ἄλλους διὰ νὰ σώσῃς αὐτήν.» Ἡ σύζυγός του Λυ-
βία ἀκούσασα τοὺς λόγους τούτους, τὸν διέκοψε τελευταῖον. «Θέ-
λεις τῷ εἶπε, ν' ἀκούσῃς γυναικὸς συμβουλὴν; Μιμήσου τοὺς ἰα-
τροὺς, οἵτινες τὰ αὐτῇρ ἰατρικὰ φεύγοντες, μεταχειρίζονται συ-
νήθως τὰ ἥπια. Μέχρι τῆς σήμερον τί ἐκέρδισες διὰ τὰς αὐστη-
ρότητας; Ὁ Λέπιδος διεδέχθη τὸν Σαλβιεντῖνον, ὁ Μουρήνας τὸν
Λέπιδον, τὸν Μουρήναν ὁ Καιπίων, καὶ τὸν Καιπίωνα ὁ Τυγάτιος,
καὶ ἄλλοι πολλοὶ μετενόησαν διὰ τὴν αὐθάδειάν των· ἀλλὰ τί τὸ
ὄφελος; Δοκίμασε τώρα τὴν ἐπιεικειαν καὶ συγχώρησε τὸν Κίνναν,
καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα ἀνεκαλύφθη, ἐκεῖνος μὲν νὰ σὲ βλάβῃ δὲν
ἔμπορεῖ πλέον, ἀλλ' ἢ πρὸς αὐτὸν χάρις θὰ σὲ δοξάσῃ πολὺ.» Εὐ-
χαριστηθεὶς δ' ὁ Αὐγουστος ὅτι ἤρε καὶ ἄλλον συμμερίζομενον τὴν
περὶ ἐπιεικείας γνώμην του, ἠὺχαρίστησε μέγας τὴν σύζυγόν
του, καὶ ἀποπέμφας τὴν ἐπιούσαν τοὺς συνελθόντας φίλους του,
ἐκάλεσε κατ' ἰδίαν τὸν Κίνναν, καὶ τῷ ἐλάλησεν οὕτω. «Ἀπαιτῶ
πρὸ πάντων νὰ μὲ ἀκούσῃς χωρὶς νὰ μὲ διακόψῃς, καὶ νὰ μὲ ἀ-
φῇς νὰ τελειώσω ὅ,τι ἔχω νὰ εἶπω, χωρὶς νὰ προφέρῃς λέξιν,
καὶ εἴτα ἔχεις τὸ ἐλεύθερον νὰ ἀπολογηθῇς καὶ σύ. Σὲ ἤρα, Κίν-
να, εἰς τῶν ἐναντίων μου τὸ στρατόπεδον· ὄχι μόνον ὑπῆρξες ἐχ-
θρὸς μου, ἀλλὰ καὶ ἐγεννήθης ὡς τοιοῦτος, καὶ μ' ὅλα ταῦτα ἐγὼ
σοὶ ἐχάρισα τὴν ζωὴν, σοὶ ἀπέδωκα ὅλα σου τὰ κτήματα, καὶ σὲ
ἔκαμα νὰ κατασταθῇς τόσον πλούσιος, καὶ νὰ λάβῃς τοιαύτην θέ-
σιν, ὥστε νὰ ζηλεύῃσαι παρὰ πάντων. Σοὶ ἔδωσα, Κίννα, τὴν ἀρ-
χιερωσύνην, ὡς μὲ τὴν ἐζήτησας, παραβλέψας πολλοὺς ἄλλους,

τῶν ὁποίων οἱ πατέρες πιστάς μοι ἐπρόσφεραν ἐκδουλεύσεις. Καί σὺ, ἀντὶ τῶν τοσούτων μου εὐεργεσιῶν, συνέλαβες τὴν ἰδέαν νὰ μὲ θανατώσης.» Τοῦ δὲ Κίinna κραυγάζοντος ὅτι οὐδέποτε τοιοῦτον συνέλαβε σκοπόν· «Ἀλλὰ δὲν φυλάττεις τὴν συμφωνίαν μας, εἶπεν ὁ Αὐγουστος, δὲν σοὶ εἶπα νὰ μὴ μὲ διακόψῃς ἀλλὰ νὰ μὲ ἀφήσῃς νὰ τελειώσω τὸν λόγον μου, καὶ εἶτα ἔχεις καὶ σὺ τὸ ἐλεύθερον νὰ ἀπολογηθῇς; Ναι, Κίinna, σὲ τὸ ἐπαναλέγω θέλεις νὰ μὲ θανατώσης.» Ἀκολουθῶς δὲ λεπτομερῶς τῷ ἀνέφερε πάντα τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἔλαβε καὶ πάντα ἐν γένει τὰ περιστατικὰ τῆς τεκταινομένης συνωμοσίας, τὸν ἀριθμὸν τὸν συνωμοτῶν, τὸν τόπον ὅπου ἐμελλε νὰ γίνῃ ἡ δολοφονία, καὶ βλέπων αὐτὸν τυπτόμενον ὑπὸ τῶν ἐλέγχων τοῦ συνειδότος, βαθεῖαν δὲ φυλάσσοντα σιωπὴν καὶ λυπούμενον· «Διὰ τί λοιπόν, ἐπρόσθεσε, συνέλαβες τοιοῦτον σκοπόν; Διὰ νὰ βασιλεύσῃς ἀντ' ἐμοῦ; Βέβαια οἱ Ῥωμαῖοι πρέπει νὰ ἔχωσι μεγάλα παράπονα, ὅτι ἐγὼ εἶμαι τὸ μόνον πρόσκομα τοῦ νὰ γίνῃς αὐτοκράτωρ· ἀλλὰ σὺ οὔτε τὸν οἶκόν σου εἶσαι ἱκανὸς νὰ κυβερνήσῃς, καὶ περιττὸν νὰ σοὶ ὑπενθυμίσω πόσῃ ἀτιμίαν ἐσχάτως προσέτριψεν εἰς τὸ ὄνομά σου ἡ μετὰ τοῦ ἀπελευθέρου μηδαιμινῆ ἐκείνῃ ὑπόθεσις, ὥς, ἐξαιρουμένης μόνον τῆς κατὰ τοῦ ἡγεμόνος καὶ εὐεργέτου του συνωμοσίας, πᾶν ἄλλο σὲ εἶναι δύσκολον. Ἄς ἴδωμεν, ἄς ἐξετάσωμεν· ἐγὼ μόνος ἐμποδίζω νὰ ἐπιτύχωσιν οἱ φιλόδοξοι σκοποὶ σου; Τί δά; Τὸ νομίζεις τόσον εὐχολον νὰ παραγκωνίσῃς τόσους ἄλλους εὐγενεῖς, ἐξ ἐπιστήμων καταγομένους γονέων, καὶ νὰ πείσῃς τὸν Παῦλον τὸ Φάβιον Μάξιμον, τοὺς Κόσσους καὶ τοὺς Σερβίλιους νὰ σὲ ἀναγνωρίσωσιν αὐτοκράτορά των;—Τὸ φρονεῖς τῶνόντι; . . . » Ἐξηκολούθει δ' ὁ Αὐγουστος ἕως δύο ὥρας ὁμιλῶν οὕτω, καὶ ἐπίτηδες μακρύνων τὴν μόνον τιμωρίαν τὴν ὁποίαν ἐμελέτα νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὸν ἔνοχον. Τελευταῖον δὲ τῷ εἶπε. «Κίinna! Ἄς παραδώσωμεν ταῦτα πάντα εἰς αἰώνιαν λήθην.» Ἀλλοτε σοὶ ἔδωκα τὴν ζωὴν ὡς πρὸς ἐχθρόν μου, σὲ τὴν χαρίζω σήμερον ὡς πρὸς φίλον μου. Ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ γίνωμεν εἰλικρινεῖς φίλοι, καὶ ἄς καταστήσωμεν ἀμφίβηλον ἂν ἐγὼ θὰ δείξω περισσοτέραν γενναιοτήτα συγχωρῶν σε, ἢ σὺ εὐγνωμοσύνην συγχωραύμενος. Τῷ ἔδωκε δ' εἶτα τὴν ὑπατείαν διὰ τὸ ἀκόλουθον ἔτος, παραπονούμενος τρόπον τινά ὅτι δὲν τὴν ἐζήτησεν ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἐκτοτε δ' ὁ μὲν Αὐγουστος ἐμακάριζεν ἑαυτὸν διὰ τὴν ἐπιεικειάν του, καθότι οὐδ' ἠκούσθη πλέον συνωμοσία κατ' αὐτοῦ, ὁ δὲ Κίinnaς ἔγινε πιστότατος εἰς αὐτόν.

Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου.

Κωνσταντίνος ὁ Μέγας, ὁ μεταβιβάσας τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Δύσεως εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ συστήσας τὴν Χριστιανικὴν θρησκείαν εἰς τοὺς ὑπηκόους του, παρακινούμενός ποτε ὑπὸ τῶν αὐλικῶν του ἵνα τιμωρήσῃ κατοίκους τινὰς τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀκροτηριάσαντας τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ διὰ λιθοβολημάτων, οὐχὶ μόνον δὲν ἠθέλησε νὰ ἀκούσῃ αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ ἀταρτίως φέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ προσώπου· « Ἐγὼ ὁμῶς, εἶπε, δὲν αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι πληγωμένος. »

Ἄμπου Χανιφάχ.

Ὁ Ἄμπου-Χανιφάχ, εἷς τῶν περιφημοτέρων διδασκάλων τῆς Ἰσλαμικῆς θρησκείας, ὑπῆρξεν ἐπίσημος διὰ τὴν πραότητα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. Ῥαπισθεὶς ποτε εἰς τὸ πρόσωπον παρὰ τινος ἀχρείου, οὐχὶ μόνον δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἱκανοποιήσιν διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σραφεὶς ἀφελῶς, εἶπε πρὸς αὐτόν· « Ἡδυνάμην νὰ σὲ τιμωρήσω καὶ μόνος διὰ τὸ κίνημά σου τοῦτο, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ τὸ κάμω· ἡδυνάμην νὰ σὲ ἐγκαλέσω εἰς τὸν Χαλίφην, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ γίνω κατήγορός σου· ἡδυνάμην εἰς τὰς πρὸς τὸν Θεὸν δεήσεις καὶ ἰκεσίας μου νὰ ἀναφέρω τὴν ὕβριν σου ταύτην, ἀλλ' ἐγὼ σὲ συγχωρῶ ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ παρακαλῶ τὸν Ὑψίστον ἵνα μὴ ἐρήσῃ σοὶ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην· ἡδυνάμην τέλος τὴν τρομερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως νὰ ζητήσω τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς σου, ἀλλ' ἐγὼ ἐξεναντίας δὲν θέλω στέρξει νὰ ἔμβω ἄνευ σοῦ εἰς τὸν Παράδεισον. »

Ἄλπ-Ἀσθλάνου.

Ὁ Γραικορωμαῖος Αὐτοκράτωρ Διογένης κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνίκα εἰς τὸν πόλεμον, ὃν οἱ Σελδεσσοῦκοι Τοῦρκοι διήγειραν κατ' αὐτοῦ. Τὸ 1071 ὁμῶς τὰ μὲν στρατεύματά του διὰ προδοσίας κατηφανίσθησαν, αὐτὸς δὲ συνελήφθη αἰχμάλωτος. Ὁ Σουλτάνος τῶν Σελδεσσοῦκων Ἄλπ-Ἀσθλάνης, διατάξας νὰ τὸν φέρωσιν ἐνώπιόν του, πρῶτον μὲν γονατίσας αὐτόν, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου του, τὸν κατεπάτησεν· εἶτα δ' ἀναγείρας αὐτόν, τὸν ἐνηγκαλίσθη, καὶ τὸν προσεκάλεσε νὰ συμφάγῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν τράπεζάν του. Παρηγορῶν δ' εἶτα τὸν αὐτοκράτορα διὰ τὴν συμφορὰν του, καὶ λέγων ὅτι τοιαύτη εἶναι ἡ τύχη τοῦ πολέμου, τὸν ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους τί ἠθέλε κάμει ἂν τὸν ἐνίκα αὐτός. Ὁ Διογένης, νομίζων ὅτι ἦτο τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἀξιοπρεπειας νὰ φανῇ ἀτρομος κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, ἀπεκρίθη ἀποτόμως ὅτι ἠθέλε τὸν θανάτωσαι ὑπὸ τοὺς ῥαβδισμούς· « Ἀλλ' ἐγὼ, εἶπεν ὁ Σουλτάνος, ἀντὶ

νά μιμηθῶ τὴν ἀλαζονείαν σου, θέλω μᾶλλον νὰ ἀκολουθήσω τοῦ Χριστοῦ σου τὰς ἐντολάς, ὅστις προσάξει τὴν ἀμνησικαχίαν. Λάβε λοιπὸν ἀπὸ τὸν ὅποιον σὺ μισεῖς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἐλευθερίαν.» Καὶ τῶνόντι τῷ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν, ἐντιμον ποιήσας πρότερον συνθήκην μετ' αὐτοῦ.

Ἀληθέρδου.

Σάχ Ἀββάς ὁ μέγας βασιλεὺς τῆς Περσίας, εἶχεν ἀξιόλογόν τινα πρωθυπουργόν, καλούμενον Ἀληθέρδην, ὅστις οὐχὶ μόνον μεγάλην ἐδείκνυεν ἱκανότητα εἰς τὸ ὑπουργημά του, ἀλλὰ διὰ διαφόρων προσέτι ἀρετῶν καὶ προτερημάτων ἐφεύκνυσε τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸ σέβας πάντων. Τῆς δὲ μεγάλης αὐτοῦ ἐπαικίας τεκμήριον εἶναι τὸ ἀκόλουθον.

Ἐνῷ ποτὲ, κεκλεισμένος ὢν ἐντὸς τοῦ κοιτῶνός του, παρεῖχεν εἰς τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους τὰς ὥρας ἃς ἕτεροι ἀφοσιωμένους εἰς τε τὸν ὕπνον καὶ τὰς ἡδονὰς ἔχουσιν, ἔκτακτος ταχυδρόμος, δρομαίως σπεύσας πρὸς αὐτόν, τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι ξένος τις, διὰ νυχτὸς ἐφωρμήσας εἰς τὸν ἐν τῇ ἐξοχῇ οἶκόν του, διέφθειρε τὰ πολυτιμότερα αὐτοῦ ἐπιπλα, καὶ μικροῦ ἐδέησε νὰ αἰχμαλωτίσῃ καὶ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἂν οἱ ὑπῆρξαι, συνελθόντες ἀπὸ τοῦ φόβου των δὲν ἤθελον ἀντισταθῇ. Ἀκολούθως δὲ, ἐπρόσθεσεν ὁ ταχυδρόμος, ἦλθον καὶ εἰς χεῖρας, καὶ ἅπαντες μὲν οἱ μετὰ τοῦ ξένου ἐθανατώθησαν, αὐτὸς δὲ μόνος συνελήφθη ζῶν. «Δόξα σοι ὁ Θεός, ἀνέκραξεν ὁ Ἀληθέρδης, διότι μοι παρέσχες τὰ μέσα τοῦ νὰ δυνηθῶ νὰ τιμωρήσω τοσοῦτον μέγα ἐγκλήμα. Τί! ἐπανέλαβε μετὰ μικρόν· ἐνῷ ἐγὼ θυσιάζω τὰς ἡμέρας καὶ τὴν ἀνάπαυσίν μου διὰ τὸ καλὸν τῆς Περσίας, ἐνῷ διὰ τῶν ἰδικῶν μου προσπαθειῶν καὶ ἀγόνων καὶ ὁ ἔσχατος τῶν ὑπηκόων ζητῶν ἀνέσει καὶ ἀσφαλείᾳ καθ' ἅπαν τὸ κράτος, ὁ τολμηρὸς οὗτος ξένος νὰ συλλάβῃ τὴν ιδέαν νὰ μὲ βλάψῃ τοσοῦτον καιρῶς; Ἄς τὸν ρίψωσιν ἀμέσως εἰς ὑπόγειον φυλακὴν, καὶ ἃς παρέχωσιν εἰς αὐτόν μόνον ὅσον θέλει τῷ ἔξαρκεῖ νὰ ζῇ, ἵνα δοκιμάσῃ ἅπαντα τὰ ἐπακόλουθα τῆς ὀργῆς μου.» Ὁ ταχυδρόμος ἔσπευσεν ἐν τῷ ἅμα νὰ δώσῃ τὰς παρὰγγελίας ταύτας εἰς τοὺς φυλάσσοντας τὸν ξένον.

Ἀλλ' ὁ Ἀληθέρδης μετὰ μικρόν συνελθὼν ἐκ τοῦ πρώτου αὐτοῦ θυμοῦ· «Τί ἔκαμα; ἐφώναξεν ὁ Θεέ! οὕτω λοιπὸν διατηρῶ τὴν δόξαν, τὴν ὁποίαν τοσοῦτους ἐνιαυτοὺς ἀπῆλθουσα; Μία μόνη στιγμή νὰ προσρίψῃ ὄνειδος εἰς τὴν ἀρετὴν μου; Ὁ ξένος οὗτος μοι παρέχει τὴν ἀφορμὴν ἀλλ' ἃς ἰδῶμεν τί τὸν ἐβίασεν εἰς τοῦτο. Ἐπράξεν ἄρά γε τὸ καχὸν ἐξ ἀπλῆς μόνον εὐχαριστήσεως; Ὡς ἐπὶ τὸ

πλεονέκον ὑπάρχει αἰτία τις, τὴν ὁποίαν τὸ πάθος ἢ ἡ πρόληψις μᾶς καλύπτουσιν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἡ αἰτία αὕτη ἐτύφλωσεν ἐξ ἁπαντος καὶ τὸν Ἀρμένιον τοῦτον νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ τοσοῦτον τολμηρὸν καὶ αὐθαδὲς τοῦτο κίνημα. Ἰσως δὲ καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸν ἐπέειραξα κατὰ τι, καὶ πρέπει νὰ ἐξιχνιάσω τὸ πρᾶγμα. Πάραυτα ὁ ἕτερον πέμψας ταχυδρόμον δι' ἰδιοχείρου του διαταγῆς, παρήγγειλεν ἄλλο κατὰ τὸ παρὸν νὰ μὴ κάμωσιν εἰς τὸν κατάδικον εἰμὴ νὰ τὸν βάλωσιν εἰς τὴν φυλακὴν. Καταπραύνας οὕτω τὴν συνείδησίν του, ἤδη μὲν ἐδόθη εἰς τὰς δημοσίας υποθέσεις, ἀκολούθως δὲ διατάξας νὰ κάμωσιν αὐστηρὰς ἐρεύνας, ἔμαθεν ὅτι εἰς τῶν μικροτέρων του ὑπαλλήλων εἶχε βλάψει μεγάλως τὸν Ἀρμένιον, καὶ ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος μάλιστα παρέβλεψε τὸ πρᾶγμα. Εὐχαριστηθεὶς λοιπὸν ὅτι ἀνεκάλυψε τὴν αἰτίαν ἥτις ἐκίνησε τὸν ξένον εἰς τὸ ἐγκλημα, καὶ καλέσας αὐτὸν κατ' ἰδίαν, τῷ ἐλάλησεν οὕτως.

«Αὐθάθη καὶ ἐκδικητικὴ ξένη! Ἡ ἀγανάκτησίς σου ἐβασίζετο εἰς τινὰς προφασιολογίας, καὶ αἱ κατ' ἐμοῦ μεμφιμοίραι σου ἦσαν κατὰ τι δίκαιαι. Σὲ συγχωρῶ λοιπὸν διὰ τὴν ζημίαν τὴν ὁποίαν ἐπραξες εἰς ἐμέ· ἀλλ' ἡ ἐκδικησίς σου ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς. Διατί νὰ ζητήσης νὰ βλάψῃς ἀθώως κεφαλὰς, τὰς ὁποίας μάλιστα ὤφειλες νὰ σεβασθῇς; Ἡ δικαιοσύνη δὲν ἀπαιτεῖ νὰ σὲ παιδεύσω διὰ τοῦτο σκληρότατα; καὶ δὲν σφάλω διότι σὲ φέρομαι μετὰ τοσαύτης ἐπεικειάς; Ἀλλ' ἂς κλεισθῇ μόνον, εἶπε στραφεὶς πρὸς τοὺς ὑπηρέτας του, εἰς ἰδιαιτερον δωμάτιον, διὰ νὰ συλλογισθῇ κατ' ἰδίαν πόσον παράλογον ἦτο τὸ πάθος του καὶ πόσον μέγα τὸ ἐγκλημά του, καὶ εἶθε ἡ εἰλικρινὴς αὐτοῦ μετάνοια νὰ μὲ κάμῃ νὰ βραχύνω τὸν καιρὸν τῆς τιμωρίας του.»

Ἀλφόνσος Ε'.

Ἀλφόνσος ὁ Ε'. βασιλεὺς τῆς Ἀρραγωνίας, ἐπιστρέφων ἐσπέραν τινὰ ἐκ τινος ἐκστρατείας, καὶ προπορευόμενος ὀλίγον τι τῶν ἄλλων μεθ' ἐνὸς μόνου ἀξιωματικοῦ, εἰσῆλθεν εἰς χωρίον τι, ἐνθα κατέλυσεν εἰς τὸ πρῶτον ξενοδοχεῖον, ὅπερ ἀπῆντησεν. Ἐτυχον δ' ἐκεῖ καὶ δύο ἐγγύριοι στρατιῶται καθήμενοι πλησίον τοῦ πυρός, καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἤρχισαν νὰ τὸν ὕβριζωσι μὴ γνωρίζοντες ὅτι ἦτον ὁ ἴδιος βασιλεὺς· τῷ εἶπον μάλιστα ὅτι δὲν ἠθελον νὰ καταλύσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἴδιον ξενοδοχεῖον, διότι ἔγεμεν ἤδη, καὶ ὅτι, ἂν ἀμέσως δὲν ἀνεχώρει, ἠθελον ρίψει ἀνημμένους δαυλοὺς κατὰ τῆς κεφαλῆς του. Ἀλλ' ὁ Ἀλφόνσος, μηδὲν ἐκ τῶν ὕβρεων αὐτῶν πειραχθεὶς, ἐγέλα μόνον καὶ ἐμπόδισε μάλιστα καὶ τὸν ἀξιωματι-

κὸν κατ' ἄλλον τρόπον ν' ἀποκριθῇ εἰς αὐτοὺς. Ὅτε δὲ μετ' ὀλίγον ἦλθον καὶ οἱ σωματοφύλακές του καὶ ἐγνωρίσθη, ἔντρομοι οἱ στρατιῶται γεγόμενοι, ἔπεσον πρὸ ποδῶν αὐτοῦ, ζητοῦντες συγχώρησιν διὰ τὴν ἀναισχυντίαν των· ὁ Ἀλφόνσος ἀνέγειρε τότε αὐτοὺς μετὰ πραότητος, καὶ διέταξε μάλιστα νὰ τοὺς κρατήσωσιν ἵνα συνδειπνήσωσι μετὰ τῶν ἀκολούθων του.

Ἄλλοτε, ἐνῶ ὁ Ἀλφόνσος ὠδοιπόρει ἐφ' ἵππου, ἵπποκόμος τις, προπορευόμενος αὐτοῦ, τὸν ἐκτύπησεν ἐξ ἀπροσεξίας, σύρων κλάδον τινὰ δένδρου, καὶ τὸν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, ἐφ' ὧτε καὶ πάντες οἱ ἀκόλουθοι αὐτοῦ τρομάξαντες, τὸν περιεκύκλωσαν ἵνα ἰδῶσιν ἂν ἐπαθέ τι. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς, καὶ τοι μέγαν αἰσθανόμενος πόνον, τοὺς ἐνεθάρρυνε, καὶ ἀκολούθως μετὰ γλυκείας φωνῆς· «Μεγαλύτερον πόνον, εἶπε, μοὶ δίδει ἡ θλίψις τοῦ πτωχοῦ τούτου ἵπποκόμου, ὅστις εἶναι ἡ αἰτία τῆς πληγῆς μου.»

Πληροφορηθεὶς δέ ποτε ὁ Ἀλφόνσος ὅτι εὕρισκοντό τινες μεταξὺ τῶν αὐλικῶν του, οἱ ὅποιοι, μολονότι πολλάκις εὐεργετήθησαν ὑπ' αὐτοῦ, δὲν ἔπαυον κρυφίως νὰ ζητῶσι διὰ τῶν μιαιῶν συκοφαντιῶν των νὰ ἀμαυρώσωσι τὴν ὑπόληψίν του, οὐχὶ μόνον δὲν τοὺς ἐτιμώρησε διὰ τὴν αὐθάδειάν των, ἀλλὰ καὶ «τοιαύτη, εἶπεν, εἶναι ἡ τύχη τῶν βασιλέων, νὰ κάμνωσι πάντοτε ἀχαρίζους, ἀλλ' εἰς ἐμὲ ὅ,τι καὶ ἂν κατορθώσωσι, ποτὲ δὲν θέλουν μὲ ἐμποδίσει ἀπὸ τοῦ νὰ πράττω τὸ ἀγαθόν.»

Αἰκατερίνης τῆς ἐκ Μεδίκων.

Ἀνέφεραν εἰς Αἰκατερίνην τὴν ἐκ Μεδίκων, τὴν μητέρα τοῦ Καρόλου Θ', Βασιλέως τῆς Γαλλίας, ὅτι τινὲς τῶν στρατιωτῶν ἐαχολόγουν αὐτήν. Καὶ ὁ μὲν Καρδινάλιος Λορραῖνος, παρευρισκόμενος ἐκεῖ, εἶπεν ὅτι ἤθελε διατάξει ἀμέσως νὰ θανατώσωσιν αὐτούς· ἀλλ' ἡ Αἰκατερίνη· «Ὅχι, ὄχι, ἀπεκρίθη, δὲν θέλω νὰ τοὺς πειράξῃτε, διότι ἐπιθυμῶ νὰ γνωρίσωσιν οἱ μεταγενέστεροι, ὅτι γυνή, βασίλισσα καὶ Ἰταλίς ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ ἅπαξ καὶ ἐπὶ ζωῆς τῆς τὸν θυμὸν της.» Καὶ εἶχε μὲν καὶ τινὰ προτερήματα ἡ ἡγεμονίς αὕτη, τὰ ἔχοντα δὲ μάλιστα τῶν ἐνδόξων αὐτῆς πραγόνων ἀκολουθοῦσα, ἐφάνη προστατεύουσα τὰς τέχνας, τὰ γράμματα, καὶ τοὺς πεπαιδευμένους, λυπηρὸν ὅμως ὅτι ἡ ἱστορία τὴν παριστᾷ ἐν γένει ὡς αἰμοδόρον τέρας, εἰς πολλὰ ὑποκειμένην ἐλαττώματα.

Λουδοβίκου ΙΒ'.

Ὅτε ἔφεραν εἰς τὸν Λουδοβίκον ΙΒ', βασιλέα τῆς Γαλλίας, τὸν γενικὸν κατάλογον τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἐσημείωσε δι' ἐρυθροῦ

σταυροῦ τοὺς ὅσοι ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἐχθροί του πρὶν ἔτι ἀναβῆ ἐπὶ τοῦ θρόνου· διὸ καί, ὡς συμπεραίνεται, προσέφυγον οὗτοι εἰς μεγάλα ὑποκείμενα, ἵνα διὰ τῆς μεσιτείας αὐτῶν λάβωσι τὴν συγχώρησιν· Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίθη· «Ἐπιθέτων εἰς τὰ ὀνόματά των τὴν σφραγίδα τῆς ἀπολυτρώσεως, νομίζω ὅτι ἱκανῶς ἐδηλοποίησα εἰς αὐτοὺς, ὅτι τὸ πᾶν τοὺς ἐσυγχωρήθη, διότι ὁ Ἰησοῦς ἐσταυρώθη ἕξισου καὶ δι' αὐτοὺς καὶ δι' ἐμέ.»

Ἄλλοτε εἰς τῶν ὑπουργῶν του ἐζήτησε τὴν δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων κατοίκου τινὸς τῆς Αὐρηλίας, ὅστις ἀδιάλλακτον κατ' αὐτοῦ ἔτρεφε μῖσος, ἐνῶ ἦτο δούξ Ἄλλ' ὁ Λουδοβίκος· «Ὅτε μὲ ἔβλαψεν, ἀπεκρίθη, δὲν ἤμην βασιλεὺς του, καὶ τώρα ἔχω χρέος νὰ τὸν συγχωρήσω.»

Φρειδερίκου Β'.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν, οἵτινες ἀδιακόπως ἐζήτουν χάριτας παρὰ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου, βασιλέως τῆς Πρωσσίας, ὑπῆρχε καὶ τις ἀνδρείος καὶ ὑποληπτικός ἀντισυνταγματάρχης, ὅστις ὅμως διὰ διαφόρους οἰκιακὰς περιπετείας εἶχε καταντήσῃ εἰς μεγίστην ἐνδειαν. Διαθέσιμος οὗτος ὢν μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1756, ἐζήτη νῦν σύνταξιν παρὰ τοῦ βασιλέως. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Φρειδερίκος τῷ παρέσχεεν ἐλπίδας τινὰς, παραγγέλλων αὐτῷ νὰ προσμείνῃ ὀλίγον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀνάγκη τὸν καθίστα ἀνυπόφορον καὶ ἐνοχλητικόν, βαρυνθεὶς ἐπὶ τέλους ὁ Φρειδερίκος ἕνεκα τῶν ἐπιμόνων αὐτοῦ αἰτήσεων, διέταξε νὰ μὴ τῷ ἀφίνωσιν εἰς τὸ ἐξῆς ἐλευθέραν τὴν εἰς τὰ ἀνάκτορα εἴσοδον. Ἐπομένως ὁ ἀξιωματικὸς ἐλησμονήθη, καὶ οὐδὲ λόγος καὶν περὶ αὐτοῦ ἐγίγνετο. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔδειξαν εἰς τὸν βασιλέα σκωπτικὴν τινα σάτυραν. Καὶ τὰ τοιαῦτα μὲν ἐγίνοντο συχνάκις, ὁ δὲ Φρειδερίκος ἐσυνείθιζε νὰ τὰ θεωρῇ μετ' ὀλιγωρίας· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς τὴν σάτυραν ταύτην διεσύρετο πολὺ τὸ ὄνομά του, τοσοῦτον παρωργίσθη, ὥστε προσέφερε πεντήκοντα χρυσὰ φρειδερίκια εἰς τὸν ὅστις ἤθελε φανερῶσαι τὸν συγγραφέα αὐτῆς. Τὴν ἐπιούσαν ὁ ἀντισυνταγματάρχης ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν τῶν ἀνακτόρων παρακαλῶν νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθῃ. Οἱ ὑπηρέται κατ' ἀρχὰς τὸν ἐκώλυον ἕνεκα τῆς διαταγῆς τοῦ κυρίου των τελευταῖον ὅμως, ἐπειδὴ ἐπέμενε μεγάλως τῷ ἔδῳ ἢ ἀδεία νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις καὶ ἀναγνωρίσας ὅτι ἦτον ἐκεῖνος ὅστις τὸν ἠνώχλει πολλάκις· Τί! πάλιν ἐδῶ! τῷ εἶπε μετ' ὀργῆς· — «Δὲν ἦλθα, ἀπεκρίθη ὁ ἀντισυνταγματάρχης, διὰ τὴν σύνταξιν, ἀλλὰ διὰ τὰ πεντήκοντα φρειδερίκια, τὰ ὅποια ὑπεσχέθης εἰς τὸν ὅστις ἤθελε σοὶ γνωστοποιήσῃ τὸν ποιητὴν τῆς

παύρας· ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς τὸν ὁποῖον ζητεῖς. Φυλάχισέ με καὶ παῖ-
δευσέ με κατὰ τοὺς νόμους. στείλε ὅμως τὰ ὑποσχεθέντα χρήματα
εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα μου, τὰ ὅποια τὴν ὥραν ταύτην λι-
μοκτονοῦν.» Ὁ Φρειδερίκος συνεκινήθη μεγάλως, βλέπων εἰς ποῖον
κίνδυνον ἡ ἀνάγκη ἔφερε τὸν ἄλλως ἐντιμον τοῦτον ἀντισυνταγ-
ματάρχην· ὑποκρύπτων ὅμως τὸ αἶσθημα τῆς καρδίας του. Πρέ-
πει νὰ σὲ στείλω, ἀνέκραξε μετ' ἀγανακτήσεως, εἰς τὸ Σπανδῶ,
(ἐνθα διὰ βίου κατεδικάζοντο οἱ ἐγκληματῖαι). — «Στείλέ με ἀμέ-
σως, ἀπεκρίθη ὁ ἀξιωματικός, ἀλλὰ στείλε συγχρόνως καὶ εἰς τὴν
οἰκογένειάν μου τὴν ἀμοιβήν.» Πάραυτα ὁ Φρειδερίκος γράψας
ἐπιστολὴν, καὶ σφραγίσας αὐτήν, τὴν ἐνεχείρισεν εἰς τὸν ἀξιωμα-
τικόν, παραγγέλων αὐτὸν νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸν φρούραρχον τοῦ
Σπανδῶ, μετὰ διαταγῆς ὅμως νὰ τὴν ἀνοίξῃ μετὰ τὸ δεῖπνον.
Ἐπεμψε δὲ καὶ τινας τῶν στρατιωτῶν ἵνα φυλάττωσιν αὐτὸν μέ-
χρι τῆς προσδιωρισμένης ὥρας. Φθάσας ὁ ἀξιωματικός εἰς τὸ
Σπανδῶ, ἐνεχείρισε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν ἀρχηγόν τοῦ φρουρίου,
καὶ συνεκάθισε μετ' αὐτοῦ, μετ' ἀγωνίας ψυχῆς προσμένων νὰ ἴδῃ
τὰ ἐν αὐτῇ ἐμπεριεχόμενα. Τελευταῖον ἀνοίξαντες τὴν ἐπιστολὴν,
ἀνέγνωσαν τὰ ἀκόλουθα· «Ὁ κομιστὴς τῆς παρούσης διορίζεται
φρούραρχος τοῦ Σπανδῶ, ὅπου θέλουν φθάσει ὅσον εὐπω ἢ τε σύ-
ζυγος καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ, φέροντες μεθ' αὐτῶν πεντήκοντα φρε-
δερίκια. Ὁ πρῶν ἀρχηγὸς τοῦ φρουρίου ἅς μεταβῇ εἰς Ποτσδά-
μιον, ἐνθα ὑπάρχει ἄλλη ἀνωτέρα θέσις δι' αὐτὸν ἕνεκα τῶν πι-
στῶν ἐκδουλεύσεών του.» Ἀδύνατον νὰ ἐκφράσῃ τις πόσον ἀμφο-
τεροὶ ἐθαύμασαν, βλέποντες τὴν μεγάλην τοῦ βασιλέως ἐπιείκειαν.

Βιλλαρίου.

Εἰς τὸν περιβόητον μυθοποιὸν τῆς Γαλλίας Λαφονταίνον εὐ-
ρίσκεται ἀξιόλογος μῦθος, ὡς ἐπιμύθιον ἔχων τοὺς ὠραίους τού-
τους λόγους· «Μεγαλητέραν ἰσχὺν ἔχει ἡ γλυκύτης παρὰ ἡ βία.»
Ἡ ἀλήθεια δὲ τούτου μαρτυρεῖται ἐκ τοῦ ἐπομένου·

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος, οἱ κα-
τοικοῦντες εἰς τὰ ὄρη τῶν Γεβαινῶν (εἰς τὴν Γαλλίαν) Καμισάριοι,
καταδιωκόμενοι διὰ ὀρησκειτικὰς διαμάχας, ἤγειραν ἐπανάσσειν
κατὰ τῶν συμπατριωτῶν των. Καὶ πρῶτον μὲν ἐστάλη ὁ πρωτο-
στράτωρ Μοντρεβάλλιος ἵνα καθυποτάξῃ αὐτούς· πλὴν οὗτος, ἀ-
διακόπως μεταχειριζόμενος τὴν αὐστηρότητα καὶ ζητῶν νὰ τοὺς
κατατρομάξῃ διὰ τῶν κολάσεων, τοὺς ἐξηγρίονε περισσότερον.
Διωρίσθη εἴτα ὁ Βιλλάριος, ὅστις καὶ ἐξηκολούθησε τὸν ἐναντίον ἐ-
κείνου τρόπον, καὶ διὰ τῆς γλυκύτητος τοσοῦτον εὐκόλως ἐπέτυ-

γεν, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου πολλοὶ τῶν ἀποστατῶν ἐκουσίως παρεδόθησαν, ἄλλοι δὲ διὰ διαφόρων μέσων συνελήφθησαν. Εἷς μόνος ἔμεινε, δι' ὃν ἐδιάσθη πλέον νὰ ὑποσχεθῇ ἀμοιβὴν εἰς τὸν ὅστις ἤθελε φέρεи τὴν κεφαλὴν του. Καὶ ἦτο μὲν αὐτός ἀσφαλῶς κεκρυμμένος ἐντὸς τῶν ὀρέων, πλὴν ἐσυλλογίζετο ὅτι ἐξάπαντος ἤθελε συλληφθῇ, καὶ ἤθελε λάβει τὴν ἀνήκουσαν παιδείαν. Παρακινούμενος ὅθεν ὑπὸ τῆς γενναιότητος καὶ τῶν ἀρετῶν τοῦ Βιλλαρίου, παρουσιάζεται κρυφίως ἐνώπιόν του καὶ τὸν ἐρωτᾷ, ἂν τῷ ὄντι ὑπεσχέθη χίλια δίστηλα εἰς τὸν ὅστις ἤθελε τὸν συλλάβει ζωντανὸν ἢ καὶ τὸν θανατώσει. Ἀφοῦ δὲ ὁ πρωτοσράτωρ, ὅστις ἐγνώριζεν αὐτὸν μόνον ἐξ ὀνόματος, τῷ εἶπε τὸ «Ναί.» — «Βεβαίότατα λοιπόν, εἶπεν ἐκεῖνος, πεσὼν εἰς τοὺς πόδας του, ἤθελα ἔχει δικαίωμα νὰ λάβω τὴν ποσότητα ταύτην, ἂν τὰ σφάλματά μου δὲν μὲ καθίστων ἀνάξιον. Ἴδου μόνος μου σοὶ προσφέρω τὴν ἐπικηρυχθεῖσαν ταύτην κεφαλὴν, καὶ κάμε τὴν ὅ,τι θέλεις.» Ὁ Βιλλάριος ἐξεπλάγη διὰ τὴν γενναίαν ταύτην τοῦ Καμισαρίου πράξιν, καὶ εὐχαριστηθεὶς δι' ἣν ἔδειξε πίστιν πρὸς αὐτόν, τῷ ἐμέτρησεν εὐθὺς τὰ χίλια δίστηλα, δούς προσέτι ἀμνηστειὰν καὶ εἰς αὐτόν καὶ εἰς ὀγδοήκοντα ἀκόμη ὁπαδούς του. Ἐμαθητεύθη δὲ τοῦτο ἀμέσως εἰς τὰ ὄρη, καὶ ἡ γενναιότης τοῦ Βιλλαρίου τοιαύτην ζωηρὰν ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνταρτῶν ὥστε καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἀφήσαντες τὰ ὄπλα, παρεδόθησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ.

Δαρείου.

αρείος, ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, διορίσας φόρους εἰς τοὺς ὑπηκόους του, ἐκάλεσε τοὺς πρώτους τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τοὺς ἠρώτησεν ἂν οἱ φόροι οὗτοι ἦσαν βαρεῖς. Ἐνῷ δ' ἐκεῖνοι τῷ εἶπαν ὅτι ἦσαν μέτριοι, διέταξε τότε νὰ πληρώνωσι μόνον τοὺς ἡμίσεις.

Βερνίκης.

Λέγεται ὅτι, ἐνῷ ποτε Πτολεμαῖος, ὁ βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἐκάθητο καὶ ἔπαιζε τοὺς κύβους, εἷς τῶν ὑπηρετῶν, ἱστάμενος, τῷ ἀνεγίνωσκε τὰ ὀνόματα τῶν εἰς θάνατον καταδικασμένων, ἀναφέ-

ρων συγχρόνως καὶ τὰ ἐγκλήματα αὐτῶν, ὥστε ἐκεῖνος νὰ δώσῃ τὴν τελευταίαν περὶ τούτων ἀπόφασιν. Βερενίκη ὁμως ἡ σύζυγός του λαβοῦσα τὸ βιβλίον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ὑπηρετοῦ δὲν ἄφησε ν' ἀναγνωσθῇ ὅλον, λέγουσα· «Πρέπει νὰ ἔχῃ τις καλὰ τὸν νοῦν του καὶ νὰ ἀποφασίξῃ περὶ ζωῆς ἀνθρώπου, καὶ ὄχι ἐνῷ εἶναι εἰς τὸ παιγνίδιον, διότι τὸ πέσιμον τῶν κύβων καὶ τῶν σωμάτων δὲν εἶναι τὸ ἴδιον.» Μεγάλως δ' εἰς τοῦτο εὐαρεστηθεὶς ὁ Πτολεμαῖος, καὶ ἐπαινέσας τὴν Βερενίκην, οὐδέποτε πλέον ἤκουε κρίσιν ἀνθρώπου, ἐνῷ ἐπαιζε τοὺς κύβους.

Ἀλφόνσου Ε'.

Θαλασσοπλοῶν Ἀλφόνσος ὁ Ε', βασιλεὺς τῆς Ἀρραγωνίας, μετὰ σφοδρὰν τινὰ τρικυμίαν ἠναγκάσθη νὰ ἀράξῃ εἰς τινὰ νῆσον διὰ προφύλαξιν· ἐκεῖθεν δὲ παρατήρησεν ὅτι ἐν τῶν πλοίων του ἀπολειφθὲν, ὀλίγον ἔλειπε νὰ καταποντισθῇ μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀνθρώπων καὶ ἀποσκευῶν. Κινηθεὶς εἰς οἶκτον, διέταξεν ἀμέσως νὰ τρέξωσι πρὸς βοήθειάν του, ἀλλ' οἱ ἀνθρώποι του, προφανῆ τὸν κίνδυνον βλέποντες, τῷ παρέστησαν ὅτι κάλλιον ἦτο νὰ καταποντισθῇ τὸ ἐν, παρὰ νὰ ἐκτεθῶσι τὰ ἄλλα εἰς ὄλεθρον. Ἀλλ' ὁ Ἀλφόνσος, μηδὲν πλέον θελήσας νὰ ἀκούσῃ ἢ νὰ σκεφθῇ, ἐπιβὰς εἰς τὴν ναυαρχίδα ἔτρεξε πρὸς βοήθειαν αὐτῶν. Βλέποντες δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τὴν φιλανθρωπίαν ταύτην τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκ τοῦ παραδείγματος αὐτοῦ λαβόντες θάρρος, ἠκολούθησαν αὐτὸν ἐν τῷ ἁμα, καὶ τὴν ἰδίαν ῥιποκινδυνεύσαντες ζωὴν, ἔσωσαν τὸ πλοῖον. Ἐλεγε δὲ μετὰ ταῦτα ὁ Ἀλφόνσος ὅτι· «Προετίμων μᾶλλον νὰ ἐνταφιασθῶ εἰς τὴν θάλασσαν μὲ ὅλον μου τὸν στόλον, παρὰ νὰ ἶδω τοὺς δυστυχεῖς ἐκείνους νὰ χαθῶσιν ἐμπρὸς εἰς τὰ ὀμμάτιά μου χωρὶς νὰ τοὺς δώσω χεῖρα βοηθείας.»

Λουδοβίκου ΙΔ'.

Λοβόιος ὁ ὑπουργὸς τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', βασιλέως τῆς Γαλλίας, ἠγωνίζετο νὰ πείσῃ αὐτὸν νὰ κατασρέψῃ τὴν πόλιν Τρέβην, ἐπὶ λόγῳ ὅτι οἱ ἐχθροὶ ἠδύναντο νὰ ὀχυρώσωσιν αὐτήν· ἀλλ' ὁ βασιλεὺς ἀπέρριπτε τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην πρότασιν. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν ὁ Λοβόιος τῷ εἶπε· «Καταλαμβάνων, Μεγαλειότατε, ὅτι φοβούμενος τῆς συνειδήσεως τὸν ἑλεγχον, δὲν ἀποφασίζεις τοσοῦτον ἐπωφελὲς εἰς τοὺς σκοποὺς σου πρᾶγμα, ἐνόμισα ὅτι ἐκπληρῶ οὐσιωδέστατον πρὸς τὴν Μεγαλειότητά σου χρέος μου, ἐπισύρων εἰς ἐμαυτὸν ὅλον τὸ ἐκ τούτου μῆκος, ὅθεν καὶ χωρὶς νὰ σε εἶδο-

πυρρίσω, ἔστειλα ταχυδρόμον με διαταγὴν ἅμα ὅταν φθάσῃ νὰ καύσωσι τὴν Τρέβην.» Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς, μόλις τοὺς λόγους τούτους ἀκούσας, ὠρμησεν ὡς ἔξω φρενῶν ἐκ τοῦ θυμοῦ, καὶ ἀρπάσας τὸ τυχόν ἔμπροσθέν του, ἐξάπαντος ἤθελε τὸν κτυπήσῃ, ἂν ἡ δέσποινα Μαιντενὼν, ἐμβᾶσα εἰς τὸ μέσον δὲν εἶδε καιρὸν εἰς τὸν Λοθάριον νὰ φύγῃ. «Στείλε ἀμέσως, ἐφώναξεν ὁ βασιλεὺς, στείλε ἀμέσως ἄλλον ταχυδρόμον με ἐναντίαν διαταγὴν· ἂν δὲν φθάσῃ ἐγκαίρως, ἂν μίαν μόνην οἰκίαν καύσωσι, με τὴν ζωὴν σου θὰ με τὴν πληρώσῃς. «Καὶ δὲν εἶχε μὲν πέμψῃ ὁ Λοθάριος ταχυδρόμον, τὸν εἶχεν ὅμως ἑτοιμον, ἂν ἔβλεπε τὸν Λουδοβίκον μαλακώτερον. Οὕτως ἡ γενναία τοῦ μονάρχου ἀγανάκτησις ἐσωσεν ὀλόκληρον πόλιν ἐκ παντελοῦς ὀλέθρου.

Λουδοβίκου ΙΕ'.

Ὅτε οἱ Γάλλοι (κατὰ τὸ 1745), πολεμοῦντες τοὺς Ἀγγλους, ἐκέρδισαν μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας τὴν νίκην εἰς τὰς πεδιάδας τοῦ Φοντενιακοῦ, ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Λουδοβίκος ΙΕ', θέλων νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἐκκαιδεκαετῆ υἱόν του, τὸν πρωτότοκον, τὴν φρίκην ἣν καὶ ὁ ἴδιος εἶχε διὰ τὰς δικαιοτάτας μάχας, τὸν περιέφερον εἰς τὸ πεδῖον τῆς μάχης. Ὁ πρωτότοκος πραγματικῶς εἶδεν ἐνταῦθα ὅ,τι ἀνεγίνωσκεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ἤγουν ἐκτεταμένῃν πεδιάδα πλήρη αἵματος, μέλη διακεχωρισμένα ἀπὸ τοῦ σώματος, πτώματα νεκρῶν καὶ ἄλλων ψυχορραγούντων, ἐξ ὧν τινὲς μὲν μάτην ἠγωνίζοντο νὰ ἀναζήσωσιν, ἕτεροι δ' ἀνελάμβανον τὴν ζωὴν ἵνα φωνάξωσι μόνον. Ζήτην ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Πρωτότοκος» καὶ εἴτα ἐξέπνεον.

Τὸ ἐλεεινὸν τοῦτο θέαμα ἐκίνησεν εἰς δάκρυα τὸν νέον ἡγεμόνοπαῖδα, ὅπερ παρατηρήσας ὁ βασιλεὺς· «Μάθε υἱέ μου, τῷ εἶπε, πόσον ἀκριβὰ με ἀξίζει, καὶ πόσον με λυπεῖ ἡ νίκη αὕτη.» Εἴτα δ' εἶπεν εἰς τοὺς ἀκολούθους αὐτοῦ τοὺς ἀξιομνημονεύτους τούτους λόγους· «Φροντίσατε διὰ τοὺς πληγωμένους Γάλλους, ὡς διὰ παιδία μου, καὶ διὰ τοὺς ἐχθροὺς μου, ὡς διὰ Γάλλους.»

Κορνίκου.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν περιφήμων ναυτικῶν τῆς Γαλλίας, διηγεῖται ὁ Δενηγκραιτούρτιος τὴν ἀξιοσημείωτον ταύτην πράξιν τοῦ Κορνίκου.

Τοσοῦτον εἶχε πλημμυρήσῃ ὁ ποταμὸς τῆς Γαλλίας Γαρούνης, ὥστε καὶ οἱ τολμηρότατοι ναῦται δὲν ἐτόλμων νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς ὁρμῆς τοῦ ρεύματος, ὅπερ ἐφαίνετο ὅτι ἤθελε νὰ ἐπι-

σύρη τὸ πᾶν. Ὁ Κορνίκος ὁμως διὰ τοῦ πυροβόλου ἐβίβασε τέσσαρας, τοὺς γενναιοτέρους τῶν ἄλλων, νὰ εἰσέλθωσι μετ' αὐτοῦ εἰς ἀκάτιόν τι, ὅπερ ἦτο πλησίον τῆς οἰκίας του (κατὰ τὰ περίχωρα τῶν Βουρδιγάλλων), καὶ δι' αὐτοῦ διελθὼν ἀπάσας τὰς οἰκίας τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, μετέφερεν ἐκεῖθεν εἰς ἀσφαλές μέρος ὑπὲρ τοὺς ἑξακοσίους ἀνδρας καὶ γυναῖκας, ἡμιπνύους καὶ ἡμιθανεῖς ἐκ τοῦ τρόμου των. Ἀδιακόπως δ' ἐξηκολούθει τρεῖς ἡμέρας διαπερῶν τὸν ποταμόν, λυτρώνων ἀκόμη καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν, καὶ φέρων ζωτροφίας εἰς αὐτούς. Καί τοι δὲ μὴ ἔχων τὰ μέσα, ὡς πολλὰ ἀπολέσας διὰ τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο, ἐξ ἰδίων του ὁμως πολλὰς ἡμέρας ἔτρεφε τοὺς σωθέντας. Ὅτε δὲ παρῆλθεν ὁ κίνδυνος, ὁ Κορνίκος ἀπεσύρθη εἰς τὸν οἶκόν του, ἐνθα πολὺν καιρὸν ἔμεινεν, ἀποφεύγων ἐκ μετριότητος τοὺς ἐπαίνους καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς πόλεως.

Κουεῦρώνος.

Περὶ τὰς ἀρχάς τῆς δεκάτης ὀγδόης ἑκατονταετηρίδος ὑπῆρχε Γάλλος ἐπίσκοπος ἐν Τοίῳση, ὁ Κουεῦρών, διὰ τε τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιланθρωπίαν του φημιζόμενος ὡς πατὴρ τῶν πτωχῶν καὶ τῶν δυστυχῶν τὸ ἄσυλον. Καί τοι δὲ διὰ τὴν μικρὰν αὐτοῦ κατὰστασιν ἑστερεῖτο ὁ ἴδιος τῶν μέσων τοῦ ἀνακουφίζειν αὐτούς, κατέπειθεν ὁμως πολλοὺς πλουσίους νὰ συνεισφέρωσι προθύμως εἰς τὰς ἀγαθοεργίας του, καὶ οὕτως ἠδύνατο νὰ συντρέχη αὐτοὺς εἰς τὰς ἀνάγκας των, ἐφρόντιζεν ὁμως νὰ μὴ καταχράται τῆς φιλανθρωπίας αὐτῶν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν γυνή τις λίαν περίλυπος, προσελθοῦσα πρὸς αὐτόν, τὸν εἰδοποίησεν ὅτι, ἐπειδὴ ἐφυλάκισαν τὸν σύζυγόν της, αὕτη μετὰ τεσσάρων ἔμεινε τέκνων, τὰ ὅποια δὲν ἠδύνατο νὰ ζωοθρέψη, καὶ ὅτι ἂν δὲ τῇ ἀπέδιδον τὸν πατέρα των, πληρόνοντες τὸ χρέος δι' ὃ ἐφυλάκισαν αὐτόν, ἄλλο πλέον νὰ προσμένῃ δὲν εἶχεν εἰμὴ νὰ φονευθῇ ἐξ ἀπελπισίας, βλέπουσα λιμοκτονοῦντα τὰ τέκνα της.

Κατανυχθεὶς ὁ φιλάνθρωπος οὗτος ἀνὴρ, ἐνόμισεν ὅτι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὤφειλε νὰ φανῇ ἀδιάκριτος καὶ τοι δὲ πρό μικροῦ εἶχε κάμει σύναξιν, ἀπεφάσισεν εὐθύς νὰ κάμῃ καὶ ἄλλην διὰ τὸν πεφυλαχισμένον ὅθεν καὶ ἔσπευσε νὰ ζητήσῃ πάλιν τὴν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν φιλανθρώπων ψυχῶν, καὶ μάλιστα παρὰ τινος πλουσίου ἐμπόρου, ὅστις καὶ τοι ὀξύθυμος ὢν, εἶχε λίαν συμπαθητικὴν καρδίαν.

Κατὰ δυστυχίαν ἤρρεν αὐτόν ἐν καιρῷ ὅτε ἔλαβεν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ τῇ ἀνῆγγειλαν ὅτι διὰ χρεοκοπίας τινὸς ἔχασεν ἱκανὴν χρη-

ματικὴν ποσότητα. Μηδὲν ὁμῶς περὶ τούτου ὁ Κουεῦρὼν γινώσκων, διὰ γλυκέους καὶ ἡμέρου τρόπου τῷ παρέστησε τὴν αἰτίαν τῆς εὐσεύς του.

— Τι! πάλιν ἐδῶ, ἀνέκραξεν ὁ ἔμπορος μετὰ θυμοῦ. ὦ! φθάνει πλέον!

— Ἄλλ' ἂν ἤξευρες, κύριέ μου. . . .

— Δὲν θέλω νὰ ἤξεύρω τίποτε, ἀναχώρησε. . . .

— Ἄλλὰ τί θὰ γίνη ἡ πτωχὴ ἐκείνη καὶ ἀθλία οἰκογένεια; Σὲ ἐξορκίζω, ἐπρόσθεσε, πλησιάζων πρὸς αὐτόν. . . .

Πλὴν ὁ ἔμπορος, καταβεθυρισμένος ὢν εἰς τὴν συμβᾶσαν συμφορὰν του καὶ ὡς ἔξω φρενῶν, στραφεὶς μεθ' ὀρμῆς, τὸν ἐβράπισεν εἰς τὸ πρόσωπον. Ἄλλ' ὁ Κουεῦρὼν, ἀναισθητῶν σχεδὸν εἰς τὴν ὕβριν ταύτην, καὶ οὐδεμίαν δεῖξας ταραχῆν, ἔστρεψε καὶ τὴν ἑτέραν παρεῖαν, καὶ πραεῖα τῇ φωνῇ. « Ἰδοὺ, Κύριε, τῷ εἶπε, δός με καὶ ἄλλο, φθάνει μόνον νὰ βοηθήσῃς τὴν πτωχὴν ἐκείνην οἰκογένειαν. »

Ὡς ὑπὸ κεραυνοῦ πληγείς ὁ ἔμπορος ἐκ τῶν λόγων τούτων, καὶ μάλιστα ἐκ τῆς ἡρωϊκῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀπαθείας, ὀλίγην ὥραν ἔμεινεν ἄφωνος, εἶτα δ' ἐν τῷ ἅμα. « Ἐλα μαζί μου, » τῷ εἶπε καὶ λαβὼν αὐτόν διὰ χειρὸς, τὸν ἔφερεν ὅπου ἦτο τὸ κιβώτιόν του, καὶ δεικνύων πρὸς αὐτόν ἅπαντα τὰ ἐμπεριεχόμενα χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα. « Λάβε, τῷ εἶπεν, ὅσα θέλῃς· σε δίδω τὴν ἀδειαν. »

Τοῦ Κουεῦρῶνος μὴ θέλοντος νὰ λάβῃ οὐδὲν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἔβαλεν οὗτος καὶ τὰς δύο χεῖρας εἰς μέγα τι βαλάντιον πλήρες δις-σιτήλων καὶ λαβὼν ὅσα ἠδύνατο, ἔβαλεν αὐτὰ εἰς τὸν πῖλον τοῦ Κουεῦρῶνος, παραγγέλλων αὐτόν, ὅταν τὰ ἐξοδεύσῃ, νὰ ἔλθῃ νὰ τῷ δώσῃ καὶ ἄλλα.

Ὁ Κουεῦρὼν ἀνεχώρησε χαίρων καὶ εὐγνωμονῶν, πλὴν εἰς οὐδέναν ἀνέφερε τὰ διατρεξάντα· ἄλλ' ὁ ἔμπορος ἐδημοσίευσεν αὐτὰ, προτιμῶν μᾶλλον νὰ διακηρύξῃ τὸ σφάλμα του, παρὰ νὰ ἀφήσῃ εἰς λήθην τοσοῦτον ἡρωϊκὴν πράξιν, ἧς αὐτόπτης μάρτυς ἐγενετο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΘΟΠΟΙΑΣ.

Πτολεμαίου.

Πτολεμαῖος ὁ υἱὸς τοῦ Λάγου, βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐδειπνεῖ καὶ ἐκοιμάτο εἰς τὰς οἰκίας τῶν φίλων του.

Ἄν δέ ποτε καὶ οὗτος ἐκάλει τινὰ εἰς τὸ δεῖπνον, ἐδανείζετο ποτήρια καὶ τὰ στρώματα καὶ τὰς τραπέζας ἐκείνων, μὴ ἔχων αὐτὸς πλείονα τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων αὐτῷ· καὶ ἔλεγε δὲ μάλιστα ὅτι «περισσότερον ἀνήκει εἰς τοὺς βασιλεῖς νὰ πλουτίζωσιν ἄλλους παρὰ νὰ πλουτῶσιν οἱ ἴδιοι.»

Τυρεννίου.

Ἀξιωματικὸς τις Γάλλος ἐν μεγάλῃ εὐρίσκετο ἀπελπισίᾳ, ὡς ἀπολέσας κατὰ τινὰ μάχην δύο ἵππους, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀποκαταστήσῃ αὐτούς. Ὁ περιβόητος ἐπὶ ἀγαθότητι στρατάρχης Τυρεννίος μαθὼν τὸ πρᾶγμα, ἀμέσως τῷ ἐχάρισεν δύο ἰδικούς του, παραγγέλων αὐτῷ νὰ προσέχῃ μὴ ἀναφέρῃ τὸ ἐλάχιστον περὶ τούτου εἰς οὐδένα· «Διότι τότε, ἐπρόσθεσε, θὰ ἔλθουν καὶ ἄλλοι νὰ μοι ζητήσουν, καὶ δὲν εἶμαι εἰς κατάστασιν νὰ δίδω εἰς καθένα.»

Τότε ἡ ἀρετὴ ὑψοῦται ἐπὶ μᾶλλον, ὅταν τις ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς οἰκονομίας κρύπτει τὴν ἀξίαν τῆς ἀγαθοεργίας.

Ἐπισκόπου τινὸς τοῦ Οὐάπιγκόν.

Ἐπίσκοπός τις τοῦ Οὐάπιγκόν ἐπιστρέφων πεζὸς ἐκ Χαράνσης, ἀπήντησε χωρικόν τινα, ὅστις τῷ ἐφάνη λίαν περίλυπος.

— Ποῦ ὑπάγεις, φίλε μου; τὸν ἠρώτησε· μὲ φαίνεσαι πολλὰ λυπημένος· τί ἔχεις;

— Ἀ! δέσποτά μου, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός, ἔχασα ἐν βῶδιον, καὶ ἐπειδὴ αὐριον εἶναι πανήγυρις, πρέπει νὰ τὸ βάλω εἰς τὸν τόπον του. Δὲν ἔχω ὅμως τὸν τρόπον μου, καὶ οἱ γείτονές μου δὲν ἠδυνήθησαν ἢ δὲν ἠθέλησαν νὰ μὲ δανείσωσι δύο λουδοβίγια. Ὑπάρχω δὲ τῶρὰ μίαν λεύγαν μακρὰν ἀπ' ἐδῶ διὰ νὰ εὕρω παλαιόν τινα φίλον, καὶ ἴσως αὐτὸς μὲ βοηθήσῃ.

— Καὶ διατί ὑπάγεις τόσον μακρὰν; εἶπεν ὁ ἐπίσκοπος· δὲν ἤξευρες ὅτι ἔχεις πλησιέστερόν σου φίλον, ὅστις δὲν θὰ σὲ ἀρνηθῇ τίποτε; Δύω λουδοβίγια δὲν σὲ ἀρκοῦν, λάβε λοιπὸν τρία, καὶ ἔχε ὑγίαν, καὶ καλὴ πανήγυρις.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀνέλαβε τὴν ὁδοιπορίαν του· ἀλλ' ὁ χωρικός, τρέχων κατόπιν αὐτοῦ, ἐφώναζεν·

— Ἀλλὰ, δέσποτα, δέσποτα! Δὲν σὰς εὐρίσκεται ὀλίγον χαρτίον καὶ κανὲν μελανοδοχεῖον διὰ νὰ κάμω τὴν ὁμολογίαν;

— Ὅχι, φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ ἐπίσκοπος μειδιῶν· δὲν μᾶς χρειάζονται τοιαῦτα πράγματα· φύλαττε σὺ τὴν ὁμολογίαν σου εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ἡ ἐξόφλησίς σου ἔγινεν ἤδη εἰς τὴν ἰδικὴν μου.

Βαρώνος Μ.

Μασσαλιανός τις νέος, καλούμενος Ῥοβέρτος, ἐπρόσμενεν εἰς τὸν λιμένα, (τῆς Μασσαλίας) ἵνα εἰσέλθῃ τις εἰς τὴν λέμβον του. Ἀγνώριστός τις εἰσῆλθεν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ καίτοι ὁ Ῥοβέρτος ἦτο παρὼν, ἤτοιμάζετο ὁμως νὰ ἀναχωρήσῃ διότι δὲν ἐφαντάζετο ὅτι ἦτον ἰδική του, καὶ τῷ εἶπε μάλιστα, ὅτι ἐπειδὴ ὁ κύριος αὐτῆς δὲν φαίνεται, θέλει νὰ περάσῃ εἰς ἄλλην.

— Ἡ λέμβος εἶναι ἰδική μου, εἶπεν ὁ νέος, θέλεις νὰ σὲ ἐκβάλω εἰς τὸν λιμένα;

— Ὅχι· διότι μίαν ὥραν θέλει ἕως τὴν νύκτα, καὶ ἔχω εὐχὰ ρίστησιν δύο τρεῖς μόνον γύρους νὰ κάμω διὰ νὰ πάρω τὸν ἀέρα μου κατὰ τὴν ὡραίαν ταύτην ἐσπέραν. . . πλὴν σὺ δὲν ἔχεις τὸν ἀέρα τῶν θαλασσινῶν, οὔτε ὁμοιάξεις ναύτην.

— Δὲν εἶμαι τῳόντι, κύριε, καὶ μόνον διὰ νὰ κερδίσω κατὰ μετέρχομαι τοῦτο τὸ ἔργον τὰς κυριακάς καὶ τὰς ἑορτάς.

— Πῶς; εἰς τοιαύτην ἡλικίαν νὰ ἦσαι φιλάργυρος! Τοῦτο ἀτιμάζει τῳόντι τὴν νεότητά σου καὶ ἐλαττώνει τὴν συμπάθειαν, τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχὰς ἐμπνέει ἡ καλὴ σου φυσιογνωμία.

— Ναί! . . . Ἀλλ' ἂν ἤξευρες, κύριε, διατὶ θέλω νὰ κερδίζω χρήματα, δὲν ἤθελες ἐπαυξήσῃ βέβαια τὴν θλίψιν μου, νομίζων με τοσοῦτον οὐτιδανοῦ χαρακτῆρος ἄνθρωπον.

— Πιθανὸν νὰ σὲ ἡδίκησα μὲ τὴν ἀπότομον κρίσιν μου, διότι δὲν γνωρίζω τὰ περὶ σέ, ἀλλ' ἂς κάμωμεν τὴν περιδιάδασίν μας, καὶ διηγῆσαι με τὴν ἱστορίαν σου.

Καθίσας δέ· Ἐἰπέ μοι λοιπόν, ἐξηκολούθησε, ποίας θλίψεις ἔχεις, διότι προδιέθεσες ἀπὸ τώρα τὴν καρδίαν μου νὰ λάβῃ συμπάθειαν.

— Μία μόνη εἶναι ἡ θλίψις μου εἶπεν ὁ νέος. Ἐχω πατέρα εἰς τὰ δεσμά, καὶ δὲν εἶμαι ἱκανὸς νὰ τὸν λυτρώσω. Ἦτο μεσίτης τῆς πόλεως ταύτης, καὶ ἀπὸ τὰς ἰδικὰς του καὶ τὰς τῆς μητρὸς μου οἰκονομίας ἔβαλεν εἰς πλοῖον, διευθυνόμενον διὰ Σύμωρην, διάφορα ἐμπορεύματα τοῦ συρμοῦ, καὶ ἠθέλησε καὶ ὁ ἴδιος νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν αὐτῶν· τὸ πλοῖον ὁμως συνελήφθη ἀπὸ πειρατὰς, καὶ ἐφέρθη εἰς Τετουάνην, ὅπου ὁ ἄθλιος πατήρ μου εἶναι ἀνυπότακτος μὲ τοὺς λοιποὺς συνεπιβάτας του. Χρειάζονται δύο χιλιάδες διστηλὰ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν του, ἀλλ' ἐπειδὴ κατεξόφισεν ἅπασαν τὴν περιουσίαν του εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του, σερούμενα τὴν ποσότητα ταύτην. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ μήτηρ μου καὶ αἱ ἀδελφαί μου ἡμέραν καὶ νύκτα ἐργάζονται, καθὼς καὶ ἐγὼ, παρὰ τινι

χρυσόχοω, καὶ προσπαθῶ, καθὼς βλέπεις, νὰ κερδίσω τι καὶ τὰς κυριακάς καὶ τὰς ἑορτάς. Ἐκόψαμεν καὶ τὰς μεγαλητέρας μας ἀνάγκας, καὶ εἰς μόνος θάλαμος εἶναι ὅλη μας ἡ κατοικία. Εἰς τὴν ἀρχὴν εἶχα κατὰ νοῦν νὰ ὑπάγω ἐγὼ ἀντὶ τοῦ πατρός μου εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν του, καὶ ἤμην ἑτοιμος νὰ τὸ κάμω· ἀλλ' ἡ μήτηρ μου, δὲν ἤξεύρω πόθεν πληροφορηθεῖσα, μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι τοιαύτη ἐπιχείρησις ἦτον ἄλογος καὶ ἀνωφελής, καὶ ἐμπόδισεν ὅλους τοὺς πλοιάρχους τῆς ἀνατολῆς νὰ μὲ λάβωσιν εἰς τὰ πλοῖά των.

— Καὶ λαμβάνεις κάποτε εἰδήσεις ἀπὸ τὸν πατέρα σου; ἤξεύρεις ποῖος εἶναι ὁ κύριός του εἰς Τετουάνην; πῶς τὸν φέρονται;

— Ὁ κύριός του εἶναι ἐπιστάτης τῶν βασιλικῶν κήπων. Τὸν φέρονται δὲ μὲ εὐσπλαγχνίαν, καὶ αἱ ἐργασίαι τὰς ὁποίας τῷ δίδουν δὲν εἶναι ὑπὲρ τὴν δύναμίν του· πλήν δὲν εἶμεθα καὶ ἡμεῖς πλησίον του νὰ τὸν παρηγορῶμεν καὶ νὰ ἀνακουφίζωμεν τοὺς κόπους καὶ τὴν μεγάλην θλίψιν του. Εἶναι μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς, ἀπὸ τὴν ἀκριβὴ τοῦ σύζυγον καὶ τὰ τρία περιπόθητα τέκνα του.

— Πῶς ὀνομάζεται εἰς Τετουάνην;

— Δὲν μετέλλαξε διόλου τὸ νομὸν αὐτοῦ· ὀνομάζεται καὶ ἐκεῖ Ῥοβέρτος, καθὼς καὶ εἰς τὴν Μασσαλίαν.

— Ῥοβέρτος... εἰς τὸν ἐπιστάτην τῶν κήπων;

— Ναί, κύριε.

— Ἡ δυστυχία σου τῶνόντι μὲ κινεῖ εἰς οἶκτον, καὶ βλέπων τὰ φιλόστοργα πρὸς τὸν πατέρα σου αἰσθήματά σου, τολμῶ νὰ σοὶ προμαντεύσω καλὴν τύχην, καὶ σοὶ τὴν ἐπεύχομαι. Ἐχω δ' εὐχαρίστησιν, κύριε, λαμβάνων τὸν ἀέρα μου, νὰ δοθῶ ὀλίγον εἰς ἰδίαν μου σκέψεις, ὅθεν μὴ σὲ κακοφανῇ, ἂν διακόπτω τὴν ὁμιλίαν μας.

Ὅτε δὲ ἐνύκτωσεν, ὁ ξένος διέταξε τὸν Ῥοβέρτον νὰ ἀράξῃ, καὶ ἐξελθὼν τοῦ πλοίου τῷ ἐνεχείρισε βαλάντιον, εἰς τὸ ὁποῖον εὗρισκοντο ὀκτὼ χρυσοὶ λουδοβίκοι καὶ δέκα ἀργυρὰ δίστηλα· καὶ μηδὲν καιρὸν δώσας εἰς αὐτὸν νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, ὡς ἀτραπὴ ἐγένετο ἄφαντος. Ἀλλ' ἐκ τῆς μεγαλοδωρίας ταύτης, ὁ νέος συνέλαβε περὶ τοῦ ξένου μεγάλην ὑπόληψιν, πλήν, καὶ τοι ἀκολουθήσας αὐτόν, δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸν φθάσῃ καὶ νὰ τῷ προσφέρῃ τὰς εὐχαριστίας του.

Μετὰ ἑξ ἑβδομάδας, ἐνῶ ἡ τιμία αὕτη οἰκογένεια, ἐξακολούθουσα νὰ ἐξοικονομῇ διὰ τῆς ἐργασίας της τὴν ὅποιαν ἐχρειάζετο ποσότητα, ἐγευματίζεε λιτῶς, παραδεδομένη εἰς τὴν θλίψιν της, αἰφνης παρουσιάζεται ἐμπροσθεν ὁ πατὴρ Ῥοβέρτος. Ὁ θαυμασμός καὶ ἡ χαρὰ ὑπῆρξεν ἀνέκφραστος. Ὁ Ῥοβέρτος ῥιφθεὶς εἰς τὰς ἀγκάλας των, τοὺς ἡνυχάρισε διὰ τὰ πενήκοντα λουδοβίκια,

αὐτὰ τῷ ἐνεχειρίσθησαν ὅτε ἔμβαινον εἰς τὸ πλοῖον, καθὼς πρὸς τούτοις καὶ διὰ τὴν προπληρωμὴν τοῦ ναύλου, τῆς τροφῆς καὶ τῶν φορεμάτων, καὶ τοὺς ὑπερεπῆνει διὰ τὸν μέγαν των ζῆλον καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην των.

Ἐξεπλάγη ἐκ νέου ἡ οἰκογένεια, καὶ ἐθεωροῦντο μεταξύ των. Τελευταῖον δ' ἡ μήτηρ διακόψασα τὴν σιωπὴν, καὶ φανταζομένη ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἔπραξε ταῦτα πάντα, διηγήθη πρὸς τὸν πατέρα, πῶς ἀπ' ἀρχῆς τῆς αἰχμαλωσίας του ἠθέλησε νὰ ὑπάγῃ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ πῶς αὕτη πόν ἐμπόδισε, καὶ πόσον ζῆλον κατέβαλε πρὸς ἐξοικονομῆσιν τῆς ἀπαιτουμένης ποσότητος πρὸς λύτρωσίν του. « Ἐχρηιάζοντο ἀκόμη, ἐπρόσθεσεν ἕξ χιλιάδες φράγκα· εἴχαμεν ὀλίγον τι παραπάνω ἀπὸ τὸ ἥμισυ, τὰ πλείοτερα συνηγμένα μὲ τοὺς κόπους του, καί, ὡς φαίνεται, πρέπει νὰ ᾔῃρε φίλους οἵτινες τὸν ἐβοήθησαν. »

Μόλις τῆς μητρὸς τελειωσάσης τοὺς λόγους τούτους, ὁ πατὴρ ὡς παράφορος ἀποταθεὶς πρὸς τὸν υἱόν του.

— Ἀθλίε, τῷ εἶπε, τί ἔκαμες; πῶς ἐμπορῶ νὰ σὲ ᾔμαι χρεώστης διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν μου, χωρὶς νὰ αἰσθάνωμαι μεγάλην διὰ τοῦτο θλίψιν; διότι πῶς ἄλλως διετήρησες τὸ πρᾶγμα μυστικὸν ἀπὸ τὴν μητέρα σου, ἂν δὲ τὸ ἐξηγόραζες μὲ τῆς ἀρετῆς τὴν τιμὴν, ἂν αἱ χεῖρές σου δὲν ἐμολύνοντο μὲ ξένον κτήμα; Εἰς τὴν ἡλικίαν σου, ἀθλίου αἰχμαλώτου υἱέ, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐξοικονομήσῃ τις εὐκόλως τόσον μεγάλην ποσότητα! Φρίττω συλλογιζόμενος ὅτι ἡ πατρικὴ ἀγάπη σὲ ἔκαμεν ἐνοχον. Βεβαίωσέ με εἰπεῖ με πῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα, καὶ ἂν ἡ ἀτιμία ἐμόλυνε τὴν ψυχὴν σου, τί ὠφελεῖ πλέον εἰς ὅλους μας ἡ ζωὴ; δὲν εἶναι προτιμότερος αὐτῆς ὁ θάνατος;

— Ἡσύχασε, πάτερ μου, ἀπεκρίθη ὁ νέος, ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν, ὁ υἱὸς σου δὲν εἶναι ἀνάξιος τοῦ ὀνόματος τούτου, ἀλλ' οὐτε πάλιν εὐτυχῆς, διότι δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ δι' ἔργων πόσον προσφίλης τῷ εἶσαι. Δὲν χρεωστεῖς εἰς ἐμὲ τὴν ἀπελευθέρωσίν σου. Γνωρίζω τὸν εὐεργέτην σου. Ἐνθυμήσου, μῆτέρ μου, τὸν ἀγνώριστον ἐκεῖνον, ὅστις μοὶ ἔδωκε τὸ βαλάντιόν του, καὶ μοὶ ἔκαμε πολλὰς ἐρωτήσεις; Ἐπὶ ζωῆς μου θὰ τὸν ζητῶ, καὶ ὅταν τὸν εὕρω, ἐξαπαντος θὰ τὸν φέρω διὰ νὰ ἴδῃ τὸ ἔργον τῶν χειρῶν του.

Διηγηθεὶς εἶτα καὶ εἰς τὸν πατέρα του τὰ περὶ τοῦ ἀγνωρίστου, καθησύχασεν αὐτόν.

Ἐπιστρέψας ὁ Ροβέρτος εἰς τὴν οἰκογένειάν του, εὗρε φίλους καὶ προστάτας, ὥστε ἐντὸς δύο ἐτῶν ἠτύχησε παρ' ἐλπίδα εἰς τὸ ἔργον του. Τὰ τέχνα του, τὰ ὅποια καὶ ἀπεκατέστησεν εἰς καλὰ μέρη, διμερίζοντο τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καί τῆς γυναῖκος του εὐτυχίαν.

ἥτις ἤθελεν εἶσθαι ἀτάραχος, ἀν' ὃ υἱὸς διὰ τῶν συχνῶν ἀναζητήσεων ἠδύνατο νὰ ἀνακαλύψῃ τὸν εὐεργέτην των, ὅστις ἀπεκρύπτετο ἀποφεύγων τὴν εὐγνωμοσύνην των. Τελευταῖον δ' ἀπαντήσας αὐτὸν κατὰ τινα κυριακὴν τὸ πρῶτ' περιδιαβάζοντα παρὰ τὸν λιμένα.

— Ἀ! προστάτα μου, ἐφώναξε, μηδεμίαν ἄλλην λέξιν δυνήθεις νὰ προφέρῃ.

Ὁ ξένος ἔσπευσε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τὴν αἰτίαν ταύτης τοῦ τῆς καταστάσεως.

— Τί! κύριε, δὲν τὸ ἐξεύρεις; τῷ ἀπεκρίθη ὁ νέος, ἐλπισμόνησες τὸν Ῥοβέρτον καὶ τὴν οἰκογένειαν, τὴν ὁποίαν ἐπανήγαγες εἰς τὴν ζωὴν τρόπον τινά, χαρίσας πρὸς αὐτὴν τὸν πατέρα της;

— Λάθος ἔχεις, φίλε μου, δὲν σὲ γνωρίζω, καὶ οὐτε σὺ εἶσαι πιθανόν νὰ μὲ γνωρίζῃς, διότι ἐγὼ εἶμαι ξένος εἰς τὴν Μασσαλίαν, καὶ ὀλίγας ἡμέρας μόνον ἔχω ἐδῶ.

— Ἴσως, εἶπεν ὁ νέος, ἀλλ' ἐνθυμήσου ὅτι πρὸ δύο περίπου ἐτῶν ἦσο ἐδῶ. Ἐνθυμήσου τὴν περιδιάβασιν τὴν ὁποίαν ἐκάμαμεν εἰς τὸν λιμένα τοῦτον, τὴν συμπάθειαν, τὴν ὁποίαν ἔλαβες διὰ τὴν δυστυχίαν μας, τὰς ἐρωτήσεις ἀπὸ τὰς ὁποίας ἠδύνασο νὰ πληροφορηθῇς τὰ μέσα διὰ νὰ μᾶς γίνῃς εὐεργέτης. Πῶς εἶναι δυνατόν, ἐνῷ ἐστάθης ἐλευθερωτῆς τοῦ πατρός μου, νὰ μὴ ἐνθυμήσαι ὅτι ἔσωσες ὀλόκληρον οἰκογένειαν, ἥτις ἄλλο δὲν ζητεῖ τώρα ἀπὸ σέ εἰμὴ νὰ σέ ἴδῃ μόνον; Μὴ καταφρονήσῃς λοιπὸν τὰς δεήσεις μου, καὶ ἐλθέ νὰ ἴδῃς τοὺς ὁποίους σὺ κατέστησες εὐτυχεῖς! . . Μὴ μὲ ἀρνήσῃς καὶ ταύτην τὴν χάριν.

— Σὲ τὸ εἶπα, φίλε μου, ἔχεις λάθος, μὲ παρεγνώρισες.

— Ὅχι, κύριε, δὲν ἔχω λάθος, εἶπεν ὁ νέος, διότι τὰ χαρκτηριστικὰ σου εἶναι τόσον καλὰ ἐντυπωμένα εἰς τὴν καρδίαν μου, ὥςτε δὲν εἶναι τρόπος νὰ σὲ παραγνωρίζω. Ἐλα, σὲ πρκαλῶ.

Καὶ λαμβάνων αὐτὸν διὰ χειρὸς, ἠγωνίζετο διὰ τῆς βίας νὰ τὸν σύρῃ. Ἀλλ' ἐπειδὴ πολὺ πλῆθος περιεκύκλωσεν αὐτούς, ὁ ἀγνωρίστος μετὰ σβαραῶς φωνῆς.

— Κύριε, τῷ εἶπε, τὸ πρᾶγμα τοῦτο δὲν μοὶ δίδει εὐχαρίστησιν· τὸ λάθος σου προέρχεται, διότι μὲ παρομοιάζεις μὲ κανένα ἄλλον. Ἐλα εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, καὶ πῆγαινε εἰς τὸν οἶκόν σου νὰ ἡσυχάσῃς διότι φαίνεται ὅτι ἔχεις χρεῖαν νὰ ἀναπαυθῇς.

— Τί σκληρότης εἶναι αὕτη; ἐφώναξεν ὁ νέος· εὐεργέτα τῆς οἰκογενείας μας, διὰ τί ἀποποιεῖσαι τὴν ὁποίαν εἰς σὲ μόνον χρεωστοῦμεν εὐτυχίαν; Εἰς μάτην λοιπὸν τώρα κεῖμαι πρὸ τῶν ποδῶν σου; τόσον ἀδυσώπητος εἶσαι, ὥςτε νὰ ἀπορρίπτῃς τὴν ὁποίαν ἀπὸ πολλῆς ζητοῦμεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὴν ἐλευθεριότητά σου

εὐχαριστίαν... Σεῖς, κἄν, οἵτινες ἐσυνάχθητε ἐδῶ, ἀπὸ τὴν τα-
ραχὴν καὶ τὴν ἀταξίαν εἰς τὴν ὁποίαν μὲ βλέπετε, κινήθητε εἰς
συμπάθειαν, καὶ συνενωθῆτε μετ' ἐμοῦ, ὥστε ὁ πρόξενος τῆς σω-
τηρίας μας νὰ ἔλθῃ νὰ ἰδῇ τὴν ἀγαθοεργίαν του !

Ἐνῷ ὁ νέος ἔλεγε ταῦτα, ὁ ἀγνώριστος ἐφάνη ὅτι ὑπεχώρει
εἰς τὴν βίαν, πλὴν ἐνώσας ἀπάσας αὐτοῦ τὰς δυνάμεις, καὶ ἀνα-
λαβὼν τὴν γενναιότητα νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς προσφε-
ρομένης αὐτῷ ἡδονῆς, διήλθε διὰ τοῦ ὄχλου καὶ ἐγένετο ἀφαντος.

Διὰ παντός ἠθέλωμεν ἀγνοεῖ ποῖος ἦτον ὁ ἀγνώριστος οὗτος,
ἀν οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ δὲν ἤθελον εὑρεῖ μεταξὺ τῶν ἐγγράφων
του ἕξ χιλιάδων πενταχοσίων φράγκων σημειώσιν, σαλέντων πρὸς
τὸν Κ. Μαῖν Δεκάδιξ, ὃν καὶ ἐκ περιεργίας ἐρωτήσαντες, διότι ἡ
σημείωσις ἦτον ἐσχισμένη, ἔμαθον ὅτι μετεχειρίσθη αὐτὰ ἵνα ἀ-
πολυτρώσῃ Μασσαλιανόν τινα Ῥοβέρτον καλούμενον, αἰχμάλω-
τον ἐν Τετουάνῃ, κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ προέδρου Καρόλου Δε-
σεκόντου Βαρῶνος Μοντεσκιού. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ περίφη-
μος Μοντέσκιος συνεχῶς ἀπῆρχετο εἰς Μασσαλίαν, ἐπισκεπτόμε-
νος τὴν ἐκεῖ ὑπανδρευμένην ἀδελφὴν του Χερικοῦρτην.

Λουδοβίκου ΙΣΤ'.

Λουδοβίκος ΙΣΤ', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἐσυνείθιζε, κατὰ τὸ πα-
ράδειγμα τοῦ πάππου του Ἐρρίκου Δ', νὰ ἀναμιγνύηται μετὰ τοῦ
λαοῦ του καὶ νὰ ἐπισκέπτηται τὴν κατοικίαν τοῦ πτωχοῦ καὶ τὴν
καλύβην τοῦ χωρικοῦ. Ἐνῷ δὲ ποτε ἐθήρευεν εἰς τὰ δάση τῆς Βερ-
ριέρας, ἀπήντησεν εἰς μοναξίαν νέον τινά, ὅστις μὴ γνωρίζων αὐ-
τόν ἔπεσε πρὸ ποδῶν αὐτοῦ λέγων· « Διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, δός
μοι ἐλεημοσύνην, καὶ μὴν ἀμφιβάλῃς ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς καλὸν μέρος. »

— Καὶ δὲν ἐμπορεῖς καλῆτερα, τῷ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, ἀντὶ νὰ
ζητῆς ἐλεημοσύνην, νὰ ἐργάζῃσαι;

— Ναί, κύριε, πλὴν εἶμαι βιασμένος νὰ κάθῃμαι εἰς τὸν οἶκον,
διότι ὁ μὲν πατήρ μου ἀποθνήσκει, ἡ δὲ μήτηρ μου καὶ τὰ πέντε
ἀδελφιά μου κοίτονται ἀρρώστα.

— Ἀλήθειαν μὲ λέγεις;

— Ναί, κύριε, τὴν πᾶσαν ἀλήθειαν.

Ὁ Λουδοβίκος τῷ ἔδωκεν ἐλεημοσύνην τινά, πλὴν συλλογιζό-
μενος ὅτι μικρὸν αὕτη ἤθελε χρησιμεύσει ἂν ἦσαν ἀληθεῖς οἱ λό-
γοι του, τὸν ἠρώτησε πάλιν·

— Καὶ εἶναι μακρὰν ἡ κατοικία σου;

— Ἔως τρία τεταρτημόρια λεύγης, ἀπεκρίθη ὁ νέος.

Ὁ βασιλεὺς ἀπεφάσισε νὰ βεβαιωθῇ αὐτοπροσώπως περὶ τοῦ πράγματος, καὶ ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ νέου, δι' ἀκανθῶν καὶ τριβάλων ἐφθασεν εἰς ἀχυροκαλύβην τινα πανταχόθεν ἄσχεπον, ἐνθα θρηνώδεις φωναὶ ἀντήχησαν κατὰ πρῶτον εἰς τὰ ὠτά του· εἰσελθὼν δ' εἶτα, εἶδε γέροντα ἡμιθανῆ κείμενον ἐπὶ τῶν ἀχύρων καὶ παιδία ἡμίγυμνα, τὰ μὲν ἀσθενῆ, τὰ δὲ ζητοῦντα ἄρτον παρὰ τῆς ἀθλίας μητρὸς των, ἥτις ἄλλο παρὰ δάκρυα δὲν εἶχε νὰ δώσῃ εἰς αὐτά.

Κινηθεὶς εἰς οἶκτον ὁ Λουδοβίκος διεμοίρασεν εἰς αὐτοὺς ἀμέσως ὅσα χρήματα εἶχε μετ' ἑαυτοῦ, λυπούμενος μάλιστα ὅτι δὲν ἐκράτει πλείοτερα. Ἐπιστρέψας δ' εἰς τὴν πόλιν διηγῆθη τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο εἰς τὴν οἰκογένειάν του, καὶ προθύμως πάντων γνώμη ἐν τῷ ᾧμα ἐπεμψεν αὐτοῖς ἱατρὸν καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΕΙΑΣ.

Ἀριστείδου.

Ἀριστείδης ὁ Ἀθηναῖος συνήργησε μέγας πρὸς δόξαν τῆς πατρίδος του, καταστήσας αὐτὴν κυρίαν ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος. Καὶ τοι δ' ἔχων τοὺς τρόπους νὰ γίνῃ ὑπερπλοῦτος, ἠθέλησε μᾶλλον νὰ ᾔῃ πένης καὶ ἐνδεής, καὶ ἄσπιν δόξαν ἐστοχάζετο νὰ νικᾷ ὑπὲρ τῆς πατρίδος του, ἄλλην τόσῃν εἶχε καὶ νὰ ᾔῃ πτωχός, ὥς ἀποδεικνύεται μάλιστα ἐκ τοῦ ἀκολούθου περιστατικοῦ.

Εἶχε συγγενὴ τινα ὀνομαζόμενον Καλλίαν· τοῦτον ἐγκαλοῦντες οἱ ἐχθροὶ του εἰς τὸ δικαστήριον, ἀφοῦ τὸν κατηγορήσαν διὰ πολλὰ ἄλλα, εἶπον τελευταῖον καὶ τοιοῦτόν τινα λόγον ἐν παρόδῳ εἰς τοὺς δικαστάς.

— Γνωρίζετε τὸν Ἀριστείδην, τὸν υἱὸν τοῦ Λυσιμάχου, τὸν ὁποῖον ἅπαντες οἱ Ἕλληνες θαυμάζουν διὰ τὴν ἀρετὴν του. Εἰς ποίαν δὲ κατάστασιν νομίζετε ὅτι περνᾷ αὐτός εἰς τὸν οἶκον του, ἐνῶ τὸν βλέπετε ὅτι με τοιοῦτον παλαιοφόρεμα παρουσιάζεται εἰς τὰ δημόσια; Δὲν εἶναι ἄρα γε πιθανόν ὅτι ὅστις κρυώνει εἰς τὸ φανερόν, καὶ πεινᾷ εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ ἔχει ἐνδειαν ὧλων τῶν ἀναγκαίων; Τοῦτον ὅμως ὁ Καλλίας, μολονότι εἶναι στενός συγγενής του, τὸν παραβλέπει μετὰ τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παιδία του

Θηβαίων, ἔστειλεν εἰς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν Ἐπαμεινώνδαν, ὅστις ἦτο πάμπτωχος, δύω χιλιάδας χρυσᾶ νομίσματα· ἀλλ' ἐκεῖνος τὰ μὲν χρυσίον δὲν ἔλαβε, κυττάξας δὲ τὸν Ἰάσονα· «Ἀδίκους χεῖρας, τῷ εἶπεν, ἐξουσιάζεις.» Δανεισθεὶς δὲ πεντήκοντα δραχμάς παρὰ τινος τῶν πολιτῶν διὰ τὰ ἐξοδα τοῦ στρατεύματος, ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Ἄλλοτε ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἔστειλεν εἰς τὸν Ἐπαμεινώνδαν τριάκοντα χιλιάδας δαρεικούς. (*) Ἄλλ' οὗτος τὸν μὲν Διομέδοντα, ὅστις ἔφερε τὸ χρυσίον, ἐπέπληξε πικρῶς, ὅτι ἤλθε τασοῦτον δρόμον ἵνα διαφθεῖρῃ τὸν Ἐπαμεινώνδαν, εἰς δὲ τὸν βασιλέα ἐμήνυσεν ὅτι· «ἂν εὖ νοῇ τὰ συμφέροντα τῶν Θηβαίων, θέλει ἔχει ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀνταμοιβῆς φίλον τὸν Ἐπαμεινώνδαν, εἰδὲ μὴ, ἐχθρόν αἰσπνῶν.»

Φωκίωνος.

Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος, ὁ Χρηστός ἐπονομαζόμενος, ἔδειξε μεγάλην καταφρόνησιν εἰς τὰ πλούτη καὶ τοὶ πολλάκις τῷ ἔτυχον περιστάσεις νὰ ἀποκτήσῃ πάμπολλα, ὡς φαίνεται μάλιστα ἐκ τοῦ ἀκολούθου.

Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, διὰ τὴν ὑπόληψιν ἣν εἶχε πρὸς αὐτόν, τῷ ἐπεμψεν ἑκατὸν τάλαντα (**) δῶρον. Ὁ Φωκίων ἠρώτησε τοὺς ὅσοι τὰ ἔφεραν, διατὶ εἰς αὐτόν μόνον, ἐνῷ ὑπῆρχον τόσοι ἄλλοι Ἀθηναῖοι, ἔστειλεν ὁ Ἀλέξανδρος τόσα χρήματα; Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνοι τῷ εἶπον· «Διότι σὲ μόνον στοχάζεται ὅτι εἶσαι καλὸς καὶ ἐνάρετος.» — «Ἄς μὲ ἀφήσῃ λοιπόν, εἶπεν ὁ Φωκίων, καὶ νὰ φαίνωμαι καὶ νὰ ἦμαι τοιοῦτος πάντοτε.»

Ἀφοῦ δ' ἐκεῖνοι τὸν ἠκολούθησαν μέχρι τοῦ οἴκου του καὶ εἶδον τὴν μεγάλην του ἔνδειαν, καὶ ὅτι ἡ μὲν σύζυγός του ἐξύμονεν ἡ ἰδία, αὐτὸς δ' ἀνέστυρε νερόν καὶ ἐπλυνε τοὺς πόδας του, ἔτι μάλλον τὸν ἐβίαζον νὰ λάβῃ τὸ ἀργύριον, λέγοντες μάλιστα μετ' ἀγανακτήσεως, ὅτι εἶναι ἄπρεπον νὰ ἦναι φίλος τοῦ βασιλέως τῶν καὶ νὰ περνᾷ τόσον ἀθλίαν ζωὴν. Ἀλλ' ὁ Φωκίων ἰδὼν κατὰ τύχην γέροντα, ὅστις διέβαινεν ἐκεῖθεν πενιχρὰ ἐνδεδυμένος, ἠρώτησε τοὺς πρέσβεις ἂν τὸν στοχάζωνται χειρότερον καὶ ἀπὸ αὐτόν.

Ἐνῷ δ' ἐκεῖνοι τῷ εἶπον· «Ὁ Θεὸς νὰ φυλάξῃ, ὁμίλει καλά.» — Πλὴν οὗτος, εἶπεν ὁ Φωκίων, ἔχει ὀλιγώτερα ἀπὸ ἐμέ, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ζῇ μὲ εὐχαρίστησιν.»

Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ τὰ χρήματα ἐπέστρεψαν, ὅθεν ἦλθον, ὥστε ὁ

(*) Νόμισμα χρυσοῦ τῆς Περσίας, ἵσον εἴκοσιν ἀργυραῖς δραχμαῖς τῆς Ἀττικῆς.

(**) Τὰ τάλαντον ἰσοδυναμεῖ πρὸς πέντε χιλιάδας φράγκα.

εἰς τοιαύτην ἀθλίαν κατάστασιν, ἐνῶ καὶ ἀπῆλause πολλὰ ἀπὸ αὐτὸν διὰ τὴν ὁποίαν ἔχει παρ' ὑμῖν δύναμιν.

Ὁ δὲ Καλλίας, βλέπων ὅτι οἱ δικάσται ἔκαμνον πολὺν θόρυβον διὰ τοῦτο καὶ ἡγανάκτουν, προσκαλέσας τὸν Ἀριστείδην, τὸν παρεκάλει νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι, καὶ τοι οὗτος πολλάκις τὸν προσέφερε πολλὰ χρήματα, καὶ τὸν ἐβίασε μάλιστα νὰ τὰ λάβῃ, δὲν ἠθέλησεν, ἀποκρινόμενος ὅτι, περισσότερο αὐτὸς πρέπει νὰ μεγαλοφρονῇ ὅτι εἶναι πτωχός, παρὰ ὁ Καλλίας ὅτι εἶναι πλούσιος· διότι πολλοὺς βλέπομεν ὅτι μεταχειρίζονται καὶ καλῶς καὶ κακῶς τὸν πλουτὸν των, δύσκολον ὁμῶς νὰ εὐρεθῶσιν ἄνθρωποι νὰ ὑποφέρωσι μετὰ γενναιότητος τὴν πτωχείαν καὶ δὲν ἐντρέπονται μάλιστα ὅσοι ἐκουσίως των εἶναι πτωχοί.

Ἀφοῦ δ' ὁ Ἀριστείδης ἐμαρτύρησε ταῦτα εἰς τὸν Καλλίαν, πάντες οἱ παρευρεθέντες ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν εὐχαριστούμενοι νὰ ἦναι μᾶλλον πτωχοὶ ὥς ὁ Ἀριστείδης, παρὰ πλούσιοι ὥς ὁ Καλλίας.

Λυσάνδρου.

Λιονύσιος, ὁ τύραννος τῆς Σικελίας, ἔστειλεν εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ Λυσάνδρου (*) βασιλέως τῆς Σπάρτης, πολυτίμα τινὰ καὶ πολυέξοδα φορέματα. Ἄλλ' ἐκεῖνος οὐδόλως αὐτὰ παρεδέχθη· «Διότι φοβοῦμαι, εἶπε, μήπως ὅταν τὰ βάλῃωσι αἱ κόραι μου, φανῶσι δυσειδεῖς καὶ ἄτιμοι.»

Σωκράτους.

Ἀλκιβιάδης, ὁ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους, ἐφιλοτιμήθη νὰ τῷ πέμψῃ δῶρα τινὰ μεγαλοπρεπῆ, ἅτινα ἰδοῦσα ἡ σύζυγός του Ξανθίππη ἐξεπλάγη, καὶ τὸν παρεκίνηει νὰ τὰ λάβῃ. Ἄλλ' ἐκεῖνος· «Ὅχι, τῇ ἀπεκρίθη, πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ἀντιπαραταχθῶμεν εἰς τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ νὰ μὴ τὰ λάβωμεν.»

Πελοπίδου.

Πελοπίδας, ὁ περιβόητος στρατηγός τῶν Θηβαίων, ὅτε οἱ φίλοι τοῦ τῷ ἔλεγον ὅτι ἀμελεῖ τὸ ἀναγκαϊότατον πάντων, τὸ νὰ συνάγῃ χρήματα. «Ἀναγκαῖα τῇ ἀληθείᾳ, εἶπεν, εἶναι τὰ χρήματα εἰς τοῦτον τὸν Νικομήδην,» δείξας πρὸς αὐτοὺς χωλὸν τινὰ καὶ βεβλαμμένον ἄνθρωπον.

Ἐπαμεινώνδου.

Ὅτε Ἰάσων, ὁ βασιλεὺς τῶν Θεσσαλῶν, ἦλθε σύμμαχος τῶν

(*) Ἡ κατ' ἄλλους Ἀρχιέζμου.

λάντιον περιέχον διακόσια διστηλα. Ἀμέσως δ' ἔδωκεν εἰδῆσιν, καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἀποδείξας ὅτι τὸ βαλάντιον ἦτον ἰδικόν του τὸ ἔλαβε, χαίρων δὲ καὶ εὐγνωμονῶν προσέφερεν εἰς τὸν εὐεργέτην του εἴκοσιν ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ αὐτὰ κατ' οὐδέναν τρόπον· τὰ κατεβίβασε λοιπὸν εἰς δέκα, καὶ τελευταῖον εἰς πέντε. Ἀλλὰ βλέπων ὅτι μὴδ' αὐτὰ νὰ λάβῃ ἠθέλει· «Δὲν ἔχασα λοιπὸν καὶ ἐγὼ τίποτε, εἶπε μετ' ὀργῆς, καὶ ρίπτων κατὰ γῆς τὸ βαλάντιον, δὲν ἔχασα ἐπανελάβε, καὶ ἐγὼ τίποτε, ἂν δὲν θέλῃς καὶ σὺ νὰ λάβῃς τίποτε.»

Ὁ θυρωρὸς ἐβιάσθη τότε νὰ λάβῃ τὰ πέντε διστηλα, ἅτινα καὶ διεμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Πόσον τῶν αἰσθημάτων ἡ εὐγένεια ὑπερυψώνει καὶ τοὺς ταπεινοτάτης καταστάσεως ἀνθρώπους!

Βογκικάτου.

Ὁ πρωτοστράτωρ τῆς Γαλλίας Βογκικάτος εἶχεν ἓνα μόνον τριετὴ ἢ τετραετὴ υἱόν, ὅστις καὶ αὐτὸς ἔπειτα ἔγεινε πρωτοστράτωρ. Οὐδόλως δ' ἐφρόντισε νὰ ἀφήσῃ τι εἰς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς φίλους, αἵτινες τὸν ἐπέπλησσόν ποτε ὅτι οὐδόλως ὠφελήθη ἐκ τῆς εὐνοίας, ἣν πρὸς αὐτόν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης Α'. εἰδείξε· «Δὲν ἐπώλησα, ἀπεκρίθη, τίποτε ἀπὸ τὴν κληρονομίαν τῶν γονέων μου, ἀλλ' οὔτε πάλιν τὴν ἐπηύξησα. Ἄν ὁ υἱός μου κατασταθῇ τίμιος θὰ ἔχῃ ὅλα του τὰ ἀναγκαῖα, ἀλλ' ἂν ἐξεγαντίας γίνῃ κακός, τότε ἔχων πολλὰ, θὰ καταντήσῃ ἐπιβλαβέστατος.» Καλὸν παράδειγμα εἰς τοὺς νέους ὑπουργοὺς μας!

Τοῦ Δουκὸς τοῦ Μοντμορεγκιάκου.

Ἡ φιλαργυρία εἶναι τὸ ἐξωλέεσθαι ἐλάττωμα πάντων, εἰς τοὺς ὅσοι μάλιστα διὰ τὸν βαθμὸν τῶν εἶναι προσδιορισμένοι νὰ ἀγαθοποιῶσι τοὺς ἄλλους.

Ἐρρίκος Β', Δούξ τοῦ Μοντμορεγκιάκου καὶ κυβερνήτωρ τῆς Λαγκουεδόκας, θέλων νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἀνεψιόν του, τὸν Δουκά τῆς Ἀγγλίας, τὴν ἀποστροφὴν ἣν εἶχε καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὸ βδελυρὸν τοῦτο πάθος, τῷ ἔδωκε τὸ ἀκόλουθον ἀξιόλογον μάθημα.

Πορευόμενός ποτε εἰς τὴν κυβέρνησιν του, διέβη καὶ ἐκ τοῦ μέρους ὅπου ὁ ἀνεψιός του ἔκαμνε τὰς σπουδὰς του καὶ ἐπισκεφθεὶς αὐτόν, τῷ προσέφερεν ἓν βαλάντιον περιέχον ἑκατὸν πιστόλας (*)

(*) Νόμισμα χρυσοῦν τῆς Ἰσπανίας.

διὰ τὰ μικρὰ καὶ ἔκτακτα αὐτοῦ ἐξοδα. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν δ' ἐξαναιδῶν αὐτὸν πάλιν, τὸν ἠρώτησε τί ἔκαμε τὰ χρήματα ἅτινα τῷ εἶχε δώσει. Ὁ νέος Δοῦξ τῷ ἔδειξε τὸ βαλάντιον ὡς ἦτο.

Πόσοι γονεῖς δὲν ἤθελον ἐπαινέσει τὴν σπανίαν οἰκονομίαν τῶν τέχνων των εἰς τοιαύτην περισσῶν! Ἀλλ' ὁ δοῦξ εἶχεν εὐγενέστερα αἰσθήματα, διότι εὐθὺς λαβὼν τὸ βαλάντιον καὶ ρίψας αὐτὸ ἐκ τῶν παραθύρων. «Μάθε, κύριε, εἶπεν εἰς τὸν ἀνεψιόν του, ὅτι ἀρχοντοπαῖς ὡς σὺ δὲν πρέπει νὰ κρατῇ χρήματα, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησες νὰ τὰ ἐξοδεύσῃς πρὸς ἰδίαν σου εὐχαρίστησιν, ἔπρεπε νὰ τὰ δώσῃς καὶ εἰς ἐλεημοσύνην καὶ νὰ κάμῃς καλὸν εἰς τοὺς ἄλλους.»

Ἡ φιλαργυρία, ἥτις εἰς τοὺς ἰδιώτας προξενεῖ φρίκην εἰς τοὺς ἀρχοντας καθίσταται ἔτι μᾶλλον τρομερά.

Τυρεννίου.

Ὁ περίφημος ὑποκόμης καὶ πρωτοστράτωρ τῆς Γαλλίας Τυρέννιος προεφυλάσσετο μεγάλως ἀπὸ τὴν φιλοχρηματίαν, ἐνῶ μάλιστα κατὰ τοὺς χρόνους οὗς ἔζη τὸ πάθος τοῦτο ἦτο κοινὸν εἰς ἅπαντας. Ὅτε διετρίβεν εἰς τὸ κομητάτον τῆς Μαρκίας ἐν Γερμανίᾳ μέγας τις ἀξιωματικὸς προέτεινεν εἰς αὐτὸν νὰ τῷ δώσῃ, ἐν τὸς δέκα πέντε ἡμερῶν, κέρδος ἑκατὸν χιλιάδας δίστηλα διὰ νέου τινὸς τροπου, καὶ οὕτως ὥστε μηδεμίαν εἰδῇσιν νὰ λάβῃ περὶ τούτου ἢ αὐλή. Ἀλλ' ὁ Τυρέννιος τῷ ἀπεκρίθη ὅτι «τὸν εὐχαρίστει πολὺ διὰ τοῦτο, καὶ ὅτι ἐνῶ πολλάκις ἐπέτυχε τοσαύτας περιστάσεις, καὶ δὲν ἔλαβεν οὐδὲν ἐξ αὐτῶν ὄφελος, δὲν ἤθελε νὰ ἀλλάξῃ τὴν προτέραν του διαγωγὴν τῶρα εἰς τὰ γηράματα.»

Ἀλλ' ὅτε, ὅτι ὁ Τυρέννιος ἐξεστράτευεν εἰς Γερμανίαν, πόλεως τινος οἱ κάτοικοι οἵτινες εἶχεν μείνει οὐδέτεροι, νομίσαντες ὅτι ὁ στρατὸς αὐτοῦ σκοπὸν εἶχε νὰ διέλθῃ διὰ τῆς πόλεως των, τῷ προσέφεραν ἑκατὸν χιλιάδας δίστηλα, παρακαλοῦντές τον νὰ λάβῃ ἄλλον δρόμον. Ἀλλ' ὁ Τυρέννιος. «Μὴ φροντίζετε, ἀπεκρίθη εἰς αὐτοὺς, ὁ δρόμος μου εἶναι ἄλλος· πάρετε ὅμως τὰ χρήματά σας, διότι δὲν δύναμαι μὲ ἐλευθέραν συνείδησιν νὰ τὰ λάβω.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

ΠΕΡΙ ΑΔΙΑΦΘΟΡΙΑΣ.

Ἀριστείδου.

Ὁ τε Ἀριστείδης ὁ Ἀθηναῖος ἔκρινέ ποτε δύο ἰδιώτας, ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν θέλων νὰ τὸν σύρῃ ἐπὶ μᾶλλον εἰς τὸ μέρος του, τῷ εἶπεν ὅτι ὁ ἀντίδικός του ὠμίλησε πολλὰς ὕβρεις καὶ συκοφαντίας καὶ κατὰ τοῦ Ἀριστείδου· Ἀλλ' ἐκεῖνος· «Λέγε, καλέ μου ἄνθρωπε, τῷ εἶπε, τί κακὸν ἔκαμεν εἰς σέ, διότι ἐγὼ τῶρα διὰ τὸν αὐτόν σου τὸν κρίνω, καὶ ὅχι διὰ τὸ τί εἶπε καὶ τί ἔκαμε δι' ἐμέ.»

Θεμιστοκλέους.

Ὁ περίφημος ποιητὴς Σιμωνίδης διατρίβων ἐν Ἀθήναις, ἐζήτησε παρὰ τοῦ Θεμιστοκλέους, στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, νὰ τῷ ἐκτελέσῃ ἀδικὸν τινα κρίσιν. Ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς· «Οὔτε σὺ, τῷ ἀπεκρίθη, Σιμωνίδη, ἐμπορεῖς νὰ γίνῃς ἀξιόλογος ποιητὴς, ἂν κάμνης τοὺς στίχους σου χωρὶς μέτρα, οὔτ' ἐγὼ καλὸς ἄρχων, ἂν κάμνω ἀδίκους κρισολογίας.»

Νικοστράτου.

Ἀρχίδαμος, ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπροσπάθει νὰ καταπίσῃ τὸν στρατηγὸν τῶν Ἀργείων Νικόστρατον νὰ τῷ προδώσῃ μικρὸν τινα τόπον, καὶ πρὸς ἀνταμοιβὴν τῷ ἔτασεν ἀρχετὴν ποσότητα χρημάτων, καὶ γυναῖκα ὁποῖαν ἀπὸ τὰς Λακεδαιμονίας θέλῃ, παρεκτὸς μόνον τῶν ὅσαι κατήγοντο ἀπὸ βασιλικὸν γένος. Ἀλλ' ὁ Νικόστρατος ἀπέρριψε τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ μετ' ἀγανακτήσεως· «Ἀρχίδαμε, τῷ εἶπε, μὲ φαίνεται ὅτι δὲν εἶσαι τῶνόντι ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλέους, διότι ἐκεῖνος μὲν περιήρχετο καὶ ἐπαίδευε τοὺς κακοὺς, σὺ δὲ ἐξ ἐναντίας τοὺς καλοὺς θέλεις νὰ κάμῃς κακοὺς.»

Κάτωνος.

Γναῖος Πομπήιος, ὕπατος τῶν Ῥωμαίων, ἐπιστρέψας νικητὴς ἐκ τινος ἐκστρατείας, ἐπειδὴ οἱ συμπολιταὶ τοῦ τὸν ἐδέχοντο μετὰ

μεγάλης περιποίησεως, καὶ πολλὴν τῷ ἐδεικνυον εὐνοίαν, ἔστο-
χάσθη φυσικῶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἤθελον τῷ ἀρνηθῇ καὶ πᾶν ὅ,τι ἤ-
θελε ζητήσει. Ὅθεν καὶ ἐπειδὴ δὲν τῷ ἐπετρέπετο νὰ φανῇ αὐτός
εἰς τὴν πόλιν πρὶν κάμῃ τὴν διὰ τὰς νίκας του συνήθη εἰς τοὺς
Ῥωμαίους ἐπίδειξιν, πέμψας ἐμήνυσεν εἰς τὴν Σύγκλητον νὰ ἀ-
ναβάλῃ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπάτων, διότι εἶχε καὶ οὗτος κατὰ νοῦν
νὰ συμπαραυρεθῇ εἰς αὐτήν.

Κάτων ὁ Νεώτερος ὁμῶς, ἀγαθὸς καὶ φιλελεύθερος πατριώτης,
οὐχὶ ὅτι ἐστοχάζετο ὅτι ἡ ἀναβολὴ ἦτο μέγα τι, ἀλλὰ θέλων νὰ
κόψῃ τὴν ἀπόπειραν καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ Πομπηίου, μόνος ἠναν-
τιώθη γενναίως καὶ κατέπεισε καὶ τὴν Βουλὴν νὰ ἀλλάξῃ γνώμην.

Τοῦτο ἐπέραξε· μεγάλως τὸν Πομπήιον καὶ συλλογιζόμενος ὅτι
ἂν δὲν κάμῃ τὴν Κάτωνα ἰδικόν του δὲν θέλει δυνηθῇ νὰ ἐπιτύχῃ
τοὺς φιλοδόξους σκοποὺς του, ἐκάλεσε τὸν φίλον αὐτοῦ Μουνά-
τιον, καὶ τὸν ἔστειλε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ μέρους τοῦ τὰς δύο ἀνεψιάς
(ἡ κατ' ἄλλους τὰς κόρας) τοῦ Κάτωνος, τὴν μεγαλειτέραν μὲν
σύζυγον διὰ τὸν ἑαυτὸν του, τὴν δὲ νεωτέραν διὰ τὸν υἱόν του.

Ἀφροῦ ὁ Μουνάτιος ἀνέφερε τοὺς λόγους τούτους εἰς τὸν Κά-
τωνα, καὶ εἰς τὴν γυναῖκα καὶ τὰς ἀδελφάς του, ἐκεῖναι μὲν με-
γάλην ἔλαβον εὐχαρίστησιν νὰ συγγενεύσωσι μετὰ τοιοῦτου ἀνδρός
ὅστις τοσαύτην ἰσχὺν εἶχεν ἐν τῇ πόλει. Ἀλλ' ὁ Κάτων μηδὲν
ἀπορήσας, οὔτε καὶ συλλογισθεὶς περὶ τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὡς
ὑπὸ κεραυνοῦ πληγείς· «Πήγαινε, ἐφώνησεν εὐθὺς, πήγαινε Μου-
νάτιε, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Πομπήιον ὅτι τὸν Κάτωνα δὲν δύναται
νὰ τὸν συλλάβῃ εἰς τὰς παγίδας του μὲ τὰς γυναῖκας, ἀλλὰ νὰ
ἦναι μὲν ἡγαπημένος μὲ αὐτόν, τὸ στέργει μετὰ χαρᾶς, καὶ θέλει
τοῦ δεῖξαι μάλιστα καὶ φιλίαν πλέον πιστὴν ἀπὸ πᾶσαν συγγένειαν
ἂν πράττῃ τὰ δίκαια, πλὴν ποτὲ δὲν θέλει δώσῃ ἐνέχυρα εἰς τὴν
δόξαν τοῦ πρὸς βλάβην τῆς πατρίδος.»

Τοῦ υἱοῦ τοῦ Λατούρου.

Εὐγενὴς τις Γάλλος, Λατούρος καλούμενος, ἐλθὼν εἰς Λονδίνον,
ἐνομφεύθη (εἰς δεῦτερον γάμον) μίαν τῶν ἀμφιπόλων τῆς βασιλεί-
σης τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐγένεν ἱππότης τοῦ ταγματος τῆς Περικνη-
μίδος. Τοῦτο τὸν ἔκαμε νὰ φανῇ ἄπιστος πρὸς τὴν πατρίδα του,
διότι οἱ Ἀγγλοὶ παραδῶσαντες εἰς αὐτόν δύο πολεμικὰ πλοῖα τὸν
ἐπεμψαν νὰ καθυποτάξῃ εἰς τὴν ἐξουσίαν των τὸ ἀκρωτήριο Σαβίλ
τὴν μόνην θέσιν πλέον τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ Γάλλοι ἐν τῇ Ἀκάδᾳ,
τὸ 1628. Ἀμα ἐφάσεν ἐκεῖ ὁ Λατούρος, ἐξεύρων ὅτι ἀρχηγὸς ἐν

τῷ φρουρίῳ ἦταν ὁ υἱὸς του, καὶ ἀποβὰς εἰς τὴν γῆν, ὑπῆγε μόνος πρὸς αὐτὸν καὶ ἤρχισε νὰ ζητῇ νὰ τὸν ἐκθαμβώσῃ, παριστῶν εἰς αὐτὸν τὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ἔχαιρεν ὁ ἴδιος εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Λονδίνου, καὶ νὰ τὸν κολακεύῃ ὅτι ἤθελε λάβει καὶ αὐτὸς τὰς μεγαλητέρας θέσεις, ἂν παρεδίδετο ἐκουσίως εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀλλ' ὁ νέος ἤκουσε μετ' ἀγανακτήσεως μεγάλης καὶ καταφρονήσεως τοῦ πατρὸς του τὰς προτάσεις, καὶ ὡς οὐδόλως ἐπλανήθη ὑπὸ τῶν κολακειῶν του οὕτως οὐδὲ τὰς ἀπειλὰς αὐτοῦ ἐδειλίασεν, ἀλλὰ καὶ ἀπέκρουσε μάλιστα τὴν ἐφοδὸν τῶν Ἀγγλῶν μετὰ τῆς ἰδίας γενναιοῦτος, δι' ἧς καὶ τὴν ἀρετὴν του ἐπροστάτευσεν.

Ὁ Λατοῦρος εὐρέθη νῦν εἰς δεινοτάτην θέσιν, διότι οὔτε εἰς τὴν Γαλλίαν ἤδυνατο, οὔτε εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἐτόλμα νὰ ἐπιστρέψῃ ὅθεν καὶ παρεκάλεσε τὸν υἱὸν του νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν Ἀχαδίαν. Ἀλλ' ὁ νέος τῷ ἀπεκρίθη, ὅτι εἶχε μὲν εὐχαρίστησιν νὰ τὸν δεχθῇ καὶ νὰ τὸν περιποιηθῇ καθ' ὅλα, πλην καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐστεργεν ἢ οὗτος ἢ ἡ σύζυγός του νὰ ἐμβῶσιν εἰς τὸ φρούριόν του. Καί τοι δ' ἡ πρότασις αὕτη ἦτο σκληροτάτη, ὁ Λατοῦρος ἐξ ἀνάγκης τὴν παρεδέχθη. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ υἱὸς του διὰ τῶν συχνῶν ἐπισκέψεων καὶ τῆς φροντίδος ἣν ἐδειξεν, ἀνεκούφι-
σεν, ὅσον οἶδόν τε, τὴν ἄλλως αὐστηρὰν ταύταν ἀπαγόρευσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ ΚΑΙ ΤΙΜΙΟΤΗΤΟΣ.

Ρηγούλου.

Κατὰ τὰ 264 Π. Χ. ψηφίσαντες οἱ Ῥωμαῖοι στρατηγὸν τὸν Μ. Ἀττίλιον Ρηγούλον ἐκήρυξαν πόλεμον κατὰ τῶν Καρχηδονίων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν οὗτοι ἐπήγαγον μεγάλην φθοράν· ἀλλ' εἰτα ἡ τύχη ἀπροσδοκῆτως ἐστράφη πρὸς ὄφελος τῶν Καρχηδονίων, καὶ οὐχί μόνον ἐνίκησαν τοὺς Ῥωμαίους κατὰ κράτος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν τὸν Ρηγούλον συλλαβόντες αἰχμάλωτον εἰς ὑπόγειον ἐρρίψαν φυλακὴν. Τοῦτο ὁμως οὐδόλως ἐταπείνωσε τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλ' ἐξηκολούθουν ἐπιμόνως τὸν πόλεμον, καὶ εἰς τοιαύτην κατὰρσιν ἔφεραν τοὺς Καρχηδονίους, ὥς ἐβιάσθησαν οὗτοι τελευταίον νὰ ζητήσωσι τὴν εἰρήνην, ἢ νὰ κάμωσιν ἀλλαγὴν καὶ τῶν αἰχμάλωτων.

Ἐκρίναν δ' ἁρμοδιώτατον εἰς τοῦτο νὰ πέμψωσι μετὰ ἰδικῶν των πρέσβειων τὸν Ῥηγούλον, ὅστις ἐπειδὴ τέσσαρα ἔτη ἔμεινεν εἰς τὴν φυλακὴν, ἀναμφιβόλως ἠλπίζον ὅτι ἤθελε προσπαθῆσαι νὰ καταπείσῃ τοὺς συμπατριώτας του νὰ στέρξωσιν εἰς ὅ,τι αὐτοὶ ἤθελον ὑπεχρέωσαν ὁμῶς αὐτὸν νὰ δώσῃ πρὶν τὸν λόγον του, ὅτι ἂν δὲν ἐπετύγχανε, θὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν του.

Ἀναχωρήσας λοιπὸν ὁ Ῥηγούλος ἐκ τῆς Καρχηδόνας, ἔφθασεν εἰς τὰ τείχη τῆς Ῥώμης, ὅπου ὁ λαὸς ἐξῆλθε νὰ τὸν προῦπαντήσῃ μετὰ μεγάλης χαρᾶς, ἀλλ' οὗτος δὲν ἠθέλησε νὰ ἔμβῃ εἰς τὴν πόλιν, οὔτε νὰ ἴδῃ καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά του, ἑμολογῶν μάλιστα μετὰ πόνου τῆς καρδίας του, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἦτο πλέον πρὸ πολλοῦ ἐλεύθερος κάτοικος τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ τῶν Καρχηδονίων αἰχμάλωτος, ἦτο διὰ τοῦτο ἀνάξιος νὰ συμμετέξῃ τῶν ἀγαθῶν ἅτινα οἱ συμπατριῶταί του ἀπῆλαιον.

Ἀφοῦ ἡ Σύγκλητος, κατ' αἴτησιν αὐτοῦ ἐξῆλθε τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ὁ δὲ Ῥηγούλος τῇ ἀνέφερε τὰς προτάσεις τῶν Καρχηδονίων, πάντες μὲν ὡς βεβαρυμένοι ὑπὸ τοῦ πολέμου, (ὅστις διήρκεσεν ὑπὲρ τὰ ὀκτὼ ἔτη), ἐδέχθησαν αὐτάς εὐχαρίστως, θέλοντες μάλιστα νὰ λάβωσι καὶ τοὺς ἀξιολογωτέρους τῶν ἀξιωματικῶν οἵτινες ἦσαν εἰς τῶν Καρχηδονίων τὰς χεῖρας· ἔμενε δὲ μόνον νὰ ἀκούσῃ καὶ τοῦ Ῥηγούλου τὴν γνώμην· ἀλλ' οὗτος μετὰ μεγάλης ἀπάντων ἐκπλήξεως τοὺς παρεκίνησε νὰ ἐξακολουθήσωσι τὸν πόλεμον, βεβαιῶν αὐτοὺς ὅτι οἱ καλῆτεροι ἀξιωματικοὶ τῶν Καρχηδονίων ἦσαν αἰχμάλωτοι ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἐνῶ πολλὰ ὀλίγοι Ῥωμαῖοι ἦσαν ἐν Καρχηδόνι, καὶ ὅτι χρήματα σχεδὸν δὲν ἔμειναν εἰς αὐτοῦς· τοὺς ἐνθουσίασε δ' ἔτι μᾶλλον ἐνθυμίζων αὐτοῖς ὅτι οἱ προπάτορές των ἂν δὲν ἐνίκων, οὐδέποτε ἔκλειον εἰρήνην, καὶ ὅτι τὸ συμφέρον τῆς πατρίδος ἀπῆται νὰ μὴ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὰ ζητήματα τῶν ἐχθρῶν.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Ῥηγούλου τοσοῦτον μεγάλην ἐντύπωσιν ἀπετέλεσαν εἰς τὰς καρδίας τῶν Ῥωμαίων, ὥστε ἀπερρίψαν μετὰ καταφρονήσεως τὰς προτάσεις τῶν Καρχηδονίων, ἐοκέποντο δὲ τῶρα μόνον πῶς νὰ σώσωσιν αὐτὸν, ὅστις τοσοῦτον ὠφελίμους διὰ τὴν πατρίδα παρέσχε νοουθεσίας. Τελευταῖον ἡ σύγκλητος καὶ οἱ φίλοι ἀπεφάσισαν νὰ τὸν κρατήσωσι· πλὴν οὗτος μὴ θέλων νὰ παραβῇ τὸν λόγον του, δὲν ἔστερξε νὰ μείνῃ, ἀλλὰ φυλάττων τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἔδωκεν εἰς τοὺς Καρχηδονίους ἀπῆλθεν ἀμέσως εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν του.

Οἱ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς διηγοῦνται ὅτι, ὅτε ὁ Ῥηγούλος ἔφθασεν εἰς Καρχηδόνα, διὰ σκληροτάτων βρασάνων αὐτὸν ἐτιμώρη-

σαν, διότι κόψαντες τὰ βλέφαρα τῶν ὀφθαλμῶν του, ἐξεθεσαν αὐτὸν ἀντικρὺ εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, καὶ τὸν κατετυράνουν, διὰ μεγάλων ἡλῶν καρφόνοντες αὐτὸν ἐντὸς βαρελίου, ἔνθα καὶ ἐτελεύτησεν.

Ἰωάννου Α'.

Ἰωάννης Α' βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, παρακινούμενος νὰ παραβῇ συνθήκην τινά. « Ἄν ἡ πίστις καὶ ἡ ἀλήθεια, εἶπεν, ἐξωρίζοντο ἀπὸ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς γῆς, εἰς τὴν καρδίαν ὅμως καὶ τὸ στόμα τῶν βασιλέων ἐξάπαντος ἔπρεπε νὰ εὐρίσκωνται. » Ἡ ἀληθὴς Μεγαλειότης καὶ ἡ μόνιμος δόξα τοῦ βασιλέως συνίσταται οὐχὶ εἰς τῆς δυνάμεώς του τὴν ἔκτασιν, ἀλλ' εἰς τὴν καλὴν ἢ κακὴν αὐτῆς χρῆσιν.

Αὐδιγναίου.

Κατὰ ἐμφύλιον θρησκευτικὸν πόλεμον τῆς Γαλλίας, ὁ Σαίν-Λούκας, ἀρχηγὸς τῶν καθολικῶν στρατευμάτων εἰς Λαγκουεδοκίαν, συνέλαβεν αἰχμάλωτον τὸν περίφημον Ἀγρίππαν Αὐδιγναῖον, πάππον τῆς δεσποίνης Μαιντενώως καὶ ἀρχηγὸν κόμματός τινος τῶν Οὐγενωτῶν, ὡς τότε ἐκαλοῦντο ἐν Γαλλίᾳ οἱ Διαμαρτυρόμενοι· ἐπειδὴ δ' ἡ αὐλὴ ἀπεστρέφετο αὐτὸν μεγάλως, ἅμα ἔμαθε τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ, ἐμήνυσεν εἰς τὸν Σαίν-Λούκαν νὰ πέμψῃ αὐτὸν δεδεμένον εἰς Βουρδιγάλλην καὶ μετὰ μεγάλης προφυλάξεως, μὴ δραπετεύσῃ.

Οὗτος, τὰ ἀπαίσια προβλέπων ἐπακόλουθα τούτου, ἐπειδὴ ὁ Αὐδιγναῖος κατὰ συγχυρίαν ἔλειπεν εἰς Ῥυπέλλην, (ἐνθα εἶχε λάβει ἄδειαν νὰ δὲ τρίψῃ ὀλίγον), χαριζόμενος εἰς αὐτὸν, ἔστειλε κρυφίως καὶ τὸν εἰδοποίησε νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ ὀπίσω, ἀλλὰ νὰ σωθῇ ὅπως δύναται.

Πόσον ὅμως ἐθαύμασεν ὅτε ἐξαίφνης ἐφάνη ἐνώπιόν του ὁ Αὐδιγναῖος, διὸ καὶ ὑπωψιάσθη μὴ ὁ ταχυδρόμος δὲν συνήντησεν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ Αὐδιγναῖος, « Σὲ εὐχαριστῶ, τῷ εἶπεν ἀμέσως, διὰ τὴν καλοσύνην τὴν ὁποίαν ἠθέλησας νὰ μοὶ κάμῃς, ἀλλ' ἐπειδὴ σοὶ ἔδωκα τὸν λόγον ὅτι ἤθελα ἐπιστρέφει, ἔπρεπε νὰ τὸν φυλάξω, καὶ διὰ τοῦτο παραδίδομαι μόνος μου εἰς τὰς χεῖράς σου. Γνωρίζω ὅτι ὁ θάνατός μου εἶναι ἀναπόφευκτος, ἀλλὰ δὲν πειράζει· οἱ ἐχθροί μου ἂς χορτάσωσι τὸν θυμὸν των· ἐγὼ προτιμῶ κάλλιον νὰ ἀποθάνω παρὰ νὰ φανῶ ἄτιμος εἰς τὸ χρέος μου καὶ πρὸς τούτοις νὰ καταστήσω καὶ σὲ ὑποπτον εἰς τοιαύτην τυραννικὴν αὐλὴν. »

Ἦτο λοιπὸν ἡναγκασμένος ὁ Σαῖν Λούκας μετὰ λύπης νὰ ἐκτελέσῃ τὴν προσταγὴν, ἂν ἀπροσδόκητόν τι συμβεβηκὸς δὲν ἤθελε σώσει τὸν Αὐβιγναῖον.

Οἱ Ὑπελλῆται συλλαβόντες αἰχμάλωτον μέγαν τινὰ ἀξιώματιχόν τῆς αὐλῆς, ἠπειλοῦν ὅτι ἤθελον τὸν ρίψει εἰς τὴν θάλασσαν ἂν ἐστέλλετο ὁ Αὐβιγναῖος εἰς τὴν Βουρδιγάλλην. Ἐπὶ τῇ προφάσει δὲ ταύτῃ ὁ Σαῖν Λούκας κρατήσας αὐτόν, ἐλύτρωσε τὴν ζωὴν του.

Τυρεννίου.

Οἱ πλείοτεροι Γερμανοὶ ἡγεμόνες ἐπραγματεύοντο προσωπικῶς μετὰ τοῦ περιφήμου Τυρεννίου διὰ τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα, μηδεμίαν ζητοῦντες ἐγγύησιν. Καὶ αἱ ὕποπτοι μάλιστα δημοκραταὶ ἐνόμιζον ὅτι ἦσαν ἐν ἀσφαλείᾳ, ἅμα ἐδίδεν εἰς αὐτὰς τὸν λόγον του.

Ἐνῷ ποτε ἔφερε τὸν στρατόν του πλησίον τῆς λίμνης Κωνσταντίας, φορολογῶν γαίας τινὰς τοῦ αὐστριακοῦ οἴκου, οἱ Σουηκοὶ φοβηθέντες κατὰ τι μὴ, ἐπὶ προφάσει ὅτι πολεμεῖ τοὺς τόπους τοῦ αὐτοκράτορος, ἔμβη καὶ εἰς τοὺς ἰδιχοὺς των ἐξαίφνης, ἐμήνυσαν εἰς αὐτόν ὅτι «τοσαύτην ἐμπιστοσύνην εἶχον εἰς τὸ ἄτομον αὐτοῦ, ὥστε δὲν ἤθελον ἐτοιμάσει τελείως στρατεύματα, ἂν ἐβεβαίονεν αὐτοὺς ὅτι δὲν ἤθελεν ἐφορμήσει κατ' αὐτῶν, καὶ ὅτι πρὸς ἄλλον ἂν ἦτον, ἤθελον λάβει μεγάλας προφυλάξεις, ἀλλὰ μὲ αὐτὸν ἤρχοῦντο μόνον εἰς τὸν λόγον του.»

Ὁ δὲ Τυρεννίος διηγεῖται ὅτι, ἐνῷ νύκτα τινὰ διέβαιναν ἀπὸ τῶν προμαχῶνων τῶν Παρισίων κλέπται τινὲς συλλαβόντες τὸν Τυρεννιον, ἀφῆρεσαν ἀπ' αὐτοῦ πᾶν ὃ, τι ἐκράτει, ἀφίνοντες αὐτῷ μόνον ἀδάμαντά τινα εἰς ὃν μεγίστην εἶχε κλίσιν, καὶ δι' ὃν ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς ἑκατὸν λουδοβίγια.

Τὴν ἐπαύριον εἰς αὐτῶν ἐτόλμησε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν θάλαμον ὅπου ἐκάθητο, κύψας δ' εἰς τὸ ὠτίον αὐτοῦ, καὶ τοι πλήθους παρόντος, καὶ ἀνενθυμήσας εἰς αὐτόν τὴν ὑπόσχεσίν του, ἀμέσως ἔλαβε τὰ ἑκατὸν λουδοβίγια. Ἰκανῶς δ' ἐκείνου ἀπομακρυνθέντος, ὁ Τυρεννίος ἀνέφερε τὸ πρᾶγμα εἰς τοὺς συγκαθημένους, καὶ πάντων ἐκπληττομένων ἐπὶ τῇ πράξει ταύτῃ «Δὲν πρέπει κανεὶς, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, νὰ παραβαίνει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ὁ τίμιος ἀνὴρ χρεωστεῖ νὰ φυλάττῃ τὸν λόγον του, ἂν τὸν δίδῃ καὶ εἰς λησάς.»

Τοῦ δουκὸς Λυρίας.

Μετὰ τὸν θάνατον Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ'. ἐπιτροπεύων ἐν Γαλλίᾳ ὁ δούξ Αὐρηλίας Φίλιππος, ἐβιάσθη, διὰ τοὺς δεομοῦς οὓς εἶχε

μετὰ τῶν αὐλῶν τῆς Βιέννης καὶ τοῦ Λονδίνου, νὰ πολεμήσῃ τὸν Φίλιππον Β'. βασιλέα τῆς Ἰσπανίας, διό καὶ παρέδωκε τὴν κυβερνησιν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ εἰς τὸν πρωτοστράτορα Βερουίκον. Οὗτος μαθὼν ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ δούξ Λιρίας, ἦτον εἰς τῶν Ἰσπανίων τὸ στρατόπεδον, καὶ φοβούμενος μὴ, ὡς πολεμῶν κατὰ τοῦ πατρός του, δὲν ἤθελεν ἐκπληρώσει καλῶς τὸ χρέος του, τῷ ἔγραψε παρακινῶν αὐτὸν νὰ παρέχῃ εἰς τὴν πατρίδα, ἣν παρεδέχθη νῦν, ἀπάσας τὰς ἀπαιτούμενας ἀποδείξεις τοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης του. Ἄλλ' ὁ νέος δούξ· « Ἐξεύρω » τῷ ἀπεκρίθη, « νὰ συμβιβάσω τὰ χρέη μου· ὥς τε τὸ χρέος τὸ ὅποιον ἔχω εἰς τὸν πρόξενον τῆς ζωῆς μου δὲν θέλει μὲ κάμει νὰ λησμονήσω τὸ πρὸς τὸν Κύριόν μου, τὸν βασιλέα τῆς Ἰσπανίας. Διότι πάντοτε ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς διδασκαλίας καὶ τὰ παραδείγματα ἀξιοσεβάστου πατρός, ὅστις οὐδέποτε θέλει ἐρυθριάσει ὅτι εἶμαι υἱὸς του. »

Γεωργίου τινος.

Κατὰ τὸν ἐν τῇ Βορείῳ Ἀμερικῇ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον κατὰ τῶν Ἀγγλῶν, γεωργὸς τις, καλούμενος Στέδμαν, κατῴκει πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς ἐπαρχίας Μασαχουσέτης. Κατήγετο δὲ ἐκ χρησιμωτάτης Ἀγγλικῆς οἰκογενείας, ἔλαβεν ἀνατροφὴν ἀξιόλογον, καὶ ἀπέκτησε λαμπρὰν περιουσίαν· ἀλλ' ὅ,τι ἐτίμα αὐτὸν ἐξόχως ἦτον ὁ σταθερώτατος ἐν γένει χαρακτήρ του, ἡ ἀκαμπτος ἀδιαφορία του καὶ ἡ πρὸς τὸν βασιλέα του ἀκλόνητος ὑπακοή του. Τσαούτην δ' ἔχαιρεν ὑπόληψιν, ὥστε καὶ ὅτε ἡ σφοδρότατη κατὰ τοῦ βασιλέως ἀντιπάθεια κατεῖχε τὸ δημόσιον, ἀκόμη καὶ τότε ὠμολογεῖτο παρὰ πάντων, ὅτι ὁ γεωργὸς Στέδμαν, καὶ τοι βασιλικὸς, ἦτον εἰλικρινέστατος κατὰ τὰς δοξασίας του, πάντῃ πεπεισμένος ὦν ὅτι ἦσαν ὀρθόταται.

Ὁ στρατὸς τῶν Ἀγγλῶν κατέβαινε ἐκ βορρᾶ. Οἱ τε φίλοι καὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἐν μεγίστῃ εὐρίσκοντο ἀνησυχίᾳ· ἕκαστος δ' ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κόμματος ἠγωνίζετο, οἱ μὲν ὑπὸ τὰς δημοκρατικὰς σημαίας συσσωρευμένοι, οἱ δ' ὑπὸ τὰς τῆς Μεγάλης Βρεττανίας. Μεταξὺ τῶν δευτέρων ἦτο καὶ ὁ Στέδμαν. Ἀποφασίσας λοιπὸν οὗτος νὰ πολεμήσῃ, ἀπεχαιρέτησεν εἰλικρινῶς τὴν ὠραιότατην αὐτοῦ σύζυγον, ἐνηγκαλίσθη τρυφερῶς τὰ διδύμα τέκνα του, υἱὸν καὶ θυγατέρα, καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππου ἀνεχώρησε.

Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Βάμου, καθ' ἣν οἱ Ἀγγλοὶ ἠττήθησαν, ἠχμαλωτίσθη καὶ οὗτος ὑπὸ τοῦ νικητοῦ Στάρκ. Μηδὲν ὡς

δὲ ζητήσας νὰ κρύψῃ τὸ ὄνομα καὶ τὸν χαρακτήρα του, ἅτινα ταχέως ἐγνώρισθῃσαν, ἐφυλακίσθη ὡς προδότης.

Τινὰς τῶν συναιχμαλώτων κατὰ τινὰ νύκτα διορύξαντες μέρος τῆς φυλακῆς, ἐξύπνησαν αὐτὸν λέγοντες. «Σήκω, ἐλευθερώσου· ἐκάμαμεν χαλάστραν διὰ τῆς ὁποίας ἐμπορεῖς καὶ σὺ νὰ φύγῃς.» Ἀλλὰ πόσον ἐξεπλάγησαν παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα, ἰδόντες ὅτι διόλου δὲν ἔστεργε νὰ ἐξέλθῃ τῆς φυλακῆς.

Καὶ ἠγωνίσθησαν μὲν ἐπιμόνως νὰ τὸν καταπείσωσι, παριστῶντες εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ ζωὴ του ἐκινδύνευεν, ἀλλ' ἐκεῖνος μόνην αὐτοῖς ἀπάντησιν ἐδίδεν, ὅτι ἦτον ἄνθρωπος ἀληθινὸς καὶ πιστὸς ὑπήκοος τοῦ Γεωργίου Γ', καὶ ὅτι προετίμα τὴν ἀγχόνην, παρὰ νὰ ἐκθῇ ἐκ τῆς ὁπῆς ταύτης διὰ νυκτός, καὶ νὰ δραπετεύσῃ φοβούμενος τοὺς ἀντάρτας. Τὸ ἀμετάθετον δὲ καὶ αὐτοὶ τῆς γνώμης αὐτοῦ βλέποντες, ἠναγκάσθησαν νὰ τὸν ἐγκαταλείψωσι μετ' ἀπορίας ἅμα καὶ δυσαρεσκείας.

Ἐφθασεν ἐπὶ τέλους ὁ καιρὸς νὰ δικασθῇ ὁ αἰχμαλώτος, ἐξήχοντα δὲ περίπου μίλλια ἀπεῖχεν ἡ πόλις, ἐν ᾗ συνεδρίαζε τὸ δικαστήριον. Ὁ Στέδμαν παρέστησε εἰς τὸν μέλλοντα νὰ συνοδεύσῃ αὐτὸν ὑπάλλληλον, ὅτι οἰκονομικώτερον καὶ εὐκολώτερον ἦτο νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ πεζὸς καὶ μόνος.

— Ἀλλ' ἂν, κύριε, εἶπεν ὁ δικαστικὸς ὑπάλλληλος, προτιμήσῃς τὴν ἀσφάλειαν παρὰ τὴν τιμὴν σου, καὶ δραπετεύσῃς εἰς τὸ Βρετανικὸν στρατόπεδον;

— Ἐνόμιζα, ἀπεκρίθη ὁ τίμιος γεωργὸς, ἐρυθρῶν ἐκ τῆς ἀγανακτήσεως, ὅτι ἐλάλουν πρὸς ἄνθρωπον ὅστις μὲ ἐγνώριζε.

— Καὶ τῶνόντι σὲ γνωρίζω, εἶπεν ὁ ὑπάλλληλος· ἐλάλησα ὁμῶς ἀστείζομενος· πρᾶξε ὅπως ἀγαπᾷς· μετὰ τρεῖς ἡμέρας σὲ περιμένω εἰς τὴν πόλιν. . . »

Ὁ γεωργὸς τὴν προσδιορισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ἦτον ἀκριβῶς παραδεδομένος εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὑπαλλήλου.

Παραστάς ὁ ἀγαθὸς Στέδμαν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἐπέμενε νὰ διηγηθῇ κατὰ πλάτος καὶ ἀπροκαλύπτως τὴν ἀλήθειαν· ἀλλ' ὅτε ὁ συνήγορος αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τινων τεχνικῶν ὁρων, τὸν ἐπέπληξεν ἀποτόμως, λέγων ὅτι τὸν εἶχε μισθῶσαι ὄχι διὰ νὰ ψευσθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ εἴπῃ ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν.

— Ποτὲ, λέγει ὁ συνήγορος, ποτὲ δὲν εἶδα τοσαύτην ἀδιανομίαν, τόσῃν πίστιν καὶ τιμιότητα. Ἡ φιλαλήθεια ἐβασίλευεν εἰς τὴν ψυχὴν του ὡς αἶσθημα καὶ αὐτῆς τῆς φιλοζωίας ἀνώτερον. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν δικαστῶν εἶδα τὰ δάκρυα. Ποτὲ, οὔτε

πρίν, οὔτε μετὰ ταῦτα τόσον ἡγωνίσθη διὰ πελάτην. Συνηγόρευσά δι' αὐτόν ὡς νὰ συνηγόρευσά διὰ τὴν ἰδίαν μου ζωὴν. Καὶ ἐκίνησα μὲν εἰς δάκρυα, ἀλλὰ διόλου δὲν ἴσχυσα νὰ μετατρέψω τὴν κρίσιν ἀνδρῶν, οἵτινες ὠδηγοῦντο μᾶλλον ἀπὸ τὸ αἶσθημα τοῦ καθήκοντος παρά ἀπὸ τὰς συμπαθητικὰς ὁρμὰς τῆς φιλανθρωπίας.

Ὁ Στέδμαν λοιπὸν κατεδικάσθη. Τῷ εἶπα ὅτι ἂν ἐζήτηι συγχώρησιν, ἐνδεχόμενον ἦτο νὰ τὴν λάβῃ· ἔγραψα μάλιστα ἱκετήριον ἀναφορὰν καὶ τὸν παρεκίνησα νὰ τὴν ὑπογράψῃ, ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἔσπευξε. Δὲν ἐπραξα ἄλλο τι, μοὶ ἀπεκρίθη, εἰμὶ ὅ,τι ἐκρίνα χρέος μου. Μόνον ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ τὸν βασιλεῖα μου ἐμπορῶ καὶ πρέπει νὰ ζητήσω συγχώρησιν· ἀλλὰ τὸ θεωρῶ ὡς ὑπόκρισιν νὰ ζητήσω συγχώρησιν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τούτους διὰ πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν προθύμως ἤθελα κάμει, ἂν εἰς ὁμοίαν εὐρισκόμην περίστασιν. Ὅχι, ὄχι! Διόλου δὲν στέργω νὰ ὑπογράψω αὐτὴν τὴν ἀναφορὰν. Ἄν αὐτὸς ὁ λεγόμενος ἀγὼν τῆς Ἀμερικανικῆς ἐλευθερίας ἀπαιτῇ τὸ αἷμα τιμίου ἀνδρὸς διότι ἐξεπλήρωσε τὸ χρέος τὸ ὁποῖον ἡ συνειδήσις του τῷ ἐπέβαλεν, ἄς ἀποθάνω, ἄς γίνω θῦμα τοῦ ἀγώνος των. Ὑπάγε, σὲ παρακαλῶ, καὶ εἰπὲ εἰς τοὺς κριτὰς μου, ὅτι οὔτε τοὺς φοβοῦμαι, οὔτε χαμίαν ἐλπίδα ἔχω εἰς αὐτούς.

Βλέπων, ἐξακολουθεῖ λέγων ὁ συνήγορος, ὅτι οἱ ἀγῶνές μου ἀπέβησαν ἐπὶ ματαιῶν, ἀνεχώρησα πάντῃ ἀπληπισμένος. Ἐπιστρέφων εἰς τὸν οἶκόν μου, ἐπισκέφθην κατὰ τύχην νέον τινὰ εὐφύεστανον εἰς τὴν ζωγραφικὴν, ὅστις περιώδευε πολλάκις ὀχρεδιάζων διάφορα ἀντικείμενα καὶ θεὰς ἀξιολόγους. Ἐκ μιᾶς δὲ τῶν περιουσιῶν τούτων ἐπιστρέψας τότε ἐνησχολεῖτο ζωγραφίαν τινὰ ἐπεξεργαζόμενος. Μὲ ἠρώτησε τὴν γνώμην μου περὶ αὐτῆς·—Ὡραία εἶναι, τῷ ἀπεκρίθην· τὰ τρία δ' αὐτὰ πρόσωπα ἐκ φαντασίας ἄρα γε εἶναι ἢ ἀληθινά;— Ἀληθινά, εἶπε, καὶ ναὶ μὲν, εἶναι ὀλίγον καλλωπισμένα, ἀλλὰ πίστευσε ὅτι παριστῶσι ζωηρώτατα τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα τοῦ δυστυχοῦς πελάτου σου Στέδμαν. Κατὰ τὴν περιήγησίν μου ἔτυχα νὰ ὑπάγω εἰς τὸν οἶκόν του, καὶ σὲ βεβαιῶ ὅτι ὠραιότεραν δὲν εἶδα οἰκογένειαν τοιαύτην μητέρα δὲν εὕρισκες μεταξύ χιλίων τοιούτων, καὶ τὰ τέκνα τῆς εἶναι ὡς δύο χερουδεῖμ.

— Εἰπὲ με, ἀνέκραξα, ἐπιθεὶς τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς ζωγραφίας, αἱ εἰκόνες αὗται ὁμοιάζουν πιστῶς τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα τοῦ Στέδμαν; Ἀποθὺ δὲ με διεβεβαίωσεν ὅτι, ὅσον τῷ ἐσυγχωρεῖτο νὰ κρίνῃ περὶ τῶν ἰδίων του ἔργων, ἦσαν ὀρθόταται τῶν παριστανόμενων εἰκόνες, μὴδὲν ἄλλο ἐγὼ εἰπὼν, ἤρπασα τὴν ζωγραφίαν, καὶ μετ' αὐτῆς ἔσπευσα εἰς τὴν φυλακὴν τοῦ πελάτου μου.

Τὸν ἦρα δεινῶς πάσχοντα ἐκ λύπης, καὶ τὸ πρόσωπον κεκα-
λύμμενον ἔχοντα διὰ τῶν χειρῶν. Ἐθεσα δὲ οὕτω τὴν ζωγραφίαν,
ὥστε ἅμα ὑψώσῃ τὴν κεφαλὴν νὰ τὴν ἰδῇ. Ἀφείς δὲ καὶ τὴν ἰκε-
τήριον ἀναφορὰν ἐπὶ τῆς ἐμπροσθεν αὐτοῦ τραπέζης, ἐξῆλθον.
Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἐπέστρεψα. Ὁ γεωργὸς ἐσφιγξε τὴν χεῖρά
μου, καὶ τὰ δάκρυα ποταμῆδόν ἐκ τῶν παρειῶν του ἔρρεον. Ἐρρίψε
δ' ἐν βλέμμα εἰς τὴν ζωγραφίαν, καὶ ἕτερον εἰς τὴν ἀναφορὰν. Ἐν-
νόησα ἀμέσως ὅτι εἶχεν ὑπογράψει τὸ ὄνομά του, καὶ λαβὼν αὐτὴν
ἀνεχώρησα. Ἡ ζητούμενη χάρις ἐδόθη, καὶ ὁ Στεδμὰν ἀπελύθη. »

Ἄραβος.

Τὸ ἀκόλουθον περὶ Ἄραβός τινος ἱστορίδιον ὁμοιάζει σχεδὸν
καθ' ὅλα πρὸς τὸ διαθρυλληθὲν περὶ τοῦ Μιτυληναίου Πιττακοῦ,
μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅμως ὅτι ἐκεῖνος μὲν, Ἕλληνας ὦν, καὶ εἰς τῶν
διαφημιζομένων 7 σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, ἐφάνη τοσοῦτον γενναῖος
εἰς τὸν φονέα τοῦ υἱοῦ του μᾶλλον ἀπὸ αἰσθημα φιλάνθρωπιας,
καὶ διότι ἔκρινεν, ὡς ἔλεγεν, ὅτι συγγνώμη τιμωρίας ἀμεινων, ὃ
δ' Ἄραψ, ἵνα φυλάξῃ μᾶλλον τὸν λόγον του, τὸ ὅποιον εἶναι μία
τῶν κυριωτέρων ἀρετῶν τοῦ ἀραβικοῦ ἐν γένει λαοῦ.

Ἰσπανὸς τις ἱππότης καταδιωκόμενος ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας, διό-
τι εἶχε θανατώσει κατὰ τὴν ἐξαψιν τοῦ θυμοῦ του Μαῦρόν τινα
εὐγενῆ, ἐπῆδῃσε, μηδενὸς αὐτὸν βλέπαντος, εἰς τινα κῆπον, κατὰ
τύχην εὑρεθέντα εἰς τὸν δρόμον του. Ὁ ἰδιοκτήτης Μαῦρος καὶ
αὐτὸς ὦν, ἔλαχε νὰ περιδιαβάξῃ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν εἰς τὸν
κῆπόν του.

Ὁ Ἰσπανὸς ἐπεσεν εὐθὺς εἰς τοὺς πόδας του, καὶ διηγηθεὶς τὸ
συμβεβηκός, τὸν παρεκάλει μετὰ δακρύων εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ
τὸν κρύψῃ.

Ὁ Μαῦρος κινηθεὶς εἰς συμπάθειαν, γενναίως τῷ ὑπεσχέθη τὴν
βοήθειάν του. Διὸ καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς ἀποκεχωρισμένον τι ὡ-
μάτιον ἐντὸς τοῦ κήπου, καὶ τὸν ἄφησεν ἐκεῖ, βεβαιῶν αὐτὸν ὅτι
εὐθὺς ὅταν νυκτώσῃ θέλει προσπαθῆσαι νὰ τὸν φυγαδεύσῃ.

Μετ' ὀλίγον ἔφεραν εἰς τὸν Μαῦρον τὸ νεκρὸν σῶμα τοῦ υἱοῦ
του, καὶ ἐκ τῆς περιγραφῆς τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ φονέως, ἀ-
μέσως ἐνόησεν ὅτι ἦτον ὁ Ἰσπανὸς τὸν ὅποιον ἐφύλαττε. Ἐ-
κρυψε τὴν φρίκην καὶ τὴν ὑποψίαν ἣν ἡσθάνετο, καὶ ἀποσυρθεὶς
εἰς τὸ ὡμάτιόν του, ἔμεινεν ἐντὸς αὐτοῦ μέχρι τοῦ μεσονυκτίου.

Μετὰ ταῦτα δ' ἐλθὼν μόνος εἰς τὸν κῆπον, ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ
ὡματίου, καὶ πλησιάσας εἰς τὸν ἱππότην. « Χριστιανέ τῷ εἶπεν,

ὁ νέος τὸν ὁποῖον ἐφόνευσες ἦτον ὁ μονογενὴς μου υἱός. Διὰ τὸ ἐγκλημά σου τοῦτο ἀξίζεις νὰ παιδευθῇς σκληρότατα. Ἀλλὰ σὲ ἐδῶκα ῥητῶς τὸν λόγον μου διὰ τὴν ἀσφάλειάν σου, καὶ ὁὖν καταδεχομαι νὰ παραβῶ τὴν ἐλαχίστην ὑπόσχεσίν μου εἰς τὸν σκληρότατον ἐχθρόν μου.»

Ὁδηγήσας δ' εἶτα τὸν Ἰσπανόν εἰς τὸν σταυλόν του, καὶ δούς πρὸς αὐτὸν τὸν καλλήτερόν του ἡμίονον· «Πέταξε, τῷ εἶπε, μέχρῃς οὗ τὸ σκότος σὲ κρύπτει. Αἱ χεῖρές σου ἐβάφησαν μέσῃμα, ἀλλ' ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, καὶ ἐγὼ ταπεινῶς τὸν εὐχαρισῶ ὅτι φυλάττω ἀπαράβατον τὸν λόγον μου, ἀναθέτων εἰς αὐτὸν τὴν τιμωρίαν σου.»

Ἀλῆ-βέη.

Μέγας τις βασιλεὺς τῆς Περσίας, ὑποφιασθεὶς τὰς κολακείας τῶν περὶ αὐτόν, ἀπεφάσισε νὰ ἀποσυρθῇ ὀλίγον ἐκ τῆς αὐλῆς του, καὶ ἀγνώριστος νὰ περιέλθῃ μόνος τὰς ἐξοχὰς καὶ τὰς ἐπαρχίας του, ἐκ περιεργείας κινούμενος νὰ ἴδῃ τὸν λαόν του κατὰ τὴν φυσικὴν του ἀπλότητα ὁμιλοῦντα καὶ ἐργαζόμενον.

Ἐπὶ τοιούτῳ λοιπὸν σκοπῷ συμπαραλαβὼν καὶ τὸν εἰλικρινέστερον τῶν ὑπουργῶν του, διήλθε μετ' αὐτοῦ πολλὰ χωρία, ἐν οἷς ἰδὼν τοὺς κατοίκους πάντῃ παραδεδομένους εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῶν ἀπλῶν καὶ ἀθῶων διασκεδάσεων, εἰς τοὺς χοροὺς καὶ τὰ εὐφρόσυνα παιγνίδια, ἐθαύμασεν, ὥς μὴ ἐλπίζων νὰ εὕρῃ τοσοῦτον μακράν τῆς αὐλῆς του τὰς ἀναπαυτικωτέρας καὶ εὐκολωτέρας ἡδονὰς, ὥς καὶ αὐτὴν τὴν τροφὴν τῶν μάλιστα (ἥν ἐγγεύετο καὶ αὐτός ἐνίοτε) πλειότερον εὐαρεστοῦσαν τὴν ὄρεξιν, παρά τὰ νοστιμώτερα φαγητά, ἐξ ὧν ἔγεμεν ἡ ἰδικὴ του τράπεζα.

Διερχόμενος δέ ποτε ἀνθοστόλιστόν τινα πεδιάδα, ὑπὸ μικροῦ ρύακος καταβρεχομένην, ὑπὸ τὴν σκιάν πτελέας τινὸς ἀπῆντησε νέον τινὰ βοσκόν, παίζοντα τὸν αὐλὸν πλησίον τοῦ βοσκιζομένου ποιμνίου του. Ὄνομάζετο δ' οὗτος Ἀλῆ βέης, καὶ ἦτο νέος πεπρακισμένος ἐκ φύσεως δι' ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ ὠραίας φυσιογνωμίας, καὶ κεκοσμημένος διὰ πολλῶν ἀξιολόγων προτερημάτων. Καίτοι δ' ἔσπερετο τῆς ἀπαιτουμένης ἀνατροφῆς, αἱ ἰδέαι του ἦσαν ἀφ' ἑαυτῶν ἀνεπτυγμέναι. Συνδιαλλεχθεὶς μετ' αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, ἐθαύμασε μαθὼν ἐκ τῆς ἐλευθεροστομίας αὐτοῦ πολλὰ ἀποβλέποντα εἰς τοῦ λαοῦ του τὰ συμφέροντα, ἅτινα ὅμως οὐδέποτε ἀνεκάλυπτον αὐτῷ οἱ αὐλικοὶ του. Ἐμειδία ἐνίοτε βλέπων τὴν ἀκακὸν ἀπλότητα τοῦ νέου τούτου, ὅστις ἐλευθέρως καὶ ἀνευ τροποποιήσεων ἐοῖδε τὴν γνώμην του, καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν αὐλικόν του

«Βλέπω καλὰ, ἔλεγεν, ὅτι ἐπίσης καὶ εἰς τὰς ταπεινοτάτας κλάσεις τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὥραία καὶ εὐάρεστος ἡ φύσις, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὑψηλοτάτους βαθμοὺς. Ποτὲ ἡγεμῶν δὲν μ' ἐφάνη ἀξιαγαπητότερος τοῦ νέου τούτου βοσκοῦ, ὅστις ζῇ μὲ τὸ ποιμνίον του. Ποῖος πατὴρ δὲν ἤθελε νομισθῇ εὐδαίμων, ἔχων υἱὸν μὲ τοιαύτην καλὴν μορφήν καὶ μὲ τοσοῦτον εὐαίσθητον ψυχὴν σολισμένον; καὶ δὲν ἀμφιβάλλω, ὅτι ἂν παιδευθῇ, θέλει τελειοποιήσῃ τὸ πνεῦμά του καὶ θέλει ἀναπτύξῃ μυρία προτερήματα, τὰ ὅποια θέλουν μὲ χρησιμεύσει ἔπειτα.» Ἐπὶ τοιούτων δ' ἐλπίδων βασιζόμενος, τὸν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἵνα τὸν διδάξῃ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰς ἐλευθερίους τέχνας.

Εἰσελθὼν δ' ὁ Ἀλῆ-Βέης εἰς τὴν αὐλὴν, ἔμεινεν ἔκθαμβος κατ' ἀρχὰς διὰ τὴν λάμψιν της, καὶ ὅλαι αἱ νέαι δι' αὐτὸν λαμπρότητες, καὶ ἡ τοσοῦτον ἀπροσδόκητος καὶ αἰφνίδιος μεταβολὴ τῆς τύχης του, ἐπρὸξένησαν τῶν ἀποτελέσματά τινα εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὸν χαρακτῆρά του. Ἀντὶ τῆς ράβδου, τοῦ αὐλοῦ καὶ τῶν ποιμενικῶν φορεμάτων τὸν ἐνέδυσαν πορφυροῦν καὶ χρυσοκέντητον φόρεμα, καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν του περιέθηκαν ἀδαμαντοστόλιστον Καβούκιον.

Ἐκαμὲ δ' εὐθὺς ταχυτάτας προόδους εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως, καὶ τοσοῦτον εὐκόλως αἱ ἰδέαι του ἀνεπτύχθησαν, καὶ τὸ πνεῦμά του ἐπληρώθη γνώσεων, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου κατέστη ἀξίος τῶν σπουδαιωτάτων ὑποθέσεων, καὶ ἀπῆλauseν ἅπασαν τοῦ κυρίου του τὴν εὐνοίαν, ὅστις τὸν ἡγάπα κατ' ἐξοχὴν ὡς μαθητὴν του, καὶ ὅστις εὐρίσκων ἐν αὐτῷ ἐξαίρετον διὰ τὰ μεγαλοπρεπῆ καὶ περίεργα κλίσειν, τὸν ἐτίμησε μὲ τὸ ἀξιολογώτερον τῆς Περσίας ὑποῦργημα διορίσας αὐτὸν ἑφορον τῶν κειμηλίων του καὶ τῶν λοιπῶν πολυτιμωτέρων πραγμάτων τοῦ βασιλείου του.

Καὶ ἐνόσω μὲν ἔζη ὁ προστάτης τοῦ οὗτος βασιλεὺς, ὁ Ἀλῆ-Βέης ἔχαιρε τὴν εὐνοίαν, ἣτις καθ' ἐκάστην ἐπληθύνετο. Ἀλλ' ἐν τοσοῦτῳ κατ' ὀλίγον προχωρῶν εἰς τὴν ἡλικίαν, ἤρχισε νὰ ἐπιθυμῇ τὴν προτέραν του κατάστασιν, καὶ τῆς πρώην μονήρους ζωῆς του ἡ ἰδέα ἤρχετο συνεχῶς εἰς τὴν μνήμην του.

«Εὐτυχεῖς ἀθῶαι ἡμέραι, ἔλεγε πολλάκις καθ' ἑαυτὸν, ἡμέραι, κατὰ τὰς ὁποίας ἀπελάμβανα τὴν καθαρὰν χαρὰν ἁμικτον ἀπὸ κόπους καὶ ἀνησυχίας. Γλυχύτεραι τῆς ζωῆς μου ἡμέραι, ὅστις σὰς ἀφῆρεσεν ἀπ' ἐμὲ, διὰ νὰ μὲ δώσῃ ὅλα τὰ πλούτη τὰ ὁποῖα ἔχω τῶρα εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, μὲ ἐστέρησεν ἀπὸ ὅλα μου τὰ ἀγαθὰ. Εἰς τὸν βασιλικὸν μου οἶκον δὲν σὰς ἐξαναεὐρίσκω πλέον. Μακάριοι καὶ τρισμακάριοι, ὅσοι δὲν ἐγνώρισαν τὴν ἀθλιότητα

τῆς αὐλῆς τῶν βασιλέων! Μολονότι ἐδῶ ὅλαι μου αἱ ἐπιθυμίαι ἐκπληροῦνται, ὥστε νὰ μὴ ἔχω καιρὸν νὰ θελήσω πλεόττερα, ὅλαι μου αἱ αἰσθήσεις εὐαρεστοῦνται καὶ ἡ φιλαυτία μου ἀπολαμβάνει τὸ σέβας ὀλοκλήρου λαοῦ καὶ τὰ βλέμματα Μεγάλου Μονάρχου, καὶ ὁμως ὅλαι μου αὗται αἱ ἀδιάκοποι ἡδοναὶ δὲν ἔχουν τὴν ἡδύτητα οὐδ' ἑνὸς μόνου αἰσθήματος τῶν ὅσα ἀπελάμβανα, ὅτε κατὰ τὴν αὐγὴν τῶν ὡραίων ἡμερῶν ἔμβαινα περὶ τὰ χαράγματα εἰς τὴν πεδιάδα, ὁδηγῶν τὸν πικρὸν σκύλον καὶ τὸ ποίμνιόν μου; Ἀλλὰ τί ἤθελα γίνεαι ἄρά γε ἂν ὡμοίαζα μέτινας, τοὺς αὐλικούς τοὺς ὀπίους βλέπων ὠχρούς καὶ καταναλισκομένους ὑπὸ ἀκόρεστον φιλοδοξίαν!

Ἀλλ' ὁ τοσοῦτον ὀλίγον αἰσθανόμενος τὰς ἡδονὰς τῆς αὐλῆς Ἀλῆ-Βέης δὲν ἤργησε νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὰς πικρίας τῆς. Ὁ γέρον Μονάρχης ὅστις τὸν ἠγάπα, ἀπέθανε καὶ τὸν διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ, οἱ δ' αὐλικοὶ φθονοῦντες αὐτὸν διὰ τὴν εὐνοίαν ἣν ἀπελάμβανε παρὰ τοῦ πρώην βασιλέως, ἀμέσως ἐπεχειρίσθησαν νὰ τὸν ἀμαυρώσωσι καὶ νὰ τὸν διαβάλωσι δολίως, κάμναντες αὐτὸν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ Ἀλῆ-Βέης κατεχράσθη τῆς πίστεως ἣν ὁ πατὴρ του ἔδωκεν εἰς αὐτόν, συναγαγὼν ἄπειρα πλοῦτη, καὶ σφετερισθεὶς πολλὰ πολύτιμα πράγματα ἐμπιστευθέντα εἰς τὴν ἐξουσίαν του. Ὁ βασιλεὺς, ὡς νέος, ἐπίστευσε, φανταζόμενος μάλιστα ὅτι ἦτο ἱκανὸς νὰ κάμῃ μεταρρύθμισιν εἰς ὅσα ὁ πατὴρ του ἐπραξεν.

Ἵνα δ' εὖρῃ εὐλογοφανῆ αἰτίαν νὰ ἐξώσῃ τὸν Ἀλῆ-Βέην ἐκ τοῦ ὑπουργήματός του, διὰ συμβουλῆς τῶν αὐλικῶν του τὸν διέταξε νὰ φέρῃ τὸ ἀδαμαντοστόλιστον καθούκιον, ὅπερ ὁ βασιλεὺς πατὴρ του ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τοὺς πολέμους. Ἐπειδὴ δ' ἔλειπον ἐξ αὐτοῦ οἱ πολύτιμοι λίθοι, ὁ Ἀλῆ-Βέης ἤθελε νομισθῇ ἔνοχος τῆς κλοπῆς ἐξάπαντος, ἂν δι' ἀξιοπίστων μαρτυριῶν δὲν ἀπεδείκνυνεν εἰς τὸν βασιλέα ὅτι ἐλήφθησαν παρὰ τοῦ πατρός του, καὶ πρὶν ἀκόμη αὐτὸς ἔμβῃ εἰς τὴν ὑπουργίαν του.

Διό καὶ οἱ αὐλικοὶ του κατασχυνθέντες, ἐπηύξησαν ἔτι μᾶλλον τὸν φθόνον των, κατατρέχοντες τὸν ἀγαθὸν τοῦτον ἄνδρα, ὃν παντοίοις τρόποις ἤθελον νὰ ἐξολοθρεύσωσι, καὶ ἄλλην ἔδωκαν συμβουλὴν εἰς τὸν βασιλέα, νὰ τὸν προσάξῃ ἐντὸς δέκα πέντε ἡμερῶν νὰ τῷ παρουσιάσῃ πάντα ἐν γένει τὰ κειμήλια ὧν φύλαξ ὑπῆρξε.

Παρευρεθεὶς ὁμως μόνος ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἀναθεώρησιν ταύτην, καὶ ἰδὼν ὅτι τὰ πάντα ἦσαν ἀκριβῶς καὶ κατὰ τάξιν τεθειμένα ἐθαύμασε τὴν πίστιν τοῦ Ἀλῆ-Βέη, καὶ ἤρχισε νὰ ἀγριοκυτάξῃ ἤδη τοὺς κατηγοροὺς του. Ἀλλ' ἐκεῖνοι, δειξάντες πρὸς αὐτόν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ταμείου σιδηρὰν τινα θύραν διὰ χονδρο-

τάτων μόχλων πεκλησμένην. «Εἰς αὐτὴν τὴν θύραν, τῷ εἶπον, ὁ Ἀλῆ-Βέης ἔχει κρυμμένους τοὺς θησαυροὺς τοὺς ὁποίους ἐκλεφεν ἀπὸ τὸν πατέρα σου.»

Ὁ βασιλεὺς διέταξεν εὐθύς νὰ τῷ ἀνοίξῃ καὶ ἐκεῖνον τὸν θάλαμον, πλὴν ὁ Ἀλῆ-Βέης, πεσὼν εἰς τοὺς πόδας του, ἤρχισε νὰ τὸν παρακαλῇ νὰ μὴ τὸν στερήσῃ τὸ μόνον ἀγαθὸν τὸ ὁποῖον, ὡς ἔλεγεν, εἶχεν ἐπὶ τῆς γῆς. «Δὲν εἶναι δίκαιον, τῷ εἶπεν, εἰς μίαν σπυγμὴν νὰ μὲ ἀφαιρέσῃς ὅ,τι ἔχω εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ἀφοῦ τόσα ἔτη ἐδοῦλεύσα πιστῶς εἰς τὸν πατέρα σου. Λάβε ὅ,τι μ' ἔδωκεν, ἀλλ' ἀφες με ὅ,τι ἔχω ἐδῶ περικλεισμένον.»

Οἱ αὐλικοὶ, ἀκούοντες τοὺς λόγους τούτους, ἔχαιρον ἐνδομύχως καὶ ἡ ἀντίστασις τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ μᾶλλον τὰς ὑποψίας τοῦ βασιλέως, ὅστις πλήρης θυμοῦ τὸν ἐβίασε δι' ἀπειλῶν νὰ ὑπακούσῃ.

Ἀλλὰ πόσον μεγάλη ὑπῆρξεν ἡ ἐκπλήξις καὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, ὅτε εἰς τὸν θάλαμον τοῦτον δὲν εἶδον ἄλλο τι εἰμὴ μίαν ράβδον μόναν, ἓνα αὐλὸν καὶ τὰ ποιμενικὰ φορέματα, ἅτινα ἄλλοτε ἐφόρει ὁ Ἀλῆ-Βέης, καὶ ἅτινα κάποτε ἐπεσκεπτετο, ἀναπολῶν καθ' ἑαυτὸν τὴν προτέραν του κατάστασιν.

«Μέγιστε βασιλεῦ! τῷ εἶπεν, ἰδὲ τὰ λείψανα τῆς ἀρχαίας μου εὐτυχίας. Ὁ θησαυρὸς οὗτος μέλλει νὰ μὲ πλουτίσῃ ποτὲ, ὅταν σὺ μὲ ἀπογυμνώσῃς ἀπὸ ὅσα δύνασαι νὰ μὲ ἀφαιρέσῃς, διότι αὐτὰ εἶναι τὰ μόνιμα πλοῦτη τὰ ὅποια δὲν ἐμποροῦν ποτὲ νὰ ἐλλείψωσι, καὶ ἐξαρκοῦν ἀεὶ ποτε εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ γνωρίζοντος. Ὁ γὰρ τὴν ἀρετὴν καὶ νὰ εὐχαριστῇται εἰς τὰ ἀναγκαῖα, χωρὶς νὰ ταραττήται ἀνσῆτως εἰς τὰ μάταια, καὶ τὰ ὅποια δὲν προσθέτουν κἀνὲν οὐσιῶδες αἰσθημα εἰς τὴν ἀληθεῖς εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου! Σᾶς, ἀπλᾶ καὶ ἀκριβῆ ὄργανα τῆς εὐδαίμονος ζωῆς! Σᾶς μόνον θέλω, καὶ μὲ σᾶς ἀπεφάσισα νὰ ζήσω καὶ ν' ἀποθάνω! Μέγιστε βασιλεῦ! Σοὶ ἀποδίδω εὐχαρίστως ὅ,τι μ' ἔδωκεν ὁ πατήρ σου, φυλάττων μόνον ὅσα εἶχα πρὶν τὸν ἀκολουθήσω εἰς τὴν αὐλήν του.»

Ὁ βασιλεὺς συελθὼν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τοῦ μεγάλου τοῦ θαυμασμοῦ, καὶ κατανοχθεὶς ἐκ τῆς ἀθωότητος τοῦ Ἀλῆ-Βέη, ἑώραπε τὴν ὀργὴν τοῦ κατὰ τῶν αὐλικῶν οἱτινες τὸν ἐξηπάτησαν καὶ τοὺς ἐδίδωξεν ἐκ τῆς παρουσίας του. Τὸν δ' Ἀλῆ-Βέην ἐτίμησε μέγαλως διορίσας αὐτὸν πρωθυπουργόν του, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἀπέθανε μένων πιστὸς εἰς τὸν βασιλέα του καὶ μηδεμίαν ζητήσας παρὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ ἱκανοποίησιν διὰ τὰ πραχθέντα. Εἰς δὲ τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ ἀφῆκε μόνον τὰ ἀναγκαῖα νὰ ζήσωσιν εἰς τὴν ποιμενικὴν τῶν ζωὴν, ἣν ἐθεώρει πάντοτε ὡς τὴν εὐδαιμονεστάτην πασῶν τῶν ἄλλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ.
ΠΕΡΙ ΜΕΓΑΛΟΥΨΥΧΙΑΣ.

Λυκούργου.

Οτε Πολυδέκτης ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ἐτελεύτησε κατὰ τὸ 900 Π. Χ., διεδέχθη αὐτὸν κατὰ νόμον ὁ ἀδελφὸς τοῦ Λυκούργου, ὡς μὴ ἔχοντος ἐκείνου παιδίον. Ἀφοῦ ὁμως μετ' ὀλίγον ἐδημοσιεύθη ὅτι ἡ σύζυγος τοῦ ἀποθανόντος ἦτο ἐγκυος, διεκήρυξεν ἀμέσως ὁ Λυκούργος ὅτι ἡ βασιλεία ἀνήκεν εἰς τὸ παιδίον, ἂν ἦτο ἄρρεν, οὗτος δ' ἐν τῷ μεταξὺ ἐκυβέρνα ὡς ἐπίτροπος.

Ἐν τούτοις ἡ γυνή, ὑπὸ φιλοδοξίας κινουμένη, πέμψασα κρυφίως, ἐπρότεινεν εἰς τὸν Λυκούργον ὅτι, ἂν ἤθελε νὰ τὴν λάβῃ σύζυγον, ἦτο ἑτοιμος αὕτη νὰ κάμῃ τρόπον νὰ ἀποβαλθῇ τὸ παιδίον, ὥστε νὰ βασιλεύσῃ ἐκεῖνος εἰς τὴν Σπάρτην.

Ἀλλ' ὁ Λυκούργος βδελυγθεὶς τὴν ἀχρεϊότητά της, εἰς τὸν λόγον μὲν αὐτῆς οὐδεμίαν ἐδειξεν ἐναντιότητα, ἀλλὰ μάλιστα ὑπεκρίθη ὅτι ἔσπευξε καὶ παρεδέχθη εὐχαρίστως ὅσα ἐμήνυσεν εἰς αὐτόν, παρήγγειλεν ὁμως εἰς αὐτὴν νὰ μὴ κάμῃ μὴδὲν κατὰ τὸ παρὸν πρὸς ἀποβολὴν τοῦ παιδίου μὴ διὰ τῶν ἱατρικῶν διαφθεῖρῃ τὸ σῶμά της καὶ κινδυνεύσῃ ἀκόμη, καὶ ὅτι οὗτος λαμβάνει τὴν φροντίδα ἅμα γεννηθῇ νὰ ἐκβάλῃ αὐτὸ τὸ συντομώτερον ἐκ τοῦ μέσου.

Καὶ οὕτω μὲν ἀπεχοίμηνσε τὴν γυναῖκα ἕως τὸν καιρὸν τῆς γεννήσεως. Ὅτε δ' ἔμαθεν ὅτι εἶχε τὰς συνήθεις ὠδῖνας, πέμψας ἐν τῷ ἅμα ἀνθρώπους ἵνα παρασταθῶσιν εἰς τὸν τοκετὸν αὐτῆς, παρήγγειλεν, ἂν μὲν γεννηθῇ θῆλυ παιδίον, νὰ τὸ παραδώσωσιν εἰς τὰς τροφούς, ἂν δ' ἄρρεν, νὰ τὸ φέρωσιν εἰς αὐτόν, εἰς ὅποιονδῆποτε ἔργον καὶ ἂν λάχῃ ἐνασχολούμενος.

Ἐτυχε δ' ἐνῷ συνεδεῖπνε μετὰ τῶν πρώτων τῆς πόλεως ἡ γυνὴ νὰ γεννήσῃ ἄρρεν παιδίον, ὅπερ οἱ ἀπεσταλμένοι ἔφεραν εἰς τὸν Λυκούργον, κατὰ τὴν παραγγελίαν τοῦ. Οὗτος δὲ παραλαβὼν αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ εἰπὼν εἰς τοὺς παρευρισκομένους· «Βασιλεὺς μᾶς ἐγεννήθη, ᾧ Σπαρτιάται,» ἐκάθισεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, καλέσας αὐτὸ Χαρίλαον, διότι ἅπαντες ἐχάρησαν θαυμάζοντες τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ δικαιοσύνην τοῦ Λυκούργου.

Ἐπαμεινώνδου.

Οἱ ἄρχαντες τῶν Θηβαίων ὠνομάζοντο Βοιωτάρχαι. Ἦτο δὲ

νόμος, ὅστις ἤθελε κρατῆσαι τὴν Βοιωταρχίαν ὑπὲρ τὸν διωρισμένον καιρὸν νὰ θανατόνηται. Ἐπαμεινώνδας ὁ περίφημος στρατηγὸς τῶν Θηβαίων, ἐφορμήσας κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐβιάσθη νὰ κρατήσῃ τὴν ἐξουσίαν τέσσαρας μῆνας περισσότερον ἢ ὅ,τι διέτασεν ὁ νόμος, διό καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον μετὰ τῶν στρατηγῶν του.

Καὶ ἐκείνους μὲν διέταξε νὰ ρίψωσιν ἐπ' αὐτὸν τὴν αἰτίαν, ὡς δῆθεν βιασθέντες ὑπ' αὐτοῦ, οὗτος δὲ παρουσιασθεὶς εἰς τοὺς δικαστάς. « Ἄνδρες κριταί, εἶπε, δὲν ἔχω νὰ σὰς εἶπω λόγους καλῆτέρους ἀπὸ τὰ ἔργα μου, πλὴν ἐπειδὴ ἐξάπαντος εἶναι ἀνάγκη νὰ λαλήσω τι, σὰς παρακαλῶ τοῦτο μόνον, ἂν μὲ θανατώσῃτε νὰ γράψῃτε ἐπὶ τοῦ τάφου μου, καὶ νὰ γνωστοποιήσῃτε εἰς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας τὴν αἰτίαν τῆς καταδίκης μου, ἥγουν, ὅτι ἀκουσίως τῶν Θηβαίων ὁ Ἐπαμεινώνδας ἐβίασεν αὐτοὺς νὰ πυρπολήσωσι μὲν τὴν Λακεδαίμονα, τὴν ὁποίαν πεντακόσια ἔτη δὲν ἐπάτησεν ἐχθροῦ ποῦς, νὰ ἀνακαλέσωσι δὲ τοὺς Μεσσηνίους εἰς τὴν πατρίδα των, ἥτις τριακοσίους τριάκοντα χρόνους ἔμενεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Λακεδαιμονίων, νὰ συνάξωσι δ' εἰς ἓν μέρος ἅπαντας τοὺς Ἀρκάδας, οἵτινες διεφέροντο μεταξύ των, καὶ τελευταῖον νὰ χαρίσωσι τὴν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, ἅτινα καὶ ἐγένοντο κατὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην.

Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ κριταί, ἐξῆλθον μετὰ πολλοῦ γέλωτος, μηδεμίαν οὔτε περὶ αὐτοῦ οὔτε περὶ τῶν ἄλλων ἀπόφασιν ποιήσαντες.

Δαρείου.

Ἐπίσημοί τινες Πέρσαι ἐπιβουλευθέντες τὴν ζωὴν τοῦ Δαρείου, υἱοῦ τοῦ Ὑδράσπου, καὶ βασιλέως τῆς Περσίας, ἀπεφάσισαν νὰ τὸν θανατώσωσιν εἰς τὴν θήραν, ὅπερ μαθὼν ὁ Δαρεῖος καὶ μηδὲν δειλιάσας, συναπῆλθε μετ' αὐτῶν εἰς τὴν θήραν. Διατάξας δὲ νὰ λάβωσι τὰ ὄπλα, καὶ ἀγριοκυτάξας αὐτούς· « Διατί λοιπόν, εἶπε, δὲν τελειόνετε τὸν σκοπὸν σας, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ ἐκινήθητε; »

Ἐκεῖνοι δ' ἰδόντες τὸ ἄτρεπτον βλέμμα τοῦ βασιλέως, περιέστειλαν εὐθὺς τὴν ὁρμὴν των, καὶ τοσοῦτος τρόμος κατέσχευ αὐτοὺς, ὥστε πεσόντες εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, τὸν ἐπροσκύνησαν, καὶ παρεδόθησαν εἰς αὐτὸν νὰ τοὺς κάμῃ ὅ,τι ἤθελεν.

Ἐκεῖνος δ' οὐδὲν ἄλλο οὔτε εἶπεν οὔτε ἔκαμεν εἰς τοὺς συνωμώτας, διαχωρίσας δὲ μόνον αὐτοὺς, ἄλλους μὲν ἐπεμψεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰνδίας, ἄλλους δ' εἰς τὰ τῆς Σκυθίας, οἵτινες καὶ ἔμειναν διὰ παντὸς πιστοὶ εἰς αὐτόν, ἐνθυμούμενοι τὴν εὐεργεσίαν του.

Γέλωνος.

Γέλων, ὁ τύραννος τῶν Συρακουσίων, ἐκυβέρνα ἀξιολόγως τὸ βασιλείον του· στασιασαί τινες ὅμως συνώμοσαν νὰ τὸν θανατώσωσιν, ὅπερ μαθὼν οὗτος ἐκάλεσε τοὺς Συρακουσίους εἰς Συνέλευσιν, καὶ παρουσιασθεῖς εἰς αὐτὴν ἔνοπλος, πρῶτον μὲν ἀνέφερεν ὅσα καλὰ ἐπραξεν εἰς τὴν πόλιν, εἶτα δ' ἐφανέρωσε καὶ τὴν κατ' αὐτοῦ μελετωμένην ἐπιβουλὴν, καὶ τελευταῖον ἐκδυθεὶς τὰ ὅπλα· «Ἴδού λοιπόν, εἶπεν εἰς ἅπαντας, ἐξεγυμνώθην τῶν ὅπλων μου, καὶ εἶμαι μὲ μόνον τὸ φόρεμά μου, ὥστε ἐμπορεῖτε νὰ μὲ κάμητε ὅτι θέλετε.»

Οἱ δὲ Συρακούσιοι θαυμάσαντες τὴν γενναιοφυχίαν τοῦ ἀνδρός, συνέλαβον εὐθὺς τοὺς συνωμώτας, καὶ τοὺς παρέδωκαν εἰς αὐτὸν νὰ τοὺς παιδεύσῃ ὅπως ἤθελεν. Ἐκεῖνος ὅμως τὴν τιμωρίαν αὐτῶν ἀφῆκεν εἰς τὸν δῆμον, οἱ δὲ Συρακούσιοι ἔστησαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ εἰκόνα ἄζωστον φέρουσαν ἔνδυμα, καὶ χρησιμεύουσαν πρὸς καθοδηγίαν τῶν ὅσοι ἐμελλον νὰ βασιλεύσωσι μετ' αὐτόν.

Πῶρου.

Ὅτε Ἀλέξανδρος ὁ μέγας, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, κατατροπώσας τὸν Δαρεῖον, ἐφώρμησε καὶ κατὰ τῆς Ἰνδίας, οἱ μὲν ἄλλοι βασιλεῖς τρομάξαντες τὴν μεγάλην αὐτοῦ δύναμιν, ὑπετάχθησαν ἐκουσίως εἰς αὐτόν, μόνος δ' ὁ Πῶρος, ὁ ἰσχυρότερος τῶν ἄλλων, τολμήσας νὰ ἀντισταθῇ, εἰς αὐτόν, ἐφώρμησε μετὰ μεγάλου στρατοῦ ἵνα κλείσῃ τὸ πέρασμα τοῦ ποταμοῦ Ὑδάσπου· τελευταῖον ὅμως νικηθεὶς καὶ οὗτος, συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Μακεδόνων. Πλὴν δὲν ἔχασεν ἐκ τούτου παντελῶς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ σταθερότητα, καὶ ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος καλέσας αὐτόν ἐνώπιόν του, τὸν ἠρώτησε.—Πῶς θέλεις νὰ σὲ μεταχειρισθῶ; Μηδόλως οὗτος δειλιάσας.—Ὡς βασιλέα, ἀπεκρίθη μετὰ γενναϊότητος.—Ἀλλὰ δὲν ζητεῖς κανέν ἄλλο;—Ὅχι, εἶπεν ὁ Πῶρος, διότι εἰς αὐτὸ τὸ ὅποιον σὲ εἶπα, ἐμπεριέχονται καὶ ὅλα τὰ ἄλλα.

Θαυμάσας δ' ὁ Ἀλέξανδρος τὴν μεγαλοφυχίαν του ταύτην, οὐχὶ μόνον τὸν περιποίηθη μεθ' ὧν τῶν βασιλικῶν φιλοφρονήσεων, ἀλλὰ καὶ ἀπέδωκεν εἰς αὐτόν τὸ βασιλείον του, προσθέσας ἀκόμη καὶ ἄλλας εἰς αὐτὸ χώρας. Ὁ δὲ Πῶρος κινούμενος ἐξ εὐγνωμοσύνης ἠκολούθησε τὸν εὐεργέτην του εἰς ἀπάσας τὰς ἐκστρατείας αὐτοῦ, μεγάλην δεικνύων εἰς αὐτόν πίστιν.

Φαβρίκιου.

Ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐπολέμουν τὸν Πύρρον βασιλέα τῆς Ἠπείρου, ὁ ἰατρός αὐτοῦ ἐπέμψεν ἐπιστολὴν εἰς τὸν τότε ὑπατον Γάιον Φαβρίκιον, ὑποσχόμενος εἰς αὐτόν, ἂν θέλῃ νὰ φαρμακεύσῃ τὸν Πύρρον διὰ τῶν ἱατρικῶν. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὴ καταδεχόμενος τοιαύτας χαμερπειάς, εὐθὺς ἐπέμψε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Πύρρον, ἐξ ἧς τῷ ἐμήνυε νὰ καταλάβῃ ὅτι κακῶς διακρίνει καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθρούς του.

Ὁ Πύρρος, ἐξετάσας τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ πληροφορηθεὶς τὸ πρᾶγμα, τὸν μὲν ἱατρὸν εὐθὺς ἐκρέμασεν, εἰς δὲ τὸν Φαβρίκιον πρὸς ἀμοιβὴν ἐπέμψεν ἄνευ ἐξαγορᾶς ὅσους αἰχμαλώτους Ῥωμαίους εἶχε συλλάβει. Ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ἐδέχθη αὐτοὺς δωρεάν, ἀλλὰ τῷ ἀνταπέστειλεν ἄλλους τόσους, μὴ θέλων νὰ φανῇ ὅτι λαμβάνει μισθόν, διότι τῷ ἐμήνυτε τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ ἱατροῦ, ἐπειδὴ πρὸς χάριν τοῦ Πύρρου, δὲν τὴν ἐφανέρωσεν εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἵνα μὴ φανῶσιν οἱ Ῥωμαῖοι ὅτι θανατόνους διὰ προδοσίας καὶ δόλου τοὺς ἐχθρούς των ὡς μὴ δυνάμενοι νὰ νικήσωσιν αὐτοὺς εἰς φανεράν μάχην.

Καῖσαρος.

Τούλιος ὁ Καῖσαρ, πολεμῶν ἐμφύλιον πόλεμον κατὰ τοῦ Πομπηίου, προέλαβε νὰ μεταβῇ ἐκ Βρεντησίου εἰς τὴν Ἀπολλωνίαν μετ' ὀλίγων στρατευμάτων, δι' ἑλλειψιν πλοίων ὥστε νὰ διαβιβάσῃ περισσότερα, καὶ ἐπρόσμενε τὰ λοιπὰ νὰ ἔλθωσιν ἐκεῖθεν ἐν καιρῷ χειμῶνος, ὅτε τῶν ἐχθρῶν του ὁ στόλος δὲν ἠδύνατο νὰ βασταχθῇ εἰς τὸ πέλαγος. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐβράδυναν, μὴ δυνάμενος οὗτος νὰ ὑπομεινῇ ἐνδυνεῖς δουλικά φορέματα, ἐμδῆκεν εἰς μικρὸν πλοῖον, καὶ μηδενὸς ἔχοντος εἰδῆσιν καὶ γνῶσιν περὶ τούτου ἐκίνησε διὰ τὸ Βρεντήσιον. Βλέπων ὁ κυβερνήτης τὸ πλοῖον ταλαντευόμενον βιαίως ὑπὸ τῆς σφοδρᾶς τρικυμίας τῆς θαλάσσης, καὶ φοβηθεὶς, διέταξε τοὺς ναύτας νὰ ἐπιστρέψωσιν ὀπίσω. Ἀλλ' ὁ Καῖσαρ φανερωθεὶς τότε, καὶ συλλαβὼν τὴν χεῖρα τοῦ κυβερνήτου· «Πήγαίνε, τῷ εἶπε, γενναῖε, τόλμα καὶ μὴ φοβῆσαι τίποτε· τὸν Καῖσαρα φέρεις καὶ τὴν τύχην τοῦ Καίσαρος.»

Τούτο ἔκαμε τοὺς ναύτας νὰ λησμονήσωσι τὸν κίνδυνον εἰς ὃν εὐρίσκοντο, καὶ νὰ ἀντισταθῶσι γενναίως εἰς τὴν ὁρμὴν τῆς θαλάσσης. Ἡ αὐξήσις ὁμως τῆς τρικυμίας τοὺς ἐβίασε τελευτᾶν καὶ μὴ θέλοντας νὰ ἐπιστρέψωσι.

Κασιμήριου.

Κασιμήριος Β', ὁ βασιλεὺς τῆς Λεχίας, παίζων μετὰ τινος ἐκ τῶν εὐγενῶν, ὅς τις αἰέποτε ἔχανεν εἰς τὸ παιγνίδιον, εἰς τὴν ἔξαψιν τῆς φιλονεικίας ἐρραπίσθη παρ' αὐτοῦ, διό καὶ τὸν κατεδίκασεν εἰς θάνατον. Ἐμποδίσας ὁμῶς τὴν καταδίκην· « Δὲν θαυμάζω διόλου, εἶπε, διὰ τὸ φέρισμον τοῦ εὐγενοῦς τούτου, ὅστις, ἐπειδὴ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκδικηθῇ τὴν τύχην του, ἐκακομεταχειρίσθη τὸν εὐεργέτην του. Πρὸς τοῖς ἄλλοις δέ, ἐγὼ αὐτὸς διακηρύττομαι ὁ μόνος ἔνοχος τούτου, διότι δὲν ἔπρεπε μὲ τὸ παράδειγμά μου νὰ ἐνθαρρύνω τοὺς εὐγενεῖς μου εἰς τοιοῦτον ἐπιβλαβὲς πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ τοὺς ἐπιφέρῃ τὸν ὀλεθρὸν των.

Βικεντίου.

Ἐπὶ Καρόλου Θ', Βασιλέως τῆς Γαλλίας, συνέβη τρομερὰ κατὰ τὴν νύκτα τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου (24 Αὐγούστου 1572) αἰματοχυσία ἐξ αἰτίας θρησκευτικῶν διαφορῶν καὶ διενέξεων μεταξὺ τῶν Καθολικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων. Τὸ φρικωδέστατον ὁμῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτον ὅτι πολλοί, προφασιζόμενοι ὅτι ἐξεδικοῦντο τὴν πατρίδα καὶ τὴν θρησκείαν, κυρίως ἐξεδικοῦντο τὰς ιδίας αὐτῶν ἐχθρας. Ἄλλ' ἢ κακὴ διαγωγὴ τούτων ἐπαυξάνει ἐπὶ μᾶλλον τὴν ἀξίαν τῶν ἄλλων, κατὰ τὸ ἐπόμενον ἀξιῶναι παραδειγμα.

Ἀξιωματικὸς τις Διαμαρτυρόμενος, Ῥεσνιέρος καλούμενος, εἶχε θανασιμώτατον ἐχθρὸν μεταξὺ τῶν Καθολικῶν, Βικέντιον καλούμενον. Ἡ ἐχθρα αὐτῶν ἤρξατο ἐν Κουερκία, ὅπου ὁ Ῥεσνιέρος ἦτο ἀρχηγὸς κόμματός τινος τοῦ δόγματός του, κατὰ τοῦ Βικεντίου, ὅστις ἦτο βασιλικὸς συνταγματάρχης. Εἶχον δὲ καὶ ἀτομικὰς μεταξὺ των διαφορὰς, ὥστε αἱ καρδιαὶ αὐτῶν ἦσαν παρωξυμέναι, καὶ ἐφαίνοντο οἱ δύο οὗτοι ἄνδρες ὅτι ἀφορμὴν ἐζήτουν ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν ὁ εἰς ὑπὸ τοῦ ἄλλου.

Ὁ Βικέντιος ἐπέτυχε νῦν τῆς εὐκαιρίας ταύτης, καὶ ὅτε τὸ σημεῖον ἐδόθη πρὸς ἑναρξιν τῆς καταστροφῆς, ὀπλισθεὶς ἀνέβη ἐφ' ἵππου, παραλαβὼν καὶ τινὰς τῶν ἀκολούθων του, καὶ ἔτρεξεν ἀμέσως πρὸς τὸν ἐχθρὸν του. Ὁ Ῥεσνιέρος, ὅστις πρὸ ὀλίγων στιγμῶν εἶχεν ἐξυπνίσει ἐκ τοῦ θορύβου καὶ ἐκ τῶν φωνῶν τῶν θυσιαζόμενων κατὰ τὴν συνοικίαν του, ἔμαθεν ὅποια τῷ ἤτοιμάζετο τύχη, καὶ γονυπετήσας περιέμενε τὸν θάνατον, παρακινῶν πρὸς

τούτοις καὶ τὸν ὑπὲρ τὴν του νὰ τὸν ὑπομείνῃ μετὰ τῆς αὐτῆς καρτερίας. Ἐν τῷ μεταξύ ἔφθασε καὶ ὁ Βικέντιος πῦρ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν πνέων καὶ κρατῶν τὸ ξίφος ἀνὰ χεῖρας, ὁ δὲ Ῥεσνιέρος μηδὲν θέλῃς νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν, προσέφερε τὴν κεφαλὴν, λέγων ὅτι « πολλὰ εὐθηνὰ ἤθελε τὴν ἀγοράσει. »

Τοῦ Βικεντίου ὁμῶς ὁ στοχασμὸς ἦτο πολὺ διάφορος. Διατάξας τὸν ὑπὲρ τὴν νὰ δώσῃ τὸ ξίφος καὶ τὰ ὑποδήματα εἰς τὸν κύριόν του, καὶ εἰπὼν εἰς τὸν Κ. Ῥεσνιέρον νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ μηδὲν περαιτέρω ἐξηγούμενος, τὸν ἀνεβίβασεν ἐφ' ἵππου τινὸς ὃν ἐπιτήδες εἶχεν ἑτοιμον, καὶ γενόμενος ὁδηγὸς αὐτοῦ τὸν ἐξέβαλε τοῦ κινδύνου, καὶ τὸν ἔφερεν εἰς Κουερκίαν, ἀποδοὺς αὐτὸν πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παῖδιά του, ἅτινα οὐδὲν ἤλπιζον πλέον ὅτι ἤθελον ἐξαναῖδεῖ αὐτόν.

Εὐκόλως δύναται τις νὰ φαντασθῇ πόσῃ ἐντύπωσιν ἀπετέλεσεν εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην ἡ ἀγαθὴ αὕτη πράξις τοῦ Βικεντίου, ὃν πάντες ἐγίγνωσκον μεγάλως ἐχθρευόμενον τὸν Ῥεσνιέρον. Ἡ χαρὰ αὐτῶν ὑπῆρξεν ἀνέκφραστος, καὶ ἐκ τῆς εὐγνωμοσύνης κινούμενοι, ἠθέλησαν νὰ προσφέρωσι μεγαλοπρεπῆ δῶρα εἰς τὸν εὐεργέτην των· ἀλλὰ καὶ τὸν ἵππον ἀκόμῃ ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς, εὐχαριστούμενος εἰς τὴν ἡδονὴν ἣν ἀπῆλαυνεν ὅτι ἐφάνη μεγαλόψυχος καὶ γενναῖος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

ΠΕΡΙ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΟΣ.

Ἀναξαγόρου καὶ Ξενοφώντος.

Ενῷ ποτε Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένιος ἐλάλει περὶ σπουδαίων μετὰ τῶν φίλων του, ἐλθὼν τις τῷ ἀνήγγειλεν ὅτι τὰ δύο καὶ μόνα του παῖδιά ἐτελεύτησαν· οὗτος δὲ μηδὲν ταραχθεὶς· « Ἥξευρα, εἶπεν, ὅτι τὰ ἐγέννησα διὰ νὰ ἀποθάνωσιν. »

Ὅτε δ' ἄλλοτε Ξενοφὼν ὁ Ἀθηναῖος ἐθυσίαζεν, ἐλθὼν τις ἐκ Μαντινείας τὸν εἰδοποίησεν ὅτι ὁ υἱὸς του Γρύλλος ἐθανατώθη κατὰ τὴν μάχην. Ὁ Ξενοφὼν ἐν τῷ ᾧμα ἐξέβαλε τὸν στέφανον, ἀλλ' ἐξηκολούθει κάμνων τὴν θυσίαν. Ἀφοῦ δ' ὁ ἀγγελιαφόρος ἐπρόσθεσεν ὅτι « ἀπέθανε νικῶν » ἔβαλε πάλιν ὁ Ξενοφὼν τὸν στέ-

φανον, καὶ λέγουσι μάλιστα, ὅτι οὔτε ἐκλαυσεν, οὔτε ἀλλοτι εἶπεν ἀλλὰ μόνον τὸ « ἐγεννήθη διὰ νὰ ἀποθάνῃ. »

Ἀναξάρχου.

Ἀναξάρχος ὁ ἐξ Ἀβδήρων φιλόσοφος, ἐχθρεύετο μεγάλως τὸν τύραννον τῆς Κύπρου Νικοκρέοντα. Ἐνῷ δὲ πατε εἰς ἓν συμπόσιον ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸν ἠρώτησε, πῶς τῷ ἐφάνη τὸ δεῖπνον; « Πάντα εἶναι ἀξιόλογα, βασιλεῦ, ἀπεκρίθη ὁ Ἀναξάρχος, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἦτο καὶ κανενὸς τυράννου κεφαλὴ εἰς τὸ μέσον, » καὶ διὰ τούτου ἠνέοι τὸν Νικοκρέοντα. Οὗτος ἐνθυμούμενος τὸν λόγον τούτον, ὅτε ἀπέθανεν ὁ Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ Ἀναξάρχος, περιπλέων ἤραξεν ἀκουσίως εἰς τὴν Κύπρον, συλλαβὼν αὐτὸν καὶ εἰς μέγαν ὄλμον (γουδίον) ἐμβαλὼν, διέταξε νὰ τὸν κτυπῶσι διὰ σιδηροκοπάνων. Ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ὥς νὰ μὴ ἦτο αὐτὸς ὅστις ἔπασχε μετὰ μεγάλης καρτεροψυχίας ἀνεφώνησε τὸ πολυθρύλλητον ἐκεῖνο· « Κοπάνιζε, κοπάνιζε τὸ σακκίον τοῦ Ἀναξάρχου τὸν ἴδιον ὅμως Ἀναξάρχον δὲν δύνασαι νὰ κοπανίσῃς. »

Μουκίου Σκαιουόλα.

Πορσίνας, ὁ βασιλεὺς τῶν Τυρρηνῶν, πολιορκῶν τὴν Ῥώμην, πλεῖστα κακὰ ἐπέφερεν εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Εἰς αὐτῶν, Μούκιος Σκαιουόλας ὀνομαζόμενος, νέος ἀξιόλογος κατὰ τὰ πολεμικά, θελήσας νὰ λυτρώσῃ τοὺς συμπολίτας τοῦ ἀνεδέχθη νὰ θανατώσῃ κρυφίως τὸν βασιλέα· διὸ καὶ Τυρρηνικὰ φορέματα ἐνδυθεὶς ἦλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν καὶ παρουσιασθεὶς εἰς τὴν βασιλικὴν καθέδραν τὴν ὥραν ὅτε ἐπληρόνετο ὁ μισθός, ἔσχε τὸ ξίφος· μὴ γνωρίζων ὅμως ποῖος ἦτο ὁ βασιλεὺς, μὴδὲ τολμῶν νὰ ἐρωτήσῃ, ἐθανάτωσε τὸν γραμματέα ὃν ὑπέλαβεν ὅτι ἦτο ὁ Πορσίνας. Συλληφθεὶς ἐν τῷ ἄμα, καὶ ἐξεταζόμενος, ὡμολόγησε ποῖος ἦτο, καὶ ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ θανατώσῃ αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν Πορσίνας εὐθὺς διέταξε νὰ κάμωσι θυσίαν εἰς τοὺς θεοὺς, ὅτι ἀπὸ τοῦ κινδύνου τούτου ἔσωσαν αὐτόν· ὁ δὲ Μούκιος ἐκτείνας τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τῆς ἐσχάρας ἧτις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ πυρὸς διὰ τὴν θυσίαν, ἴστατο φαίδρως συνομιλῶν μετὰ τοῦ Πορσίνου, ὥς νὰ μὴ ἦτο ἰδική του ἡ καιομένη χεὶρ.

Ἐπειδὴ δ' ὁ Πορσίνας ἐθαύμαζε τὴν μεγάλην σταθερότητα τοῦ νέου. « Μὴ θαυμάζῃς διόλου, τῷ εἶπεν ὁ Μούκιος, τριακόσιοι νέοι τῆς Ῥώμης, τὴν αὐτὴν μὲ ἐμὲ ἔχοντες γενναϊότητα, περίπλα-

νῶνται ἀγνώριστοι εἰς τὸ στρατόπεδόν σου, καιροφυλακτοῦντες νὰ σὲ θανατώσωσι. * Πιστεύσας δ' ὁ Ποροΐνας τοὺς λόγους τούτους, καὶ φοβηθεὶς ἔλυσεν ἀμέσως τὴν πολιορκίαν.

Γ. Καίσαρος.

Σύλλας ὁ περιβόητος ὑπατος τῶν Ῥωμαίων, προβλέπων ὅτι ὁ Γ. Καῖσαρ ἐμελλε νὰ κατασταθῇ ἀντίπαλος τῆς ἐξουσίας του, ἐζήτηε ὑπὸ φθόνου νὰ θανατώσῃ αὐτόν· διὸ ὁ Καῖσαρ ἤναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ Ῥώμης, περιπλανώμενος δ' ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν πειρατῶν, οἵτινες μεγάλην τότε ἔχοντες ναυτικὴν δύναμιν, περιέπλεον τὴν θάλασσαν.

Μηδόλως ὁμως ἐκ τούτου δειλιάσας, πρῶτον μὲν, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ εἴκοσι τάλαντα πρὸς ἐξαγοράν του, ἐχλεύαζεν αὐτοὺς, ὡς ἀγνοοῦντας ποῖον ἄνδρα συνέλαβον, καὶ ὑπέσχετο ὅτι ἤθελε δώσει εἰς αὐτοὺς πεντήκοντα· εἶτα δὲ πέμψας οἰκείους ἄνδρας εἰς διαφόρους πόλεις ἵνα συνάξωσι τὰ χρήματα, οὗτος ἔμενε μεθ' ἐνὸς μόνου φίλου καὶ δύο δούλων μεταξύ τοιούτων φονικῶν ἀνθρώπων, καὶ μετὰ τοιαύτης ὀλιγωρίας πρὸς αὐτοὺς ἐφέρετο, ὥστε ὁσάκις ἤθελε νὰ κοιμηθῇ τοὺς διέτασσε νὰ ἡσυχάζωσι καὶ νὰ σιωπῶσι μετ' ὀλίγας δ' ἡμέρας ἤρχισε νὰ παίξῃ καὶ νὰ γυμνάζεται μετ' αὐτῶν ἀφόβως, καὶ συνθέτων λογιῶρια καὶ ποιημάτια τὰ ἀνεγίνωσκεν ἐπὶ παρουσίᾳ των, τοὺς δὲ μὴ ἐπαينوῦντας αὐτόν ἀναφανδὸν ἀπεχάλει ἀπαιδεύτους καὶ βαρβάρους, καὶ πολλάκις μετὰ γέλωτος ἠπέλπει ὅτι ἤθελεν ἀπαγχονίσει αὐτοὺς. Ἐκεῖνοι εἰς τὴν ἀπλότητα τοῦ νοός αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα ἀποδίδοντες, ὡς παιδιὰν αὐτὸ ἐθεώρουν. Ὅτε δὲ τελευταῖον ὁ Καῖσαρ ἀπελυτρώθῃ, συναγαγὼν στρατεύματα καὶ πλοῖα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ νικήσας αὐτοὺς κατὰ κράτος, τοὺς ἀπηγχόνισεν ἅπαντας ὡς τὸ προεῖπεν.

Τοῦ ἁγίου Πολυχάρπου.

Ὁ ἅγιος Πολύκαρπος ἦτο μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, καὶ διάδοχος Βουκόλου τοῦ ἐπισκόπου Σμύρνης. Κυβερνήσας δ' ὁσίως τὴν ἐκκλησίαν εἰς πολλῶν ἐτῶν διάστημα, τελευταῖον ἔλαβε τὸν μαρτυρικόν θάνατον ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Ῥώμης Μάρκου Ἀντωνίου. Ἀξιοθαύμαστος δ' εἶναι ἡ σταθερότης ἣν ὁ σεβάσμιος οὗτος γέρων ἐδειξεν εἰς τὸν ἀνθύπατον τῆς Σμύρνης, παρρησία ὁμολογῶν ὅτι ἦτο χριστιανός.

Ὅτε κατ' ἀρχὰς ἐφέρθη ἐνώπιον τοῦ ἀνθυπάτου, ἤρχισεν οὗτος

διὰ διαφόρων κολακειῶν νὰ τὸν παρακινή νὰ ὁμώσει εἰς τὴν τύχην τοῦ Καίσαρος καὶ νὰ ὑβρίσῃ τὸν Χριστόν. Ἀλλ' ὁ Πολύκαρπος μετὰ γενναιοῦτος τῷ ἀπεκρίθη.

— Ὁγδοήκοντα ἔξ ἔτη δουλεύω τὸν Χριστόν μου, καὶ ποτὲ δὲν μὲ ἐπροξένησε κακόν, καὶ πῶς ἐμπορῶ νὰ βλασφημήσω τώρα τὸν Σωτῆρά μου;

Τοῦ δ' ἀνθυπάτου ἐπιμένοντος νὰ ὁμώσει εἰς τὴν τύχην τοῦ Καίσαρος, ὁ Πολύκαρπος·

— Ἄν ἀγωνίζῃσαι, τῷ εἶπε, νὰ μὲ κάμῃς νὰ ὁμώσω εἰς τὴν τύχην τοῦ Καίσαρος, ὑποκρινόμενος τάχα ὅτι δὲν γνωρίζεις ποῶς εἶμαι, μάθε ὅτι εἶμαι χριστιανός· ἂν δὲ πάλιν θέλῃς νὰ γνωρίσῃς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν, δός μοι μίαν ἡμέραν καὶ ἀκουσε.

— Ἐχω θηρία, εἶπεν ὁ ἀνθύπατος, καὶ θὰ σὲ ρίψω εἰς αὐτά, ἂν δὲν μετανοήσῃς.

— Φέρε τα ἀμέσως, ἀπεκρίθη ὁ Πολύκαρπος, διότι ἀδύνατον νὰ μεταστραφῶ ἀπὸ τὰ καλὰ εἰς τὰ κακὰ ἐνῷ ἐξαιναντίας πρέπει τις ἀπὸ τὸ κακόν νὰ μεταβάλληται εἰς τὸ καλόν.

— Πλὴν θὰ σὲ ἐξολοθρεύσω μὲ πῦρ, ἂν δὲν τρομάξῃς τὰ ἄγρια θηρία.

— Μὲ πῦρ μὲ φοβερίζεις, τῷ εἶπεν ὁ ἅγιος Πολύκαρπος, τὸ ὅποιον ἀνάπτει μίαν στιγμὴν καὶ μετ' ὀλίγον σβύνεται, διότι δὲν ἐξεύρεις τὸ πῦρ τῆς μελλούσης καὶ αἰωνίου κολάσεως, τὸ ὅποιον εἶναι ἐτοιμασμένον διὰ τοὺς ἀσεβεῖς· ἀλλὰ τί ἀργοπορεῖς; Φέρε ὅ,τι θέλῃς.

Οὐχὶ δὲ μόνον διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ ἐμπράκτως ὁ ἅγιος ἔδειξε τὴν μεγάλην αὐτοῦ σταθερότητα, ὑπομείνας γενναίως τὸν διὰ πυρὸς μαρτυρικὸν θάνατον.

Βαυάρδου.

Λουδοβίκος ΙΒ', Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, γυναίκα ἔχων διακαιώματα εἰς τὸ Μεδιόλανον, ὁρμήσας, ἐγένετο κύριος αὐτοῦ (τὸ 1499), ἀποδιώξας τὸν Δουκά Λουδοβίκον Σφόρζαν· ἐπειδὴ ὅμως οἱ Μεδιολάνοι, ἀπορρίψαντες τὸν γαλλικὸν ζυγόν, ἀνεκάλεσαν καὶ αὐθις τὸν Δουκά των, ὁ βασιλεὺς διέταξε πάλιν τὸν ἀρχιστράτηγον Τρεμοβίλλιον νὰ κυριεύσῃ τὴν χώραν. Κατὰ τὴν δευτέραν ἐκστρατείαν ταύτην συνακολουθήσας καὶ ὁ περίφημος τῆς Γαλλίας ἱππότης Βαυάρδος, μεγίστην ἔδειξε τόλμην καὶ σταθερότητα, ὥς φαίνεται μάλιστα ἐκ τοῦ ἐπομένου διηγήματος.

Μαθὼν ὅτι τριακόσιοι στρατιῶται τοῦ Δουκῆ, ἔχοντες ἀρχηγόν

τὸν ἑκατόνταρχον Καυᾶζον, ἐσρατοπέδευσαν εἰς Βινάσιον (κώμην, μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν ἀπέχουσαν τοῦ Μεδιόλανου), ἔλαβε πενήκοντα συσρατιώτας του, καὶ ὥρμησε κατ' αὐτῶν. Μετὰ σφοδρὰν δὲ μάχην νικήσας αὐτοὺς ἐπλησίασε καὶ εἰς τὸ Μεδιόλανον, καὶ μὴδολῶς ἐκ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ συλλαογισθεὶς τὸν ὀλίγον ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν του, εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸ προχωρήσας μέχρι τοῦ οἴκου τοῦ δουκός· ἀλλὰ μετὰ μικρὸν συνελήφθη αἰχμάλωτος.

Ὁ Λουδοβίκος Σφόρζας ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ οἴκου τοῦ ἰδὼν τὴν ἀνδραγαθίαν του, ἐζήτησε νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτοῦ καὶ γνῶ-
ρίσας τὸν χαρακτῆρά του·

— Εὐγενὴ μου, τῷ εἶπε, τί σὲ παρεκίνησε νὰ ἔλθῃς ἐδῶ;

— Ἡ ἐπιθυμία τῆς νίκης εἶπεν ὁ Βαυᾶρδος.

— Καὶ ἐστοχαῖζες λοιπὸν νὰ κυριεύσῃς μόνος σου τὸ Μεδιό-
λανον;

— Ὅχι, κύριε, εἶπεν ὁ Βαυᾶρδος, πλὴν ἐνόμιζα ὅτι καὶ συσρα-
τιῶταί μου μὲ ἠκολούθουν.

— Ἀλλὰ καὶ μὲ αὐτοὺς δὲν ἤδυνασο νὰ κάμῃς τίποτε.

— Τὸ γνωρίζω εἶπεν ὁ Βαυᾶρδος ταπεινοφρόνως· ὥστε ἐκεῖνοι ἐστάθησαν συνετώτεροί μου, διότι αὐτοὶ μὲν τώρα εἶναι ἐλεύθεροι, ἐγὼ δ' αἰχμάλωτος· πλὴν δὲν πειράζει, διότι εἶμαι αἰχμάλωτος γενναϊοτάτου ἀνδρός. Ὁ δούξ τὸν ἠρώτησεν εἰτα μετ' ὀλιγωρίας, πόση εἶναι τῆς Γαλλίας ἡ δύναμις.

— Ἡμεῖς, εἶπεν ὁ Βαυᾶρδος, οὔτε μετροῦμεν, οὔτε ἐξετάζομεν τὸν ἀριθμὸν τῶν στρατιωτῶν μας· ἀλλὰ τοῦτο μόνον δύναμαι νὰ σὲ βεβαιώσω, ὅτι οἱ στρατιῶται τοῦ Κυρίου μου εἶναι ὅλοι ἐκλε-
κτοὶ ἄνδρες ἐνώπιον τῶν ὁποίων οἱ ἰδικαὶ σου δὲν ἐμποροῦν νὰ σταθῶσι.

Πειραχθεὶς ὁ Λουδοβίκος ἐκ τῆς ἐλευθεροστομίας ταύτης τοῦ
ως, εἶπεν ὅτι διαφορετικὴν ἰδέαν τὰ πράγματα θέλουσι δώσει
τὰ στρατευματά του, καὶ ὅτι ἡ μετ' ὀλίγον γεννησομένη μάχη
εἰ ἀποδείξει τὸ ἐναντίον.

— Εἴθε, εἶπεν ὁ Βαυᾶρδος, νὰ ἦτο καὶ αὐριόν, ἔφθανε μόνον νὰ
ν ἐγὼ ἐλεύθερος.

— Εἰς αὐτὴν ἀπεκρίθη ὁ Λουδοβίκος ἀγαπῶ τὴν σταθερότητα καὶ
τὴν γενναϊότητά σου, καὶ παρεκτός τῆς ἐλευθερίας σου, σοὶ δίδω
ἀκόμη καὶ ἑτέρι ἄλλο μὲν ζητήσῃς.

Ὁ Βαυᾶρδος τὴν τσακυτόν τοῦ δουκός σταθερότητα,
ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας του παρακαλῶν αὐτὸν νὰ συγχωρήσῃ τὰς
τολμῆρας ἀπεκρίσεις του, εἰτα δὲ ζητήσας τὸν ἵππον καὶ τὰ ὅπλα
τοῦ, ἐξήγαγε εἰς τὰ στρατόπεδόν του· διακηρύττων τὴν μετὰ

λοφυχίαν τοῦ Λουδοβίκου, εἰς ὃν καὶ πραγματικῶς ἔδειξε τὴν ἐγνωμοσύνην του, ὅτε καὶ οὗτος ἐγένετο αἰχμάλωτος τῆς Γαλλίας.

Ἰδιώτου τινος.

Μεγαλητέρα σταθερότης εἶναι νὰ ὑπομένη τις τὴν ζωὴν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ, ἢ νὰ γίνηται αὐτόχειρ. Ἀνὴρ τις, παραστήσας εἰς εἰλικρινέστατον τινὰ φίλον του τὰς μεγάλας ζημίας ἃς πρὸ μικροῦ ἔπαθε, τὸν ἠρώτησεν ἔπειτα.—Σὺ λοιπὸν τί ἤθελες κάμει, ἂν ἦσα εἰς τὴν θέσιν μου;—Ἦθελα γίνεαι ἀμέσως αὐτόχειρ, εἶπεν ὁ φίλος.—Ἄλλ' ἐγὼ ἔκαμα ἐτι πλεיותרά, ἐπανελάβεν οὗτος μετὰ στωικῆς ἀπαθείας ἔξησα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

ΠΕΡΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ.

Ἀλγερινοῦ τινος.

Κατὰ τὸ 1683 ὁ σὺλάρχος Κυέσνιος διετάχθη ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ' νὰ χτυπήσῃ τὰ Ἀλγέριον. Οἱ Ἀλγερινοὶ, μὴ θυγάμενοι νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν μεγάλην ὁρμὴν τοῦ Γαλλικοῦ σόλου, πρὸς ἐκδίχησιν ἐπυροβόλουν θέτοντες εἰς τὰ σώματα τῶν κανονίων ὅσους αἰχμαλώτους εἶχον συλλάβει πρὶν εἰς τὰς πειρατείας των, ὧν τὰ μέλη, μεθ' ὁρμῆς φερόμενα, καὶ πίπτοντα εἰς τὰ πλοῖα τῶν Γάλλων, ἐπροξένουν φρίκην εἰς τοὺς βλέποντας.

Μεταξὺ τῶν ἀθλίων τούτων ἦτο καὶ ὁ κόμης Χουίτζελος, ὃν ὁ Κυέσνιος, καὶ τοὶ τὰ μέγιστα ἀγωνισθεῖς, οὐδόλως ἠδυνήθη νὰ λυτρώσῃ. Ἀλγερινὸς δέ τις συλληφθεὶς πρὶν αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἐνθυμούμενος τῶρα τὰς μεγάλας εὐεργεσίας καὶ τὰς ἐν καιρῷ τῆς αἰχμαλωσίας περιποιήσεις αὐτῶν, καὶ μάλιστα τοῦ Χουίτζελου, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δέη καὶ μετὰ δακρύων τὸν παρεκάλει νὰ τῷ χάρισῃ τὸν κόμητα, πρὸς ἀμοιβὴν προσφέρων αὐτῷ ἅπαντα τὰ ὑπάρχοντά του. Βλέπων ὅμως ὅτι οὐδόλως αἱ παρακλήσεις αὐτοῦ εἰσηκούοντο, καὶ ὅτι δέσαντες τὸν Χουίτζελον εἰς τὸ καλὸν ἡτοιμάζοντο νὰ τὸν πυροβολήσωσιν, ὡς παράφορος πεσὼν καὶ ἐναγκαλισθεὶς τὸ σῶμα αὐτοῦ.— Βάλε φωτιά, ἐφώνησε πρὸς

τὸν κανονiάρχην ἐπειδὴ δὲν ἡδυνήθη νὰ σώσω τὸν εὐεργέτην μου, θὰ λάβω κἀν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συναποθάνω μετ' αὐτοῦ.

Ἡ πράξις αὕτη ἐκίνησεν εἰς ἐκπληξιν ἅπαντας, καὶ ὁ πρῶν ἀδυσώπητος Δέης οὕτως ἐκάμφθη, ὥστε ἐν τῷ ἅμα τῷ ἐχάρισε τὸν κόμητα.

Σίξτου Ε'.

Ὁ περίφημος Πάπας τῆς Ῥώμης Σίξτος Ε' ἐκαλεῖτο τὸ πρῶτον Φηλιξ Περέττας, ἐξ εὐτελεστάτης δὲ καταστάσεως ἐφθασεν εἰς τὸν βῆσιτον βαθμόν. Κατ' ἀρχάς μὲν ἦτο χοιροβοσκός, μετὰ ταῦτα δὲ προσκολληθεὶς παρὰ τινι φραγκισκάνῳ μοναχῷ, ἔλαβε καὶ αὐτὸς τὸ σχῆμα τοῦτο· ἀκολούθως ἐγένετο ἱερεὺς, ἱεροδικαστὴς, προεστὴς τοῦ τάγματός του (ὑπὸ τὸ ὄνομα Μοντάλτιος), τελευταῖον δ' ἐπίσκοπος, καρδινάλιος, καὶ πάπας (1585), ἐπικληθεὶς Σίξτος Ε'. Ἐκ τῶν πολλῶν ἀνεκδότων ἅτινα περὶ αὐτοῦ διηγοῦνται, τὸ ἀκόλουθον τὰ εὐγνώμονα τοῦ ἀνδρὸς αἰσθήματα καταδεικνύει.

Καλούμενος τότε Μοντάλτιος, ὡς εἴρηται, καὶ προεστὴς ὢν τοῦ τάγματός του, ἀντεφέρθη μεγάλως μετὰ τῆς Γερουσίας τῆς Φλωρεντίας, ἀπαιτούσης ὥστε οἱ χρινόμενοι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ δικαστηρίου νὰ παιδεύωνται ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Παροργισθεὶς ἐπὶ τούτῳ ὁ Μοντάλτιος, καὶ κολλήσας ἐπὶ τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας πειρακτικόν τινα λίβελλον κατὰ τῆς κυβερνήσεως ἐξῆλθε τῆς πόλεως.

Τῆς εὐκαιρίας ταύτης δραξάμενος ὁ θανασίμος αὐτοῦ ἐχθρὸς Ἀβόστας, ἑξαρχὸς τοῦ Πάπα, καθήρεσε αὐτὸν τοῦ ὑπουργήματός του, καὶ διέταξε νὰ τὸν συλλάβωσιν, ἐφ' ᾧ τε καὶ ὁ Μοντάλτιος ἀπέφυγε τὰ μοναστήρια τοῦ τάγματός του. Καταλύσας δ' ἐν τινι μοναστηρίῳ τῶν Αὐγουστίνων, μετὰ τὸ δεῖπνον ἐπόλημνος νὰ ζητήσῃ δέκα διστήλα δάνεια παρὰ τοῦ ἡγουμένου, ὑποσχόμενος νὰ ἐπιστρέψῃ αὐτὰ ἐγκαίρως. Ὁ ἡγούμενος (καὶ τοι πάντῃ ἀγνωρίστου τοῦ Μοντάλτιου ὄντος ἐν τῷ μοναστηρίῳ), ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ζητηθεῖσαν ποσότητα, οὗτος δ' ὑπογράφων τὸ χρεωστικὸν ὁμόλογον, ἀντὶ τοῦ ἰδίου ἑτερον ἐσημείωσε πλαστὸν ὄνομα, ὥστε καὶ τοι μεγάλως ἀγωνισθεὶς ἀκολούθως ὁ ἡγούμενος, δὲν ἡδυνήθη νὰ εὕρῃ ποῶς ἦτον ὁ χρεωφειλέτης του.

Ὅτε δ' ὁ Μοντάλτιος ἐγένετο πάπας, ἐκφυλλίζων ἡμέραν τινὰ τὰ κατὰστικὰ του, ἤρε τὴν σημείωσιν τοῦ περιστατικοῦ, καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ ἐρευνήσῃσι περὶ τοῦ ἀγνωρίστου, καὶ ἂν ἐξῇ ἀκόμη νὰ τὸν στείλῃσι πάραυτα εἰς τὴν Ῥώμην μετὰ πάσης τῆς ἐνδεχομένης ἀσφαλείας.

Αἱ διαταγαὶ αὗται ἐδόθησαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τοῦ τόπου, μεθ' οὗ ὁ ἡγούμενος κατὰ τύχην ἀντεφέρετο. Ὁ ἐπίσκοπος ἐνόμισεν ὅτι οἱ ἐν Ῥώμῃ φίλοι του (πρὸς οὓς εἶχεν ἀναφέρει τὴν μεταξὺ τῶν ἐνυπάρχουσαν διαφορὰν) κατεδίωξαν τὸν ἡγούμενον, διὸ τὸν ἐπεμψε μετὰ τεσσάρων μοναχῶν, οἵτινες καθ' ὁδὸν πλειοτέραν τῶν ἐδείξαν σκληρότητα ἢ τέσσαρες στρατιῶται.

Καὶ ὁ ἡγούμενος δὲ τὸ αὐτὸ ὑπέλαβεν, ὅθεν καὶ ἅμα παρουσιάσθεις εἰς τὸν πάπαν· « Μακαριώτατε πάπα, εἶπε, ζητῶ συγγνώμην, δι' ὅσα ἔπραξα κατὰ τοῦ ἐπισκόπου μου, δικαιολογούμενος ἐπὶ τινὶ ἀδίκῳ κατ' ἐμοῦ συκοφαντία. » Μηδὲν περὶ τούτου γινώσκων ὁ πάπας, ἀπεκρίθη μετὰ σοβαρότητος· « Δὲν πρέπει βέβαια νὰ ἀντιφέρῃσαι μετὰ τοῦ ἐπισκόπου σου· ἀλλ' ἡμεῖς περὶ ἄλλων πραγμάτων ἔχομεν τώρα νὰ ἐξετάσωμεν. Σὲ κατηγοροῦν ὅτι διασκορπίζεις τὴν περιουσίαν τοῦ μοναστηρίου. » Ὁ δυστυχὴς ἡγούμενος ἀκούσας τούτου·

— Μὲ συγχωρεῖ ἡ ἀγιότης σου, ἀνέκραξεν, ἀδύνατον νὰ εὕρεθῃ εἰς μόνος νὰ εἶπῃ ὅτι ἐγὼ καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον ἐβλαψα τὸ μοναστήριον.

— Καὶ τολμᾷς ἀκόμη νὰ τὸ ἀρνηθῇς; ἐπρόσθεσε μετ' ἐπιπλάστου ὀργῆς ὁ πάπας· ψεῦμα εἶναι ὅτι ἐδάνεισες δέκα δίστηλα εἰς τινὰ μοναχόν, καὶ δὲν σοὶ τὰ ἐπέστρεψε πλέον;

— Ἀληθέστατον, Μακαριώτατε, διότι τὸν ἐνόμιζα τίμιον ὑποκείμενον, οὐδὲ ἐφαντάσθην ποτὲ ὅτι ἦτο κλέπτης ἀχρεῖος.

— Στάσου, εἶπεν ὁ Πάπας, ἡμεῖς τὸν γνωρίζομεν καλῆτερον ἀπὸ σέ, καὶ μᾶς παρήγγειλε μάλιστα νὰ σοὶ πληρώσωμεν τὸ χρέος του. Καὶ τελευταῖον τῷ ἀνέφερον, ὅτι εἰς ἐκεῖνον ἐδάνεισε τὰ δέκα δίστηλα.

Ὁ ἡγούμενος, τρομάξας διὰ τοὺς βαναύσους λόγους οὓς κατ' αὐτοῦ πρὸ μικροῦ ἐξεσφενδόνισεν, ἔπεσεν ἐπὶ τῶν γονάτων ζητῶν συγχώρησιν. Ἀλλ' ὁ Πάπας διατάξας αὐτὸν νὰ ἐγερθῇ, τῷ ἐλάλησεν οὕτω·

— Κατὰ τὴν δυστυχίαν μας, σὺ μᾶς ὑπεδέχθης φιλοφρόνως εἰς τὸ μοναστήριόν σου, καὶ ἡμεῖς τώρα σὲ ὑποδεχόμεθα εἰς τὸ παλάτιόν μας, καὶ δύνασαι νὰ διατρίψῃς ἐνταῦθα ὅσον καιρὸν εὐαρεστεῖσαι. Ἐκ τοῦ στόματός σου ἐμάθομεν ὅτι ἀντιφέρεσαι μετὰ τοῦ ἐπισκόπου σου· θέλομεν νὰ συμφιλιωθῇς μετ' αὐτοῦ, διότι ἀπὸ τῆς ὥρας ταύτης σὲ διορίζομεν συνάδελφόν του.

Καὶ τῷ ὄντι δούς αὐτῷ μίαν τῶν ἀξιολογωτέρων ἐπισκοπῶν, τὸν ἀπέπεμψε μετὰ μεγάλων φιλοφρονήσεων.

Τοπάλ-Όσμάνου.

Εἰς τῶν Ἀνθρωπίνων πράξεων τὴν δωδεκάτομον Ἱστορίαν του ἀναφέρει ὁ διδάσκαλος Κ. Κούμας τὸ ἀκόλουθον περὶ εὐγνωμοσύνης Βεζύρου τινὸς διήγημα.

Ὁ Τοπάλ-Όσμάν Πασᾶς ὑμνεῖται ἀπὸ τοὺς Τούρκους ὄχι μόνον διὰ τὴν πολιτικὴν του φρόνησιν καὶ τὴν πολεμικὴν του ἀνδρίαν καὶ ἐμπειρίαν, ἀλλὰ τὸ περισσότερον διότι ἔδειξεν εἰς τὴν ζωὴν του τὴν ὡραιότητα τῶν ἀρετῶν, τὴν εὐγνωμοσύνην, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν ἐξαιρέτως οἱ δίκαιοι καὶ φιλόθεοι ἄνθρωποι. Ὁ ἀχάριστος ἄνθρωπος, κατὰ τὰς ἰδέας τῶν Ἀσιανῶν, εἶναι καταφρονητὴς τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας, καὶ ἐπομένως αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Όσμάνης οὗτος, γεννηθεὶς εἰς Λάρισσαν κατὰ τὸ 1670 ἔτος ὑπῆγε νέος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἐμβῆκεν εἰς ὑπουργίαν τοῦ Σουλτανικοῦ Παλατίου, Εἰκοσιτετραετῆς ἐπροβιβάσθη εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ Βεγλέρβει. Καὶ μετὰ δύο ἔτη (1696) ἐστάλη ἀπὸ τὸν Σουλτάνον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Πλέον δὲ ἀπὸ Σαῖδᾶ εἰς Δαμιάτιον, περιέπεσεν εἰς τὰς χεῖρας Ἰσπανοῦ ληστοῦ, ὅστις ἔκαμε πανιὰ διὰ τὴν Μάλταν.

Βικέντιος Ἀρναούδιος ὁ Μασσαλιώτης λιμενάρχης τῆς νήσου, ὑπῆγεν εἰς τὸ καράβιον τοῦ πειρατοῦ. Ἰδὼν αὐτὸν ὁ Όσμάνης ἔκραξεν εὐθὺς· « Ἐὰν ἦσαι εὐγενῶν πράξεων ἐραστὴς, λύτρωσέ με καὶ δὲν θέλεις χάσει τίποτε. »

Ὁ Ἀρναούδιος ἐφάνη ἀληθῶς γενναῖος ἀνὴρ. Ἐπλήρωσεν ἐξαγορὰν ἐξακόσια φλωρία, ἐφρόντισε διὰ τὴν θεραπείαν τῶν πληγῶν του, καὶ τὸν ἔστειλε μὲ Γαλλικὸν καράβιον εἰς Δαμιάτιον.

Εὐθὺς ἀφοῦ ἐφθασεν εἰς Κάϊρον ὁ Όσμάνης ἔστειλεν εἰς τὸν Ἀρναούδιον χίλια φλωρία διὰ τὴν ἐξαγορὰν του, πολλὰ ἄλλα δῶρα, καὶ χωριστὰ πεντακόσια τάλληρα. Ὅταν κατὰ τὸ 1723 ἔτος ἀνεδείχθη βαλῆς τῆς Πελοποννήσου, ἐπροσχάλεσεν ἐκεῖ τὸν ἐλευθερωτὴν τοῦ Ἀρναοῦδιον μαζῇ μὲ τὸν υἱὸν του, τοὺς ἐφιλοδώρησε πλουσίως καὶ τοῖς ἔδωκε τοιαῦτα εἰσοδήματα, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ἀπέχτησαν μεγάλη πλοῦτη. Ἡ εὐνοία τοῦ Βαλῆ ἐξηπλώθη πολλὰ ὠφελίμως εἰς ὅλους τοὺς Γάλλους ἐξ αἰτίας τοῦ Ἀρναοῦδιου.

Κατὰ τὸ ἔτος τὸ πρὸ τῆς ἐκθρονίσεως τοῦ Ἀχμέτ Γ'. διέτριβεν ὁ Όσμάνης εἰς Νύσσαν, Βαλῆς ὢν τῆς Ρωμελίας. Ἐκεῖ τὸν ἐπεσκέφθησαν ὁ Ἀρναοῦδιος καὶ ὁ υἱὸς του. Τοὺς ἐδέχθη ἐντιμότετα καὶ τοὺς ἐκάθισε πλησίον του, πρᾶγμα ἀσυνείηστον τότε ἀπὸ Βεζύρην εἰς χριστιανούς. Ὅταν δὲ ἐφθασεν ὁ Όσμάνης ὡς μέγας Βεζύρης εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐζήτησεν εὐθὺς ἀπὸ τὸν Γάλλον

πρέσβυν νὰ τοῦ φέρῃ τοὺς εὐεργέτας του. Ἦλθαν πατὴρ καὶ υἱὸς φέροντές του δώδεκα Τούρκους, τοὺς ἀποίους ἠλευθέρωσαν ἀπὸ τὴν δουλείαν. Τοὺς ἐδέχθη μὲ μεγάλην τιμὴν ἐμπροσθεν ὅλης τῆς ὁμηγύρεως τῶν μεγιστάνων. « Ἦμην, εἶπε πρὸς τοὺς παρόντας ἀξιοματικούς καὶ ἄρχοντας, ἤμην καὶ ἐγὼ σκλάβος φορτωμένος μὲ ἀλύσεις, γεμάτος ἀπὸ πληγὰς. Οὗτος εἶναι ὁ ἀνὴρ, ὅστις μὲ ἐξηγόρασε, μὲ ἰάτρευσε μὲ ἔσωσεν. Εἰς αὐτὸν χρεωστῶ ζωὴν, ἐλευθερίαν καὶ τὰ παρόντα ἀγαθὰ. Χωρὶς νὰ μὲ γνωρίζῃ ἐπλήρωσε μεγάλην ποσότητα ἀργυρίου, καὶ μ' ἔστειλε δωρεὰν μὲ καράβιον ὅπου ἐπεθύμουν. Τίς Μουσουλμάνος εἶναι ἱκανὸς νὰ δείξῃ τοιαύτην γενναιότητα; »

Ὅλων οἱ ὀφθαλμοὶ προσηλώθησαν εἰς τοὺς δύο Γάλλους, καὶ ὁ μέγας Βεζύρης ἐσφιγγε μὲ χαρὰν τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του. Μὲ πολλὰς περιποιήσεις καὶ μὲ μεγάλα δῶρα τοὺς ἐξαπέστειλεν εἰς τὴν Μάλταν.

Λέοντος.

Τὰ αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης οὐχὶ μόνον εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐμφυτά, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τοῦ ἐπομένου.

Ἀνδροκλῆς τις αἰχμάλωτος ἀνθυπάτου τινὸς τῆς Ῥώμης εἰς τὴν Ἀφρικὴν, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν σκληρότητα καὶ τὴν καλὴν μεταχείρησιν τοῦ κυρίου του, ἀπεφάσισε νὰ δραπετεύσῃ, πρὸς πλειοτέραν δὲ ἀσφάλειαν διηυθύνθη εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Νομιδίας, ὅπου ἦταν ἀδύνατον σχεδὸν νὰ τὸν συλλάβωσιν.

Ἀπηυδηκὼς ὅμως ἐκ τοῦ πολλοῦ δρόμου καὶ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου, ἤρε κατὰ τύχην σπήλαιόν τι ἐν ᾧ ἠθέλησε νὰ ἀναπαυθῇ ὀλίγον. Ἀλλὰ μόλις εἰσῆλθεν εἰς αὐτό, καὶ αἰφνης ἐφάνη ἐνώπιόν του τρομερὸς λέων ἐξαιαίου μεγέθους, ὃν ἰδὼν ὁ ἄθλιος Ἀνδροκλῆς, ἔμεινε κατάξηρος ἀπὸ τὸν φόβον του, φανταζόμενος σχεδὸν ὅτι κατεσπαράσσεται ἤδη ὑπὸ τῶν δυνάμεων του. Ὁ λέων ὅμως οὐχὶ μόνον δὲν ἐπείραξεν αὐτὸν ἀλλὰ καὶ πλησιάσας ἐξέτεινε τὸν πόδα μετὰ θρηνητικῶν βρυχημάτων, φαινόμενος ὅτι ἐζητεῖ βοήθειαν παρ' αὐτοῦ.

Ὁ Ἀνδροκλῆς συνελθὼν ὀλίγον ἐκ τοῦ φόβου παρετήρησεν εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος μέγα ἀκάνθιον, ὅπερ καὶ ἔσυρεν εὐθὺς, ἀκολούθως δ' ἔλαβε τὴν τὸλμην νὰ σφίγῃ τὴν πληγὴν καὶ νὰ τοῦ ἐκβάλῃ τὸ διεφθαρμένον αἷμα.

Καὶ τοῦτο μὲν συνετέλεσεν ἤδη πρὸς τινὰ παρηγορίαν αὐτοῦ.

διότι ὁ λέων μὴ αἰσθανόμενος πλέον τοὺς πόνους, ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας δὲν ἔλειψε νὰ ἐρχηται καθ' ἐκάστην καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν εὐεργέτην τοῦ μέρους τῶν λαφύρων του, δι' ὧν ἐκεῖνος ἔζησεν ἀρκετὸν καιρόν. Ἀλλ' ὁ Ἀνδροκλῆς βαρυνόμενος εἰς τὸ ἄχαρι τοῦτο εἶδος τῆς ζωῆς, ἀπεφάσισεν ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ Λέοντος, νὰ ζητήσῃ ἄλλου ἀσυλον. Μετὰ τριῶν ὁμῶς ἡμερῶν περιπλάνησιν συνελήφθη ὑπὸ τινων στρατιωτῶν, οἵτινες καὶ ἀναγνωρίσαντες αὐτόν τὸν παρέδωκαν εὐθὺς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου του.

Ἦκμαζον κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐν τῇ Ῥώμῃ τὰ λεγόμενα Ἀμφιθέατρα, εἰς ἃ ἐγίνοντο μονομαχίαι ἀνθρώπων μετὰ τῶν ἀγρίων θηρίων. Ἐπὶ τούτῳ δ' ἔλαβε καὶ ὁ ἀνθύπατος προσταγὴν νὰ συνάξῃ ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἀφρικῆς λέοντας καὶ νὰ τοὺς στείλῃ εἰς τὴν Ῥώμην. Τῆς εὐκαιρίας δὲ ταύτης δραττόμενος, συνέπεμψε καὶ τὸν Ἀνδροκλῆν ἵνα μονομαχήσῃ μεθ' ἐνός ἐξ αὐτῶν τῶν θηρίων, ὅπερ καὶ ἐπίτηδες ἄφησαν ἄνευ τροφῆς ἡμέρας τινάς.

Ὅτε ὁμῶς ὁ λέων, λυθεὶς ἐκ τῶν δεσμῶν εἰς τὸν διωρισμένον τόπον τοῦ ἀγωνιστηρίου, ἀφέθη κατὰ τοῦ Ἀνδροκλέους, κατ' ἀρχὰς μὲν ὥρμησε μετὰ μεγάλης μανίας ἵνα κατασπαράξῃ αὐτόν· ἀλλ' αἰφνης, πρὸς θάμβος πάντων τῶν θεατῶν, ἀναχαιτίσας τὴν ὀρμὴν του, τὸν παρετήρησε μετὰ προσοχῆς, καὶ μεταβαλὼν τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ἀγριότητα, τὸν ἐπλησίασε καὶ ἤρχισε νὰ τὸν χολακεύῃ καὶ νὰ γλείφῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἀνδροκλῆς μόλις συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν ἐκ τοῦ τρόμου του, εἶδεν ὅτι ἦτο κατὰ τύχην ὁ λέων οὗ τινος εἶχεν ἰατρεύσει τὸν πόδα, καὶ ἤρχισε καὶ αὐτὸς νὰ τὸν ἀντιχολακεύῃ, ὥστε καὶ οἱ δύο ἐδειχνον ἀναγνωρίζομένης φιλίας σημεῖα. Πάντες ἔμειναν ἐκστατικοὶ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τούτῳ φαινομένῳ, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ καλέσας τὸν Ἀνδροκλῆν, καὶ μαθὼν παρ' αὐτοῦ πῶς εἶχε τὸ πρᾶγμα, παρεκτός τῆς ζωῆς τῷ ἐχάρισεν ἀκόμη καὶ τὸν λέοντα, μεθ' οὗ καὶ περιήρχετο ὁ Ἀνδροκλῆς τὰς ὁδοὺς τῆς Ῥώμης, δι' ἀπλοῦ σχοινίου μόνον ἔλκων αὐτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΤΗΤΟΣ.

Ἀρταξέρξου.

Ἀρταξέρξης, ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, ὁ Μακρόχειρ ἐπονομασθεὶς, διότι εἶχε τὴν μίαν χεῖρα μακροτέραν τῆς ἄλλης ἐκυνεί-

θιζε νά λέγη ὅτι περισσότερον ἀνήκει εἰς τοὺς βασιλεῖς νά δίδωσι παρὰ νά λαμβάνωσιν. Ἡ φυσικὴ δ' αὐτοῦ ἀγαθότης καὶ ἡ πρὸς τὴν δικαιοσύνην κλίσις τοῦ τὸν καθίστα ἐλευθεριώτατον.

Ὁ θαλαμηπόλος τοῦ Σατιβαρζάνης ἐζητεῖ ποτὲ ἀδικόν τι παρ' αὐτοῦ, ὁ δ' Ἀρταξέρξης, βλέπων ὅτι ἡ αἰτησίς τοῦ ἦτο ἴση μὲ τριάχοντα χιλιάδας δαρεικοὺς, διέταξεν εὐθὺς τὸν ταμίαν τοῦ νά τῷ φέρῃ τὴν ποσότητα ταύτην, ἣν καὶ δούς αὐτῷ· « Λάβε, τῷ εἶπεν, ὦ Σατιβαρζάνη, διότι δίδων μὲν ταῦτα δὲν γίνομαι πτωχός, πράττων ὅμως ἐκεῖνα, γίνομαι βέβαια ἀδικός. »

Ἀρταξέρξης ὁ Μνήμων, βασιλεὺς τῆς Περσίας, μιμούμενος τὴν πραότητα τοῦ πάππου τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος, μεγίστην ἐδείκνυε γλυκύτητα πρὸς ἅπαντας, καὶ πρὸ πάντων λίαν φιλανθρώπως ἐδέχετο τὰ προσφερόμενα αὐτῷ δῶρα, ἀμοιβὼν αὐτὰ διὰ τῆς ἐλευθεριότητός τοῦ μεγαλοπρεπέστατα, ὥς μαρτυρεῖται μάλιστα ἐκ τοῦ ἀκολούθου.

Ὑπῆρχε νόμος ἐν Περσίᾳ, φυλασσόμενος ἀκριβέστατα. Ὅτε ὁ βασιλεὺς ἐπορεύετο εἰς τοὺς ἀγροὺς, πάντες οἱ Πέρσαι ὠφειλον, κατὰ τὴν δύναμίν τοῦ ἑκάστος, νά τῷ προσφέρωσιν ἀπλᾶ τινα δῶρα.

Λέγεται δ' ὅτι ἐνῶ κατὰ τὴν συνήθειαν καὶ ὁ βασιλεὺς Ἀρταξέρξης ἐξηλθεν εἰς τοὺς ἀγροὺς τὸν συνήντησε Πέρσης τις, Σινάντης καλούμενος, ὅστις εὐρισκόμενος μακρὰν τῆς ἐπαύλειώς τοῦ, καὶ μὴ ἔχων τί νά προσφέρῃ, ἐφοβήθη τὰ μέγιστα τὸν νόμον, καὶ ἐντράπη μάλιστα καὶ τὸν βασιλέα τοῦ· ἀλλὰ καὶ πάλιν μὴ ὑποφέρων νά νικηθῇ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Περσῶν, καὶ νά φανῇ αὐτὸς μόνος ἄτιμος, διότι δὲν προσέφερε δῶρα εἰς αὐτόν, τρεῖς εὐθὺς εἰς τὸν πλησίον ποταμόν, ὅστις ὠνομάζετο Κύρος, καὶ κύψας ὅσον τάχιστα καὶ λαθὼν ὕδωρ ἀμφοτέrais ταῖς χερσὶ.

— Βασιλεῦ Ἀρταξέρξη, ἀνέκραξε, νά ζῆς διὰ πάντα· τώρα μὲν ὅπου καὶ ὅπως δύναμαι σέ τιμῶ, διὰ νά μὴ μείνω μόνος ἐγὼ χωρὶς νά σέ προσφέρω δῶρα· σέ τιμῶ δὲ μὲ τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ Κύρου, ὅταν ὅμως ἔλθῃς εἰς τὸ κατάλυμά μου, καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμίν μου ἀκόμη θὰ σέ τιμήσω, ὥστε νά μὴ φανῶ διόλου κατώτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Τὰ μέγιστα δ' εἰς τοῦτο εὐαρεστηθεὶς ὁ Ἀρταξέρξης·

— Δέχομαι, εἶπεν, ὦ ἄνθρωπε, τὸ δῶρόν σου, καὶ τὸ νομίζω πολυτιμώτατον· πρῶτον μὲν διότι εἶναι νερόν, τὸ καλῆτερον ἀπὸ ὅλα, καὶ δεύτερον, διότι φέρει τὸ ὄνομα τοῦ Μεγάλου Κύρου. Καὶ σὺ δ' ὅταν ὑπάγῃς εἰς τὸ κατάλυμά μου, ἐξ ἅπαντος νά φανῇς.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ βασιλεὺς, διέταξε τοὺς ὑπηρέτας τοῦ νά λάβωσι τὸ ὕδωρ ἐντὸς χρυσεῆς φιάλης. Ἐλθὼν δ' εἰς τὸ κατάλυ-

τὸν διέταξε νὰ δώσῃ εἰς τὸν φίλον του, ὁ Ἀντώνιος νοήσας τὴν κακοήθειάν του « Ἐγὼ, τῷ εἶπεν, ἐνόμιζα ὅτι αὐτὸ τὸ Δεκίης ἦτο κάτι τι, τώρα ὅμως βλέπω ὅτι εἶναι ὀλέγα πράγματα » ὅθεν βάλε του ἀκόμη καὶ ἄλλα τόσα. »

Ἀλλῇ.

Καὶ ἄλλα πολλὰ δηγοῦνται οἱ Μωαμεθανοὶ περὶ τῆς ἐλευθεριότητος τοῦ Ἀλῆ, τοῦ ἐξαδέλφου, γαμβροῦ καὶ διαδόχου τοῦ Μωάμεθ, ἐξόχως δὲ καὶ τὸ ἀκόλουθον ἀστεῖον ἀνεκδοτόν.

Ἐνῷ ποτε ὁ Ἀλῆς ἦτον ἕτοιμος νὰ ἀπέλθῃ εἰς μακράν ὁδοιπορίαν, ξένος τις ἐπαίτης μὴ γνωρίζων αὐτόν, προσελθὼν, τὸν παρεκάλει νὰ τῷ δώσῃ ἄρτον. Ὁ Ἀλῆς διέταξεν ἀμέσως τὸν ἐπιστάτην του νὰ δώσῃ ἓνα ὀλόκληρον ἄρτον εἰς τὸν ἐπαίτην. Ἀλλ' ὁ φειδωλὸς ἐπιστάτης ἀπεκρίθη ὅτι « οἱ ἄρτοι ἦσαν κλεισμένοι ἐντός τῶν κοφινίων. »

— Πολλὰ καλὰ, εἶπεν ὁ Ἀλῆς μετὰ ταραχῆς δὸς τον λοιπὸν ἐν κοφίνιον.

— Ἀλλὰ τὰ κοφίνια ἐτέθησαν ἤδη ἐπὶ τῆς καμήλου.

— Δὸς τον λοιπὸν μίαν καμήλον μετὰ τῶν κοφινίων.

— Ἀλλ' αἱ καμήλοι εἶναι συνδεδεμέναι ὅλαι ἡ μία μετὰ τῆς ἄλλης.

— Δὸς τον λοιπὸν ὅλας τὰς καμήλους, ἐπανελάβεν ὁ Ἀλῆς μετὰ θυμοῦ καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ με.

Καὶ οὕτω ὁ ἐπαίτης ἔλαβεν ἀπάσας τὰς καμήλους πρὸς ἔλεγχον τῆς βδελυρᾶς φειδωλίας τοῦ ἐπιστάτου.

Ἀλφόνσου.

Ἐν τῶν λαμπρῶν προτερημάτων Ἀλφόνσου τοῦ Ε' τῆς Ἀβραγωνίας ἦτο καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἐλευθεριότης. Ὅτε εἰς τῶν θησαυροφυλάκων του τῷ ἔφερε τρεῖς χιλιάδας δουκάτα, ἀξιωματικὸς τις, κατὰ τύχην ἐκεῖ εὐρισκόμενος, εἶπε σιγὰ πρὸς τὸν πλησίον του, ὅτι ἡ ποσότης αὕτη ἤρκει νὰ τὸν κάμῃ εὐτυχῇ κατ' ὅλην τὴν ζωὴν. « Ἔσο λοιπὸν, » τῷ εἶπεν ὁ Ἀλφόνσος, ἀκούσας αὐτόν. καὶ ἐν τῷ ἅμα τῷ προσέφερε τὰ δουκάτα.

Βαυᾶρδου.

Ὁ περιβόητος τῆς Γαλλίας ἱππότης Βαυᾶρδος, ὑπῆρξεν εἰς τῶν σπανίων ἐκείνων, οἵτινες εὐχαριστοῦμενοι εἰς τὰ μίκρὰ, με-

γάλην δεικνύουσιν ἀδιαφορίαν εἰς τὰ πλούτη. Λαφυραγωγῆσας ποτὲ παρὰ τῶν Ἰσπανῶν ἕως δεκαπέντε χιλιάδας δουκάτα, ἐλάβανεν ἡδονὴν νὰ τὰ ἀνακατόνη ἐπὶ τῆς τραπέζης, καὶ ἔλεγε μειδιῶν εἰς τοὺς στρατιώτας.

— Φίλοι, δὲν εἶναι καλὰ ζαχαρωτά, καὶ δὲν σὰς ἀνοίγουν τὴν ὄρεξιν νὰ τὰ δοκιμάσητε;

— Καὶ τί μᾶς χρησιμεύει νὰ θέλωμεν νὰ τὰ δοκιμάσωμεν, ἀνέκραξεν ὁ ἀξιωματικὸς Ταρδιῶ δένειναι φαγητόν διὰ τὰ ὀδόντιά μας.

Μετὰ πραοτέρας δ' εἶτα φωνῆς.

— Ἄν εἶχα, εἶπε, τὰ ἡμίση αὐτῶν, ἤθελα εἶσθαι εὐτυχὴς καὶ ἀγαθὸς ἐφ' ὅλης μου τῆς ζωῆς.

— Λάβε τα, τῷ ἀπεκρίθη εὐθὺς ὁ Βαυάρδος μετρῶν πρὸς αὐτόν τὰ ἡμίση, καὶ κύταξε νὰ φυλάξης καλὰ τὸν λόγον σου.

Τὰ λοιπὰ δὲ διεμοίρασεν εἰς τοὺς ἄλλους ἀξιωματικούς καὶ στρατιώτας.

Ῥουχεφουκόλτου.

Τοῦ Καρδινάλιου Ῥουχεφουκόλτου ἡ ζωὴ ὑπῆρξε πλήρης χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἐξαιρέτως δ' ἡ πρὸς τὸ εὐεργετεῖν κλίσις του τὸν κατέστησεν ἄξιον τῆς κοινῆς ὑπολήψεως.

Πτωχὴ τις χήρα, μόνην παρηγορίαν καὶ ἀνακουφισμόν τῆς δυστυχίας τῆς ἔχουσα ἀξιέραστον, χαρίεσσαν καὶ συνετὴν θυγατέρα, παρουσιασθεῖσα πρὸς αὐτόν, ἐκλέετο ὅτι « ὁ οἰκοδεσπότης των, μ' ὄλον ὅτι ὑπέρπλουτος, ἤθελε νὰ τὰς ἐκβάλῃ ἀπὸ τὸν οἰκίσκον εἰς τὸν ὅποιον ἐκατοίκουν, διότι δὲν εἶχαν νὰ τοῦ πληρώσωσι πέντε δίστηλα δι' ἐνοίκιον. »

Παρατηρήσας ὁ καρδινάλιος μετὰ πόσης κοσμιότητος ἡ γυνὴ αὕτη ἐξεφράζετο τὴν δυστυχίαν τῆς, ἀμέσως ἐννόησεν ὅ,τι τῇ προῆλθε, διότι προετίμα μᾶλλον τὴν ἀρετὴν ἢ τὰ πλούτη· ὅθεν καὶ γράφας δελτίον τι, τὴν διέταξε νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸν ταμίαν του, ὅστις καὶ τῇ προσέφερεν εὐθὺς πεντήκοντα δίστηλα.

Ἄλλ' ἡ γυνὴ, « Ὅχι, κύριε, τῷ εἶπεν, ἐγὼ δὲν ἐζήτησα τόσα, καὶ ὁ καρδινάλιος, ὡς φαίνεται, ἔκαμε λάθος. » Καὶ μηδόλως σεργούσης νὰ λάβῃ αὐτὰ, ὁ ταμίας ἠναγκάσθη νὰ συναπέλθῃ μετ' αὐτῆς πρὸς τὸν Ῥουχεφουκόλτον λαμβάνων δ' οὗτος ὀπίσω τὸ γραμματίον, « Ἐχει δίκαιον, εἶπεν, ἔκαμα λάθος, καὶ τὸ φέρισμόν τῆς μάλιστα τῷ ἀποδεικνύει. » Ἀντὶ δὲ τῶν πεντήκοντα, ἔγραψε πενταχόσια, ἅτινα καὶ τὴν ἐβίασε νὰ λάβῃ ἵνα ὑπανδρέυσῃ τὴν θυγατέρα τῆς.

Τοῦ Δουκὸς Μοντμορεγκιάκου.

Οὐδεὶς ποτὲ ἡγεμῶν ἔδειξεν ὀλιγωτέραν τοῦ δουκὸς Μοντμορεγκιάκου κλίσιν εἰς τὰ χρήματα. Ἐνῷ ποτε ἔπαιζε μετὰ τῶν φίλων του, εὐρέθησαν εἰς τὸ παιγνίδιον περὶ τὰς τρεῖς χιλιάδας πιζόλαι, εὐγενῆς δέ τις, παρειακόμενος ἐκεῖ, εἶπε σιγὰ πρὸς τὸν πλησίον του ὅτι ἡ ποσότης αὕτη ἤρκει νὰ κάμῃ τὴν τύχην του. Ὁ δούξ, προσποιηθεὶς κατ' ἀρχὰς ὅτι δὲν τὸν ἤκουσεν, εὐθὺς ἅμα ἐκέρδισε, στραφείς πρὸς αὐτόν. « Ἦθελα, τῷ εἶπεν, ἡ τύχη σου νὰ ᾔτο μεγαλητέρα. » Καὶ ἀνευ ἀναβολῆς τῷ ἐχάρισε τὰς πιζόλας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΠΕΡΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΥ.

Κόδρου.

Ὁ δόρος, ὁ τελευταῖος καὶ ἀξιολογώτερος τῶν Ἀθηνῶν βασιλεὺς, τοσαύτην ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν εἶχεν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τοὺς ὑπηκόους του, ὥστε ἐκουσίως ἔστεργε νὰ προσφερθῇ θυσία, ἵνα σώσῃ αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐπαπειλοῦντος κινδύνου.

Εἰς τινὰ μετὰ τῶν Ἡρακλειδῶν πόλεμον μαθὼν ὁ ἀγαθὸς αὐτός βασιλεὺς παρὰ τῶν κατασκόπων του, ὅτι οἱ ἐχθροί, ἐρωτήσαντες τὸ μαντεῖον περὶ τῆς ἐκβάσεως τοῦ πολέμου, ἔλαβον χρησμόν ὅτι ἐξάπαντος ἤθελον νικήσῃ ἂν ἐπρόσεχον νὰ μὴ θανατώσωσι τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων, καὶ θέλων νὰ νικήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι, ἐνδυνάμειν ὡς χωρικός, εἰσεχώρησεν εἰς τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον, καὶ παροξύνων ἀπλοῦν στρατιώτην, ἐφονεύθη ὑπ' αὐτοῦ.

Τὴν ἐπιούσαν οἱ Ἡρακλειδαὶ ἰδόντες τὸ πτώμα τοῦ Κόδρου, ἀμέσως ἐνθυμήθησαν τοὺς λόγους τοῦ χρησμοῦ, καὶ τόσον ἐδειλίασαν, ὥστε εὐθὺς ἀνεχώρησαν εἰς τὰ ἴδια.

Τηλικούτον δὲ σέβας οἱ Ἀθηναῖοι συνέλαβον ἐκ τούτου πρὸς τὸν μεγαλόψυχον καὶ γενναῖον τοῦτον βασιλέα των, ὥστε μὴ χρινόντες εἰς τὸ ἐξῆς ἄλλον ἄξιον καὶ ἱκανὸν νὰ λάβῃ τὸν βασιλικὸν τίτλον, μετέβαλον τὸ παλίτευμα τῶν Ἀθηνῶν εἰς ἄρχοντας ἐκλεγομένους ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ καὶ πάλιν διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην των ἐψήφισαν διὰ βίου ἄρχοντα τὸν μεγαλητέρον αὐτοῦ υἱὸν Μέδοντα.

Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἔμεινεν εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Κόδρου ἕως δώδεκα γενεάς, καὶ τοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μέδοντος περιωρίσθη ἡ διάρκεια αὐτοῦ εἰς δέκα ἔτη, καὶ ἀκολούθως εἰς ἓν. Οἱ δ' ἀρχοντες οὗτοι ἐπεκλήθησαν Ἐπώνυμοι, διότι εἰς τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐγράφοντο τὰ ψηφίσματα.

Λακεδαιμονίων Γυναικῶν.

Αἱ γυναῖκες τῶν Λακεδαιμονίων φημίζονται μεγάλως ἐπὶ φιλοπατρίᾳ, διότι οὐδὲν ἄλλο ἐνόμιζον καλῆτερον καὶ προτιμότερον τῆς πατρίδος. Συνήθως ἡ μήτηρ δίδουσα τὴν ἀσπίδα εἰς τὸν υἱὸν τῆς, ἀπερχόμενον εἰς τὸν πόλεμον, ἔλεγεν· « ἡ τὰν ἡ ἐπὶ τὰν, » ἡ αὐτὴν φέρε, ἡ ἐπ' αὐτῆς νὰ σὲ φέρωσιν· ἐννοοῦσα ὅτι ἐπρωτίμα νὰ τὸν ἴδῃ νεκρὸν ἐπ' αὐτῆς φερόμενον παρὰ νὰ τὴν ῥίψῃ καὶ νὰ φύγῃ.

Πολλάκις μετὰ τὰς μάχας, καὶ μάλιστα τὴν ἐν Λεύκτροις, αἱ μὲν τῶν πεσόντων μητέρες θαρράλέως πορευόμεναι εἰς τοὺς ναοὺς, νῦχαρίστουν τοὺς θεοὺς ὅτι οἱ υἱοὶ τῶν ἐξεπλήρωσαν ἀξίως τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος τῶν, αἱ δὲ μητέρες τῶν ἐπιζώντων ὑπὸ μεγίστης ἐκυριεύοντο θλίψεως.

Μία ποτὲ αὐτῶν, πέμψασα τοὺς πέντε υἱοὺς τῆς εἰς τὸν πόλεμον, ἴσατο εἰς τὰ προάστεια τῆς πόλεως προσμένουσα νὰ ἴδῃ ποίαν ἔχθασιν θέλει λάβῃ ἡ μάχῃ· εὐθὺς δ' ὅτε εἶδε τινὰ ἐρχόμενον ἐκεῖθεν, ἔτρεξε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ. Ἐκείνου δ' εἰπόντος, ὅτι καὶ οἱ πέντε υἱοὶ τῆς ἐθανατώθησαν εἰς τὴν μάχην· « Πλὴν ἐγὼ, ἀπεκρίθη ἡ γενναῖα Σπαρτιάτις, δὲν σὲ ἠρώτησα κακότυχε ἄνθρωπε, διὰ τοὺς υἱοὺς μου, ἀλλ' εἰς ποίαν κατὰσασιν εὐρίσκεται ἡ πατρίς. » Ἀκούσασα δ' ὅτι οἱ συμπατριῶταί τῆς ἐνίκησαν· « Τώρα λοιπὸν δέχομαι μὲ εὐχαρίστησιν, ἀπεκρίθη, καὶ τῶν τέκνων μου τὸν θάνατον. »

Ἐτέρα Σπαρτιάτις, μαθοῦσα ὅτι ὁ υἱὸς τῆς ἀπέθανεν εἰς τὸν πόλεμον ὑπὲρ τῆς πατρίδος·—Καὶ διατί ἄλλο τὸν ἐγέννησα εἶπε, παρὰ διὰ τοῦτο;

Λεωνίδου.

Ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας Ξέρξης, ἐφώρμησε μετὰ δύο ἑκατομμυρίων στρατοῦ ἵνα κυριεύσῃ τὴν Ἑλλάδα, οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐπεμφαν εἰς τὰ στενὰ τῶν Θερμοπυλῶν τὸν Λεωνίδα, ἓνα τῶν βασιλέων τῆς Σπάρτης ἔχοντα μεθ' ἑαυτοῦ ἑξ ἑκατομμυρίων ἀνδρῶν, ἐξ ὧν τριακόσιοι μὲν ἦσαν Σπαρτιάται, οἱ δὲ λοιποὶ Βοιωτοὶ, Κορινθιοὶ, Φωκεῖς καὶ ἄλλοι. Ἐγνώριζον δ' οὗτοι κάλλιστα ὅτι οὐ-

δεμίαν εἶχον ἐλπίδα σωτηρίας, ἀλλ' ὅτι ἐπρόκειτο νὰ θυσιασθῶσιν ἵνα δώσωσι τὸ πρῶτον δείγμα τῆς ἀνδρίας τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ χρησμοὶ πρὸς τούτοις ἐξῆπτον τὸν ἐνθουσιασμόν πάντων, καὶ ἐπειδὴ εἶχε προῤῥηθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι, ἂν ᾔθελον νὰ ὑπερισχύσωσιν, ἀνάγκη ἦτο νὰ ἀποθάνῃ εἰς βασιλεὺς ἐκ τῶν Ἡρακλειδῶν, ὁ Λεωνίδας μετὰ χαρᾶς προσέφερεν ἑαυτὸν πρόθυμον θῦμα ὑπὲρ τῆς πατρίδος του.

Ὁ Ξέρξης, ἐπερχόμενος μετὰ τῶν ἀναριθμήτων αὐτοῦ στρατευμάτων, καὶ ἐλπίζων ὅτι ᾔθελε καταπλήξῃ τοὺς Ἕλληνας ὥς ἐμὴν πόλεμον νὰ συγκροτήσωσι μετ' αὐτοῦ, ἐξεπλάγη ἀπ' ἐναντίας βλέπων ὅτι ὀλίγοι τινὲς ἤρχοντο νὰ διαφιλονεικῇσιν τὴν δίοδον τῶν Θερμοπυλῶν (δι' ὧν μόνον ἡδύνατο νὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σπάρτης), ἀδιαφοροῦντες περὶ τοῦ μεγάλου πλήθους του.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τεσσάρων ἡμερῶν προθεσμίαν ἵνα σκεφθῶσι περὶ τοῦ ἐπικειμένου κινδύνου. Τὸ ἀμετάθετον ὁμῶς τῆς γνώμης αὐτῶν βλέπων, πέμψας ἐζήτησε τὰ ὄπλα· « Ἐλθὼν λάβε, » τῷ ἀπεκρίθη ὁ Λεωνίδας, διὰ τοῦ συνήθους Σπαρτιατικοῦ ὕφους.

— Ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν Περσῶν εἶναι τοσοῦτος, τῷ εἶπον, ὥς ἐτὰ βέλη των θὰ σκοτίσῃ τὸν ἥλιον.

— Τότε λοιπὸν, ἀπήντησεν ἐμμένων εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ὁ ἀτρόμητος Σπαρτιάτης, θὰ πολεμῶμεν ὑπὸ σκίαν.

Οἱ λόγιοι οὗτοι τοῦ Λεωνίδου ἔρριψαν εἰς μεγάλην ὀργὴν τὸν Πέρσην, καὶ ἐπεμψεν ἐν τῷ ἅμα, κατ' ἀρχὰς μὲν σῶμα Λυδῶν, εἶτα δὲ τοὺς λεγομένους ἀθανάτους, δεκακισχιλίους τὸν ἀριθμόν· ἀλλ' ἅπαντες ἀπεκρούσθησαν γενναίως ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες ἐπὶ δύο ἡμέρας διετήρησαν τὴν θέσιν αὐτῶν, πολεμοῦντες ἐναντίον ὀλοκλήρου τοῦ Περσικοῦ στρατοῦ.

Ἐνῷ δ' ὁ Ξέρξης εἰς ἀμυχανίαν περὶ τοῦ πρακτεῖου εὗρίσκετο, φυγὰς τις Τραχίνιος, Ἐφιάλτης καλούμενος, ὠδήγησε διὰ τινος στενωποῦ εἴκοσι χιλιάδας Περσῶν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ κατὰ τὰς Θερμοπύλας ὄρους.

Ὁ Λεωνίδας, βλέπων τότε τοὺς ἐχθροὺς κατέχοντας τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, καὶ μηδεμίαν ἔχων ἐλπίδα ὑπερασπίσεως, μὴ ἐπιτρεπόντων δὲ καὶ τῶν νόμων τῆς πόλεως του νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν, τοὺς μὲν λοιποὺς συμμάχους ἀπέπεμψεν, ἐπὶ λόγῳ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἄλλην καταλληλοτέραν πρὸς σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος περίστασιν, αὐτὸς δὲ μείνας μετὰ τῶν τριακοσίων Σπαρτιατῶν του καὶ τινῶν ἄλλων Θεσπιέων καὶ Θηβαίων, χιλίων μό-

λιν ἀπάντων τὸν ἀριθμόν, πρῶτον μὲν τοὺς ἐνεθάρρυνε νὰ προ-
 παρασκευασθῶσιν εἰς τὸν θάνατον, εἰπὼν εἰς αὐτοὺς.

— Στρατιῶται, ἃς γευματίσωμεν τώρα χαίροντες, διότι τὴν
 νύκτα θὰ συνδειπνήσωμεν μετὰ τὸν Πλούτωνα εἰς τὸν Ἄδην.

Εἶτα δ' ἐπελθούσης τῆς νυκτός, ὁρμήσας κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἐ-
 προχώρησε μέχρι τῆς σκηνῆς τοῦ βασιλέως, ἐλπίζων νὰ συλλάβῃ
 αὐτόν.

Τότε οἱ Σπαρτιᾶται ἐπραξαν θαύματα ἀνδρίας, μέγαν ἀριθμόν
 Περσῶν θανατώσαντες κατὰ τὸ σκότος· ἅμα ὁμως ἐξημέρωσεν,
 ἰδόντες οἱ ἐχθροὶ τὸν μικρὸν αὐτῶν ἀριθμόν, περιεκύκλωσαν μὲν
 αὐτοὺς, ἀλλὰ μὴ τολμώντες νὰ τοὺς πλησιάσωσιν ἐῤῥιπτον μα-
 κρόθεν τὰ ἀκόντιά των.

Οἱ Σπαρτιᾶται, οὐχὶ νικηθέντες ἀλλ' ἀπαυδήσαντες πλέον νὰ
 θανατόνωσιν, ἐπεσον τελευταῖον ἐπὶ σωροῦ Περσικῶν πτωμάτων,
 ἀπαραδειγμάτιστον μνημόσυον ἀνδρίας καὶ πατριωτισμοῦ ἀφέν-
 τες μεθ' ἑαυτούς· οἱ δ' Ἕλληνες πρὸς τιμὴν τῆς ἀνδραγαθίας καὶ
 τῆς φιλοπατρίας των ἔστησαν εἶτα μνημεῖον, ἐφ' οὗ ἐπέγραψαν τὸ
 ὠραιότατον τοῦτο ἐπίγραμμα·

Ὡ ξεῖν' ἀγγεῖλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε

Κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

— Διαβάτα, εἰδοποίησε τοὺς Λακεδαιμονίους ὅτι ἐδῶ ἐτάφημεν,
 εἰς τοὺς νόμους αὐτῶν ὑπακούοντες. —

Οὐ μικρὰ κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα καὶ οἱ σημε-
 ρινοὶ Ἕλληνες παρέσχον δείγματα ἀνδρίας καὶ πατριωτισμοῦ, ἄ-
 ξιοι ἀπόγονοι τῶν παλαιῶν προπατόρων των ἀναφανέντες· καὶ τὰ
 ἐνδοξα αὐτῶν ὀνόματα ἐνεγράφησαν ἤδη εἰς τὰς στήλας τῆς ἀθι-
 νασίας πλησίον τῶν Λεωνιδῶν, τῶν Θεμιστοκλέων, τῶν Κιμώνων,
 τῶν Θρασυβούλων καὶ τῶν ἄλλων ἡρώων τῆς ἀρχαιότητος.

Ἀριστείδου καὶ Θεμιστοκλέους.

Φθονήσαντες οἱ Ἀθηναῖοι τὸν δίκαιον Ἀριστείδην, συνεργεῖα
 τοῦ Θεμιστοκλέους ἐξωστράκισαν αὐτόν. Ὅτε ὁμως ὁ Ξέρξης,
 ἐκστρατεύσας κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐπῆρχετο κατὰ τῶν Ἀθηναίων,
 ἐν τῷ ἅμα οἱ Ἀθηναῖοι ἔδωκαν ἄδειαν εἰς τοὺς ἐξορίστους νὰ κα-
 ταβῶσιν εἰς τὴν πατρίδα, φοβούμενοι πρὸ πάντων τὸν Ἀριστείδην,
 μὴ συνενωθῇ μετὰ τῶν ἐχθρῶν, καὶ διαφθεῖρῃ καὶ ἄλλους τῶν πο-
 λιτῶν ἀκόμῃ.

Ἀλλὰ κακῶς ἐφρόνουν περὶ τοῦ Ἀριστείδου, διότι οὗτος, καὶ

πρὶν ἀκόμῃ δοθῇ ἡ ἄδεια εἰς τοὺς ἐξορίστους, δὲν ἔπαυε παρακινῶν τοὺς Ἕλληνας νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, καὶ μετὰ ταῦτα δὲ, ὅτε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐγένετο πληρεξούσιος ἀρχιστράτηγος, δὲν ἔλειψε νὰ τὸν βοηθῇ καθ' ὅλα διὰ τῶν συμβουλῶν του, κάμνων τὸν μεγαλῆτερόν του ἐχθρὸν ἐνδοξότερον διὰ τὴν κοινὴν σωτηρίαν.

Ἐνῷ δὲ τὰ πλοῖα τῶν Ἑλλήνων εὕρισχοντο εἰς τὴν Σαλαμίνα, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, φοβηθέντες τὴν μεγάλην τοῦ ἐχθροῦ δύναμιν, ἡτοιμάζοντο νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν εἰς τὸν Ἰσθμόν, εἰς δὲν καὶ ὑψωσαν τεῖχος· ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς, φρονῶν ὅτι ἦτο ὁ λῆθριον εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ ἀφήσωσι τὴν Σαλαμίνα, ἐνθα διὰ τὸ στενὸν ὁ πολὺ ὑπερέχων ἀριθμὸς τῶν Περσικῶν πλοίων ἐν ἀεργίᾳ διαμένων δὲν ἠδύνατο νὰ βλάβῃ αὐτοὺς, μέγαν καταβαλὼν ἀγῶνα, ἔπεισε καὶ τοὺς λοιποὺς συμμάχους νὰ μὴ ἀφήσωσιν τὴν κατὰλληλον ταύτην θέσιν.

Καὶ πάλιν ὁμῶς φοβούμενος μὴ μεταβάλωσι σκοπὸν, κατέφυγεν εἰς στρατήγημα, εἰδοποιήσας κρυφίως τὸν Ξέρξην, ὡς φίλον τρόπον τινά, ὅτι οἱ Ἕλληνες τρομάξαντες ἡτοιμάζοντο νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, καὶ ὅτι εὐκόλως ἤουντο νὰ τοὺς νικήσῃ κατὰ κράτος, ἂν τοὺς ἐπρόφθανεν ἐκεῖ.

Ὁ Ξέρξης, πιστεύσας εἰς τοὺς λόγους τοῦ Θεμιστοκλέους, τὴν ἰδίαν νύκτα πέμψας τὸν στόλον του περιέκυκλωσε τὴν Σαλαμίνα. Οὐχὶ δὲ μόνον οἱ λοιποὶ Ἕλληνες, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς ὁ Θεμιστοκλῆς ἔλαβε τὴν ἐλαχίστην εἰδῆσιν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ τοῦ μόνος δ' ὁ Ἀριστείδης, ἐν Αἰγίνῃ τότε κυβερνῶν μικρὸν σῶμα στρατιωτῶν, βλέπων τὸ κίνημα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ υπολαμβάνων ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τῶν Ἑλλήνων περιέκλεισεν αὐτοὺς, ῥιφθεὶς ἐπὶ μικροῦ σκάφους, καὶ διαπλεύσας πλαγίως διὰ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων, ἦλθε διὰ νυκτός εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Θεμιστοκλέους.

— Ἄν εἴμεθα φρόνιμοι, τῷ εἶπεν, ὦ Θεμιστοκλῆς, ἂς ἀφήσωμεν κατὰ τὸ παρὸν τὰς παιδαριώδεις καὶ μηδαμινὰς ἐχθρας μας, καὶ ἂς ἀρχίσωμεν ἀμίλλαν εὐγενῆ καὶ ὠφέλιμον, συνεριζόμενοι μεταξύ μας νὰ σώσωμεν τὴν Ἑλλάδα, σὺ μὲν ὡς ἀρχηγὸς καὶ στρατηγὸς ἐγὼ δὲ ὑποτασσόμενος καὶ συμβοηθὼν μὲ τὰς συμβουλὰς μου, αἵτινες θέλουσι κυρίως ἀποβλέπει πρὸς τὴν σὴν καὶ τὴν τῆς πατρίδος δόξαν, ἐπειδὴ καὶ τώρα βλέπω ὅτι σὺ μόνος σκέπτεσαι καλῶς, λέγων ὅτι συμφέρει πολὺ εἰς τοὺς Ἕλληνας νὰ γίνῃ ἡ ναυμαχία εἰς τὰ στενὰ· ἀλλ' ἐνῷ οἱ σύμμαχοι σὲ ἐναντιόονται, οἱ ἐχθροὶ φαίνεται ὅτι σὲ βοηθοῦν, διότι ὅλον τὸ πέλαγος ἐγέμισεν ἀπὸ τὰ πλοῖά των, ὥστε καὶ οἱ μὴ θελοντες ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ πολεμήσωσι, καθότι δὲν ἔμεινε πλέον καιρὸς διὰ φυγῆς.

Θαυμάσαι δ' ὁ Θεμιστοκλῆς τὸ φιλόπατρι τοῦ ἀνδρός·

— Δὲν ἡδὺχαριστοῦμην μὲν, ὦ Ἀριστείδη, ἀπεκρίθη, νὰ φανῇς σὺ καλῆτερός μου εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, πλὴν δὲν θέλω λείπει καὶ ἐγώ, συνεριζόμενος πρὸς τὴν καλὴν ἀρχὴν τὴν ὁποίαν με ἔδωκες, νὰ σὲ ὑπερτερήσω μὲ τὰ ἔργα μου.

Εἶτα δὲ, γνωρίζων καὶ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ χρηστότητα, τῷ ἐξέθεσε τὸν δόλον ὃν μετεχειρίσθη πρὸς τὸν βάρβαρον. Οὕτως ἀμφοτέροι, παραβλέψαντες τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐριδας καὶ διχονοίας, ἡγωνίσθησαν ἐκ συμφώνου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος των. Πείσαντες δὲ καὶ τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας, συνεκρότησαν τὴν περίφημον ἐκείνην ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος, καθ' ἣν οἱ βάρβαροι ἡττηθέντες κακῶς ἀπεδιώχθησαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος.

Καὶ τὸ ἀκόλουθον δ' οὐ μικρὸν ὑπάρχει εἰσὶν εἰς τὴν φιλοπατρίας τοῦ Θεμιστοκλέους. Ὅτε πρὸ τῆς ναυμαχίας, παριστῶν εἰς τὸν Εὐρυβιάδην, τὸν ἀρχιστράτηγον τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν ἐκ τῶν στενῶν τῆς Σαλαμῖνος ὠφέλειαν, ἀνθίστατο ἀποτόμως εἰς τὴν γνώμην ἐκείνου, ἐπιμένοντος νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸν Ἰσθμόν, ὁ Εὐρυβιάδης ὀργισθεὶς ὕψωσε τὴν ῥάβδον νὰ τὸν χτυπήσῃ· ἀλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς, καὶ τοι ὡς ἀρχιστράτηγος τῶν Ἀθηναίων ἡδύνατο νὰ ζητήσῃ πᾶσαν περὶ τούτου ἱκανοποίησιν, φοβούμενος ὁμως μὴ ἀνατρέψῃ τὰ πράγματα μόνον καὶ μόνον διὰ τὴν ἀναισθησίαν τοῦ Εὐρυβιάδου, οὐχὶ μόνον διόλου δὲν ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἐπειράχθη ἀλλὰ καὶ στραφεὶς ἀφελῶς εἶπεν εἰς αὐτὸν τὸ ἀξιωματικόν· «Πάταξον μὲν, ἀκουσον δέ.» — Ἐτύπησέ με, πλὴν ἀκουσέ με.

Τῶν γονέων τοῦ Πausανίου.

Ὅτε οἱ Πέρσαι, ἡττηθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἔφυγον κατησχυμένοι, ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Λακεδαιμονίων Πausανίας, ὑπὸ φιλοδοξίας κινούμενος, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ προδώσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν Ξέρξην, ἐπὶ συμφωνίᾳ πεντακασίων χρυσῶν ταλάντων, καὶ νὰ συζευχθῇ τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν. Ἀλλ' ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξύ ἀνεκαλύφθη τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ ἔγκλημα αὐτοῦ κατέστη φανερόν, μαθὼν οὗτος ὅτι κατεδιώκετο ὑπὸ τῶν ἐφόρων (οἵτινες εἶχον τὴν ἐξουσίαν καὶ αὐτὸν τὸν βασιλέα νὰ φυλακίσωσιν), ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἐνθεν διὰ τὴν ἱερότητα τοῦ τόπου δὲν ἤδυναντο νὰ ἀποσπασωσιν αὐτόν.

Οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὁμως Ἠγησίλαος καὶ Θεανώ, ἐλθόντες μετὰ

τοῦ λαοῦ, καὶ τὰς θύρας τοῦ ναοῦ φράξαντες διὰ πλίνθων, τὴν δὲ στέγην ἀφελόντες, ἐκάθησαν ἔξω φυλάσσοντες. Ἀφοῦ δὲ διὰ τῆς πείνης καὶ τῆς λοιπῆς κακοπαθείας ἀπέθανε, σηκώσασα αὐτὸν ἡ μήτηρ εἰς τοὺς ὤμους τῆς, τὸν ἐρρίψεν ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς πόλεως.

Μάρκου Κουρτίου.

Ὡς οἱ Ἕλληνες, οὕτω καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι φημίζονται ἐπὶ πατριωτισμῷ. Τούτων ἐπισημότερος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀναφέρεται ὁ Μάρκος Κούρτιος.

Λοιμὸς μέγας συχνάκις καταμαστίζων τὰς ὠραίας χώρας τῆς Ἰταλίας, ἐπῆλθε καὶ αὐτοῖς κατὰ τῆς Ῥώμης, τὸν τέταρτον π. Χ. αἰῶνα. Ἐκ τῆς νόσου δὲ ταύτης ἐτελεύτησε καὶ ὁ περίφημος Κάμιλλος, ὁ ἀπολυτρώσας τὴν πατρίδα τοῦ ἐκ τῆς ἐφόδου τῶν Γαλατῶν. Πάντων ἐξαντληθέντων τῶν μέσων, ὅσα ἡ δεισιδαιμονία ὑπηγόρευε πρὸς ἀποσόβησιν τῆς μάστιγος ταύτης, ἡ κατάπαισις αὐτῆς τέλος ἀπεδόθη εἰς τὴν ὑπὲρ πατρίδος ἀφοσίωσιν τοῦ Μ. Κουρτίου.

Τρομερὸν βάραθρον εἶχεν ἀνοιχθῇ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πόλεως, ὅπερ δι' οὐδενὸς τρόπου ἠδύνατο νὰ πληρωθῇ· οἱ δ' οἰωνοσκόποι ἐρωτηθέντες, εἶπον ὅτι τότε θέλει κλεισθῇ, ὅταν ριφθῇ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ πολυτιμότερον τῆς Ῥώμης πρᾶγμα τὸ ἀποτελοῦν τὴν δύναμιν αὐτῆς.

Παρουσιασθεὶς δὲ τότε ἑφιππος καὶ μεγαλοπρεπῶς καθωπλισμένος ὁ Μάρκος Κούρτιος, νέος ἀνδρείος καὶ εὐγενής.

— Ῥωμαῖοι, εἶπεν, οὐδὲν πολυτιμότερον τῆς νεότητος καὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ ταῦτα μόνον ἀποτελοῦσι τὴν δύναμιν τῶν πόλεων.

Καὶ ἐν τῷ ᾧμα ἐρρίφθη ἐντὸς τοῦ βάραθρου, ὅπερ καὶ εὐθὺς ἐκλείσθη· συγχρόνως δὲ καὶ ὁ λοιμὸς κατέπαυσε. Καὶ εἶναι μὲν ἡ παράδοσις αὕτη συμμεμιγμένη μετὰ μύθου, ἀλλ' ὡς χολακεύουσιν τὴν ἐθνικὴν περιφιλαυτίαν, οἱ ἱστορικοὶ τῆς Ῥώμης ἐξύμνησαν αὐτὴν τὰ μέγιστα.

Ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ ἀναφέρονται πρὸς τούτοις καὶ οἱ τριακόσιοι ἔξ Φάβιοι, οἵτινες ἐδειξαν εἰς τὸν κατὰ τῶν Οὐδιεντανῶν πόλεμον τὴν αὐτὴν γενναιότητα ὡς οἱ μετὰ τοῦ Λεωνίδου τριακόσιοι Σπαρτιάται, προτιμήσαντες μᾶλλον τὸν θάνατον ἢ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Ὁ δὲ Δέκιος, δείξας ὁμοίον τοῦ Κόδρου πατριωτισμὸν, προσεφέρθη ἐκουσίως θυσία εἰς τὸν κατὰ τῶν Λατίνων πόλεμον.

Κινέζας τινός.

Κατὰ σκληροῦ τινος αὐτοκράτορος τῆς Κίνας διηγήθη συνωμοσία ἀποβλέπουσα τὴν κατάργησιν τῆς τυραννίας αὐτοῦ. Μὴ δυνάμενος δὲ οὗτος νὰ περιστείλῃ τὴν κατ' αὐτοῦ μεγάλην ὁρμὴν τῶν ἐχθρῶν του κατ' ἄλλον τρόπον, ἐστοχάσθη νὰ μεταχειρισθῇ ὡς ὄργανον ἐπιτυχίας τὸ μέγιστον σεβας, ὅπερ τὰ τέχνα ἔχουσιν ἐν Κίνα πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν.

Πέμψας λοιπὸν ἀξιωματικόν τινα εἰς τὴν μητέρα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ὁποστασίας, ξίφος ἀνὰ χεῖρας φέροντα, παρήγγειλεν αὐτὸν νὰ τῇ εἴπῃ ὅτι ἐν ἐκ τῶν δύο ὥφειλε νὰ ἐκλέξῃ, ἢ τὸν θάνατον ἢ τὴν ὑποταγὴν τοῦ υἱοῦ τῆς· ἀλλ' ἡ φιλόπατρις αὕτη γυνὴ μετὰ πικροῦ μειδιάματος ἀπεκρίθη.

— Ὁ Κύριός σου ἐπιθυμεῖ ἴσως νὰ ἀκούσῃ ὅτι δὲν γνωρίζω τὴν μεταξύ τῶν ὑπὸ κῶνον καὶ τοῦ ἡγεμόνος των σιωπηλὴν συνθήκην, διὰ τῆς ὁποίας ἐκεῖνοι μὲν ὀφείλουσι νὰ ὑπακούωσιν, οὗτος δὲ νὰ κυβερνᾷ δικαίως. Ἀλλ' ἡ συνθήκη αὕτη κατηργήθη ἀφ' ἑαυτῆς ἡδὴ. Σὺ δὲ, οὐτιδανὲ ἀγγελιοφόρε τοῦ τυράννου, ἰδὲ καὶ ἀκουσον ἐκ στόματος γυναικὸς τι κατὰ ταιαύτην περίστασιν ἕκαστος χρεώσεται εἰς τὴν πατρίδα του.

Καὶ ταῦτα εἰπούσα, ἤρπασεν εὐθὺς τὸ ξίφος ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἀξιωματικοῦ, καὶ ἐμπήξασα αὐτὸ εἰς τὸ στήθος τῆς.

— Ἀνδράποδον, ἐπρόσθεσεν, ἂν εἰς τὴν καρδίαν σου ὑπάρχῃ ἵχνος ἀρετῆς, φέρε εἰς τὸν υἱόν μου τὸ αἵμοσταγὲς τοῦτο ξίφος, καὶ εἰπέ τον νὰ ἐκδικήσῃ τὴν πατρίδα του, καταστρέφων τὸν τύραννον. Καὶ δὲν εἶχε μὲν καὶ πρότερον ὑποφίαν, ἀλλ' εἰς τὸ ἐξῆς οὐδ' ὁ ἐλάχιστος φόβος ὑπάρχει παρ' ἐμοῦ, μὴ τὸν δώσω δυσκολίας τινας, ἢ τὸν ἀποτρέψω ἀπὸ τὰς ὁδοὺς τῆς ἀρετῆς.

Καὶ ταῦτα εἰπούσα, ἐξέπνευσεν ἐνώπιον τοῦ ἀξιωματικοῦ.

Ἐπισήμου τινος Ἰσπανοῦ.

Κάρολος Ε', αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας καὶ Νεαπόλεως, διέταξεν ἐπισημόν τινα Ἰσπανόν νὰ παραχωρήσῃ τὸν οἶκόν του (ὅστις ἦτον εἰς τῶν καλητέρων ἐν Μαδρίτη), εἰς τὸν παρ' αὐτῷ αὐτομολήσαντα Κοντόσταυλον τοῦ Βουρβωνικοῦ οἴκου· καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἰσπανὸς δὲν ἔσπεργε, τῷ εἶπεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸ νομίσῃ μάλισα τιμὴν του νὰ κατοικήσῃ εἰς τὸν οἶκον του τοιοῦτον μεγάλον ὑποκείμενον. Ἀλλ' ὁ Ἰσπανὸς τῷ ἀπεκρίθη·

— Γνωρίζω τῶντι Μεγαλειότατε, ποῖος εἶναι ὁ βαθμὸς καὶ τὰ

προνόμια τοῦ ἀρχοντος τούτου, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως βλέπω διὰ
ἐξηλειφθησάν ταῦτα πάντα ἀπὸ τὴν πρὸς τὴν πατρίδα του (τὴν
Γαλλίαν) προδοσίαν του· καὶ διὰ νὰ σέ ὑπακούσω, τὸν δέχομαι μὲν
εἰς τὸν οἶκόν μου, πλὴν παρακαλῶ τὴν Μεγαλειότητά σου νὰ μὲ
δώσῃ τὴν ἀδειαν νὰ τὸν καύσω, εὐθὺς ὅταν ἀναχωρήσῃ ὁ δοῦξ,
διότι δὲν δύναμαι νὰ κατοικήσω πλέον εἰς οἶκον ὅπου ἐκάθησε
προδότης.

Λαμόθ-Γοδρίνου καὶ Δοσοῦνου.

Λαμόθ-Γοδρίνος καὶ Δοσοῦνος ἦσαν δύο ἀνδρειότατοι ἀξιωμα-
τικοί, ὧν τὰ ὀνόματα ἐτιμήθησαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν κατὰ τὴν δε-
κάτην ἑκτὴν ἑκατονταετηρίδα πολέμων τῆς Γαλλίας μετὰ τῆς Ἰ-
ταλίας. Ἡ γενναιότης δὲ, ἥ μᾶλλον ἡ κακῶς ἐκλαμβανομένη ἀν-
δραγαθία διηγείρε μετὰ τῶν ἀμιλλάν τινα, δι' ἣν ἀντεφέροντο
πάντοτε. Ὅντες δὲ ποτὲ ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν, ἤρχισαν καὶ αὐθις
τὴν συνήθη αὐτῶν φιλονικίαν, καὶ ἤθελον καταντήσῃ ἐξ ἅπαντος
νὰ ἐλθωσι καὶ εἰς χεῖρας· ἀλλ' αἰφνης ὁ Λαμόθ-Γοδρίνος εἶπεν
εἰς τὸν Δοσοῦνον.

— Τί κάμνομεν, ἀδελφέ; καὶ οἱ δύο μας φιλονεικοῦμεν περὶ
ἀνδρίας, ἀλλὰ τώρα μαχόμενοι ὑπὲρ πατρίδος, ἃς τὴν μεταχειρι-
σθῶμεν κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς, καὶ ἃς παύσωμεν νὰ δίδωμεν κα-
κὸν παράδειγμα εἰς τοὺς στρατιώτας. Ἦ ἀληθὴς γενναιότης συνί-
σταται εἰς τὸ νὰ δουλεύῃ τις καλῶς τὴν πατρίδα καὶ τὸν βασι-
λέα του.

Οὕτω δ' εἰπὼν ὁ Γοδρίνος, καὶ χαμηλώσας τὴν περικεφαλαίαν,
ὥς ἀστραπὴ ὥρμησε κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἐν τῷ ᾄμα δὲ καὶ ὁ Δο-
σοῦνος παρηκολούθησεν αὐτὸν, καὶ ἀμφότεροι ἀπίστευτα ἔδωκαν
δείγματα τῆς ἀνδρίας των, ὥς ἅπας ὁ στρατὸς ὀμίλει δι' αὐτοὺς,
καὶ ἐνῷ πρότερον ἦσαν ἀντίπαλοι, νῦν ἐγένοντο εἰλικρινέστατοι
φίλοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΠΕΡΙ ΥΪΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ.

Σόλωνος—Ῥωμαίων—Κινέζων.

Σόλων, ὁ περίφημος νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, ἐρωτηθεὶς διὰ
τί, ἐνῷ καθ' ὅλων τῶν ἄλλων κακουργημάτων διώρισε νόμους,

κατὰ τῆς πατροκτονίας οὐδὲν ἀνέφερε· — Διότι, ἀπεκρίθη, δὲν φαντάζομαι ποτὲ ὅτι οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς τοσαύτην ὑπερβολικὴν κακίαν ὥστε νὰ πράξωσι τοιοῦτον ἀνόσιον ἐγκλημα.

Οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι, ὡς καὶ τινὰ ἄλλα ἔθνη, ἔδιδον εἰς τοὺς γονεῖς ἀπόλυτον ἐξουσίαν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου τῶν τέκνων των.

Ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος τὴν σήμερον οἱ Κινεῖς δεικνύουσι μέγιστον σέβας καὶ ὑπερβολικὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς γονεῖς των. Ἡ ἐπιβαλλομένη πρὸς τοὺς πατροκτόνους ποινὴ, ἂν τοιοῦτον φρικτὸν ἐγκλημα συμβῇ ποτέ, εἶναι αὐστηροτάτη. Ὁ ἐνοχος καταδικάζεται νὰ κοπῇ εἰς τρία τμήματα, ἅτινα καὶ παραδίδονται μετὰ ταῦτα εἰς τὸ πῦρ· οἱ οἴκοι καὶ οἱ ἀγροὶ τοῦ καταστρέφονται ἐξ ὀλοκλήρου, καθὼς καὶ αἱ πλησίον αὐτῶν οἰκίαι, ἵνα μὲνῃ ὁ τόπος ἔρημος, ὡς ἀνάμνησις τοῦ τοσοῦτον βδελυροῦ ἐγκλήματος.

Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας κατὰ ῥητὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους ἐπισκέπτεται τὴν μητέρα του, καθήμενην ἐπὶ θρόνου, καὶ κάμνει τέσσαρας ἐδαφιαίας εἰς αὐτὴν προσκυνήσεις. Τὴν αὐτὴν συνήθειαν φυλάττουσιν εἰς τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ Κρότους. Ἄν δὲ κατὰ περίστασιν φανῇ τις ὅτι ἀμελεῖ τοὺς γονεῖς του, ἐγκαλούμενος εἰς τὸ δικαστήριον παιδεύεται αὐστηρότατα.

Αἰνείου.

Ὅτε οἱ Ἕλληνες μετὰ δεκαετὴ πολιορκίαν ἐκυρίευσαν τὴν Τρωάδα, κινήθεντες εἰς οἶκτον, ἐπέτρεψαν εἰς ἕκαστον τῶν ἀρχηγῶν νὰ λάβῃ ὅτι ἤθελεν ἐκ τῶν πραγμάτων του καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ. Αἰνείας δ' ὁ υἱὸς τοῦ Ἀγχίσου, πάντα τὰ ἄλλα παριδὼν ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τὰ εἰδῶλα τῶν πατρικῶν του θεῶν, εἰς ὃ εὐαρεστηθέντες οἱ Ἕλληνες, τῷ ἐσυγχώρησαν νὰ λάβῃ καὶ δεῦτερον πρᾶγμα. Ἐκείνος δὲ εἰς τοὺς ὤμους λαβὼν τὸν λίαν γηραλῆον πατέρα του, τὸν ἐξέφερεν ἔξω τῆς πόλεως. Θαυμάσαντες δὲ καὶ εἰς τοῦτο οἱ Ἕλληνες, τῷ ἔδωκαν ἅπαντα τὰ πράγματα του, ὁμολογοῦντες ὅτι εἰς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ τοὺς τιμὴν καὶ σέβας δεικνύοντας εἰς τοὺς γεννήτοράς των καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ γίνονται ἡμεροί.

Ἀναπίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του.

Τὸ περίφημον Ἡφαίστειον ὄρος τῆς Σικελίας, ἡ Αἴτνη, κατὰ σφοδροτάτην τινὰ ἐκρηξιν, εἶχε διαδώσει φλόγας πυρὸς, αἵτινες ἐπαγαγοῦσαι τὴν φθορὰν εἰς ἅπαντα τὰ περίχωρα, μετὰ τρομερὸν σεισμόν εἰσεχώρησαν καὶ εἰς τὴν Κατάνην.

Ἐκ τοῦ αἰφνιδίου τούτου κακοῦ ἐκπλαγέντες οἱ κάτοικοι ἠγωνίζοντο ὅσον ἡδύνατο ἕκαστος νὰ σώσῃσι τὰ πλοῦτη των ἐκ τῆς ὁρμῆς τοῦ πυρός. Καί οἱ μὲν, στενάζοντες ὑπὸ τὸ φορτίον τοῦ ἀργύρου των, δὲν ἡδύναντο νὰ προχωρήσωσι περαιτέρω, οἱ δὲ, τρομάξαντες κατὰ τὸν ὕπνον αὐτῶν καὶ μὴ γινώσκοντες εἰς τί νὰ ἀποδώσωσι τὸν θόρυβον, ἐλάμβανον εἰς χεῖρας τὰ ὄπλα, ἵνα πολεμήσωσι κατὰ τοῦ στοιχείου τοῦ πυρός.

Οὐκ ὀλίγοι ἐπέσπευδον τὸν ὀλεθρὸν των, προθυμούμενοι νὰ σώσωσι τὰ πολύτιμα αὐτῶν πράγματα, πλεῖστοι δὲ, νομίζοντες, ὅτι ἀπέφυγον τὴν πυρκαϊάν, ἐν μιᾷ στιγμῇ ἔχανον τὸν καρπὸν τῶν κόπων των· οἱ δὲ σωζόμενοι τελευταῖον εἰς μεγίστην ἐδίδοντο ἀπελπισίαν, συλλογιζόμενοι τὰς ζημίας ἃς ἔπαθον. Φωναὶ πανταχόθεν ἠκούοντο τῶν δυστυχῶν, οἵτινες ἐγίνοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός, καὶ οἵτινες σκληρῶς βασανιζόμενοι, μάτην ἐπεκαλοῦντο τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους των, διότι ἡ φλόξ μεταξύ αὐτῶν ἐβαλλε προτειχισμα, ὅπερ μόνῃ ἡ υἱικὴ εὐσέβεια ἡδυνήθη νὰ ὑπερβῇ.

Ὁ Ἀναπίας καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, μεταφέροντες ἀμφότεροι μετὰ τῆς αὐτῆς γενναιότητος τὰ πολυτιμότερα τοῦ οἴκου των πράγματα, παρετήρησαν τοὺς γονεῖς των, κεκυφότας ὑπὸ τὸ γῆρας καὶ τὴν ἀδυναμίαν, καὶ μόλις ἱσταμένους κατὰ τὴν θύραν, ἐνθα εἶχον ἀποσυρθῇ. Πάντα δ' οἱ καλοὶ οὗτοι παῖδες ἀφέντες, καὶ σπεύσαντες ἐν τῷ ἄμα, λαμβάνουσιν αὐτοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων, διαμερισθέντες τὸ ἀνεκτίμητον τοῦτο φορτίον.

Λαέ φιλόργυρε! Φεῖσθητι τοῦ κόπου μεταφέρων τοὺς θησαυροὺς σου, καὶ ρίψον βλέμμα ἐπὶ τοὺς δύο τοὺτους ἀδελφοὺς, οἵτινες μόνον τοὺς γονεῖς θεωροῦσιν ὡς ἀληθὴ πλούτη. Ὡς υἱικὴ εὐσέβεια! ἡ μεγίστη πασῶν τῶν ἀρετῶν, καὶ λίαν πολύτιμος εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Αἱ φλόγες σὲ σέβονται, ἀφίνουσai ἐλευθέραν τὴν δίοδον εἰς τοὺς υἱοὺς τούτους, οἵτινες ἐν θριάμβῳ ὑπὸ τὸ ἱερὸν αὐτῶν φορτίον διερχόμενοι τὴν μανίαν τοῦ πυρός, ὡς ἐκ συνθήκης μετριάζομένου μόνον πέριξ αὐτῶν, φέρουσι τέλος τοὺς γονεῖς των εἰς ἀσφαλὲς μέρος.

Καὶ οἱ μὲν ποιηταὶ καὶ ἱστορικοὶ ἐξύμνησαν τὴν ἀξίεπαινον πράξιν των, αἱ δὲ πόλεις Συρακοῦσαι καὶ Κατάνη μέχρι τῆς σήμερον ἀκόμῃ ἐρίζουσι περὶ τῆς γεννήσεώς των· ἀμφότεραι δ' ἀνῆγειραν ναοὺς πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ συμβάντος τούτου.

Ἀντιγόνου Β'.

Δημήτριος ὁ πολιορκητὴς, βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὑπέστη

ἀπάσας τὰς μεταβολὰς τῆς τύχης, ἄλλοτε μὲν φανείς ἰσχυρότατος καὶ τρομερώτατος πάντων τῶν βασιλέων τοῦ καιροῦ του, ἄλλοτε δ' ἀθλιέστατος, καὶ τέλος ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ στρατιωτῶν ἐγκαταλειφθεὶς, συνελήφθη αἰχμάλωτος ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ του Σελεύκου, ὅστις τὸν ἐπεμψεν εἰς τὴν Συρίαν, προσφέρον εἰς αὐτὸν, ὅλας τὰς βασιλικὰς τιμὰς.

Οὗτος ὁμως, τὴν συνίθη αὐτοῦ διατηρῶν σταθερότητα, καὶ φοβούμενος μὴ, ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τοῦ Σελεύκου, γράψῃ τι πρὸς τὸν υἱὸν του Ἀντίγονον Β' διὰ τὰς πόλεις αἰτίνες ἔμειναν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ, κρυφίως πέμψας τὸν παρήγγειλεν ὅτι, ἂν βιαζόμενος ὑπὸ τοῦ Σελεύκου τῷ μηνύσῃ νὰ παραδώσῃ τινὰς τῶν πόλεων, νὰ μὴ προσέξῃ διόλου, ἀλλὰ νὰ κρατῇ αὐτὰς εἰς ὅποιανδήποτε θέσιν καὶ ἂν εὕρισκῃται· ἀλλ' ὁ Ἀντίγονος μεγίστην ἔχων ἀγάπην πρὸς τὸν πατέρα του, ἔγραψεν ἀπ' ἐναντίας εἰς τὸν Σέλευκον ὅτι καὶ ἀπὸ ὅλην του τὴν ἐξουσίαν παραιτεῖται εὐχαρίστως, καὶ τὸν ἑαυτὸν του ἀκόμη παραδίδει ἐνέχυρον, μόνον καὶ μόνον νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν πατέρα του.

Κοριολάνου.

Ὁ Μάρκιος ὑπῆρξεν εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἡρώων τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, οὐχὶ μόνον ἐπὶ ἀνδρία φημιζόμενος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀφιλοκερδεΐᾳ· διότι κυριεύσας τὴν Μητρόπολιν τῶν Οὐλοούσκων Κοριολάν, ἀπεποιήθη, καὶ τοι πένης, τὸ προσφερόμενον εἰς αὐτὸν δέχατον τῶν λαφύρων, ὅθεν καὶ ἀπήλαυσεν εὐγενεστέραν ἀμοιβὴν, ἐπονομασθεὶς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν Κοριολάνος.

Κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν συνέβη μεγάλη σιτοδεία, ἣν ὁ Ῥωμαϊκὸς λαὸς ἀποδίδων εἰς τε τὴν ἀπληστίαν καὶ τὴν ἀπρονοησίαν τῆς Συγκλήτου, ἐγόγγυζε κατ' αὐτῆς. Ἐνῶ δ' ἐστάλη σίτος ἐκ τῆς Σικελίας ἵνα διανεμηθῇ δωρεὰν εἰς τοὺς πένητας, ὁ Κοριολάνος ἀντέστη, δισχυριζόμενος ὅτι ἡ Σύγκλητος ὤφειλε νῦν νὰ ταπεινώσῃ τὸν δῆμον, προτείνουσα τὴν κατάργησιν τῆς δημαρχίας. Τοῦτο ὁμως διήγειρε τὴν γενικὴν κατ' αὐτοῦ δυσἀρεσκείαν, ὅθεν καὶ ἐγερθέντες ἅπαντες, κατεδίκαναν αὐτὸν εἰς αἰφυρίαν, μηδὲν ὡς ἐνθυμηθέντες τὰς πρὸς τὴν πατρίδα αὐτοῦ λαμπρὰς ὑπηρεσίας.

Ἀγανακτῆσας ἐπὶ τούτοις ὁ Κοριολάνος, καταφευγεὶ ἐν τῷ ἅμα εἰς τοὺς Οὐλοούσκους καὶ πείσας αὐτοὺς νὰ λάβωσι τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Ῥώμης, διορίζεται ὑπ' αὐτῶν ἀρχισράτης, καὶ φθάνει μετ' ὀλίγον πρὸ τῶν θυρῶν τῆς πόλεως, πανικὸν εἰς αὐτὴν προξενήσας φόβον.

“Ολοι οἱ φίλοι του ἐπρόσπῳσαν ν' ἀποτρέψωσι τὸν Κοριολάνον ἀπὸ τῆς μυσαρᾶς ταύτης ἐπιχειρήσεως καὶ αὐτὴ ἀκόμῃ ἡ ἀγέρωχος Σύγκλητος κατεδέχθη νὰ πέμψῃ πρεσβείαν ἐπικαλουμένην τὴν ἐπιείκειάν του, ἀλλ' οὗτος ἐκώφευεν εἰς τὰς ἱκεσίας πάντων, ἀμετάτρεπτος διαμένων.

Ὡστε ἡ Ῥώμῃ ἐμελλε νὰ ὑποστῇ μεγάλη δεινὰ ὑπὸ τῶν ἐκδιχσοῖν κατ' αὐτῆς πνεόντων βαρβάρων, ἀλλ' ἡ μήτηρ τοῦ Κοριολάνου Οὐετορία, παραλαβοῦσα μεθ' ἑαυτῆς τὴν τε σύζυγον αὐτοῦ καὶ τινὰς τῶν ἐπισημοτέρων Ῥωμαίων, καὶ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν ἐλθοῦσα, ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀνάρτου υἱοῦ τῆς, ἱκετεύουσα αὐτὸν μετὰ δακρύων νὰ οἰκτείρῃ τὴν πατρίδα του.

Εἰς τοιαύτην θέσιν βλέπων ὁ Κοριολάνος τὴν μητέρα του, δὲν ἠδυνήθη πλέον νὰ βαστάξῃ, ἀλλὰ μετὰ προθυμίας ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἱκεσίας αὐτῆς, εἰπὼν τοὺς ἀξιωματημονεῦτους διὰ τὸ πρὸς τὴν μητέρα σέβας τούτους λόγους.

Νικᾶς, ὦ μητερ, οὐκ εὐτυχὴ νίκην οὔτε σαυτὴ οὔτε ἐμοί· τὴν μὲν γὰρ πατρίδα σέσωκας, ἐμέ δὲ τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόστοργον υἱὸν ἀπώλεσας. (Ἐνίκησες, ναί, ὦ μητερ, ἀλλ' ἡ νίκη αὕτη οὔτε πρὸς ἰδικόν σου, οὔτε πρὸς ἰδικόν μου καλὸν εἶναι· ἔσωσας μὲν τὴν πατρίδα, πλὴν ἔφερες τὸν ἀφανισμόν εἰς ἐμέ τὸν υἱόν σου, ὅσους ἐκ τοῦ πρὸς σέ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ὑπήκουσα εἰς τὴν θέλησίν σου).

Ἡ Σύγκλητος ἀνήγειρεν ἀκολούθως ναὸν εἰς τὴν Τύχην τῶν Γυναικῶν, εἰς ὃν μόνον αὐταὶ ἐπετρέπετο νὰ εἰσέρχωνται, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρεσίας τῆς Οὐετορίας. Τὸν δὲ Κοριολάνον ἐφόνευσαν ὀλίγα ἔτη μετὰ ταῦτα οἱ Οὐολούσκοι.

Οὐασιγκτῶνος.

Ἄπας ὁ βίος τοῦ περικλεοῦς Ἀγγλαμερικανοῦ Οὐασιγκτῶνος δεικνύει πόσῃ μεγάλῃ ἐπιρροήν αἱ μητέρες ἔχουσιν εἰς τὰ τέκνα των, καὶ πόσον αὐταὶ συντελοῦσι πρὸς τὴν μέλλουσαν εὐτυχίαν ἢ δυστυχίαν αὐτῶν.

Τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρὸς ἡ μήτηρ ἦτον ἀξιοσέβαστος καὶ εὐγενὴς γυνὴ· τοῦ δὲ συζύγου αὐτῆς ἀποθανόντος ἐνῶ τὰ παιδία των ἦσαν μικρὰ ἔτι, αὕτη μόνῃ ἀνέλαβε τὴν φροντίδα τῆς ἀνατροφῆς των.

Καὶ κατὰ μὲν τὸ σῶμα ἐπιμελουμένη ἡ χρηστὴ αὕτη μήτηρ νὰ καταστήσῃ τὸν υἱὸν τῆς ὑγιῆ καὶ εὐρωστον, ἦτο λίαν προσεκτικὴ νὰ μὴ ἐκνευρίξῃ αὐτὸν διὰ τῆς τρυφῆς, οὐδ' ἀσθενῶς εἰς τὰς ἐπι-

θυμίας αὐτοῦ χαριζομένη. Πάντοτε ἐσυνεθίζε νὰ ἐγείρῃ αὐτὸν πολλὰ ἐνωρὶς ἐκ τῆς κλίνης, καὶ οὐδέποτε ὑπέμενε νὰ τὸν βλέπῃ ἀργόν, γινώσκουσα ὅτι ἡ ἀργία εἶναι μήτηρ πάσης κακίας. Πολ-
λάκις δὲ ἐνησχόλει αὐτὸν καὶ εἰς κόπους, εὗς οἱ παῖδες τῶν ση-
μερινῶν πλουσίων ἤθελον ὑπολάβει αὐστηροτάτους, καὶ διὰ τῶν
μέσων τούτων ὁ Οὐασιγκτὼν ἀπέκτησε δύναμιν σώματος καὶ ἐ-
γυμνάσθη νὰ καταφρονῇ τὴν σκληραγωγίαν.

Κατὰ δὲ τὴν πνευματικὴν ἀγωγὴν, ἐρωτηθεῖσα τίνι τρόπῳ ἡδυ-
νήθη νὰ ἀναθρέψῃ αὐτὸν ὥστε νὰ κατασταθῇ ἀνὴρ τοσοῦτον περί-
φημος· «Μόνον ἀπαιτοῦσα παρ' αὐτοῦ, ἀπεκρίθη, Ὑπακοήν, Ἐ-
πιμέλειαν, καὶ Ἀλήθειαν.»

Καὶ ἐκ νεαρᾶς μὲν ἡλικίας συνειθίσας ὁ Οὐασιγκτὼν νὰ λέγῃ
ἀκριβῶς τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ὁμιλῇ καθαρῶς περὶ τῶν σφαλμά-
των καὶ τῶν ἐλλείψεών του, ἄνευ τέχνης τινός νὰ ἀπατήσῃ ἢ νὰ
κρύψῃ τι, ἀπέκτησε τὴν μεγάλην τῆς ψυχῆς του εὐλικρίνειαν καὶ
τὸ πρὸς τὴν ἀπάτην ἀσπονδὸν μῖσός του, δι' ἃ πάντοτε ὑπῆρξεν
ἐπίσημος· ἐκ δὲ τῆς ἀνεκφράστου ὑπακοῆς, ἣν καὶ παῖς ὢν ἔτι, ἐ-
δείκνυεν εἰς τὰ παραγγέλματα τῆς μητρὸς του, προῆλθον πολλαὶ
τῶν μετὰ ταῦτα ἀρετῶν του, δι' ὧν ὁ φιλόστοργος οὗτος υἱὸς κα-
τέστη ἀρχηγὸς νικηφόρων στρατευμάτων, νικητὴς ἰσχυροῦ ἔθνους
καὶ ὁ θαυμασμὸς τοῦ κόσμου.

Ὅτε ὁ Γεώργιος Οὐασιγκτὼν ἦτο περίπου ἑξαετῆς, τῷ ἐχαρί-
σθη ἀξινιδίον τι, ὅπερ ὥς τὰ πλεῖστα μικρὰ παιδία, ὑπερηγάπα,
καὶ περιφερόμενος ἀδιαλείπτως ἔκοπτε δι' αὐτοῦ πᾶν ὅ,τι ἀπῆντα
ἐμπροσθέν του. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐνῶ ἐπαίζεν ἐντὸς τοῦ κήπου
κόπτων ἄχρηστά τινα ξύλα, ἐδοκίμασε δυστυχῶς τὸ ἀξινιδίον του
εἰς τὸν κορμὸν ὥραιας τινός κερασίας, ἣν τοσοῦτον ἐβλάψεν, ὥστε
ἀμφίβολον ἂν ἀνέλαβέ ποτε. Τὴν ἐπιούσαν δὲ τὸ πρῶτ' τυχὼν νὰ
ὑπάγῃ ὁ πατὴρ εἰς τὸν κήπον, εἶδε τὴν βλάβην ἣν ἐπαθεν ἡ ἀγα-
πητὴ αὐτοῦ κερασία.

Ἐν τῷ ᾄμα ἐπιστρέψας εἰς τὸν οἶκον, ἠρώτησε μετ' ἀγανακτή-
σεως, τίς εἶχε προξενήσει τὴν ζημίαν ταύτην εἰς τὸ δένδρον του,
λέγων συγχρόνως ὅτι οὔτε διὰ εἶχοσι πέντε δίστηλα δὲν ἤθελε τὸ
πωλῆσει. Ἀλλ' οὐδεὶς τὸ ἐλάχιστον περὶ τούτου ἐγίνωσκεν.

Ἐντὸς ὀλίγου ἐφάνη καὶ ὁ Γεώργιος κρατῶν τὸ ἀξινιδίον.
«Γεώργιε, εἶπεν, ὁ πατὴρ, ἐξεύρεις ποῖος κατέκοψε τὴν ὥραιαν
ἐκείνην μικρὰν κερασίαν, ἐκεῖ ἔξω εἰς τὸν κήπον;»

Κακῇ τῳόντι ἦτο ἡ ἐρώτησις αὕτη, καὶ ὁ Γεώργιος τρομάξας
εἰς τὴν ἀρχὴν, ἵστατο σοβαρὸς καὶ σύνναυς· ἀλλ' ὅσον οὐπω λα-
βὼν θάρρος, καὶ ἐνατενίζων πρὸς τὸν πατέρα του τὸ γλυκὺ αὐ-

τοῦ βλέμμα, ὅπερ ἐπὶ μᾶλλον ἐφαίδρυνε τῆς ἀληθείας τὸ θέλημα·
 τρον, σταθερὰ τῇ φωνῇ ἀνέκραξε·

— Δὲν ἔμπορῶ νὰ εἶπω ψεῦμα πάτερ μου· τὸ ἐξεύρεις ὅτι δὲν ἔμπορῶ νὰ εἶπω ψεῦμα· ἐγὼ ἔκοφα τὴν κερασίαν μὲ τὸ ἀξινιδιόν μου.

— Τρέξε εἰς τὰς ἀγκάλας μου φίλτατόν μοι τέκνον, εἶπεν ὁ πατήρ μετὰ μεγάλης χαρᾶς· τρέξε εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Δὲν μὲ μέλει, Γεώργιε ὅτι ἔκοψες τὸ δένδρον. Τοιαύτην πράξιν ἡρωισμού εἰς τὸν υἱόν μου ἐκτιμῶ πλείοτερον παρά χίλια δένδρα, φέροντα ἀργυρὰ ἄνθη καὶ χρυσοὺς καρπούς.

Ὁ Γεώργιος ἀπὸ νεανικὴν ἀπροσεξίαν ἐπροξένησεν ἄλλοτε μεγάλην τινὰ ζημίαν, ἣτις ὅμως ἀμέσως ἀνέτρεψε τὰ σχέδια τῆς μητρός του, διότι ἀμέσως ὡμολόγησεν ἐλευθέρως τὸ σφάλμα αὐτοῦ· ἐκείνη δ' ἐνῶ τὸ δάκρυον τῆς μητρικῆς φιλοστοργίας ὕγραინε τὸ ὄμμα της. «Ἐχὼ πολὺ καλῆτερα, ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγίνεν ἡ ζημία, παρά ὁ υἱός μου νὰ ἔλεγε ψεῦμα.»

Ἄλλοτε ὁ Γεώργιος, νέος ὢν ἔτι, ἀπεφάσισε νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸ ναυτικόν· τὰ πάντα ἦσαν ἑτοιμα, καὶ ἡ λέμβος, ἡ μέλλουσα νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, παραλαβοῦσα ἤδη τὰ φορέματα καὶ τὴν λοιπὴν αὐτοῦ ἀποσκευὴν, τὸν περιέμενεν εἰς τὴν παραλίαν. Ἄλλ' ἐνῶ ὁ Γεώργιος ἀπῆλθεν ἵνα ἀποχαιρετήσῃ τὴν μητέρα του, καὶ εἶδε τὰ ἐπὶ τῶν παρεῶν της ῥέοντα δάκρυα συλλογιζόμενος πόσῃ λύπῃ αὕτη ἤθελε δοκιμάσει ἐκ τῆς ἀναχωρήσεώς του, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἴσως ἤθελε παρηγορηθῇ, μὴδὲν εἰπὼν, ἐπεμψε τὸν ὑπηρέτην νὰ ἐκβάλλῃ ἀμέσως τὴν ἀποσκευὴν του ἐκ τῆς λέμβου. «Ὁχι, δὲν ἀναχωρῶ, ἀνέκραξε, διὰ νὰ μὴ σπαράξω τὴν καρδίαν τῆς μητρός μου.» Κατανουχθεῖσα δ' ἡ μήτηρ του ἐκ τῆς γενναίας ἀποφάσεως ταύτης τοῦ υἱοῦ της· «Ὁ Θεός, τέκνον μου, τῷ εἶπεν, ὑπεσχέθη ὅτι θέλει εὐλογῆσαι τοὺς τιμῶντας τοὺς γονεῖς των. Ἐλπίζω λοιπὸν ὅτι θέλει εὐλογῆσαι καὶ σέ.»

Πικαρδίου τινός.

Κατὰ παράδοσιν τινὰ τῆς Πικαρδίας ὁ Μεζεράης ἐξιστορεῖ τὸ ὥραϊον τοῦτο διήγημα. Ἐπὶ Ἐρρίκου Δ', βασιλέως τῆς Γαλλίας, τὰ στρατεύματα τῆς βασιλείσσης τῆς Οὐγγαρίας, ἔχοντα στρατηγὸν τὸν κόμητα Ρουξ, τρομερωτάτην ἐπήγαγον φθορὰν εἰς τὴν Πικαρδίαν. Νέος δέ τις ἐκ τῶν περιχώρων τοῦ Ρογίου, ἀποσπασθεὶς ἐκ νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας ἀπὸ τῶν γονέων του, καὶ μετὰ τῶν ξένων συνενωθεὶς στρατευμάτων, ἐπέστρεψε πάλιν μετ' αὐτῶν εἰς τοὺς τόπους τῆς γεννήσεώς του, καὶ μάλιστα εἰς τὸ χωρίον, ἐνθα

εἶχεν ἰδεῖ τὸ φῶς, διότι αὐτὸ πρῶτον ἤρχισαν κατὰ τύχην νὰ καταστρέψωσιν οἱ ἐχθροί.

Καὶ πάντες μὲν οἱ κάτοικοι ἠναγκάσθησαν τότε νὰ καταφύγωσιν εἰς τινὰ ἐκκλησίαν ἵνα σωθῶσιν, ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐχθρικών στρατευμάτων διέταξε νὰ βάλῃσιν εἰς αὐτὴν πῦρ. Ὁ νέος ὅμως Πικάρδιος, βλέπων μετὰ φρίκης τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τοσοῦτον βαρβαρίου καὶ σκληρᾶς ταύτης προσαγῆς, καὶ κινηθεὶς εἰς οἶκτον ἐκ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης καὶ τῶν ἐλευσινῶν τῶν συμπατριωτῶν του φωνῶν, ἀπεσύρθη ἐκ τῆς τάξεώς του, καὶ ἔτρεξε νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν τῆς ἐκκλησίας διὰ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐξοδὸν τῶν δυστυχῶν τούτων, καὶ ἂν ἦτο σφόδρα ἀπηγορευμένον ἀπὸ τὸν ἀρχηγόν.

Πόσον δ' ἐξεπλάγη, ὅτε ἐνατενίσας κατ' ἀρχὰς ἡμικεκαυμένην καὶ ἡσχιμισμένην γυναῖκα, ἐγνώρισεν ὅτι ἦτο κατὰ τύχην ἡ μήτηρ του. Ἀμέσως δὲ καὶ αὕτη τὸν ἐγνώρισεν· ἀλλὰ μόλις δυνθεῖσα νὰ φωνάξῃ. «Υἱέ μου,» ἔπεσεν ὡς ἄπνους εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Ὁ ἀρχηγὸς ἐτι μᾶλλον σκληρυνόμενος, τὸν διέταξε νὰ μὴ πλησιάζῃ εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην· ἀλλ' ἡ φύσις ἔχει μεγαλητέραν ἰσχύν, ὥστε τῶν ἀδυνάτων ἦτο νὰ ἀποχωρισθῇ ὁ νέος ἀπὸ τῆς μητρός του.

Ἀνήμερον θηρίον ἤθελε κινήθῃ τότε εἰς συμπάθειαν ἀλλ' ὁ ἀρχηγὸς ἐτι μᾶλλον παροργισθεὶς διότι δὲν τὸν ὑπήκουσε, καὶ λυσσῶν ἐκ τῆς μανίας του, διέταξεν εὐθὺς νὰ ρίψῃσιν καὶ τοὺς δύο εἰς τὰς φλόγας τοῦ πυρός, ἔνθα ὁ Πικάρδιος ἐξέπνευσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός του ἀπολαμβάνων τὰ ζωηρότατα καὶ ἡδονικώτατα τῆς φύσεως αἰσθήματα.

Τριῶν Ἰαπόνων ἀδελφῶν.

Τὰ χρονικά τῆς Ἰαπωνίας ἀναφέρουσι τὸ παράδοξον τοῦτο τῆς υἱικῆς φιλοστοργίας παράδειγμα. Γυνὴ τις χήρα εἶχε τρεῖς υἱούς, ὑπ' αὐτῶν τρεφομένη. Καὶ τοι δὲ μικρὰ ἀπητοῦντο πρὸς ζωάρκειαν αὐτῆς, οἱ νέοι ὅμως δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξοικονομήσωσιν αὐτήν. Ἀλλ' ἡ θεὰ τῆς παμφιλτάτης μητρός των στερουμένης καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου, τοὺς παρεκίνησε νὰ συλλάβωσιν τὴν παραδοξοτάτην ταύτην ἀπόφασιν.

Πρὸ ἡμερῶν εἶχε δημοσιευθῇ ὅτι ὅς τις ἤθελε φέρεи εἰς τὸ δικαστήριον τὸν κλέπτην δημοσίων τινῶν πραγμάτων θέλει λάβει πρὸς ἀμοιβὴν ῥητὴν τινὰ ποσότητα χρημάτων. Οἱ τρεῖς λοιπὸν ἀδελφοὶ συνεφώνησαν ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν νὰ προσποιηθῇ τὸν κλέπτην, οἱ δ' ἄλλοι δύο νὰ τὸν ἐγκαλέσωσιν εἰς τὸ κριτήριον. Ἐρρίψαν δὲ λαχνοὺς, καὶ ἔπεσεν εἰς τὸν νεώτερον, ὃν καὶ ὀέσαντες ἔφεραν εἰς τὸ

δικαστήριον, καὶ ἐκεῖνος μὲν μάλιστα, κατεδικάσθη ἀμέσως ὅσον τὴν προκηρυχθεῖσαν ποσότητα.

Ἐνῷ ὅμως ἤθελον νὰ ἀνζωηρότατον πόνον δια τὸν ἀδελφόν των. Πάντα δὲ ποιηφυλακὴν, καὶ νομίζοντες ὅτι τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ καὶ τὸν

Ὁ δικαστὴς παρατηρήσας τὴν παραδόξω τούτῳ κινήματι, κατόπιν αὐτῶν ἀνθρώπων, παρὰ καὶ νὰ ἐξιχνιάσῃ πόθεν προῆλθε, πεισθεὶς δ' ὁ ἀπεσπλημένος, τοὺς κατηγοροὺς εἰσελθόντας ἤκουσε κρυφίως διηγουμένου καὶ ὅτι ἡ δύσλητος μήτηρ γὰρ καὶ μετὰ δακρύων τοὺς διέτρεφεν ἀργύριον, λέγουσα ὅτι ἡ νῆς, ἡ νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τῆς

Ὁ δικαστὴς θαυμάσας διὰ τῆς, προσεκάλεσεν εὐθὺς τὸν καὶ ἀπειλῶν τὸν ἐβίασε νὰ τὴν ἀφωσιωμένους εἰς τὴν μητρὸς καὶ πλέον ἀθῶον τέκνον, εἰς τὸν λόν του, ἡ πράξις σου αὕτη ἔστιν. Ὁ δ' Αὐτοκράτωρ ἀνὰ τοὺς τρεῖς τούτους ἀδελφούς πην, διώρισεν ἐτήσιον μισθὸν εἰς τὸν νεώτερον.

Νέος τις εἰς τὴν σκληρὴν γῆ ἀπλοῦν μόνον ἄρτον, ἐπὶ συμβουλὴν τοῦ νὰ μεταβάλῃ σχολῆς, δυσαρεστηθεὶς ἐπὶ σκαλίσας αὐτὸν τῷ εἶπεν καὶ δὲν ἠκούσθῃ ἀκριβῶς διακόψῃ τὰ μαθήματα του.

Ἡ ἀπειλὴ αὕτη αὐτῶς τελευταῖον νὰ τῷ ἐκμυστῇ

— Εἰς τὸν οἶκόν μας, ἀπεκρίθη, οἱ γονεῖς μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου δὲν τρώγουσι ἄλλο εἶμῃ μέλανα ἄρτον καὶ μόλις εὐρίσκουσι καὶ τοῦτον. Ἄλλ' ἐγὼ τρώγω ἐδῶ λευκὸν ἄρτον καὶ ἐξαίρετον ζυμὸν. Τὰ δὲ πολυποίκιλα φαγητὰ, τὰ ὅποια βλέπω ἐνώπιόν μου ἐπὶ τῆς τραπέζης, μοὶ φέρωσιν εἰς τὸν νοῦν τοσοῦτον ζωηρῶς τὸν οἶκόν μας, ὥστε καὶ ἂν θέλω, δὲν δύναμαι νὰ φάγω ἀπὸ αὐτά. Καὶ πῶς τῶνόντι νὰ λάβω ἀνάπαυσιν, ἐνῶ συλλογίζομαι ὅτι οἱ φιλόστοργοι γονεῖς μου ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης;

Ὁ διευθυντὴς δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυα, βλέπων τηλικούτον δείγμα υἱικῆς φιλοστοργίας, τελευταῖον δὲ τῷ εἶπεν·

— Ὁ πατήρ σου ἦτο στρατιωτικὸς· δὲν λαμβάνει διόλου σύνταξιν;

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ νέος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐζήτησε μάλιστα ἀρκετὸν καιρὸν, καὶ ἐπειδὴ κατεξωδεύθη διὰ τοῦτο, ἀπεσύρθη εἰς τινα νῆσον, προτιμῶν νὰ ζῇ ἐκεῖ ἀθλίως παρὰ νὰ ὑποπέσῃ εἰς χρέος εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

— Ἄν τὸ πρᾶγμα ἔχῃ οὕτως, ἐπανελάβεν ὁ διευθυντὴς, ἐγὼ θέλω φροντίσει νὰ προμηθεύσω εἰς αὐτὸν σύνταξιν χιλίων δραχμῶν κατ' ἔτος, καὶ θέλω μάλιστα προσπαθῆσαι νὰ τῷ στείλω τὰ ἡμίσι ἐμπρός. Ἐν τούτοις δὲ λάβε σὺ τῶρα τὰ ἕξ ταῦτα πεντάδραχμα διὰ τὰ μικρὰ σου ἐξοδα.

— Ἄν, ὦ κύριε, ἔχητε σκοπὸν, εἶπεν ὁ νέος, νὰ πέμψητε χρήματα εἰς τὸν πατέρα μου, ἃς προστεθῶσι παρακαλῶ, καὶ τὰ πεντάδραχμα ταῦτα· ἐγὼ ἐδῶ ἀπολαμβάνω ὅ,τι ἐπιθυμῶ, καὶ δὲν μοὶ λείπει τὸ παραμικρόν, ἀλλ' εἰς τὸν πατέρα μου γνωρίζω πόσον ταῦτα θέλουσι χρησιμεύσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'. ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑΣ.

Σχιλούρου (Παράδειγμα.)

Σχιλούρος, ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, εἶχεν ὀγδοήκοντα παῖδας ἐκ διαφόρων γυναικῶν· ὅτε δ' ἀπέθνησκε, καλέσας αὐτοὺς ἐνώπιόν του διέταξε νὰ λάβωσιν ἕκαστος ἀνὰ μίαν δέσμην ἀκοντίων, καὶ νὰ τὰ καταθραύσωσιν ὅλα ὁμοῦ. Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνοι εἶπον ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ κάμωσιν, ἀποσπᾶσας οὗτος αὐτά, ἐν καθ' ἑν τὰ κατέθραυσεν εὐκόλως, ῥέγων διὰ τοῦτο νὰ ἀποδείξῃ

ὅτι ἂν μὲν ἦσαν σύμφωνοι δυνατόι καὶ δυσκολοκίνητοι ἀσθενεῖς καὶ ἀδύνατοι.

Αἰσχύλος ὁ περίφημος νῆθη ἐν Ἀθήναις (κατὰ τὸν ἄνθρωπον) μὴ μόνον διὰ τὴν τοῦ ἀρετῆς, φανερὰς ἀξιοῦ τοῦ Ἀμεινίου. Διὰ δὲ τὴν διάν, ἐπαινομάσθη πατήρ.

Κατηγορηθεὶς ποτε ὁ σκηνὴν τὰ μυστήρια τῆς Ἀμεινίας δ' ὁ νεώτερος Περσῶν πόλεμον εἶχεν αἰς τὸν δῆμον καὶ τὸν β.

— Ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν ἔχασα πρὸς ὑπεράσπασιν πάντων· δὲν ἐζήτησα δὲ ῥαν ἀνταμοιβὴν διὰ τοῦ φόν μου νὰ ἀποθάνῃ μετὰ στραφείς δ' εἴτα πρὸς τ.

— Ἀδελφέ μου, τῷ ἐν μέρος τοῦ σώματος· μετὰ εὐχαρίστησιν θέλω.

Ἄπας ὁ λαὸς συνεκί· ἐνθυμούμενος τὰς ἀνδραγαθίας σου χαρίζομένη εἰς τὸν κινδύνου.

Κάτω ὁ νεώτερος μὲν τὸν Καίπωνα, ὥστε ὅτι ποῖον ἀγαπᾷ ὑπὲρ πάντων. Ποῖον δὲ δεύτερον, ὁμοῦ τρίτον, πάλιν ἔλεγε αὐτῷ ἐρωτῶν αὐτόν, διότι πᾶσι ὅσοις ἀγάπην εἶχε πρὸς αὐτὸν ἀπῆρχετο, ὅτε εἰς τὴν

Ἐνῷ δὲ ποτε ἔλειπεν εἰς τινὰ ἐκστρατείαν (ἐν Μακεδονίᾳ) καὶ τῷ ἡλθον γράμματα ὅτι ὁ ἀδελφός του, πορευόμενος εἰς τὴν Ἀσίαν, ἠσθένησε κατὰ τὴν Αἴνον, ὁ Κάτων εὐθύς, καὶ τοι μεγάλης τριχυμίας ὑπαρχούσης, εἰσελθὼν εἰς μικρόν τι ἀκάτιον δι' ἑλλειψιν μεγάλου πλάιου, ἔτρεξε νὰ ἴδῃ τὸν ἀδελφόν, ὀλοφάνερον διατρέξας κίνδυνον τῆς ζωῆς. Δυστυχῶς ὁμως δὲν εὗρεν αὐτὸν ζῶντα, διό καὶ ἐπένησε μεγάλως, καὶ ἱκανὸν χρόνον ἔμεινεν ἀπαρηγόρητος δια τὴν στέργειν αὐτοῦ.

Ἰουλίας.

Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος ἐν Ῥώμῃ, οἱ τρεῖς ἀποστάται, ὁ Ὀκτάβιος, ὁ Μάρκος Ἀντώνιος καὶ ὁ Λέπιδος, σφετερισθέντες τὴν κυβέρνησιν τῶν πραγμάτων, συνέστησαν τὴν περιβόητον τριαρχίαν, ἣν καὶ ἠθέλησαν νὰ στερεώσωσι διὰ τῆς ἐκχύσεως τοῦ αἵματος τῶν ἐνδοξοτέρων Ῥωμαίων. Μεταξὺ δὲ τῶν ἀπειρῶν οἵτινες κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον ἦτο καὶ ὁ Λούκιος Καίσαρ, ὁ πρὸς μητρός θεῖος τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου. Ἄλλο δ' οὗτος σωτηρίας καταφύγιον δὲν ἤυρεν εἰμὴ τὸν οἶκον τῆς ἀδελφῆς του Ἰουλίας.

Νηπιόθεν ὁμοῦ ἀνατεθραμμένοι ἀμφότεροι (ἦτο δ' ὁ Λούκιος ὀλίγον αὐτῆς μεγαλῆτερος), καὶ τὰς αὐτὰς ἔχοντες ἀρετὰς καὶ διαθέσεις, ἠγαπῶντο ἀμοιβαίως μετὰ εὐκρινείας, ὥστε οἱ ἱεροὶ δεσμοὶ τοῦ αἵματος συνεσφίχθησαν ἐπὶ μᾶλλον διὰ τῆς φιλίας καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀφωσιώσεώς των. Καὶ σκληροὶ μὲν νόμοι κατεδικάζον εἰς θάνατον πάντα προσδεχόμενον τοὺς προγεγραμμένους ἐν τῷ οἴκῳ του, ἀλλ' ἡ μήτηρ τοῦ Μάρκου Ἀντωνίου κατεφρόνησε τὰ πάντα, ἐλπίζουσα ὅτι οἱ βάρβαροι σεβόμενοι τὴν μητέρα ἐνὸς τῶν τριῶν τυράννων, δὲν ἤθελον τολμήσει νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Ἰωόντι δ' ὁ Λούκιος Καίσαρ ἀπήλαυσεν ἐπὶ μικρὸν ἡσυχίαν τινα, αἱ δὲ φροντίδες καὶ αἱ παρηγορίαι τῆς ἀγαπητῆς ἀδελφῆς του τον ἔκαμαν νὰ αἰσθάνηται πόσον πολὺτιμος ἦτον ἡ ζωὴ. Καὶ πάντες μὲν οἱ λοιποὶ ἐκατόνταρχοι, ἀσυνειδήτως ἐμβάπτοντες τὴν χεῖρα εἰς τὸ αἷμα καὶ τῶν ἰδίων των φίλων, δὲν ἐτόλμων νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸν οἶκον τῆς Ἰουλίας· ἀλλ' εἰς αὐτῶν, μᾶλλον ἀπροδρῦντος τῶν ἀλλῶν, καὶ ὑπὸ ἐμφύτου πρὸς ταῦτοις περὶ τὰ τοιαῦτα μανίας ὠθούμενος, κατασκοπεύσας τὸ καταφύγιον τοῦ Λουκίου Καίσαρος, δὲν ἐφοβήθη νὰ ὀρμήσῃ κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν στρατιωτῶν του, αἱ δὲ πισταὶ θεράπαιναι ἔδραμον ταχέως νὰ φέρωσι τὴν Ἰουλιάνην τετυτὴν εἰδῆσιν εἰς τὴν Ἰουλίαν, ὅτι δηλαδὴ ὁ

οἶκος αὐτῆς πανταχόθεν περιεκυκλώθη ὑπὸ ἐνόπλιων ἀνδρῶν καὶ οὐδεμία, ὥς ἐφαίνετο, ἔμενεν ἐλπίς σωτηρίας.

Καταπλαγείσα ἡ Ἰουλία κατ' ἀρχάς, εἰσῆλθεν εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀδελφοῦ τῆς ὡς ἡμιθνής, καὶ μετὰ δακρύων ἐσφιγγεν αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, φανταζομένη ὅτι οὗτος ἦταν ὁ τελευταῖος αὐτῆς ἀσπασμός. Ἀλλ' ὅσον οὕτω ἀναλαβοῦσα τὰς δυνάμεις αὐτῆς, μετὰ παρρησίας ἐξῆλθεν εἰς τὸ πρόθυρον ἐνθα ὁ ἑκατόνταρχος, κεκλεισμένης τῆς εἰσόδου, ἠτοιμάζετο νὰ μεταχειρισθῇ βίαν, τοὺς ἀληθῶς Ῥωμαίκοὺς τούτους λόγους προφέρουσα.

« — Αἰμοδόρε ὑπὲρτα τῶν σκληροτάτων καὶ ἀπανθρωποτάτων τυράννων! Ἀδύνατον νὰ πλησιάσῃς εἰς τὸν Λούκιον, ἂν πρῶτον μὲ τὴν διψῶσαν ἀψῶν καὶ ἐνάρετον αἷμα μαχαιρὰν σου δὲν ἀνοίξῃς τὸν δρόμον διαπερῶν τὰ σπλάγχνα μου ταῦτα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐγεννήθη καὶ ἀνεδράφῃ ὁ μιαιφόνος ἐκεῖνος, ὅστις κηθώπλισε τὸν βραχίονά σου, καὶ σὰς ἐπεμψε καθ' ἡμῶν ἐκεῖνος, λέγω, τὸν ὁποῖον οὔτε καταδέχομαι, οὔτε δύναμαι πλέον νὰ ὀνομάσω υἱόν μου. Δὲν ἦτο δὲ ἀνάγκη νὰ προσθέσῃ καὶ ἄλλα.

Ἡ μεγαλοπρέπεια καὶ ἡ σταθερότης τῆς Ἰουλίας, ἡ ζωηρότης τῶν λόγων αὐτῆς καὶ ἡ φωνὴ ἴσως τῆς φιλανθρωπίας, λαβοῦσα χώραν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐντὸς τῆς καρδίας τῶν στρατιωτῶν, ἴσως δὲ καὶ τὸ φοβερόν ὄνομα τοῦ υἱοῦ τῆς, τοὺς ἠνάγκασαν νὰ ἀπέλθωσιν μετὰ σιωπῆς καὶ αἰσχύνης.

Ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ ἑκατοντάρχου καὶ τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἔλαβε παρηγορίαν τινὰ ἡ φρόνιμος αὕτη γυνή, ἀλλὰ καὶ γινώσκουσα κάλλιστα ὅτι δὲν ὤφειλε νὰ ὑπολάβῃ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτην εἰμὴ ὡς βραχείαν καὶ προσωρινὴν ἀναβολὴν τῶν κινδύνων τοῦ ἀδελφοῦ τῆς, καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸν ἴδῃ εἰς παντελὴ ἀσφάλειαν, ἔβαλε κατὰ νοὸν ἄλλην ὑψηλοτέραν καὶ τολμηροτέραν βουλήν, ἣν καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκτελέσῃ ἐν τῷ ἄμα.

Μόνη λοιπὸν καὶ μόνην τὴν γενναϊότητα καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς συνεργὸν ἔχουσα, ἔσπευσεν εἰς τὴν ἀγορὰν, ἐνθα ὁ Μάρκος Ἀντωνίου ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ βήματος μετὰ τῶν λοιπῶν συναρχόντων του, καὶ παρουσιασθεῖσα ἐνώπιον αὐτῶν.

— Ἐρχομαι εἰπεν ἀφόβως, εἰς τὸν υἱόν τῆς ἀποτεिनομένη, νὰ κατηγορήσω αὐτὴ ἑμαυτὴν. Ἡ εὐσπλαγχνία τὴν ὁποίαν οἱ δυστυχεῖς καὶ οἱ ἀδίκως καταδικώμενοι ἐμπνέουσιν εἰς τοὺς ἀλλοὺς πάντοτε, καὶ ἡ θερμὴ ἀγάπη τὴν ὁποίαν τρέφω εἰς τὰς τῶν προγεγραμμένων, μὲ παρεκίνησαν νὰ δεχθῶ αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν μου τὸν γνωρίζεις δὲ καὶ σύ, καὶ ἡ χεὶρ σου ἔτρεμεν ἴσως γράφουσα τὴν καταδίκην αὐτοῦ, εἶναι ὁ Λούκιος Καῖσαρ, ὁ ἰδικός μου

μὲν ἀδελφός, ἰδικός σου δὲ θεῖος. Εἶμαι ἔνοχος θανάτου. Παιδεύσατέ με! Θέλω τὸ νομίζει εὐτυχίαν μου νὰ χάσω τὴν ζωὴν καθ' ὃν χρόνον ἅπαντες αἱ ἐνάρετοι ἄνδρες δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τὴν φυλάξωσι.» Καὶ αἰωπῆσασα ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ ἄφωνος περιμένουσα τὴν ἀπόκρισιν.

Ὁ Μάρκος Ἀντώνιος ἔκλινεν ἤδη τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν γῆν αἰσχυνόμενος, καὶ ἡ δύναμις τῶν λόγων τῆς μητρὸς του διήγειρεν εἰς τὴν μὴ παντελῶς ἀπολιθωθείσαν ὑπὸ τῆς πολιτικῆς λύσσης καρδίαν του τὸ υἱὸν σέβας, καὶ ἀσθενές τι λείψανον ἀρετῆς.

Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ δύο συνάρχοντες αὐτοῦ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ μὴ αἰδεσθῶσιν ὁμοίως καὶ νὰ μὴ θαυμάσωσι τὴν μεγαλοφυλίαν τῆς Ἰουλίας καὶ τὴν ὑπερβολικὴν αὐτῆς φιλαδελφίαν, δι' ἣν δὲν ἐδίστασε νὰ καταφρονήσῃ τὴν αὐστηρότητα ἐκείνων, οἵτινες πᾶν μετεχειρίσθησαν μέσον ἵνα προξενήσωσι τὸν τρόπον εἰς ἅπαντας.

Ἡ πράξις τῆς Ἰουλίας αἰσιον ἐπήγαγεν ἀποτέλεσμα. Τὸ θέσπισμα τῆς προγραφῆς τοῦ Λουκίου Καίσαρος ἠκυρώθη, καὶ ἡ προσφιλεῖς ἀδελφὴ δραμοῦσα μετὰ δακρύων, ἔφερεν αὐτῇ τὴν χαροποιὰν εἰδήσιν. Τὸ περικλεῖς δ' ὄνομα τῆς γυναικὸς ταύτης ἀναφέρεται πάντοτε μετ' ἐπαίνων ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἕνεκα τῆς μεγαλῆς αὐτῆς φιλαδελφίας.

Γενναίου τινὸς ἀδελφοῦ ἐν Λονδίῳ.

Ἐμπορός τις ἐν Λονδίῳ εἶχε δύο υἱοὺς, ὧν ὁ μεγαλύτερος, σκληροῦ χαρακτήρος ὢν, ἐμίσει καὶ ἐβδελίσσετο τὸν μικρότερον αὐτοῦ ἀδελφόν, ὅστις ἦτο φύσει πρᾶος καὶ ἡμερος. Ἐφέρετο δὲ λίαν κακῶς πρὸς αὐτὸν κατὰ πᾶσαν περίστασιν, καὶ οὔτε οἱ ἐλεγχοί, οὔτε αἱ ἐπιπλήξεις τοῦ πατρὸς ἠδυνήθησαν νὰ τὸν κάμωσι νὰ μεταβάλῃ γνώμην.

Ὁ πατὴρ αὐτῶν εἶχεν ἀποκτήσει σημαντικὴν περιουσίαν εἰς τὸ ἐμπόριον, καὶ προβλέπων ὅτι ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ, ἔκαμε τὴν διαθήκην του κατὰ παράδοξον δ' Ἀγγλικῆς ἰδιοτροπίας σύστημα ἐνῷ ἡγάπα τὸν νεώτερον περισσότερον ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον διὰ τὴν σκληρότητά του, ἀφῆκε μ' ὅλα ταῦτα εἰς τοῦτον ὅλην τὴν περιουσίαν, κινητὴν καὶ ἀκίνητον, προτρέπων αὐτὸν νὰ ἐξακόλουθῇ τὸ ἐμπόριον καὶ νὰ βοηθῇ τὸν ἀδελφόν του.

Ἀλλ' αὐτός, βλέπων ὅτι εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του ὅλην τὴν πατρικὴν περιουσίαν, καὶ μὴ δυνάμενος πλέον νὰ κρατῇ τὸ μέρος του, ἐδίωξεν ἄμέσως τὸν ἀδελφόν του ἀπὸ τὰ πατρικά των κτήματα, ἀφῆκας αὐτὸν εἰς τὴν διάκρισιν τῆς τύχης, οὐδὲ τὴν παρ' ἐμικρὰν βοήθειαν δίδων εἰς αὐτόν. Ἡ τοιαύτη ἀπαθρηπία τοῦ

ἀδελφοῦ του ἔφερε τὸν νέον εἰς μεγάλην ἀπελπισίαν καὶ ἀγανάκτησιν. « Ἄν ὁ ἀδελφός μου φέρητε οὕτω πρὸς ἐμὲ, ἔλεγε κλαίων, τί πρέπει λοιπὸν νὰ προσμένω ἀπὸ τοὺς ξένους; » Ἄλλ' ἔπρεπε νὰ ζήσῃ καὶ ἡ ἀνάγκη τῷ ἔδωκε θάρρος.

Ἐχων ὀλίγας γνώσεις τοῦ ἐμπορίου, ἀνεχώρησεν ἀμέσως ἀπὸ τὸ Λονδίνον καὶ διηυθύνθη εἰς τινα μεγαλέμπορον πλησιεσέρας τινὸς πόλεως, ὅστις τὸν ὑπεδέχθη εὐχαρίστως καὶ μετὰ μικρὸν τὸν εἰσήγαγε καὶ εἰς τὸν οἶκόν του. Δοκιμάσας δ' αὐτὸν ἔτη τινὰ, καὶ βλέπων ὅτι εἶχε μεγάλην φρόνησιν καὶ ἀρετὴν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὅτι ἐφύλασσε τὴν ἀπαιτουμένην ἀκρίθειαν εἰς τοὺς ἐμπορικοὺς λογαριασμοὺς, τὸν ἐνύμφευσε μετὰ τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς του, καὶ ἀποθνήσκων ἀφῆκεν εἰς αὐτὸν ἀπασαν τὴν κατάστασίν του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πενθεροῦ του, ὁ νέος οὗτος ἱκανὰ ἔχων πλοῦτη, μὴ ὦν ἐκ τῶν ἀπλήστων ἐκείνων, οὐδ' ἡ λύσσα τῆς φιλαργυρίας μόνον εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τάφου ἀφίνει, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ, ἀπολαύων τὰ ἀγαθὰ του ἡγόρασεν ὀλίγον μακρὰν τῆς πρωτευούσης ὠραίον ὑποστατικόν, ἐνθα καὶ ἀπεσύρθη μετὰ τῆς συζύγου του, ζῶν ἐντίμως καὶ μετὰ καλῆς φήμης.

Ὁ μεγαλήτερος ἀδελφός μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του ἐξηκολούθησε τὸ ἐμπόριόν του, ἐπηύξησε τὰς ἐπιχειρήσεις του, καὶ διὰ πολὺν καιρὸν ὅλαι αἱ πράξεις του ἔβαινον κατ' εὐχὴν. Ὅτε ὅμως αἱ δυστυχίαι του ἡκολούθουν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην, ἔχασε ὅλην του τὴν κατάστασιν· διότι καὶ τρικυμία κατεπόντισε τὰ πλοῖα αὐτοῦ φορτωμένα, καὶ ἔμποροι, κρατῶντες τὰ χρήματά του, ἐχρεοκόπησαν ὥστε βαθμηδὸν ὁ νέος κατήντησε εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν. Ἀπὸ τὴν μεγάλην του δὲ ἀπελπισίαν παρεδόθη εἰς τὴν οἰνοποσίαν, ἥτις τοῦ ἔφερε τὴν παντελεῖα καταστροφὴν του· κατήντησε δὲ ὁ ἄθλιος νὰ ζῇ ἐκ τοῦ ἐλέους τῶν ἄλλων, καὶ νὰ πλανᾶται ζητῶν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, τυπτόμενος πάντοτε ὑπὸ τῆς συνειδήσεως. Τοιοῦτοτρόπως ἡ θεία πρόνοια τιμωρεῖ τοὺς σκληροὺς καὶ βαρβάρους.

« Τί ἤθελα γίνεαι τώρα, ἔλεγεν ἀνάσενάζων, ἂν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἦσαν τόσοι σκληροὶ καθὼς ἐγώ; » Ἄν ἤξευραν πῶς ἐφέρθη πρὸς τὸν ἀδελφόν μου, ἤθελον μὲ ἀποσρέφεισθαι! Ἀδελφέ μου, ἀδελφέ μου! ἐφώναζε πολλάκις εἰς τὰς ἀγυῖας· ποῦ εἶσαι; μὲ καταρᾶσαι ἀναμφιδόλως, καὶ ἴσως τώρα καὶ σὺ δοκιμάζεις τὰ δεινὰ τῆς πενίας. Ἄν ἦτο τρόπος νὰ μὲ ἐβλεπες, ἤθελες ἐκδικηθῇ βέβαια. Ἄν ἦτο κἂν δυνατόν νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ καὶ νὰ διαμοιράσω μετὰ σοῦ τὸν ἄρτον τοῦτον, τὸν ὅποιον πτωχὴ τις καὶ γενναία μήτηρ μοι ἔστελε μετὰ τὸν μικρὸν τῆς υἱῶν! Πόσον ἤθελα παρηγορηθῇ. . . Πλὴν ἀλλοίμονον!

Ἄν ἡ τύχη μὲ ἐπαρουσίαζεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς του, ποτὲ δὲν θὰ ἐγνώριζε τὸν ἀδελφόν του εἰς τοιαύτην ἀθλίαν κατάστασιν. Ἀναμφιβόλως ὁμως πρέπει νὰ ἐλπίζη ὅτι θὰ ἦμαι τοιοῦτος, ἂν πιστεύῃ ὅτι ὑπάρχει θεία πρόνοια.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἀποπλανηθεὶς ἐξώθεν τῆς πόλεως, παρετήρησεν ἄνδρα τινὰ μακρόθεν περιδιαβάζοντα πλησίον μεγαλοπρεποῦς ἀγροκηπίου, πρὸς ὃν καὶ ἐσπευσεν ἀμέσως, ἐκθέτων τὰς δυστυχίας του, καὶ ζητῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

Ὁ ξένος φαίνεται μὲν ὅτι ἀναγνωρίζει τὸν ἐπαίτην, ἀλλὰ δὲν ἐνθυμεῖται ποῦ τὸν εἶδε· «Πόθεν εἶσαι;» τὸν ἥρωτησε μετὰ πραότητος. Ἐκεῖνος δ' ἐξιστόρησε μὲν προθύμως ἅπαντα τὴν ἱστορίαν του, ἀλλ' ἐκρυψε μόνον τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν βδελυρὰν διαγωγὴν του. Καὶ πολλάκις μὲν ἤλθεν εἰς θέσιν νὰ φανερώσῃ τὸ πᾶν, καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἐπαξίως ὑποφέρει τὰς δυστυχίας ταύτας· πλὴν ὁ φόβος καὶ ἡ ἀνάγκη τὸν ἐμπόδιζον, διότι δὲν ἤθελε βεβαίως διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ταύτης νὰ σβύσῃ τὴν συμπάθειαν, ἣν ἐζήτει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦτον.

Μηδὲν ὁ ξένος εἰπὼν, τὸν φέρεي εἰς τὸ ἀγροκήπιόν του, διατάσσων νὰ τὸν περιποιηθῶσι καλῶς, καὶ νὰ τῷ ἐτοιμάσωσι κατάλυμα διὰ τὴν νύκτα. Τὸ δ' ἐσπέρας διηγεῖται τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν σύζυγόν του, καὶ κοινολογεῖ τὸν σκοπὸν του πρὸς αὐτήν.

Ὁ ἐπαίτης κοιμᾶται βαθὺν καὶ ἥσυχον ὕπνον ὅλην τὴν νύκτα, καὶ τὸ πρῶτ' ἐξυπνήσας, ἐσκέπτετο τὴν ἀγαθότητα τοῦ ἄρχοντος τούτου καὶ ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν ὅτι, ἂν δὲν ἐγεννᾶτο πλούσιος ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἤξιζε νὰ γίνῃ. Μετὰ τινος δ' ὥρας προσκαλέσας τὸν ξένον ὁ οἰκοδεσπότης, καὶ βλέμμα ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ φιλοσοφίας ἐνατενίσας πρὸς αὐτόν, τὸν ἥρωτησεν ἂν τὸν ἐγνώριζεν.

— Ὁχι, ἀπεκρίθη ὁ ἐπαίτης.

— Εἶμαι ὁ ἀδελφός σου, ἐφώναξεν ὁ οἰκοδεσπότης μετὰ δακρύων, εἶμαι ὁ ἀδελφός σου. Καὶ πεσὼν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, τὸν ἐσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός ἐκπληττόμενος, πίπτει μετὰ μετανοίας καὶ εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τῶν γονάτων, φωνάζων· «Ἀδελφέ, ἀδελφέ!» καὶ ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν, τὸν καταβρέχει μετὰ δακρύων, ζητῶν παρ' αὐτοῦ συγχώρησιν. Πρὸ πολλοῦ ἀπεκρίθη ὁ μικρότερος ἀδελφός, σὲ ἐσυγχώρησα· λησμόνησε τώρα τὸ παρελθόν. Ἰδοὺ εἶσαι πλούσιος, διότι εἶμαι καὶ ἐγώ. Ἄς ζήσωμεν ὁμοῦ καὶ ἄς ἀγαπώμεθα.

— Ναί, ἀδελφέ μου, θὰ σὲ ἀγαπῶ, ἀπεκρίθη ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός μετὰ φωνῆς διαχοπτομένης ὑπὸ στεναγμῶν, θὰ σὲ ἀγαπῶ

πλήν καὶ δὲν θὰ συγχωρήσω ποτὲ ἑμαυτὸν, οὐδὲ θὰ λείψω νὰ ἐνθυμῶμαι πᾶσαν στιγμὴν τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἐγὼ μὲν ἐφέρθημι εἰς σέ, σὺ δὲ πρὸς ἐμέ.

Πορτογάλλου τινος.

Κατὰ τὸ 1585 πλοῖα τινὰ τῆς Πορτογαλλίας φέροντα στρατεύματα καὶ διευθυνόμενα εἰς τὰς Ἰνδίας ἐναυάγησαν. Καὶ τινες μὲν τῶν στρατιωτῶν ἔμειναν εἰς τὴν Καφρίαν, οἱ δ' ἄλλοι ἐξηκολούθησαν τὴν πορείαν των ἐπὶ τινος ἐκ τῶν μικρῶν ναυαγησάντων πλοίων. Βλέπων ὅμως ὁ ναύκληρος ὅτι τὸ πλοιάριον ἦτο πολὺ γεμάτον, εἰδοποίησε τὸν ἀρχηγὸν Ἐδουάρδον Μέλλον ὅτι ἐξάπαντος ἤθελον καταποντισθῇ ἂν δὲν ἔρριπτε τινες ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Ἐδουάρδος ἠναγκάσθη νὰ ρίψῃ λυχνοὺς, καὶ μεταξύ τῶν ἄλλων ἔπεσεν εἰς ἓνα στρατιώτην, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν μᾶς διέσωσεν ἡ ἱστορία. Ἀλλ' ὁ νεώτερος ἀδελφός αὐτοῦ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἀρχηγοῦ τὸν παρεκάλει ἐνθέρμως νὰ ρίψῃ αὐτὸν ἀντὶ τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς τὴν θάλασσαν.

— Ὁ ἀδελφός μου, τῷ ἔλεγεν, εἶναι ἀξιώτερός μου, τρέφει τὸν πατέρα μας, τὴν μητέρα μας καὶ τὰς ἀδελφάς μας, καὶ ἂν τὸν στερηθῶσιν ὅλοι θὰ ἀποθάνωσι τῆς πείνης· ὥστε διὰ νὰ σώσῃς καὶ αὐτῶν τὴν ζωὴν, ρίψε ἐμέ, ὅστις δὲν εἶμαι ἱκανός νὰ τοὺς χρησιμεύσω εἰς τίποτε καὶ ἄφησε αὐτόν.

Στέρξας ὁ Μέλλος εἰς τοὺς λόγους του, τὸν ἔρριψεν εἰς τὴν θάλασσαν· ἀλλ' ὁ νέος παρηκολούθει κολυμβῶν κατόπιν τοῦ πλοίου ὥρας τινὰς ἕως οὗ τὸ ἐφθασε. Μολονότι δὲ τὸν ἐφοβέριζον ὅτι ἤθελον τὸν φονεύσει ἂν ἐτόλμα νὰ εἰσέλθῃ, καταφρονήσας αὐτὸς τὰς ἀπειλάς των, ἐπλησίασε, καὶ λαβὼν τὸ σπαθίον ὅπερ ἐξέτειναν νὰ τὸν κτυπήσωσιν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον. Ἡ σταθερότης του ἐκίνησε πάντας εἰς οἶκτον καὶ τὸν ἄφησαν νὰ μείνῃ μετὰ τῶν ἄλλων. Καὶ οὕτως ἔσωσε καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν ζωὴν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΣΥΖΥΓΙΚΗΣ ΑΓΑΠΗΣ.

Τυγράνου.

 εἰς τὴν ἀξιόλογον Κυρουναιδεῖαν τοῦ ἀναφέρει ὁ γλαφυρώτατος

τος ιστορικός μᾶς Ξενοφῶν ὅτι, ὅτε Κύρος ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἐνίκησε τοὺς Ἀρμενίους καὶ ἡγαυώτισε καὶ ἅπασαν τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν, ἠρώτησε τὸν Τιγράνην, τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως των, τί ἐπεθύμει νὰ τοῦ δώσῃ διὰ νὰ τὸν καταστήσῃ πάλιν εἰς τὸ βασιλεῖόν του;

Ἐκεῖνος δέ, νεόνυμφος ὢν, καὶ ὑπεραγαπῶν πολὺ τὴν συζυγόν του διὰ τε τὴν ὡραιότητα καὶ τὰς λοιπὰς αὐτῆς χάριτας, ἀπεκρίθη ἀμέσως· «Περὶ τοῦ στέμματός μου, ὦ Κύρε, καὶ τῆς ἐλευθερίας μου μικρὸν μὲ μέλλει· καὶ τὸ αἷμά μου ὁμως δίδω, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ αὕτη εἰς τὴν δουλείαν.»

Ὁ Κύρος δι' ἰδιαιτέραν πρὸς αὐτὸν φιλίαν τῷ ἀπέδωκεν εὐθὺς τὴν σύζυγον καὶ τὸ βασιλεῖόν του. Ὅτε δ' ἕκαστος ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια, καὶ πάντες ἐθαύμαζον τὰ φυσικὰ προτερήματα καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ Κύρου, ἠρώτησε τὴν σύζυγόν του ὁ Τιγράνης·

— Πῶς σ' ἐφάνη, ὦ Ἀρμενία, καὶ εἰς σὲ ὁ Κύρος; δὲν εἶχε πολλὰς χάριτας;

— Ἀλλ' ἐγὼ τῇ ἀληθείᾳ, ἀπεκρίθη ἐκείνη, δὲν ἐβλεπα τὸν Κύρον, ἀλλ' ὅλη μου ἡ προσοχὴ ἦτο προσηλωμένη εἰς τὸν γενναῖον ἐκεῖνον καὶ περιπόθητον ἄνδρα, ὅστις εἶπεν ὅτι καὶ τὸ αἷμά του ἐδίδεν ὥστε νὰ μὴ μείνω ἐγὼ εἰς τὴν δουλείαν.

Χελωνίδος.

Ἀφ' οὗτου οἱ Λακεδαιμόνιοι, νικήσαντες τοὺς Ἀθηναίους, κατεστάθησαν ἡγεμόνες τῆς Ἑλλάδος, ἤρχισαν κατ' ὀλίγον νὰ διαφθείρωνται, καὶ τέλος ἐξέκλιναν τὰ μέγιστα ἀπὸ τοὺς νόμους τοὺς ὁποίους ὁ Λυκοῦργος εἶχε διαρίσει εἰς αὐτοὺς.

Ἀγίς ὁ Γ'· εἰς τῶν ἀξιολογωτέρων βασιλέων των, ἐπεχείρησε, καὶ τὴν ἰδίαν του θυσιάζων περιουσίαν, νὰ φέρῃ αὐτοὺς πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν των εὐχλειαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ συμβασιλεὺς τοῦ Λεωνίδας, ὡς διεφθαρμένος δὲν ἔστεργεν εἰς τοῦτο, οἱ φίλοι τοῦ Ἀγίδος, διαφόρους εὐρόντες κατηγορίας, ἐνεκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον· καὶ κατέφυγε μὲν οὗτος εἰς τινα ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἀλλ' οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ, παντοίους μεταχειρισθέντες τρόπους, τὸν ἀπεδίωξαν τῆς πόλεως, καὶ παρέδωκαν τὴν βασιλείαν εἰς τὸν γαμβρόν του Κλεόμβροτον, ὅστις καὶ εἶχε συνεργήσῃ τὰ μέγιστα διὰ τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ.

Μετ' ὀλίγον ὁμως ὑπερισχύσαντες πάλιν οἱ φίλοι τοῦ Λεωνίδου, τὸν ἐκάλεσαν ἐκ νέου εἰς τὸ βασιλεῖόν του. Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ πῶρα ὁ Κλεόμβροτος ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ναὸν, φοβούμενος καὶ τρέμων, διότι ὁ Λεωνίδας κατέτρεχεν αὐτὸν πε-

ρισσότερον ἀπὸ πάντα ἄλλον, καθόσον μάλιστα γαμβρός τοῦ ὧν συνήργησεν εἰς τὴν ἐξορίαν του.

Χειλωνὶς δ' ἡ κόρη τοῦ Λεωνίδου καὶ σύζυγος τοῦ Κλεομβρότου ἦτις, ὅτε ὁ πατήρ της ἦτον ἐν τῇ φυλακῇ καὶ ἐξόριστος, δὲν ἔπαυε θρηνοῦσα τὴν τύχην του, ἐλθοῦσα τότε καὶ ἐναγκαλισθεῖσα τὸν Κλεόμβροτον, ἐκάθησε πλησίον του· πλησίον δὲ τῶν ποδῶν του ἔβαλε τὰ δύο των τέκνα, τὸ μὲν ἐκ δεξιῶν τὸ δὲ ἐξ ἀριστερῶν.

Ὅλοι οἱ περιεστῶτες ἐκινήθησαν εἰς δάκρυα θαυμάζοντες τὴν ἀγαθότητα τῆς ψυχῆς της, καὶ τὴν πρὸς τὸν ἄνδρα της ἀγάπην.

Αὕτη δὲ δεικνύουσα τὰ πένθιμα αὐτῆς φορέματα καὶ τὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἀτάκτως ἐρριμένα μαλλία της· «Αὐτὰ τὰ φορέματα ὦ πάτερ μου, εἶπε, καὶ αὐτὸ τὸ ὥχρον καὶ κατάξηρον πρόσωπον δὲν μὲ τὰ ἔκαμεν ἢ λύπη τὴν ὁποῖαν συναισθάνομαι διὰ τὸν Κλεόμβροτον, ἀλλὰ μὲ ἔμειναν ἀπὸ τὰς ἰδικάς σου δυστυχίας, καὶ ἀπὸ τὴν θλίψιν τὴν ὁποῖαν ἐδοκίμασα διὰ τὴν τότε ἐξορίαν σου, ἀπὸ τὴν Σπάρτην. Τώρα λοιπὸν τί πρέπει νὰ κάμω; νὰ βλέπω ὅτι εἶσαι βασιλεὺς καὶ ὅτι θριαμβεύεις κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου, ζῶσα εἰς τὴν ἀθλίαν καὶ ἐλεεινὴν ταύτην κατάσσειν, ἢ νὰ ἐνδυθῶ βασιλικά καὶ μεγαλοπρεπῆ φορέματα, καὶ νὰ βλέπω ὅτι θέλεις νὰ θανατώσης τὸν ἄνδρα μου, μὲ τὸν ὅποιον συζῶ ἀπὸ τὴν νεανικὴν ἡλικίαν, καὶ ὁ ὅποιος ἂν δὲν σὲ ἐξιλεώσει μὲ τὰ δάκρυα τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων του, βέβαια θὰ παιδευθῇ πολὺ σκληρότερον παρ' ὅ,τι ἐπιθυμεῖς σύ, ἐπειδὴ θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ἰδῇ ἐμὲ τὴν ἀγαπητὴν του σύζυγον νὰ ἀποθάνω προτῆτερα ἐμπρὸς εἰς τὰ ὀμμάτιά του;

«Καὶ μὲ ποῖον πρόσωπον δύναμαι πλέον νὰ φανῶ ἐμπρὸς εἰς τὰς ἄλλας συμπατριωτίσας μου, ἐνῷ οὔτε τὸν ἄνδρα μου οὔτε τὸν πατέρα μου ἠδυνήθην νὰ καταπείσω μὲ τὰς δεήσεις μου, ἀλλ' εἶμαι τόσον ἀθλία, ὥστε οὔτε ὡς σύζυγος, οὔτε ὡς κόρη νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐπιτύχω, ἀλλὰ πάντοτε νὰ καταφρονῶμαι ἀπὸ τοὺς πλέον οἰκιακοὺς μου; Ἐπειτα οὗτος μὲν καὶ ἂν εἶχε κανὲν δικαιολόγημα, δὲν τὸ ἀνελογίσθην ἐγὼ τότε διότι ἤμην μὲ τὸ ἰδικόν σου μέρος, σὺ ὅμως ὁ ἴδιος δικαιόνης τὸ σφάλμα του, διότι ἀποδεικνύεις ὅτι εἶναι τόσον μέγα καὶ ζηλευτὸν πρᾶγμα ἡ βασιλεία, ὥστε δι' αὐτὴν κρίνεις ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ φονεύῃ τις τοὺς γαμβροὺς του καὶ νὰ καταφρονῇ τὰ τέκνα του.»

Τοὺς λόγους τούτους εἰποῦσα ἡ Χειλωνὶς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἐπιθεῖσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Κλεομβρότου, ἔδειξεν εἰς τοὺς παρόντας τὰ ὄμματα αὐτῆς, ἅτινα ἦσαν καταβουλημένα ἐκ τῶν δακρύων, καὶ τοὺς πάντας ἐκίνησεν εἰς συμπάθειαν. Ὁ δὲ Λεωνίδας σκεφθεὶς μετὰ τῶν φίλων, τὸν μὲν Κλεόμβροτον διέταξεν εὖς

θὺς νὰ ἐγερθῇ καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς πόλεως, τῇ δὲ θυγατέ-
ρα του παρεκάλει νὰ μείνῃ, καὶ νὰ μὴ τὸν ἀφήσῃ, ἐνῷ τὴν ἡγάπα
τόσον πολὺ καὶ τῇ ἐχάρισεν ἀκόμη καὶ τὸν ἄνδρα τῆς.

Ἀλλ' αὕτη οὐδόλως ἠθέλησε νὰ τὸν ὑπακούσῃ, ἀλλ' ἐν τῷ ἄμα
ἐγερθεῖσα μετὰ τοῦ συζύγου τῆς, καὶ τὸ ἐν μὲν παιδίον δοῦσα εἰς
αὐτόν, τὸ δὲ ἕτερον παραλαβοῦσα αὐτῇ, καὶ προσκυνήσασα εἰς τὸν
ναόν, ἐξῆλθε μετ' αὐτοῦ ἐκ τῆς πόλεως· ὥστε ἂν ὁ Κλεόμβροτος
δὲν ἦτο καθ' ὑπερβολὴν κενόδοξος, ἤθελε νομίσει χάριν τῆς τοιαύ-
της γυναικὸς πολὺ μεγαλητέραν εὐτυχίαν τὴν ἐξορίαν ἢ τὴν βα-
σιλείαν.

Δουκίσσης Μοντμορεγκιάκου.

Ὁ Δουξ Μοντμορεγκιάκου, εἰς τῶν γενναιοτέρων καὶ ἀνδρειο-
τέρων εὐγενῶν τῆς Γαλλίας, ἀπροβουλεύτως ἐμπεριπλεχθεὶς εἰς
ἀποστασίαν κατὰ τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου ΙΓ', καὶ συλληφθεὶς
αἰχμάλωτος, κατεδικάσθη εἰς θάνατον.

Ἀπαντες οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ δέσποιναί τῆς αὐλῆς ἐκ συμφώνου
παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χάρισῃ τὴν ζωὴν τοῦ τοσοῦτον ἀγα-
πώμενου ὑπὸ τοῦ ἔθνους ἀνδρός τούτου· ἀλλ' οὔτε αἱ παρακλήσεις
αὐτῶν, οὔτε ἡ νεότης τοῦ δουκός, οὔτε αἱ ὑπὲρ πατρίδος νίκαι καὶ
ἀνδραγαθίαι αὐτοῦ, οὔτε ἡ μετάνοιά του, οὔτε τὰ δάκρυα καὶ ἡ ἀ-
γωνία τῆς ὥραιας καὶ ἀξιεράστου συζύγου του τὸ ἐλάχιστον ἐπὶ ἡ-
γαγον ἀποτέλεσμα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀδυσωπῆτου μονάρχου.

Ὁ δούξ ἀπεκεφαλίσθη τὴν 30 Ὀκτωβρίου 1632, πενθούμενος
ὑπὸ πάντων. Ὅτε δ' ἀνήγγειλαν εἰς τὴν δούκισσαν τὸν θάνατον
τοῦ προσφιλοῦς ἀνδρός τῆς· «Τί, ἀνέκραξε πλήρης δακρύων, αὐ-
τὸν λοιπὸν τὸν βασιλέα ὀνομάζουσι Λουδοβίκον τὸν δίκαιον;» Καὶ
μετὰ μικρὰν παύσιν· «Ναί, Θεέ μου! ἐπανάλαβε, τὸ βλέπω· ὁ δούξ
ἦτο τὸ πᾶν δι' ἐμέ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τὸ μόνον ἀντικείμενον
τὸ ὁποῖον ἡγάπων, καὶ σὺ μοῦ τὸν ἐπῆρες, διὰ νὰ ἀγαπῶ μόνον
Σέ.» Ἡ δούκισσα ἀποσυρθεῖσα ἀκολούθως εἰς μοναστήριόν τι διηλ-
θε τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς τῆς ἐν Ὀλίφει καὶ μετάνοια, ἀνεγείραςα
μεγαλοπρεπὲς εἰς τὸν σύζυγόν τῆς μαυσωλεῖον ἐν τῷ παρεκλή-
σιῳ τοῦ μοναστηρίου, ὅπερ καὶ καθ' ἐκάστην ἐπεσκέπτετο μέχρι
τῆς τελευταίας αὐτῆς ὥρας. Μετὰ δύο δ' ἔτη κατὰ τύχην διαβαί-
νον ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς, ἐπεμφε νὰ ἐρωτήσῃσι περὶ τῆς ὀγείας τῆς.

Ἡ δούκισσα ὑπεδέχθη τὸν ἀπεσταλμένον ἐν τῷ θαλάμῳ, ἐν ᾧ
συνήθως διέτριβε. Καὶ λαμπάδες μὲν διέχεον ἐντὸς αὐτοῦ τὸ πέν-
θιμον φῶς των, μέλανα δὲ παραπετάσματα ἦσαν ἀνηρτημένα ἐπὶ

τῶν τοίχων καὶ τῶν παραθύρων, σταυρός δὲ ἀνέκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ὀλόκληρος ἡ εἰκὼν τοῦ δουκὸς ἐπὶ τῆς ἐστίας.

— Παρακαλῶ νὰ εἴπῃς εἰς τὴν Μεγαλειότητά του, ἀνέκραξε μετὰ δακρύων ἡ δούκισσα βλέπουσα τὸν ἀπεσταλμένον, ὅτι θαυμάζω πῶς κατεδέχθη νὰ ἐνθυμηθῇ ἀθλιεστάτην χήραν, ἥτις διόλου δὲν εἶναι ἀξία τῆς τιμῆς ταύτης, συγχρόνως δὲ παραστήσατε εἰς αὐτὸν καὶ ὅσα βλέπετε ἐδῶ.

Ἐτελεύτησε δ' ἡ γυνὴ αὕτη τὸ 1664, τριάκοντα δύο ἔτη μετὰ τὸν ἀποκεφαλισμόν τοῦ συζύγου τῆς, μηδόλως μεταβαλοῦσα τὸν τρόπον τῆς ζωῆς τῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΙΑΣ.

Φιντίου καὶ Δάμωνος.

Ο Δάμων καὶ ὁ Φιντίας, δύο Συρακούσιοι νέοι, ἀνατεθραμμένοι ἀμφοτέροι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Πυθαγορικῆς Σχολῆς, ἦσαν συνηνωμένοι διὰ δεσμῶν ἀκραιφνεστάτης φιλίας. Διονύσιος δ' ὁ τύραννος τῆς Σικελίας, ὑποπτευθεὶς τὸν ἕνα τούτων ὡς προδότην, κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς θάνατον.

Βλέπων ὁ κατάδικος ὅτι οὐδεμία ὑπῆρχεν ἐλπίς σωτηρίας παρεκάλεσε τὸν τύραννον νὰ τῷ χαρίσῃ ὀλίγας ἡμέρας μόνον, ἵνα διατάξῃ τὰ τοῦ οἴκου του, ὑποσχόμενος ὅτι ἐξάπαντος ἤθελεν ἐπιστρέφει ἵνα θανατωθῇ. Ὁ Διονύσιος τῷ ἔδωκε μὲν τὴν ἀδειαν ταύτην, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ ἀφήσῃ ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ὅστις νὰ λάβῃ τὸν θάνατον ἂν ἐκεῖνος δὲν ἐπιστρέφει εἰς τὸ τέλος τῆς διορίας· οὐδ' ἐφαντάζετο ποτε ὁ τύραννος ὅτι ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ τις εἰς τοιαύτην περίστασιν νὰ παραδώσῃ ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ ἄλλου.

Ὁ ἕτερος ὁμῶς τῶν δύο τούτων φίλων ἀκούσας τὸ πρᾶγμα ἀνευ δισταγμοῦ σπεύσας εὐθὺς παρέδωκεν ἑαυτὸν μετὰ πάσης τῆς ζητουμένης ἐγγυήσεως.

Ὀλίγιστοι ἐπὶ τὴν εἰλικρίνειαν ταύτην τοῦ φίλου, πλείοσι δὲ μάλιστα ἐταλάνιζον αὐτὸν ὥς μωρὸν καὶ κουφόνουν, διότι ἡ προθεσμία ἐπλησίαζεν, ὁ δὲ κατάδικος δὲν ἐφαίνετο. Ἀλλ' ἠπατήθησαν μεγάλως.

Ἐνῷ ὁ ἐν τῇ φυλακῇ ἐσύρετο εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, πάντῃ μὲν ἀτάραχος διὰ τὸν ἴδιον θάνατον, λυπούμενος δὲ μόνον ὡς

γινώσκων ἐντελέστατα ὅτι ὁ φίλος ἐμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ ἀφεύκτως, αἴφνης τρέχει οὗτος, καὶ «Σταθῆτε, σταθῆτε! ἀνέκραξε γεγωνυῖα τῇ φωνῇ· αἱ ὑποθέσεις μου δὲν μοὶ ἐσυγχώρησαν νὰ ἔλθω προτῆτερα, καὶ ἐδιάσθην μάλιστα νὰ μὴ δώσω τὸ ποθοῦμενον τέλος εἰς μερικὰς, φοβούμενος μὴ προλάβητε καὶ θανατώσητε τὸν φίλον μου, ὅστις ἄλλο ἐγκλημα δὲν ἔχει παρὰ ὅτι ἔδειξε τοιαύτην πρὸς ἐμὲ εἰλικρίνειαν· ὅθεν λύσατε αὐτὸν ἀπὸ τὰ δασμὰ καὶ φέρετε ἐμὲ εἰς τὴν καταδίκην.»

Ἰάντες ἐξεπλάγησαν ἐπὶ τῇ ἀπροσδοκίῳ ταύτῃ πράξει, ὁ δὲ Διονύσιος τόσον πολὺ συνεκινήθη, ὥστε ἀμέσως ἀπέλυσεν ἀφοτέρους λέγων ὅτι δὲν ἡχάριστείτο νὰ διαχωρίσῃ τοιοῦτους φίλους, ὧν αἱ καρδίαι ἦσαν οὕτω στενῶς συνδεδεμέναι μετ' ἀλλήλων, καὶ τοὺς παρεκάλεσε νὰ συμπαραλάβωσι καὶ αὐτὸν τρίτον εἰς τὴν φιλίαν των.

* Δημητρίου καὶ Μιθριδάτου.

Ὅτε ὁ περίφημος Μιθριδάτης ἐκ Πόντου ἢ Πόντικος ὀνομαζόμενος, διέτριβεν εἰς Μακεδονίαν, ὁ βασιλεὺς Ἀντίγονος ἐκ τινος ὑποφίας ὀνειράτος ἀπεφάσισε νὰ θανατώσῃ αὐτόν.

Εἰς οὐδένα δ' ἄλλον ἐξεμυσηρεύθη τὸ πρᾶγμα, ἢ εἰς μόνον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Δημήτριον, ὃν ὅμως καὶ ὥρκισε πρὶν νὰ μὴ ἐκστομίσῃ αὐτό. Ἀλλ' ὁ Δημήτριος, στενὴν ἔχων φιλίαν μετὰ τοῦ Μιθριδάτου, ἐλυπήθη τὰ μέγιστα καὶ θέλων νὰ σώσῃ αὐτόν, μὴ τολμῶν δὲ καὶ διὰ στόματος νὰ τὸν εἰδοποιήσῃ διὰ τὸν ὄρκον, λαβὼν αὐτὸν κατὰ μόνας εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης, ἔγραψεν ἐπὶ τῆς ἄμμου διὰ τῆς ἄκρας τῆς λόγχης του, «Μιθριδάτα φεύγε.»

Ἐκεῖνος ἐννοήσας ἀμέσως τὸ πρᾶγμα καὶ τὸν φίλον εὐχαριστήσας, ἀνεχώρησεν εὐθύς. Καὶ οὕτως ὁ Δημήτριος καὶ τὸν ὄρκον ἐφύλαξε καὶ εἰς τὸν φίλον εἰλικρινεστάτην ἔδειξεν ἀγάπην, σώσας αὐτόν ἀπὸ τοῦ κινδύνου.

Εὐδαμίδου—Ἀρεταίου—Χαριζένου.

Εὐδαμίδας ὁ Κορίνθιος πνέων ἤδη τὰ λοιόσια, δι' οὐδὲν ἄλλο ἐλυπεῖτο, παρὰ μόνον διότι εἰς ἐσχάτην ἐγκατελίμπακε πενίαν τὴν μητέρα καὶ τὴν μονογενῆ θυγατέρα του. Ἐκ τῆς ἰδίας του ὅμως ψυχῆς κρίνων καὶ τὴν τῶν δύο πλουσίων καὶ εἰλικρινῶν φίλων του, Ἀρεταίου καὶ Χαριζένου, ἀμέσως τὴν ὥραν τοῦ θανάτου του ἔκαμε τὴν ἀξιωμακρονέουσαν ταύτην διαθήκην· «Εἰς μὲν τὸν Ἀρεταῖον ἀφίνω τὴν μητέρα μου διὰ νὰ τὴν γηροκομῇ καὶ νὰ ἐξοικογομῇ ἅπαντα τὰ χρειώδη αὐτῆς, εἰς δὲ τὸν Χαριζένον νὰ ὑπανδρεύ-

ση τὴν θυγατέρα μου καὶ νὰ τὴν προικίσῃ καὶ ὑπὲρ τὴν δύναμιν τοῦ ἀκόμῃ. Ἄν δὲ κατὰ περίστασιν εἰς τῶν δύο τούτων φίλων μου προτελευτήσῃ, ὁ ἕτερος νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτόν.»

Ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς διαθήκης, οἱ γιγνώσκοντες μὲν τὴν πενίαν τοῦ Εὐδαμίδου, ἀλλὰ καὶ ἀγνοοῦντες τὰς μετὰ τῶν φίλων σχέσεις του, ἐγέλασαν καὶ ἐθεώρησαν τὸ πρᾶγμα μᾶλλον ὡς ἀστειότητα· ἀλλ' ἐκεῖνοι μετὰ μεγάλης ἀπάντων ἐκπλήξεως παρέδεχθησαν εὐχαρίστως τὴν διαθήκην, καὶ τοῦ Χαριζένου μετὰ πέντε ἡμέρας τελευτήσαντος, ὁ Ἀρεταῖος ἀνεδέχθη καὶ τὸ βάρος ἐκείνου, καὶ τὴν μητέρα τοῦ Εὐδαμίδου ἐγηροκόμησε μετὰ νίκης ἀγάπης καὶ φιλοστοργίας τὴν δὲ θυγατέρα αὐτοῦ περιέβαλεν ὡς καὶ τὴν ἰδίαν του θυγατέρα, καὶ ὑπάνδρευσεν ἀμφοτέρας τὴν αὐτὴν ἡμέραν, προικίσας αὐτὰς ἐξίσου.

Βρούτου καὶ Λουκιλίου.

Ὅτε ὁ Βρούτος, καταστρέψας τὸν στρατόν του εἰς τὴν μετὰ τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ὀκταβίου ἀνισον δευτέραν μάχην του, ἐκινδύνευσε νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας Θυρακῶν τινῶν ἱππέων, ὁ ἐπιστήθιος αὐτοῦ φίλος Λουκίλιος Λικίνιος παρέσχεν αὐτῷ καιρὸν νὰ φύγῃ φωνάζων. «Ἐγὼ εἶμαι ὁ Βρούτος· φέρετέ με εἰς τὸν Ἀντώνιον.»

Παρουσιασθεὶς δ' εἰς αὐτόν, καὶ γνωρισθεὶς ἀμέσως ποῖος ἦτο· «Μετεχειρίσθην, εἶπε μετὰ σταθερότητος τὸ στρατήγημα τοῦτο, ὦ Ἀντώνιε, διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ Βρούτος νὰ φύγῃ καὶ νὰ μὴ πέσῃ ζῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του. Εἶθε ἡ τύχῃ νὰ μὴ θριαμβεύσῃ ποτὲ κατὰ τῆς ἀρετῆς! Ἐγὼ δ' ἐκουσίως παραδοθεὶς διὰ νὰ λυτρώσω τὸν φίλον μου, εἶμαι ἔτοιμος νὰ πάθω ὅ,τι δῆποτε κρίνης, μηδεμίαν ζητῶν ἀναβολήν.»

Θαυμάσας δ' ὁ Ἀντώνιος τὴν σταθερότητα ταύτην τοῦ Λουκιλίου. «Τὸ ἐναντίον μάλιστα, τῷ εἶπεν, εἶσαι ἄξιος ἀνταμοιβῆς διὰ τὴν γενναίαν σου ταύτην πράξιν. Τὴν ὥραν ταύτην, Λικίνιε, ἔμαθον ὅτι ὁ Βρούτος ἀπέθανε, καὶ ἐπειδὴ ἡ πρὸς αὐτόν φιλία σου ἐτελείωσε πλέον, σὲ παρακαλῶ νὰ λάβῃς ἐμὲ ἀντ' ἐκείνου, καὶ ἄλλο δὲν ζητῶ παρὰ σοῦ, εἰμὴ νὰ μὲ ἀγαπᾷς ὡς ἡγάπας καὶ αὐτόν.»

Ὁ Λουκίλιος συνδεθεὶς μετὰ τοῦ Ἀντωνίου, οὕτω πιστὸς ἔμεινεν εἰς τὴν φιλίαν του, ὥστε καὶ διόλου δὲν ἀπεχωρίσθη αὐτοῦ καὶ ὅτε ἀκολούθως ὑπὸ πάντων ἐγκατελείφθη.

Βασιλείου καὶ Γρηγορίου.

Ἐξύμνησαν οἱ παλαιοὶ τὴν φιλίαν τοῦ Θησέως καὶ Πειρίθου τοῦ Ἀχιλλέως καὶ Πατρόκλου, τοῦ Ὁρέστου καὶ Ηὐλάδου, τοῦ Φιν-

τίου καὶ Δάμωνος τοῦ Ἑπαμεινώνδου καὶ Πελοπίδου. Ἀλλὰ δύναται τις νὰ προτείνῃ καλλίτερον παράδειγμα εἰς τοὺς νέους παρὰ τὴν φιλίαν τῶν λαμπρῶν φωστήρων τῆς ἐκκλησίας, Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ καὶ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Ἦκμασαν οἱ ἄγιοι οὗτοι περὶ τὴν τετάρτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα. Καταγόμενοι ἀμφότεροι ἐκ περιφανῶν καὶ θεοφιλεστάτων οἰκογενειῶν, ἔλαβον ἐπομένως καὶ ἀνατροφὴν ἀξιόλογον, καὶ μετὰ πάσης τῆς ἐνδεχομένης ἐπιμελείας ἐκαλλιέργησαν πρωίμως τὰ φυσικὰ αὐτῶν προτερήματα. Μετὰ τὰς ἐν τῇ πατρίδι δὲ σπουδὰς τῶν ἐστάλησαν κατ' ἰδίαν εἰς τὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἵνα γυμνασθῶσιν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν φιλοσοφίαν.

Ἐμενον ἀκόμη ἐν Ἀθήναις λείψανα τῆς παλαιᾶς αὐτῶν περὶ τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς ἄλλας μαθήσεις δόξης, καὶ ἐκεῖ συνέτρεχον πανταχόθεν οἱ θέλοντες νὰ σπουδάσωσι νέοι. Ἐν τῇ πόλει δὲ ταύτῃ συνητηθήσαν ὁμοῦ καὶ οἱ δύο οὗτοι ἄγιοι, καὶ αὕτη ἔδωκε τὴν ἀρχὴν ἢ μᾶλλον συνέσφιγξε τοὺς δεσμούς τῆς φιλίας τῶν ἐτι στενωτέρων εἰς ὃ συνετέλεσε μάλιστα τὸ παράδοξον τοῦτο συμβάν.

Ἀλλόκοτος συνήθεια ἐπεκράτει ἐν Ἀθήναις ὅτε ἤρχοντο νέοι μαθηταί, νὰ τοὺς φέρωσιν εἰς συνάθροισιν τῶν συνηλικιωτῶν των, καὶ ἐκεῖθεν ἀφοῦ ἤθελον χλευάσει καὶ καταγέλασει αὐτοὺς ἀρχετὰ, νὰ τοὺς ὀδηγῶσιν εἰς τὰ δημόσια λουτρά μετὰ παρατάξεως, εἰς τὴν ἀνὰ δύο παρηκολούθουν οἱ νέοι· εἴτα δ' ὅτε ἐπλησίαζον εἰς αὐτὰ, ἅπαντες ἐφώναζον καὶ ἔκαμνον σχήματα ὅτι ἤθελον νὰ ρίψωσι κάτω τὰς πύλας, ὥς μὴ ἐπιτρεπομένης ἄρτι τῆς εἰσόδου, ἕως οὐ εἰσπερχόμενος εἰς τὸ λουτρόν ὁ νεοφερτός ἐλάμβανε τὴν ἐλευθερίαν.

Ἄλλ' ὁ Γρηγόριος γινώσκων, πόσον ἡ συνήθεια αὕτη ἀντέκειτο εἰς τὴν φυσικὴν σοβαρότητα καὶ σεμνότητα τοῦ Βασιλείου, ἡδυνήθη νὰ τοὺς πείσῃ νὰ τὴν παραβλέψωσιν εἰς αὐτόν. « Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ αἰτία, διηγεῖται αὐτὸς ὁ Γρηγόριος, ἥτις ἤναψε τὴν φλόγα ἐκείνην ἥτις ποτὲ δὲν ἐσβυσε, καὶ ἥτις διὰ παντός ἔμεινεν εἰς τὰς καρδίας μας. »

Ἡ φιλία τῶν αὐτῇ ἠῤῥαεν ἐπὶ μᾶλλον, ὅτε καὶ οἱ δύο εἶδον ὅτι εἶχον τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ἤγουν νὰ ζητήσωσιν εἰς τὰς Ἀθήνας ὄχι τῶν συνηλικιωτῶν των τὰ μάταια καλὰ, ἀλλὰ τὸν ἀληθῆ θησαυρόν, ἤγουν τὴν σύνεσιν καὶ τὴν ἀρετὴν. Συνεκάθηντο, συνεδεῖπνον, συνηγωνίζοντο ὁμοῦ εἰς τὰς σπουδὰς των, καὶ καθ' ἅπαντα ἦσαν μία ψυχὴ εἰς δύο σώματα.

Γενικῶς δ' ἐλαμπον εἰς τὰς συναναστροφὰς διὰ τὴν ὁξύνειν.

τοῦ πνεύματος των, διὰ τὴν φιλοπονίαν των, διὰ τὴν παράδοξον εὐφυίαν καὶ τὰς προόδους των εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως, καὶ πρὸ πάντων διὰ τὰ χρῆσά ἤθη των, ἅτινα οὔτε δι' ἀπλῆς κηλίδος διαβολῆς ἐμιάνθησαν, εἰς τοιαύτην πόλιν μάλισα, ἐνθα συνέτρεχον πανταχόθεν διάφοροι νέοι, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ ἐλαττώματά των.

Ἐλάθομεν τὴν τύχην, διηγεῖται πάλιν ὁ Γρηγόριος, νὰ δοκιμάσωμεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην παρόμοιόν τι μετὰ τὸ ὅποιον λέγουσιν οἱ ποιηταὶ περὶ τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου, ὅστις διαχυνόμενος εἰς τὴν θάλασσαν διαφυλάττει τὴν γλυκύτητα τῶν ὑδάτων του, ἥ μετὰ τὸ ζῶον τὸ ὅποιον διέρχεται διὰ τοῦ πυρός. Δὲν εἶχαμεν καμμίαν σχέσιν μετὰ τοὺς κακοὺς. Δύο μόνον δρόμους ἐγνωρίζαμεν εἰς τὰς Ἀθήνας, τὸν φέροντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τοὺς ἱεροὺς διδασκάλους, καὶ τὸν εἰς τὸ σχολεῖόν μας· τοὺς φέροντας ὅμως εἰς τὰς κοσμικὰς ἡδονὰς, εἰς τὰς συναθροίσεις, εἰς τὰ θέατρα καὶ τὰ συμπόσια δὲν ἤξεύρομεν διόλου.

Ἀλλὰ τοιοῦτοι νέοι, οἵτινες ἀπέτρεχον πάσης συναναστροφῆς, οἵτινες οὐδόλως συμμετείχον τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων τῶν συνηλικιωτῶν των, καὶ ὧν ἡ ἐνάρητος ζωὴ ἐφαίνετο ὡς ἐπίκρισις τῆς κακῆς διαγωγῆς τῶν ἄλλων, ἔπρεπεν ἐξ ἀνάγκης νὰ σύρῃσι τὸν φθόνον καὶ τὸ μῖσος αὐτῶν, ἡ τοῦλάχιστον νὰ γίνωσι χλεύη καὶ περιγελῶς των· ἀλλ' ὅχι!

Καὶ τοῦτο τιμὰ μάλιστα τοὺς δύο τούτους φίλους, ὅτι διὰ τὴν καθαρὰν αὐτῶν ἀρετὴν οὐχὶ μόνον δὲν τοὺς ἐμίσουν οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐσέβοντο, καὶ προσέφερον εἰς αὐτοὺς τὴν ἀνήκουσαν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν, ὥστε καθ' ἣν μάλιστα ἡμέραν ἡτοιμάζοντο νὰ ἀφήσωσι τὰς Ἀθήνας, ἡ λύπη ἦτο κοινῶς εἰς τὰ πρόσωπα πάντων ἐξωγραφισμένη καὶ τὰ δάκρυα ἔτρεχον ἐκ τῶν ὀμμάτων τῶν συνηλικιωτῶν των, ὥς νὰ ἐμελλον νὰ ἀπολέσωσι τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν τῆς πατρίδος καὶ τῶν σχολείων των.

Νέοι Ἕλληνες! Καλῆτερον τούτου παράδειγμα φιλίας καὶ χρηστοτηθείας δὲν ἔχομεν! Μακάριοι δὲ καὶ σεῖς ἂν εἰς τὸ ὀλισθηρὸν τοῦτο βῆμα τῆς ζωῆς εὗρητε τοιούτους συνομήλικάς σας φίλους, δι' ὧν ἐνθαρρύνόμενοι συναλλήλως εἰς τὴν ἀρετὴν, νὰ καταστήσητε τὸν βίον σας ἐκλαμπρον καὶ τοῦ ὀνόματός σας ἀντάξιον!

Πλάτωνος.

Ὅτε ὁ φιλόσοφος Πλάτων ὁ υἱὸς τοῦ Ἀρίστωνος, ὑπῆγεν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν διὰ νὰ ἴδῃ τοὺς ἐκεῖ κατὰ πενταετίαν τελουμένους ἀγῶνας τοὺς ὀνομαζομένους Ὀλυμπιακοὺς, συγκατάκησε μετὰ τινων ξένων, μεθ' ὧν οὐδεμίαν εἶχε γνωριμίαν. Τόσον δ' εὐχαρίστη-

σεν αὐτοὺς διὰ τῆς συναναστροφῆς του, τρώγων ἀπλῶς καὶ διάγων ὅλην τὴν ἡμέραν μετ' αὐτῶν, ὥστε μεγάλην εὐχαρίστησιν ἔλαβον οὗτοι διὰ τὴν μετ' αὐτοῦ σχέσιν των. Οὔτε δὲ διὰ τὴν σχολὴν του τὴν Ἀκαδημίαν ἀνέφερε τι, οὔτε διὰ τὸν διδάσκαλόν του τὸν Σωκράτην· τοῦτο δὲ μόνον εἶπεν εἰς αὐτοὺς, ὅτι ἐκαλεῖτο Πλάτων.

Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα οἱ ξένοι ἐκεῖνοι ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁ Πλάτων ὑπεδέχθη αὐτοὺς μετὰ μεγάλης φιλοφροσύνης. Ἐλα, τῷ εἶπον τότε, δεῖξέ μας τὸν συνονοματόν σου, τὸν μαθητὴν τοῦ Σωκράτους, ὡδήγησέ μας εἰς τὴν Ἀκαδημίαν του, καὶ σύστησέ μας εἰς αὐτόν διὰ νὰ συνομιλήσωμεν καὶ μὲ ἐκεῖνον.

Ὁ δὲ Πλάτων μειδιάσας μετὰ μετριοφροσύνης, ὡς ἐσυνείθιζεν· «Ἐγὼ, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, εἰμαι ἐκεῖνος τὸν ὅποιον ζητεῖτε.» Οἱ δὲ ξένοι ἐθαύμασαν ὅτι τοσούτον καιρὸν ἔχοντες τὸν φιλόσοφον μεθ' αὐτῶν, δὲν τὸν ἐγνώρισαν, διότι μετὰ μεγάλης ἐφέρετο πρὸς αὐτοὺς ἀπλότητος, δεικνύων διὰ τούτου ὅτι καὶ ἄνευ τῶν συνειθισμένων λόγων του ἠδύνατο νὰ περιποιητῇ τοὺς συναναστρεφόμενους αὐτόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄. ΠΕΡΙ ΜΑΤΑΙΟΦΡΟΣΥΝΗΣ.

Σωκράτους.

Βλέπων ὁ Σωκράτης τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀλκιβιάδου ἀλαζονευόμενον πολὺ διὰ τὰ πλοῦτη του καὶ ὑπερῆφανευόμενον διὰ τὰ ὑποστατικά του, τὸν ἔφερε μίαν ἡμέραν εἰς ἓν μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἀνοίξας γεωγραφικὸν τινα πίνακα, εἰς τὸν ὅποιον ὑπῆρχον ὅλαι αἱ διαιρέσεις τῶν διαφόρων τόπων ζωγραφημέναι, τῷ εἶπε νὰ εὑρῇ ἐκεῖ τὴν Ἀττικὴν· ἀφοῦ δὲ τὴν εὔρε, τῷ εἶπε νὰ εὑρῇ εἰς αὐτὴν τὰ ὑποστατικά του. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀλκιβιάδης δὲν ἠδυνήθη νὰ εὑρῇ αὐτά, διότι ταῦτα δὲν σημειόνονται εἰς τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας· «Εἰς αὐτὰ λοιπόν, τῷ εἶπεν, ὑπερῆφανεύσαι, τὰ ὅποια δὲν ὑπάρχουν εἰς κανέν μερος τῆς γῆς;»

Τοῦ Αὐτοῦ.

Ἀπαντήσας καθ' ὁδὸν μίαν ἡμέραν ὁ Σωκράτης τὸν Ξενοφῶντα, πρὶν ἀκόμη γνωρίσθωσι καὶ γενῇ μαθητῆς αὐτοῦ ὁ Ξενοφῶν, τὸν

ἠρώτησεν ἂν ἤξεύρῃ εἰς ποῖον μέρος τῆς ἀγορᾶς πωλοῦνται τὰ ὀψάρια. Ἐκεῖνος τῷ ἀπήντησεν ὅτι γνωρίζει. Ἀκολούθως τὸν ἠρώτησεν εἰς ποῖον μέρος τὰ λάχανα καὶ αὐτὰ ἀπντήσεν ὅτι γνωρίζει ποῦ πωλοῦνται. Ἐπειτὰ τὸν ἠρώτησε καὶ διὰ πολλὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων τὸ μέρος τῷ ἀπήντησεν ὅτι ἐγνώριζεν ἐπίσης. Ἐπὶ τέλους ὁμοῦς τὸν ἠρώτησεν ἂν γινώριζῃ καὶ ποῦ εὐρίσκονται οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ πολῖται.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ξενοφῶν εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἔμεινεν ἀφωνος καὶ ἐκστατικός, ὁ Σωκράτης τὸν ἐπέπληξεν αἰσθηρῶς, διότι τῶν μὲν πρώτων ὧν ἐγνώριζε τὰ μέρη, τῶν δὲ δευτέρων, δηλαδὴ τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν, δὲν ἐφρόντιζε νὰ μάθῃ. Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ξενοφῶν, ὀλίγον φροτίζων πλέον περὶ τῶν φαγισίμων, δηλ. τῶν ματαιοτήτων, ἐνησχολεῖτο νὰ μάθῃ τὴν διαμονὴν τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἀνθρώπων καὶ νὰ γείνῃ μαθητὴς τοῦ Σωκράτους καὶ αὐτῶν, ὅπως καὶ ἔγεινε.

Τοιαῦτα παραδείγματα ἔχοντες πάντοτε εἰς τὴν μνήμην σας, καλοὶ μου Παιδες, προσπαθεῖτε νὰ τὰ μιμησθε, διὰ νὰ γίνητε μίαν ἡμέραν χρήσιμοι εἰς τὴν πατρίδα κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ξενοφώντος, ὅστις, ὡς εἶδομεν, καταφρονήσας πᾶσαν ἡδονήν, προσεκολλήθη εἰς τὸν Σωκράτην καὶ ἔγεινεν εἰς τῶν καλλιτέρων πολιτῶν καὶ συγγραφέων.

Τοῦ Αὐτοῦ.

Ὁρθότατα συλλογιζόμενος ὁ Σωκράτης, εἶδε πάντοτε τὸ ἀδίκον καὶ κατέχρινε τοὺς γονεῖς ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀφοῦ δὲν εἶδον τὰ τέκνα τῶν τὰ πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν χρέη, παρεπονοῦντο ἔπειτα κατ' αὐτῶν καὶ τὰ ἐνήγαν μάλιστα καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, διὰ νὰ τιμωρηθῶσιν ἀπὸ τὰς ἀρχάς διὰ τὴν ἀδιαφορίαν τῶν τάχα ταύτην.

Ὡ κακὰ παραδείγματα τῶν τέκνων σας, ἔλεγε πρὸς αὐτούς! Πῶς θέλετε τὰ τέκνα σας ταῦτα τὰ ὅποια σεῖς οἱ ἴδιοι ἀνέθρεψατε καὶ ἐκάματε τοιαῦτα, ὅποια φαίνονται πρὸς σᾶς σήμερον, πῶς θέλετε, λέγω, νὰ σᾶς τιμῶσι καὶ νὰ σᾶς γηροκομῶσιν, ἀφοῦ κανὲν τοιοῦτον παράδειγμα αὐτὰ τὰ ἴδια δὲν εἶδον οὔτε ἤκουσαν ποτὲ ἀπὸ σᾶς;

Τοιοῦτοτρόπως μὴ ἐπιθυμεῖτε ποτὲ νὰ φερθῇτε πρὸς τοὺς γονεῖς σας, εἴτε καὶ ἂ παραδείγματα ἐκ τούτων λαμβάνετε εἴτε κακὰ, διότι οἱ τοιοῦτοι πολῖται μισοῦνται ὅχι μόνον ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν δικαιοκρίτην Θεόν, ὅστις θέλει τοὺς τιμωρήσῃ.

Ὅτε ὁ Σωκράτης κατηγορεῖτο ἐνώπιον τῶν Δικαστηρίων ὅτι διέφθειρε τὴν νεολαίαν, διδάσκων αὐτὴν νὰ πιστεύῃ ἄλλους θεοὺς ἢ καλλιτέρα τὸν ἓνα θεόν, ὁ Λυσίας, εἷς ἐκ τῶν καλλιτέρων Ἑλληνῶν ῥητόρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, συντάξας ἀπολογίαν τοῦ Σωκράτους, τοῦ τὴν ἔφερε καὶ τὸν παρεκίνει νὰ τὴν μεταχειρισθῇ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης του εἰς τὸ δικαστήριον διὰ νὰ ἀθωωθῇ δι' αὐτῆς. Ὁ Σωκράτης ὁμως, μὴ θελήσας νὰ μεταχειρισθῇ καμμίαν ἀπολογίαν ἐνώπιον τοιούτων διεφθαρμένων δικαστῶν, οἱ ὅποιοι, τὴν καλλιτέραν ἀπολογίαν καὶ ἂν ἤθελε κάμει ὁ Σωκράτης, ἦσαν προδιατεθειμένοι νὰ τὸν καταδικάσωσιν εἰς θάνατον, δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ τὴν προσφερομένην εἰς αὐτὸν ἀπολογίαν ἀπὸ τὸν Λυσίαν, εἰπὼν εἰς αὐτόν, ὅτι ἀφοῦ τὴν θεωρεῖ περιττὴν, τὴν βλέπει ἐπίσης καὶ ἀνάρμοστον.

Λοιπὸν προτιμᾷς τῷ εἶπε, μᾶλλον νὰ ἀποθάνῃς, παρὰ νὰ κάμῃς χρῆσιν αὐτῆς τῆς ἀπολογίας;

Ἄν τῶρα, εἶπε, καλὲ μου Λυσία, μεταχειριζόμενος τὴν ἀπολογίαν σου ἀποφύγω τὸν θάνατον, μίαν ἄλλην ἡμέραν ἀναμφιβόλως θὰ ἀποθάνω.

Τόσον ὀλίγον, φιλτάτοι, ὁ οὐράνιος οὗτος ἄνθρωπος ἐφρόντιζε περὶ τῶν προσχαίρων πραγμάτων, τὰ ὅποια καὶ πᾶς ἐξ ἡμῶν, μιμούμενος τὸν ἀγαθὸν ἐκείνον ἄνθρωπον, πρέπει νὰ καταφρονῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ'.

ΠΕΡΙ ΟΛΙΓΑΡΚΕΙΑΣ.

Σωκράτους.

Εὐζήνιος τοῦ Σωκράτους Ξανθίππη ὀνομαζομένη, διαφορετικὸν χαρακτῆρα ὅπως διόλου ἔχουσα ἀπὸ τὸν ἄνδρα τῆς, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου πολλάκις ἔκαμνεν εἰς αὐτὴν παρατηρήσεις εἰς τὰς παραλόγους ἰδέας τῆς, τὸν ἐπέπλητε μίαν ἡμέραν, διότι δὲν ἤθελε ποτὲ νὰ δεχθῇ τὰ δῶρα τὰ ὅποια πολλοὶ φίλοι του τῷ ἔστελλον, γνωρίζοντες τὴν πτωχίαν του.

Ἄν, τῇ εἶπεν ὁ Σωκράτης, ὦ Ξανθίππη, εἰς πᾶσαν περίστασιν δεχόμεθα τὰ δῶρα τὰ ὅποια οἱ καλοὶ μας φίλοι ἔχουσι τὴν διαθέσιν νὰ μᾶς προσφέρωσι, τότε κακοσυνηθισμένοι, καὶ εἰς τὰς περι-

στασιν καθ' ἣν δὲν θὰ εἴχωμεν ἀνθρώπους νὰ μᾶς τὰ πέμπωσι, διότι ἡμεῖς χρήματα διὰ νὰ τὰ ἀγοράζωμεν δὲν ἔχομεν, ἠθέλαμεν βεβαίως στενοχωρηθῇ πολὺ ζητούντες καὶ μὴ εὐρίσκοντες τοιούτους φίλους.

Τοιαύτην ἐγκράτειαν ἐδίδεξε μίαν φοράν, ὅτε ὁ φιλότιμος μαθητὴς τοῦ Ἀλκιβιάδης, εἰς μίαν ἑορτὴν τῶν Ἀθηναίων, ἐφιλοτιμήθη νὰ τοῦ στείλῃ τόσα πολλὰ καὶ λαμπρὰ δῶρα, ὥς ἐξεπλάγη ἡ Ξανθίππη, ἡ ὁποία κατὰ τὴν συνήθειάν της τὸν παρεκίνει καὶ τότε νὰ τὰ δεχθῇ. Ἀλλ' ὁ Σωκράτης εἶπεν εἰς αὐτὴν καὶ τότε μετὴν συναιθισμένην του ψυχρότητα πρὸς τὰ τοιαῦτα πράγματα.

— Δὲν πρέπει νὰ τὰ δεχθῶμεν, Ξανθίππη, ἀλλὰ νὰ δεῖξωμεν περισσότεράν φιλοτιμίαν ἡμεῖς ἀπὸ τὸν εὐγενῆ μαθητὴν μου, ἐλλογόντες του ὀπίσω τὰ δῶρά του,

Τοῦτο καὶ ἔκαμε παράντα.

Τοιαύτην ἐγκράτειαν καὶ σεις, παῖδες μου, μιμούμενοι, γυμνάζεσθε ὅσον τὸ δυνατόν εἰς αὐτὴν, διὰ νὰ δύνασθε εἰς πᾶσαν περιστασιν νὰ ἀντένγητε εἰς τὰς περιστάσεις τοῦ κόσμου τούτου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΠΕΡΙ ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΑΣ.

Σωκράτους.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν, ὡς μᾶς διηγεῖται ἡ ἱστορία, ἐγίνοντο τὰ καλλίτερα σῦκα τὸν παλαιὸν καιρὸν, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ Ξέρξης ὁ Βασιλεὺς τῆς Περσίας, ὅταν ἐσκέπτετο καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς Ἑλλάδος, εἶχε μεγάλην χαρὰν ὅτι θὰ ἐξουσιάσῃ τὸν τόπον ἐκεῖνον καὶ δὲν θὰ ἀγοράζῃ πλέον τὰς περιφήμους ἐκείνας ἰσχάδας.

Ἦσαν ἐμποδισμένον αὐστηρὰ νὰ μὴ γίνεταί ἐξαγωγή τοῦ προϊόντος τούτου· διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἐδόθη ἡ ἀδεία εἰς πάντα πολίτην νὰ καταμηνύῃ ὁποιονδήποτε ἤθελε γνωρίσει ὅτι ἔκαμνεν ἐξαγωγὴν σῦκων, ἐναντίον τοῦ Νόμου· ὁ τοιοῦτος πολίτης ὀνομαζέτο Συκοφάντης· ἐπειδὴ ὁμως ἡ μυσὰρὰ αἰσχροκέρδεια, ἡ ὁποία δὲν λείπει ποτὲ ἀπὸ τὴν κοινωνίαν, ὑπῆρχε καὶ εἰς τοὺς τότε Ἀθηναίους, τινὲς ἐξ αὐτῶν, κεντούμενοι ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν κακεντρέχειαν, κατήντησε νὰ καταμηνύουν ἐνώπιον τῆς ἀρχῆς πολίτας, ὅλως διόλου ἀθώους μόνον καὶ μὲνον διὰ νὰ κερδίσωσι τὴν προσδοκισμένην εἰς τὸν συκοφάντην αμοιβήν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ τοιοῦτοι συκοφάνται κατεμήνυνον, ὡς εἶδομεν, τοὺς ἀθώους πολῖτας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διὰ ταῦτα τὸ ὄνομα τοῦ συκοφάντου κατήντησε νὰ ἐ/ῃ τὴν ἰδίαν σημασίαν μὲ τὸν ψεύστην, καὶ ὡς τοιούτους τοὺς ἀπεστρέφοντο οἱ τίμιοι πολῖται.

Φεύγετέ τους λοιπὸν καὶ σεῖς παιδιὰ μου, τοὺς συκοφάντας τοὺς καθὼς καὶ τὴν συκοφαντίαν, διὰ νὰ μὴ ἀποδοθῇ ποτὲ εἰς καμὲνα ἀπὸ σῶς τὸ μιὰρὸν ἐκίθητον τοῦ συκοφάντου ἢ ψεύστου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΣΕΒΑΣΜΟΥ.

Ἐπαμεινώνδου.

Μία ἐκ τῶν νικῶν, τὰς ὁποίας ὁ περίφημος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Ἐπαμεινώνδας ἐκέρδισε κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, εἶναι καὶ ἡ ἐν Λεύκτροις. Ἡ νίκη αὕτη, εἰς τὴν ὁποίαν ὄχι μόνον ὀλόκληρος ὁ στρατὸς τῶν Σπαρτιατῶν κατεστράφη, ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν Κλεόμβροτος ἐφανεύθη, ἦτον ὡς εἴπομεν ἔργον τοῦ Ἐπαμεινώνδου, διὰ τὸ ὅποιον καὶ ὅλοι οἱ προὔχοντες Ἀθηναῖοι ἤρχοντο καὶ τὸν συνεχαίροντο. Ὁ Ἐπαμεινώνδας εὐχαριστῶν αὐτοὺς, τοὺς ἔλεγεν ὅτι «Διὰ τὴν νίκην ταύτην αἰσθάνομαι μεγάλην χαρὰν, διότι θέλουσιν εὐχαριστηθῇ πάλιν τὰ μέγιστα οἱ γονεῖς μου.» Ἰδοὺ τί ἐσκέπτετο ὁ μέγας ἐκεῖνος ἄνθρωπος, καὶ ἰδοὺ τί πρέπει νὰ σκέπτεται καὶ πᾶν τοιοῦτον τέκνον, μιμούμενον τὸν μέγαν Ἐπαμεινώνδαν.

Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου.

Ἡ μήτηρ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, Βασιλεῶς τῶν Μακεδόνων, Ὀλομπίας ὀνομαζομένη, δὲν ἔπαυε ποτὲ νὰ ἐνοχλῇ τὸν υἱὸν τῆς ἐπεμβαινούσα εἰς τὰς ὑποθέσεις του, πράγμα τὸ ὅποιον ὁ μέγας ἐκεῖνος Μονάρχης ἀπορεῖ τις βέβαια πῶς ὑπέφερεν. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ Ἀλεξάνδρος ὄχι μόνον τὰς παρατηρήσεις τῆς πολυπράγμονος μητρός του εἰδέχετο καὶ ἤκουε μὲ ἀπάθειαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἀδίκους ἐπιπλήξεις αὐτῆς πολλὰκις ὑπέφερε μὲ θαυμαστὴν ὑπομονήν, διδάχθεις παρὰ τοῦ διδασκάλου του Ἀριστοτέλους ὅτι δίκαιως ἢ ἀδίκως τὰ τέκνα πρέπει νὰ πείθονται καὶ νὰ ὑπακούουσιν εἰς τοὺς γονεῖς των.

Συνέβη μάλιστα νὰ γράψῃ εἰς αὐτὸν ποτὲ ὁ Ἀντίπατρος, εἰς ἐκ

τῶν στρατηγῶν του, τὸν ὁποῖον ὁ Ἀλέξανδρος ἡγάπα περισσύτερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς του, διό καὶ τῷ ἐνεπιστεύετο πάντοτε τὰ μυστικά του, καὶ Ἀντιβασιλέα τῆς Μακεδονίας τὸν διώρισεν ὅτε ἐξεστράτευσε κατὰ τῆς Περσίας, συνέβη, λέγω, νὰ τῷ γράψῃ κατὰ τῆς μητρὸς του.

Ὁ Ἀλέξανδρος ἀναγνούς εὐθὺς τὴν ἐπιστολὴν ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν στρατηγῶν καὶ αὐλικῶν του, εἶπε μεγαλοφώνως τὰ ἀξιόλογα καὶ ἀξιομνημόνευτα ταῦτα λόγια· «Ὁ Ἀντίπατρος δὲν γνωρίζει ὅτι ἐν μόνον δάκρυον μητρός ἀρκεῖ νὰ μὴδενίσῃ μυρίας τοιαύτας ἐπιστολάς.»

Μαθητοῦ τινὸς τοῦ Ζήνωνος.

Νέος τις, τελειώσας τὰς σπουδὰς του εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Ζήνωνος, ἑνὸς τῶν περιφημοτέρων φιλοσόφων τῆς Ἑλλάδος, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του. Ἡ πρώτη ἐρώτησις τοῦ πατρὸς τοῦ ἦτο· «Εἶπε μοι, τέκνον, τί ἔμαθες μετὰ τόσας σπουδὰς;» «Θέλω σοῦ δεῖξαι πάτερ,» ἀπεκρίθη ὁ νέος.

Ὁ πατήρ του, νομισὰς τὴν σύντομον καὶ ψυχρὰν ἐκείνην ἀπάντησιν ὡς ἀμάθειαν καὶ αὐθάδειαν μᾶλλον· «Ἀθλιέστατε, τῷ εἶπε μὲ θυμόν· ἐξώδευσας λοιπὸν ματαίως τὸν καιρὸν σου, ἀδίκως δὲ καὶ ἐγὼ κατεξώδευθην διὰ τὴν σπουδὴν σου;» Καὶ σηκώνσας τὴν χεῖρα τὸν ἐξύλισε τρομερά.

Ὁ νέος ὑπέφερε τοὺς ξυλισμούς μετ' ὅλην τὴν γενναιότητα, χωρὶς νὰ δεῖξῃ τὴν παραμικρὰν ἀγανάκτησιν. Ὁ πατήρ τότε θαυμάζων τὴν μέχρις εὐσεβείας ὑπομονὴν τοῦ υἱοῦ του, καὶ συναισθανθεὶς ὅτι εἶχε παρασυρθῇ, ἔσπεκε καὶ ἐβλέπεν αὐτὸν μετενοημένος. Τότε ὁ υἱός, ἰδὼν τὸν πατέρα του παύσαντα τὴν ὀργὴν του καὶ τὸν θυμὸν τοῦ λέγει· «Ἰδοὺ, πάτερ μου, τί ἔμαθ' εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Ζήνωνος.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

ΠΕΡΙ ΦΙΛΑΛΗΘΕΙΑΣ.

Ἐπαμεινώνδου.

Κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους τῶν Θηβῶν νέοι τινὲς συνδιελέγοντο περὶ τῆς μελλούσης καταστάσεως τῆς ζωῆς των· καὶ ὁ εἷς μὲν ἔλεγεν ὅτι ἐπεθύμει ν' ἀποκτήσῃ πλοῦτη, ἵνα δύναται νὰ

βοηθῇ τοὺς φίλους του ἐν ταῖς δυστυχίαις αὐτῶν· ἕτερος δ' ὅτι ὠρέγετο νὰ λάβῃ πολιτικὴν δύναμιν ἵνα ἀναμορφώσῃ τὰς καταχρήσεις τῆς Κυβερνήσεως, καὶ βιάσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ καταστῶσιν ἀγαθοὶ καὶ εὐδαίμονες· ἄλλος περιώριζε τὴν εὐτυχίαν του εἰς τὴν οἰκιακὴν ζωὴν, καὶ ἤϋχετο ὥστε ἡ μέλλουσα σύζυγός του νὰ ἔχῃ τὸ κάλλος τῆς Ἀφροδίτης καὶ τὴν σοφίαν τῆς Ἀθηνᾶς· ὁ δὲ τέταρτος ὠρέγετο νὰ γίνῃ περιβόητος εἰς τὰ τοῦ πολέμου. Ἀκολουθῶντες δ' ἕκαστος αὐτῶν ἔκαμε καὶ τὸ ἐπίγραμμα, ὅπερ ἐπεθύμει νὰ ἐπιγραφῇ ἐπὶ τοῦ μνήματός του, τὰς αὐτὰ εἰς αὐτὸ προσθέτων πράγματα, ὥστε μολις ἠδύναντο νὰ καταχωρηθῶσιν εἰς τὰς στήλας καὶ τῶν λαμπροτέρων μνημείων.

Ἐνὸς τούτων ἡ μήτηρ, ἀκούσασα τὰς διαφορὰς ταύτας ἐπιθυμίας τῶν νέων, ἔλαβε τὸν υἱὸν τῆς ἐκ τῆς χειρὸς, καὶ παρακαλέσασα καὶ τοὺς ἄλλους νὰ τὴν ἀκολουθήσωσι, τοὺς ἔφερεν εἰς ἀπλοῦν τινα τάφον, ἐφ' οὗ ἦσαν ἐπιγεγραμμένοι οἱ ἀκόλουθοι μόνον λόγοι. «Ὁ Ἐπαμεινώνδας οὐδέποτε ἐψεύσθη.» Ἦτο δὲ τὸ μνημα τοῦ γενναίου καὶ ἐναρέτου ἀρχιστρατήγου τῶν Θηβαίων. «Ἐἶθε εἰς τοῦτο μόνον νὰ ἀποβλέπῃς καθ' ὅλην σου τὴν ζωὴν, τέκνον μου, εἶπεν ἡ Θηβαία μήτηρ, καὶ τοῦτο νὰ ᾔναι ἅπανα ἡ σπουδὴ σου, νὰ ἀπολαύσῃς δηλ. μετὰ θάνατον τὸ ἀπλοῦν τοῦτο ἐπίγραμμα τοῦ Ἐπαμεινώνδου.»

Ἀλεξάνδρου.

Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας, διαβαίνων ποτὲ τὸν Ὑδάσπιν ποταμὸν μετὰ τινῶν ἐκ τῶν ἐπισημοτέρων στρατηγῶν του, διέταξεν Ἀριστόβουλον τὸν ἱστορικὸν νὰ ἀναγνώσῃ ἐνώπιον ὅλων τὴν ἱστορίαν τῶν κατορθωμάτων του, τὴν ὁποίαν οὗτος πρὸ πολλοῦ ἐνησχολεῖτο νὰ συνθέσῃ.

Ὁ ἱστορικὸς ἐφαντάσθη ὅτι ἐφθασεν ἡ ὥρα τῆς δόξης του. Καὶ ἦτο μὲν ἡ ἱστορία γραμμὴν πιστῶς, ἀλλὰ καὶ καλλωπισμένη μετὰ ὑπερβολάς. Ὁ βασιλεὺς ἀκούσας αὐτὸν μετὰ σιωπῆς, ἅμα ἐτελείωσε, λαβὼν τὸ βιβλίον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἱστοριογράφου. «Ἀχρεῖ κόλαξ! εἶπε πρὸς αὐτὸν μετ' ὀργῆς, ἀντὶ τοῦ χειρογράφου σου σὺ μᾶλλον ἔπρεπε νὰ ῥιφθῇς ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, διότι ἐτόλμησας, διὰ νὰ εὐχαριστήσῃς τὸν μονάρχην σου, νὰ παραμορφώσῃς τοσοῦτον τὴν ἀλήθειαν.» Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἔρριψε τὸ βιβλίον εἰς τὸν ποταμὸν, διατάσων τὸν ἱστορικὸν νὰ μὴ φανῇ πλέον ἐμπρὸς του.

Φιλοξένου.

Διονύσιος, ὁ τύραννος τῆς Σικελίας, εἶχε μεγίστην κλίσιν εἰς τὸ

στιχουργεῖν, εἰς τὸ ὅποιον ὅμως δὲν ἐπετύγχανε διόλου. Ὡς δὲ πάντες οἱ κακοὶ ποιηταί, ἐσυνειθίζε καὶ οὗτος νὰ ἀναγινώσκη πανταχοῦ τοὺς στίχους του. Καὶ οἱ μὲν αὐλικοὶ του τοὺς ἤκουον μετὰ θαυμασμοῦ, μεγάλους εἰς αὐτὸν προσφέροντες ἐπαίνους· μόνος δ' ὁ Φιλόξενος, ὅστις ἦτο τῶντι ἀξιόλογος ποιητῆς, οὐδόλως ἔστεργε νὰ συμφωνήσῃ μετ' αὐτῶν, καὶ ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ τυράννου πῶς τῷ ἐφαίνοντο οἱ στίχοι του, ἀπεκρίνετο ὅτι διόλου δὲν ἐβλεπεν αὐτοὺς ἀξίους ἐπαίνου.

Τοῦτο ὅμως τοσοῦτον παρώργισε τὸν Διονύσιον, ὥστε διέταξε νὰ ρίψωσιν ἀμέσως τὸν Φιλόξενον εἰς τὰς λεγομένας λατομίας, ὅπου συνήθως ἐστέλλοντο οἱ κατὰδικοι. Ἀφοῦ δ' ἱκανὸν καιρὸν ἐντός αὐτῶν ἔμεινεν, ὁ Διονύσιος, ἐλπίζων ὅτι ἐταπεινώθη, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἀκούσῃ ἐπαίνους τῶν στίχων του καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, τὸν ἐξέβαλεν ἀπὸ τῆς φυλακῆς, καὶ τὸν ἐκάλεσεν εἰς συμπόσιον, ὑποδεχθεὶς αὐτὸν μὲ μεγάλην εὐγένειαν. Περὶ τὸ μέσον δὲ τοῦ γεύματος ὁ Διονύσιος ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκη νέους στίχους του. Ἄλλ' ὁ ποιητῆς ὑπομείνας ὀλίγον, εἶτα σηκωθείς, ἤτοιμαζετο ν' ἀναχωρήσῃ.

— Καὶ διὰ ποῦ ἐτοιμάζεσαι; ἠρώτησεν ὁ τύραννος.

— Διὰ τὰς λατομίας, εἶπε δυνατὰ ὁ Φιλόξενος.

Ὁ δὲ Διονύσιος μηδ' ὅλως πειραχθεὶς εἰς τὴν ἀπόκρισιν ταύτην, ἐγέλασεν ἐκ καρδίας διὰ τὴν νύξιν τὴν ὁποίαν τῷ ἔδωκεν, ὅτι δηλ. καὶ οἱ στίχοι του οὗτοι δὲν ἦσαν καλῆτεροι τῶν πρώτων, καὶ οὐχὶ μόνον δὲν ἐπαίδευσε τὸν Φιλόξενον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀντήμεψε μεγάλως διὰ τοῦτο.

Πετράρχου.

Πετράρχης ὁ περιβόητος ποιητῆς τῆς Ἰταλίας, ὅστις ἤκμασε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος, διατρίβων εἰς τὸν οἶκον τοῦ Καρδιναλίου Κολώνα, ἀπέκτησεν ἅπασαν αὐτοῦ τὴν εὐνοίαν διὰ τὴν ἀκριβεστάτην του φιλαλήθειαν. Συνέβη δέ ποτε μεγάλη τις ἔρις ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ Καρδιναλίου, καὶ οὗτος θέλων νὰ πληροφορηθῇ ἐντελῶς περὶ αὐτῆς, καλέσας πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ του, ὥρκισεν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου, ἀνευ ἐξαιρέσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ ἐπισκόπου Λούννας. Ἄλλ' ὅτε τελευταῖον προσῆλθε καὶ ὁ Πετράρχης ἵνα λάβῃ τὸν ὅρκον, κλείσας τὸ βιβλίον ὁ Καρδινάλιος· «Ὡς πρὸς σέ, τῷ εἶπε, Πετράρχα, ἀρκεῖ μόνον ὁ λόγος σου.»

Κινέζου Προέδρου.

Ἐν Κίνα ὑπάρχει ἰδιαίτερόν τι συνέδριον, οὗ τὸ χρέος νὰ καταγράφη ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ὡς καλεῖται ὑπὸ τῶν Κινέζων, ἀπάσας τὰς καλὰς καὶ κακὰς πράξεις τοῦ βασιλεύοντος Μονάρχου. Εἷς δὲ τῶν αὐτοκρατόρων τούτων, Ταϊτ-Σόγκ καλούμενος, διέταξέ ποτε νὰ φέρωσιν ἐνώπιόν του τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλείου του· ἀλλ' ὁ πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τοῦτο.

— Γνωρίζεις τῷ εἶπεν, ὅτι ἔχομεν χρέος νὰ καταγράψωμεν τὰ σφάλματα καθὼς καὶ τὰς ἀρετὰς τῶν βασιλέων μας· καὶ ἂν τὸ ἱερόν τοῦτο βιβλίον τεθῇ ὑπ' ὄψιν σου, εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλομεν ἔχει βεβαίως τὴν ἐλευθερίαν νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν.

— Καὶ τολμᾷς, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ νὰ μεταδίδῃς εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀκριβῆ περιγραφὴν τῶν ἐλλείψεών μου, καὶ νὰ τοὺς κοινοποιῇς τὰ σφάλματά μου;

— Ἡ θέσις τοῦ ὑπουργήματός μου ἀπαιτεῖ νὰ μὴ μεταβάλλω μήτε νὰ χρύπτω τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ νὰ ἀναφέρω λεπτομερῶς ἅπαντα. Ἄν πράττης ἀδικίαν τινὰ, κατὰ χρέος θέλω σὲ μεμφοθῇ ἂν παρασύρεσαι ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς ἐξ ἀδυναμίας μὴ ἀνηκούσου εἰς τὸν βαθμόν σου, πρῶτος ἐγὼ θέλω θρηνῇσιν περὶ τούτου καὶ δὲν θέλω τὸ ἀποσιωπῇσιν. Καὶ ἡ μεταξὺ μας δὲ συνομιλία αὕτη δὲν θέλει σιωπηθῇ. Μὲ τοιαύτην ἀκρίβειαν καὶ αὐστηρότητα εἶμαι ἡναγκασμένος νὰ πράττω τὸ χρέος τοῦ ἐπαγγέλματός μου.

Εὐαρεσθηθεὶς δ' ὁ αὐτοκράτωρ εἰς τοὺς λόγους τοῦ προέδρου του.

Ἐξακολούθει, εἶπε πρὸς αὐτόν, τὸ ἔργον σου ὡς καὶ πρίν. Μετάδιδε τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ σφάλματά μου, ἅτινα θέλουσι χρησιμεύει ὡς ἀξιόλογα μαθήματα εἰς τοὺς διαδόχους καὶ ἀπογόνους μου, καὶ δείκνυε μεγίστην αὐστηρότητα καταγράφων λεπτομερῶς ἅπασαν τὴν διαγωγὴν μου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ'.

ΠΕΡΙ ΚΑΘΗΚΟΝΤΩΝ.

Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου.

Εἷς ἐκ τῶν καλλητέρων Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, Θεοδόσιος ὁ Μέγας, γνωρίζων πόσον μιὰρὰ εἶναι ἡ ὑψηλὴ καταγωγὴ καὶ τὰ

νά θεωρηθῶσιν ὡς ἐπίπλαστα, καθότι πάντοτε ὁ ἐνοχος ζητεῖ νά ἀρνηθῇ ἢ νά ἐλαττώσῃ τὸ σφάλμα του, καὶ προσθέσαντες ὅτι ἡ μαρτυρία ἀδιαφόρου τινὸς οὐδεμίαν παρῆχεν ὑποψίαν ἐκάλεσαν ἐξ ὀνόματος ἀρτοποιόν τινα ἵνα ἀπολογηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν. Ἐλθὼν δ' οὗτος εἰς τὸ δικαστήριον, ὡμολόγησεν ὅτι αἱ περὶ ᾧ ὁ λόγος νεανίσκοι ἤλεθον ἀλληλοδιαδόχως τὸν σῖτόν του πᾶσαν νύκτα, λαμβάνοντες ἀνὰ μίαν δραχμὴν ἕνεκα τῆς ἐργασίας των ταύτης.

Οἱ δικασταὶ ὑπερεκπλαγέντες διὰ τε τὴν φιλοπονίαν καὶ τὴν ἐγκράτειαν τῶν δύο τούτων νέων, διέταξαν νά δοθῶσιν εἰς ἕκαστον αὐτῶν ὡς ἀμοιβή ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου διακόσαιο δραχμαί.

Ὅμοιον τούτου ἀναφέρεται καὶ περὶ τοῦ φιλοσόφου Κλεάνθους, ὃς διεβοήθη ἐπὶ φιλομαθείᾳ τε καὶ φιλοπονίᾳ.

Λακεδαιμονίων.

Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐκῆδοντο μέγᾳ τῷ καιροῦ των, διατηροῦντες αὐτὸν διὰ τὰ ἀναγκαῖα, καὶ μὴ ἀφίνοντες μηδένα τῶν πολιτῶν νά ἀμελῇ μήτε νά μένῃ ἀργός ἵνα μὴ διαφθεῖρηται εἰς μηδαμινὰ πράγματα καταγινόμενος. Μαρτυρεῖται δὲ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τοῦ ἀκολούθου.

Ἀκούσαντες οἱ ἔφοροι ὅτι οἱ κυριεύσαντες τὴν Δεκέλιον (φρούριον τῆς Ἀττικῆς) ἔκαμνον περίπατον τὰ ἑσπέρας, ἔγραφον αὐτοῖς διὰ τῆς συνήθους εἰς τοὺς Σπαρτιάτας βραχυλογίας·

«Μὴ περιπατῆτε,» θεωροῦντες τοῦτο ὡς τρυφήν μᾶλλον ἢ ὡς γύμνασιν τῶν σωμάτων των.

Ἦτο δὲ σύνηθες τοῖς Λακεδαιμονίοις νά φροντίζωσι περὶ τῆς ὑγείας τοῦ σώματός των διὰ τῶν γυμνασίων καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ περιπάτου.

Ἀγαθοκλέους.

Ἀγαθοκλῆς, ὁ τύραννος τῆς Σικελίας, ἦτον υἱὸς κεραμέως, ὃθεν καὶ ὅτε ἐκηρύχθη βασιλεὺς, ἐσυνείθιζε νά βάλλῃ ἐπὶ τῆς τραπεζῆς αὐτοῦ πήλινα ποτήρια πλησίον εἰς τὰ χρυσᾶ, τὰ ὅποια δεικνύων εἰς τοὺς νέους, ἔλεγεν ὅτι «Ἐνῷ ἔκαμνα προτιήτερα τοιαῦτα, τῶρα κάμνω αὐτὰ (τὰ χρυσᾶ) μὲ τὴν ἐπιμέλειάν μου καὶ τὴν ἀνδρίαν μου.»

Πέτρου τοῦ Μεγάλου.

Πέτρος ὁ Μέγας, ὁ ἀναμορφωτὴς τῆς Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐσυνείθιζε νά ἐπισκέπτηται συχνάκις τὰ ἐργασάρια τοῦ κράτους του, ὅχι μόνον διὰ νά ἐνθαρρύνῃ τὴν βιομηχανίαν, τὴν ὅποιαν

ὁ ἴδιος εἰσήγαγεν εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν βλέπῃ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς του ποῖα ἦσαν ἀκόμη τὰ ἀναγκαιότερα καταστήματα τὰ ὅποια ἦτον ἀνάγκη νὰ εἰσάξῃ εἰς αὐτήν.

Ἐσύχναζε δὲ πρὸ πάντων εἰς τὸ περιφνημον σιδηρουργεῖον τοῦ Μοῦλλερ, ἐννεύοντα βέροσια μακρὰν τῆς Μόσχας, καὶ ὁλόκληρον μῆνα παραιτήσας ἀπάσας τὰς ὑποθέσεις τοῦ βασιλείου του, ἐνησχολεῖτο καθ' ἑκάστην ἐκεῖ ἐξετάζων μετὰ προσοχῆς καὶ λεπτομερείας ὅλα τὰ μέρη τοῦ εὐρυχώρου ἐκείνου καταστήματος, εὐχαριστούμενος νὰ ἀναμειγνύηται καὶ αὐτὸς εἰς τὰς ἐργασίας, ὥστε εἰς ὀλίγον διάστημα καιροῦ ἐγυμνάσθη καὶ ἐπροώδευσεν εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ σιδηρουργοῦ.

Ὅλιγας δὲ ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ὁ ἴδιος Πέτρος ἐδοῦλευσεν μὲ τὰς χεῖράς του δέκα ὀκτὼ λίτρας σιδήρου, σφραγίζων τὰ διάφορα ἔργα του μὲ τὴν αὐτοκρατορικὴν σφραγίδα. Ὑπερέτας κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἶχε τινὰς ἀπὸ τοὺς αὐλικούς.

Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν ἐργασίαν του, ὁ Πέτρος ἀποταθεὶς εἰς τὸν ἐπιστάτην τοῦ ἐργοστασίου, καὶ ἐπαινέσας αὐτὸν πρῶτον διὰ τὴν καλὴν διεύθυνσιν, τὸν ἡρώτησεν ἀκολούθως πόσον συνήθως ἐδίδοι δι' ἑκάστην λίτραν δουλευμένου σιδήρου. Ἐπειδὴ δ' ἐκεῖνος τῷ εἶπε τρία καπίκια·

— Πολλὰ καλὰ εἶπεν ὁ Αὐτοκράτωρ, ἐγὼ λοιπὸν ἐκέρδησα πεντήκοντα τέσσαρα.

Ὁ διευθυντὴς ἠθέλησεν ἀντ' αὐτῶν νὰ τὸν πληρώσῃ μὲ χρυσὰ δουκάτα, λέγων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ δώσῃ ὀλιγώτερα εἰς τοιοῦτον ἐργάτην ὥς ἡ αὐτοῦ αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης. Ἀλλ' ὁ Πέτρος· «Κράτησον, τῷ εἶπε, τὰ δουκάτα σου, καὶ δός μοι τὴν συνειθισμένην πληρωμὴν, διότι ἐγὼ δὲν εἰργάσθην βέβαια καλῆτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Μοῦ ἀναγκαιοὶ δὲ πολὺ ἐν ζευγος ὑποδημάτων, καὶ θελω νὰ τὰ ἀγοράσω μὲ αὐτά.»

Λέγων ταῦτα, ἐδείκνυε τὰ ὑποδήματά του, τὰ ὅποια ἦσαν τῶν-τι φθαρμένα.

Λαβὼν δὲ τὰ πεντήκοντα δύο καπίκια ὁ αὐτοκράτωρ, ἠγόρασε μὲ αὐτὰ νέα ὑποδήματα, καὶ δεικνύων αὐτὰ εἶπε μετ' ἐνδομύχου χαρᾶς. «Τὰ ἐκέρδησα μὲ τὸν ἰδρῶτα τοῦ προσώπου μου.»

Ἀκόμη καὶ σήμερον φαίνεται εἰς τὸ σιδηρουργεῖον τοῦ Μοῦλλερ κομμάτιον σιδήρου κατεργασμένον ἀπὸ τὸν Μεγάλον Πέτρον, φέρον τὴν σφραγίδα τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἕτερον εἰς τὸ Μουσεῖον τῶν περιέργων τῆς Πετροποπόλεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

ΠΕΡΙ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΣ.

Γυναικὸς Φωκίωνος.

 σύζυγος τοῦ Φωκίωνος ἦτο γυνὴ λίαν σώφρων καὶ κοσμία, καὶ ἐφέρετο μετὰ μεγάλης κοσμιότητος πρὸς ἅπαντας· διὰ τοῦτο δὲ ἐνόμιζε καὶ θησαυρὸν ἀνεκτίμητον δι' ἑαυτὴν τοῦ ἀνδρός της τὴν ἀρετὴν. Ὅτε δὲ μίαν ἡμέραν τὸν ἠρώτησαν—Διατί μόνῃ αὐτῇ δὲν φορεῖ χρυσαὰ στολίδια εἰς τὴν συναναστροφὴν; — Ἐπειδὴ, ἀπεκρίθη, ἐγὼ εἶμαι στολισμένη μὲ τὸ καλλίτερον στολίδιον, τὸ ὅποιον εἶναι τοῦ ἀνδρός μου ἡ ἀρετή.

Ἀρχύτου (εἰς τὰς ἐκφράσεις του.)

Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος καὶ εἰς ὅλας του τὰς ἄλλας πράξεις ἦτο λίαν προσεκτικὸς ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐπροφυλάττετο παρὰ πολὺ νὰ μὴ λέγῃ ἀχρείους καὶ ἀπρεπεῖς λόγους. Βιαζόμενος δ' ἡμέραν τινα νὰ εἴπῃ τοιοῦτόν λόγον καὶ μὴ τολμῶν νὰ τὸν ἐκφωνήσῃ, ἔγραψεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τοίχου, καὶ τοιτουτρόπως ἔδειξε μὲν ὅτι ἦτο ἡναγχασμένος νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ καὶ δὲν τὸ ἐξεστόμησε.

Τυρεννίου.

Κατὰ τὴν ἄλωσιν φρουρίου τινὸς οἱ στρατιῶται τοῦ Τυρεννίου εὐρόντες ὠραιοτάτην γυναῖκα, τὴν ἔφεραν πρὸς αὐτόν, ὡς τὸ πολυτιμότερον τῶν λαφύρων. Ἀλλ' ὁ Τυρεννίος, θέλων νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς στρατιώτας του ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐξουσιάζῃ τὸν ἑαυτὸν του, ἐπήνεσε μὲν ἐκείνους οἵτινες ἔφερον τὴν γυναῖκα ταύτην εἰς αὐτόν διὰ νὰ τὴν λυτρώσωσιν ἐκ τῆς ἀχρειότητος τῶν συστρατιωτῶν των, διὰ τὸ εὐγενὲς των φέρισμον, ζητήσας δ' ἔπειτα ἐπιμόνως τὸν ἄνδρα αὐτῆς, τὴν ἐνεχείρισεν εἰς αὐτόν λέγων, ὅτι εἰς τῶν στρατιωτῶν του τὴν καλοκάγαθίαν καὶ διάκρισιν ἐχρεώνει τῆς συζύγου του τὴν σωτηρίαν.

Διὰ παρομοίας μὲ τὴν ἀνωτέρω γενναίας πράξεις φημίζονται μεταξὺ μὲν τῶν Περσῶν ὁ Κῦρος, μεταξὺ δὲ τῶν Ἑλλήνων Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών, ὅς τις, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν Περσίαν, ἤχημαλῶτισε τὴν μητέρα, τὴν σύζυγον καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Δαρείου· μεταξὺ δὲ τῶν Ῥωμαίων ὁ Σχηπίων ὁ Ἀφρικανὸς λεγόμενος.

Μοναχοῦ τινος (τρόπος).

Ἀναφέρεται εἰς τῶν μοναχῶν τοὺς βίους ὅτι ἀναχωρητῆς τις, ἐρωτηθεὶς ποτε ὑπὸ τῶν μαθητῶν του περὶ τοῦ τρόπου τοῦ νικᾶν τὰ πάθη, τοὺς ἐδίδαξε διὰ τῆς ωραίας ταύτης ἀλληγορίας.

Ἐφερεν αὐτοὺς εἰς τόπον ἔνθα ἦσαν πολλαὶ κυπάρισσοι πεφυτευμένοι, καὶ διώρισεν ἓνα τῶν μαθητῶν του νὰ ἐκρρίζωσῃ τὴν μικροτέραν αὐτῶν. Ὁ νέος μετὰ μεγάλης εὐκολίας καὶ τῆς μιᾶς χειρὸς ἐξερρίζωσεν αὐτὴν ὡς χόρτον.

Τὸν διώρισεν ἔπειτα νὰ ἐκρίζωσῃ ἄλλην χονδροτέραν, εἰς ἣν ὁμῶς ἐχρειάσθη καὶ τινος τῶν συναδελφῶν του τὴν βοήθειαν.

Ἄλλ' ὅτε τῷ ἔδειξε καὶ χονδροτάτην καὶ δὲν ἠδυνήθησαν οὐδ' ὅλοι οἱ ἄλλοι ὁμοῦ νὰ τὴν ἐκρίζωσιν, λαβὼν ἐκ τούτου ἀφορμὴν ὁ γέρον, ἤρχισε νὰ τοὺς δίδῃ τὰς ἀκολούθους συμβουλὰς.

«Ἰδοὺ, παιδιά μου, πῶς εἶναι τὰ πάθη μας. Κατ' ἀρχάς, ὅταν δὲν ἦναι ἐρρίζωμένα εἰς τὰς ψυχὰς μας, εὐκόλως καὶ μετὰ μικρᾶς προσοχῆς δύναται τις νὰ τὰ ἐκρίζωσῃ. Ἄλλ' ἀφοῦ ἀπαξ διὰ μακρᾶς ἔξεως λάθωσι βαθείας ρίζας ἐντὸς τῆς καρδίας, δυσκολώτατον πλέον νὰ τὰ ἐξουσιάσῃ τις.»

Προσπαθῆτε λοιπόν, ὦ νέοι, παιδιόθεν νὰ περιορίζητε τὰ πάθη σας, καὶ νὰ τὰ νικᾶτε ὡς ἐχθροὺς, διότι ἄλλως θέλουσι σᾶς διγχεῖρει σφοδρὰς μάχας, καὶ θέλουσι σᾶς ἐπιφέρει ἴσως καὶ τὴν παντελῆ καταστροφὴν σας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

ΠΕΡΙ ΜΑΤΑΙΟΦΡΟΣΥΝΗΣ.

Παυσανίου.

Εἰς συμπόσιόν τι παρευρέθη ὁ Σιμωνίδης, ὁ Κεῖος ποιητής, καὶ ὁ Πausanias ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων. Ἐζήτησε δ' ὁ Πausanias παρὰ τοῦ Σιμωνίδου εἰρωνικῶς νὰ τῷ εἴπῃ σοφὴν τινα γνῶμην. Ὁ Σιμωνίδης γελάσας τῷ εἶπεν «Ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος.» ἀλλ' ὁ Πausanias μεγαλαυχῶν διὰ τὴν φιλίαν ἣν εἶχε συνδέσει μετὰ τοῦ βασι/έως τῆς Περσίας, καὶ φανταζόμενος ὅτι ὅσον οὐπὼ ἐμελλε νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τοὺς ἀτίμους σκοποὺς του, νὰ προδώσῃ δηλαδὴ τὴν Ἑλλάδα εἰς αὐτόν, μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ λάβῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καὶ νὰ διορισθῇ σατράπης, τότε μὲν

κατεφρόνησε τοὺς λόγους τοῦ Σιμωνίδου καὶ παντάπασι δὲν τοὺς ἐψήφισεν· ὅτε ὅμως μετ' ὀλίγον ἀνεκαλύφθησαν τὰ ἐπίβουλα αὐτοῦ σχέδια, καὶ ὑπὸ τῶν ἐφόρων καταδιωκόμενος, ἤναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἔνθα καὶ περικλεισθεὶς ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν τοῦ ἐμελλε νὰ ἀποθάνῃ τῆς πείνης ἐλεεινότατα, ἐνθυμηθεὶς, λέγω, τότε τὸν Σιμωνίδην, ἀνέκραξε τρίς. « ὦ ξένε Κεῖε, μέγα πρᾶγμα ἦτο τῇ ἀληθείᾳ ὁ λόγος σου, ἀλλ' ἐγὼ ἀπὸ ἀναισθησίαν μου δὲν τὸν ἐψήφισα δόλου. »

Τοῦναντίον δὲ τούτου ἔκαμε Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας. Νικήσας οὗτος τοὺς Ἀθηναίους εἰς Χαιρώνειαν, ὑπερῆφανεύθη μὲν καὶ αὐτὸς διὰ τὴν νίκην ταύτην παρὰ πολὺ, ἀλλ' εὐθὺς ἐλθὼν εἰς συναίσθησιν ἐστοχάσθη ὅτι ἦτον ἄνθρωπος, καὶ ὡς λέγουν, διώρισε ἐπίτηδες ἄνθρωπον νὰ τοῦ ἐνθυμίζῃ καθ' ἐκάστην τοῦτο, καὶ οὔτε αὐτὸς ἐξήρχετο τοῦ οἴκου, οὔτε ἄλλος τις ἠδύνατο νὰ πλησιάσῃ εἰς αὐτόν, ἂν ὁ ἀρμόδιος εἰς τοῦτο δὲν τοῦ ἔλεγε τρίς· « Φίλιππε! ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος· » Μέννησο ὅτι θνητὸς εἶ. »

Διονυσίου Β'.

Διονυσίου Β'. τοῦ τυράννου τῆς Σικελίας ἡ ἐξουσία ἦτον ἰσχυρὰ, διότι συνέκειτο ἀπὸ τὰς ἀκολούθους δυνάμεις· πλοῖα μὲν εἶχε ἕως τετρακόσια, πεζικὸν δὲ στράτευμα ἕως ἑκατὸν χιλιάδας καὶ ἱππικὸν ἕως ἑννέα. Καὶ ἀξιόλογοι μὲν λιμένες προεφύλασσον τὴν μητρόπολιν αὐτοῦ, τὰς Συρακούσας, ὁλόγυρα δὲ αὐτῆς ὑπῆρχεν ὑψηλότατον τεῖχος· εἶχε δὲ πρὸς τούτοις ἔτοιμα καὶ πάντα τὰ ἀναγκαῖα πρὸς κατασκευὴν ἄλλων πεντακοσίων πλοίων, καὶ σῖτον τεθησαυρισμένον ἕως ἐν ἑκατομμύριον μεδίμνων· ἐτι δὲ καὶ ὀπλοθήκην πλήρη ἀσπίδων, μαχαίρων, δοράτων, κνημίδων, θυράκων καὶ καταπελτῶν, καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις πλείστους συμμάχους. Εἰς ἅπαντα δὲ ταῦτα βασιζόμενος, ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεμένου μὲ ἀδάμαντα.

Ἀλλ' οὗτος πρῶτον μὲν ἤναγκάσθη νὰ φονεύσῃ τοὺς ἀδελφοὺς του, εἴτα δ' ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του εἶδε νὰ κατασφαγῶσιν οἱ υἱοὶ του ὑπὸ τοῦ ὄχλου, καὶ αἱ κόραι του νὰ ἀτιμασθῶσι καὶ ν' ἀποθάνωσι γυμναί. Οὐδεὶς δ' ἐκ τῶν οἰκείων του ἐτάφη, ὡς εἶναι νόμιμον, ἀλλ' ἄλλους μὲν ἔκαυσαν ζωντανούς, ἄλλους δὲ κατακομματούσαντες ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν· αὐτὸς δ' ἐτελεύτησεν ἐν μεγίστῃ πενίᾳ εἰς τὴν Κόρινθον, ἔνθα ἐξωρίσθη ὑπὸ τοῦ Τιμολέοντος τοῦ καταστρέφαντος τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ κατὰ πρόσκλησιν τῶν Συρακουσίων.

Λέγει δ' ὁ Θεόπομπος ὅτι ἐκ τοῦ πολλοῦ οἴνου ὃν ἔπινεν, ἀπώ-

λεσε τελευταῖον τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν του, ὥς ἐβλεπεν ὀλίγον μόνον· καὶ εἰς τὰ κουρεῖα δὲ καθήμενος ἔκαμνε τὸν γελωτοποιόν, διάγων ἐν γένει ἀθλίαν καὶ ἐλεεινὴν ζωὴν. Ἡ μεταβολὴ αὐτῆ τοῦ Διονυσίου ἐκ τῶν τοσοῦτον μεγάλων εἰς τὰ τοσοῦτον μικρὰ εἶναι ἀξιόλογον παράδειγμα σωφρονισμοῦ, ὥστε εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς εὐτυχίας τῶν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐνθυμῶνται ὅτι διὰ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ἀναβιβάζει ἡ τύχη τοσοῦτον ὑψηλὰ, διὰ νὰ κάμῃ εἰς αὐτοὺς ἀκολούθως ἐπαισθητοτέραν τὴν πτώσιν των.

Κροῖσου.

Ὅτε ὁ Κροῖσος ἐβασίλευεν εἰς τὴν Λυδίαν, ἤρχοντο εἰς τὴν μητρόπολιν του, τὰς Σάρδεις, πολλοὶ σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος, θέλοντες νὰ ἰδῶσι τοὺς μεγάλους αὐτοῦ θησαυροὺς καὶ τὴν φημιζομένην εὐδαιμονίαν του. Ἦλθε δὲ μεταξὺ τῶν πολλῶν καὶ ὁ Σόλων ὁ περιβόητος νομοθέτης τῶν Ἀθηναίων, τὸν ὁποῖον καὶ ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλης εὐγενείας ὁ βασιλεὺς· μετὰ τρίτην δὲ ἡ τετάρτην ἡμέραν διέταξε τοὺς ὑπῆρέτας του νὰ τὸν περιφέρωσιν εἰς τοὺς μεγάλους τοῦ θησαυροῦς, καὶ νὰ τῷ δεῖξωσι τὰ ἀπείρα πλοῦτη του.

Ἀφοῦ ὁ Σόλων εἶδε ταῦτα πάντα ἀκριβῶς, καλέσας αὐτόν ὁ Κροῖσος ἐνώπιόν του· «Ξένε Ἀθηναῖε, τῷ εἶπεν, ἠκούσαμεν πολλὰ διὰ τὴν σοφίαν σου καὶ τὰς περιηγήσεις σου εἰς διαφόρους τόπους. Μοὶ ἦλθε λοιπὸν ὄρεξις νὰ σὲ ἐρωτήσω τώρα, ἂν γνωρίζῃς νὰ μοὶ εἴπῃς ποῖος εἶναι ὁ εὐτυχέστερος πάντων τῶν ἄλλων.»

Καὶ ταῦτα εἶπεν ὁ Κροῖσος, νομίζων ἑαυτὸν εὐτυχέστατον, καὶ ἐλπίζων ὅτι αὐτόν ἤθελεν εἰπεῖ καὶ ὁ Σόλων. Ἀλλ' οὗτος, χωρὶς νὰ κολακεύσῃ διόλου τὸν Κροῖσον, ἀλλὰ συνειθισμένος νὰ λέγῃ ἐλευθέρως τὴν ἀλήθειαν· «Γνωρίζω, εἶπεν, ὦ βασιλεῦ, τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον.»

Θαυμάσας δ' εἰς τοῦτο ὁ Κροῖσος· «Καὶ ποῖος εἶναι αὐτός ὁ Τέλλος, ἠρώτησε μετὰ δυνατῆς φωνῆς, καὶ διατί λέγεις ὅτι εἶναι ὁ εὐτυχέστατος πάντων;» «Ὁ Τέλλος οὗτος ἦτον Ἀθηναῖος, ἀπεκρίθη ὁ φιλόσοφος· ἐχρημάτισε δὲ χρηστὸς πολίτης καὶ ἄφησε πολλὰ παιδιά καὶ ἐγγόνια· ἔχων δ' ἀρχοῦντως πάντα τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖον, ἀπέθανε τελευταῖον ἐνδόξως μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.»

Ὁ Κροῖσος καὶ τοι ὑποθέτων αὐτόν ὡς ἀγροῖκον καὶ ἰδιότροπον ἄνθρωπον, ὅστις δὲν ἐθεώρει τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον, ἀλλ' ἐκτίμα μᾶλλον τὴν ζωὴν ἰδιώτου παρὰ τσαούτην δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, τὸν ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου ποῖον ἐγνώριζε

δεύτερον ἀπὸ τὸν Τέλλον, νομίζων ὅτι οὗτος τοῦλάχιστον ἤθελε λάβει τὰ δευτερεῖα.

Ὁ Σόλων ἐλευθέρως πάλιν ἀπεκρίθη ὅτι «ἐγνώριζε δύο πολλὰ ἀγαπημένους ἀδελφούς ἐκ τοῦ Ἄργους, τὸν Κλέοβιν καὶ τὸν Βιτωνά, οἵτινες ὑπῆρξαν περίφημοι διὰ τὴν πρὸς τὴν μητέρα των μεγάλην ἀγάπην. Διότι, ἐπειδὴ αὐτὴ ἦτον ἰέρεια (καλογραία) τῆς Ἥρας καὶ οἱ βόες ἐβράδυνον νὰ ἔλθωσι νὰ τὴν φέρωσι μετὰ τὴν ἁμαξάν εἰς τὸν ναόν, ἐμβάντες αὐτοὶ εἰς τὸν ζυγὸν τῆς ἁμάξης, τὴν ὠδήγησαν χαίροντες εἰς τὸν ναόν, ὅτε ὅλοι περικυκλώσαντες τὴν ἁμαξάν ἐμακάριζον αὐτὴν ὅτι ἠτύχησε νὰ ἔχῃ τοιοῦτους υἱούς. Ἐκεῖνοι δὲ θύσαν ποιήσαντες, καὶ εὐχηθείσης τῆς μητρός των νὰ λάβωσι παρὰ τῶν θεῶν τὸ κάλλιστον πάντων τῶν πραγμάτων, δὲν ἠγέρθησαν πλέον τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀλλ' εὐρέθησαν νεκροί, μηδεμίαν λύπην ἢ πόνον δοκιμάσαντες.»

Ὁ δὲ Κροῖσος ταραχθεὶς εἰς ταῦτα· «Καὶ τὴν ἰδικήν μου εὐτυχίαν, εἶπε, τοσοῦτον τὴν ἀπέρριψες, ὥστε δὲν μὲ ἐνόμισες ἴσον μετὰ ἀπλοῦς ἰδιώτας;» Ἀλλ' ὁ Σόλων· «ὦ Κροῖσε, ἀπεκρίθη, ἐνῶ ἡξεύρω ὅτι ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐπιβουλος καὶ ἀστατος, με ἐρωτᾷς δι' ἀνθρώπινα πράγματα; Εἰς τὴν ζωὴν ταύτην πόσα δύναται τις νὰ ἴδῃ καὶ νὰ πάθῃ, τὰ ὅποια δὲν θέλει!..... Ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἐβδόμηκοντα ἔτη· εἰς ταῦτα δὲ ἡ μία ἡμέρα δὲν δίδει κανέν πρᾶγμα ὅμοιον μετὰ τὴν ἄλλην, ἀλλ' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πράγματα, ὦ Κροῖσε, εἶναι γεμάτα συμφορᾶς· σὺ δὲ, τὸ ὁμολογῶ τῶνόντι ὅτι εἶσαι πλούσιος καὶ βασιλεὺς πολλῶν, ἀλλὰ τὸ ὄνομα τὸ ὅποσον μοὶ ἐζήτησες δὲν σοὶ τὸ δίδω, ἀν δὲν ἴδω ὅτι ἔλαβες καὶ τέλος τῆς ζωῆς σου καλόν, διότι μὴ νομίζης ὅτι εἶναι μακαριώτερος ὁ μεγάλος πλούτος ἀπὸ τὸν ὅστις ἔχει τὸ καθημερινόν του, ἐκτός ἐὰν ἔχῃ τὴν τύχην νὰ τελειώσῃ καλῶς τὴν ζωὴν του· ὅθεν παντὸς πράγματος πρέπει νὰ ζητῶμεν τὸ τέλος, διότι εἰς πολλοὺς ὁ Θεὸς ἐχάρισε πρῶτον εὐτυχίαν, ἀλλ' ὕστερον τοὺς κατηφάνισεν ἐξ ὀλοκλήρου.»

Ἀφοῦ δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶπεν ὁ Σόλων εἰς τὸν Κροῖσον, ἐπειδὴ δὲν τὸν ἠυχαρίστησεν, ὡς ἠλπίζεν ἐκεῖνος, μηδὲν ἔτερον εἰπὼν πρὸς αὐτόν, τὸν ἀπέπεμψε νομίσας αὐτόν πάντῃ ἀνόητον καὶ μωρόν, διότι ἀφήσας τὰ παρόντα ἀγαθὰ, ἔλεγε νὰ ζητῶμεν παντὸς πράγματος τὸ τέλος. Μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Κροῖσος, πολεμήσας μετὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῆς Περσίας, καὶ νικηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, συνελήφθη αἰχμάλωτος, πυρὰ δὲ μεγάλη ἠνάφθη διὰ νὰ καῇ ζωντανός· τότε ἐνθυμήθη τὸν Σόλωνα, καὶ μετὰ μεγάλης φωνῆς ἀνέκραξε τρίς· «ὦ Σόλων, Σόλων, Σόλων!»

Ἀπορήσας εἰς τοῦτο ὁ Κῦρος ἔπεμψε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ποῖος ἄνθρωπος ἢ θεὸς εἶναι ὁ Σόλων οὗτος, τὸν ὁποῖον μόνον ἐπικαλεῖται εἰς τὴν ἐσχάτην του δυστυχίαν; Καὶ ὁ Κροῖσος, μὴδὲν κρύψας εἰς αὐτόν·

« Ὁ Σόλων οὗτος, εἶπεν, ἦτον εἰς τῶν σοφῶν Ἑλλήνων, τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἐπρασχάλεσα, ὅχι θέλων ν' ἀκούσω τι παρ' αὐτοῦ ἢ νὰ μάθω ὅσα εἶχα χρεῖαν νὰ μάθω, ἀλλὰ διὰ νὰ ἴδῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν εὐδαιμονίαν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν τώρα ὅτε τὴν ἐστερήθην ἐδοκίμασα πολὺ μεγαλῆτερον κόπον παρ' ὅσον καλὸν ὅτε τὴν ἀπελάμβανα· διότι τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς ἦσαν λόγος μόνον καὶ ἰδέα, αἱ μεταβολαὶ τῆς ὁμως πραγματικῶς τελειόνουσιν εἰς ὀλέθρια κακὰ καὶ σκληρὰς δυστυχίας. Καὶ διὰ τοῦτο ἐκεῖνος ἐκ τῶν τότε συμπεραίνων τὰ τωρινά μου παθήματα, ἔλεγε νὰ κυττάζω τὸ τέλος τῆς ζωῆς καὶ νὰ μὴ μεγαλαυχῶ ὑπερηφανευόμενος εἰς ἀβέβαια πράγματα. »

Ἀφοῦ δ' ὁ Κῦρος ἤκουσε τοὺς λόγους τούτους τοῦ Κροῖσου, γνωστικότερος ἀπὸ αὐτὸν ὢν, ἐτι δὲ καὶ βλέπων ὅτι ἡ γνώμη τοῦ Σόλωνος ἐβεβαιούτο ἐτι μᾶλλον ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦ Κροῖσου, ἐκινήθη εἰς κατάνοξιν, καὶ οὐχὶ μόνον ἠλευθέρωσε τὸν Κροῖσον, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν τὸν ἐτίμησε τὰ μέγιστα. Καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ Σόλων ἐδοξάσθη δι' ἐνὸς σοφοῦ ἀποφθέγματος καὶ ἀπὸ τοὺς δύο τούτους βασιλεῖς, τὸν μὲν ἕνα ἐξ αὐτῶν σώσας, τὸν δὲ ἄλλον ἐπιεικῇ καταστήσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

ΠΕΡΙ ΑΘΥΡΟΣΤΟΜΙΑΣ.

Ῥωμαίος τινος.

 σύγκλητος τῶν Ῥωμαίων ἐσχέπτετο κρυφόν τι κατὰ μόνας, καὶ ἐπειδὴ ἦτο σκοτεινὸν καὶ περιπεπλεγμένον τὸ πρᾶγμα ἐχρειάζοντο πολλαὶ ἡμέραι νὰ συλλογισθῶσι καὶ νὰ εὕρωσι τὴν ἀληθὴν σημασίαν του. Γυνὴ δὲ τις, κατὰ τὰ ἄλλα μὲν φρόνιμος καὶ διακριτικὴ, γυνὴ ὁμως, ἐφορτώθη τὸν ἀνδρα τῆς, καὶ τὸν παρεκάλει θερμῶς νὰ τῇ εἴπῃ τὸ μουσικόν, κάμνουσα ὄρκους καὶ κατάρας ὅτι θέλει τὸ φυλάξῃ μουσικόν, καὶ κλαίουσα ὅτι δὲν ἐνεπιστεύετο αὐτὴν.

Ὁ Ῥωμαῖος, θέλων νὰ δείξῃ τὴν ἀστοχασίαν τῆς· « Μὲ ἐνίκησες πλέον, ὦ γύναι, εἶπεν, ἀλλ' ἤκουσε ὁμως πρᾶγμα φοβερόν καὶ παράδοξον. Μᾶς ἐμήνυσαν οἱ ἱερεῖς ὅτι ἐφάνη κορυδαλός, ὅστις

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΒΕΡΟΙΑΣ

Α. Β. Ρ. Ε. Ζ.

Φεβρουάριος 23

Φεβρουάριος 23

Α. Β. Ρ. Ε. Ζ.

Φεβρουάριος 23

Φεβρουάριος 23

Μάρτιος

23 45 6 7 76

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

Α.

Α. Β. Γ. Δ. Ε. Ζ.

Α.

Τ. Ε. Ζ.

Acta

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας